

Інтегрована концепція розвитку Чернівців 2030

ЧЕРНІВЦІ 2030

ІНТЕГРОВАНІЙ РОЗВИТОК МІСТА
ЗРОБИМО ОСОБЛИВЕ - ОСОБЛИВИМ!

Зміст

1. Вступ	6
1.1 Передумови та завдання	7
1.1.2 Загальні завдання	11
1.2 ІКРМ 2030: Стратегія для сталого розвитку міста.....	11
Функція Інтегрованої концепції розвитку міста.....	12
Вихідні дані ІКРМ 2030.....	13
Організація розробки ІКРМ.....	15
2. Історія розвитку міста, історичні ансамблі, структура та споруди в Чернівцях.....	20
2.1 Заснування міста.....	20
2.2 Чернівці в австрійський період (до Першої світової війни).....	20
2.3 Чернівці у міжвоєнний період та в роки Другої світової війни	24
2.4 Чернівці в період між 1945 та 1991 роках.....	24
2.5 Чернівці після проголошення незалежності України 1991 року	25
2.6 Історичні ансамблі, структури та споруди в Чернівцях.....	25
3. Актуальний стан та аналіз	26
3.1 Структура населення міста та прогноз. Важливі аспекти ринку праці.....	27
Демографічний розвиток	27
3.2 Житловий фонд.....	30
Ринок житла та житлове будівництво	32
3.3 Економіка, наука та ринок праці.....	33
Економіка та привабливість місця розташування.....	34
3.4 Наука: дослідження та навчання.....	35
3.5 Культура та креативна економіка.....	38
3.5 Туризм.....	40
3.5 Освіта, діти та молодь	42
3.7 Здоров'я	43

3.8 Транспорт і мобільність	45
Менеджмент вуличного простору, громадський простір та менеджмент паркування 45	
Вулично-дорожня мережа та транспортна інфраструктура	47
Міжнародне сполучення	49
Громадський транспорт	50
3.9 Комунікації, енергетика і технічна інфраструктура	52
Інфраструктура цифрової мережі	52
Енергопостачання	53
Централізоване теплопостачання	54
Водопостачання, водовідведення та управління дощовими водами	55
3.10 Захист клімату та екологія	57
Захист ґрунту та ґрунтових вод	57
Ущільнення території та розвиток поселень	58
Поводження з відходами	61
Поверхневі води, ерозія ґрунту та захист від паводків	62
Ландшафт та зелені території	63
4. Дослідження морфології міста та поглиблений аналіз	65
4.1 Структура міста	65
4.1.2 Структура ландшафту	68
4.1.3 Морфологія міського простору та структура забудови	71
4.1.4 Потенціали та сильні сторони міської та ландшафтної структури	76
4.1.5 Дефіцити та обмеження міської та ландшафтної структури	79
4.2 Історична частина міста	81
4.2.1 Історичні етапи розвитку старого міста	81
4.2.2 Структури використання	84
4.2.3 Функції зон першого поверху та прибудинкової території	86
4.2.4 Структура земельних ділянок та відносин власності	88

4.2.5 Характеристика та матеріали громадських просторів	90
4.3 Інші детальні аналізи міста.....	93
4.3.1 Нові райони згідно з Генеральним планом забудови	93
4.3.2 Потенціали розвитку житла	95
5. Візія інтегрованого розвитку Чернівців до 2030 року	97
8 принципів для Чернівців	98
5.1 Сфери дії, цілі, проекти та заходи.....	101
5.2.1 Ціль «Місто з сучасною та якісною інфраструктурою»	104
Проекти та заходи	106
5.2.2 Ціль «Місто науки та креативної економіки»	115
Проекти та заходи	117
5.2.3 Ціль «Інноваційне місто культури і традицій»	126
Проекти та заходи	128
5.2.4 Ціль «Місто туризму і торгівлі»	148
Проекти та заходи	150
5.2.6 «Місто здорових людей»	167
Проекти та заходи	169
6. Концепція та стратегія	174
Секторальні концепції	174
6.1 Концепція розвитку торгівлі	174
6.2 Підхід до розвитку співпраці з регіоном	175
6.3 Спільна конференція за участі міста та області	176
6.4 Концепція розвитку житлових районів	177
6.5 Концепція розвитку парків, зелених просторів та ландшафту	179
7 Концепція сталого розвитку транспорту та мобільності Чернівців 2030	183
7.1 Формулювання завдання, виклики та керівні положення	183
7.2 Загальні принципи планування розвитку сталої мобільності та транспорту.....	185

7.3 Попередній збір даних та аналіз транспорту та мобільності	189
Детальний аналіз	191
7.4 Просторова концепція транспорту та мобільності	201
Проекти та заходи.....	213
Розвиток громадського транспорту	213
Проекти та заходи для розбудови вулично-дорожньої мережі всього міста	214
Проектні пропозиції та заходи Концепції мобільності для середмістя	215
Перспектива та подальші робочі кроки	216
8. Вибрані проекти та заходи ІКРМ.....	217
9. Спеціальні проекти ІКРМ.....	227
Демонстраційний проект «Місто для людей: дружнє до пішоходів середмістя»	227
Переосмислення громадського простору. Мешканці міста формують майбутнє	228
Заходи з модернізації та підвищення кваліфікації місцевого самоврядування	229
10. Моніторинг реалізації ІКРМ та розвитку міста.....	231
11. Додаткова діяльність проекту та заходи щодо залучення громадськості.....	231
12. Перспективи та наступні кроки.....	232
13. Список зображень	234
14. Карти та плани ІКРМ Чернівців 2030	235
15. Джерела.....	236
Додаткова документація.....	236

1. Вступ

Чернівці на шляху до змін: що залишиться, чого чекати?

Важливою метою та завданнями Інтегрованої концепції розвитку Чернівців 2030 є успішний та сталий розвиток міста, під час якого буде задіяно весь потенціал та ресурси, які мають сприяти розвитку доступної для всіх мешканців інфраструктури, якісної освіти для дітей та молоді, а також буде створюватись достатня кількість робочих місць, а чисельність населення зростатиме.

Проект «Інтегрований розвиток міст в Україні» підтримує Чернівці у розробці власної концепції розвитку, за допомогою якої місто формулює найважливіші цілі розвитку, а також заходи та проекти, необхідні для досягнення мети.

З огляду на обмежені ресурси та можливості міста, важливо, щоб Інтегрована концепція розвитку враховувала найважливіші виклики та концентрувалась на основних завданнях. Для цього були визначені наявні потенціали міста: історична частина міста з її первинною характеристикою, ландшафтний простір із пагорбами та особливий потенціал у галузі науки, технологій та медицини. З урахуванням потенціалу, окремих проблем та нагальних завдань, були сформульовані принципи, цілі розвитку та загальні завдання, на основі яких були запропоновані конкретні проекти та заходи розвитку міста. Для подолання першочергових викликів та завдань були розроблені пріоритетні проекти та заходи.

Інтегрована концепція розвитку міста є дієвим інструментом для того, щоб формальне планування поєднати з гнучким неформальним, орієнтованим на дієздатність відповідальних сторін у місті. У межах розробки Інтегрованої концепції розвитку Чернівців була спроба поєднати просторові та стратегічні цілі з конкретними заходами та проектами, із урахуванням при цьому інтересів усіх зацікавлених сторін. Утім, такий підхід ще не до кінця закріпився в плануванні розвитку Чернівців. До сьогодні формальні інструменти планування (Генеральний план Чернівців, стратегії чи програми) створювали обмежені просторові або секторальні стратегічні рамки розвитку міста.

У межах розробки Інтегрованої концепції розвитку Чернівців ідеться про використання методів інтегрованого розвитку міста тими, хто ухвалює рішення в міській раді та про посилення діалогу між міською владою та громадою. Під час імплементації, просування та узгодження концепції йтиметься також про два суттєві аспекти:

- гнучке реагування на рамкові умови розвитку міста

та

- подальше обговорення цілей, змісту та очікуваних результатів із мешканцями міста.

Окремо розроблено «Концепцію сталого розвитку транспорту та мобільності», оскільки сьогодні ці теми є важливим викликом для міста.

Інтегрована концепція розвитку міста має сприяти сталому розвитку Чернівців до 2030 року, а також називати заходи та програми, які необхідні для її впровадження. Треба розрізняти вже діючі проекти (програми), заплановані коротко-, середньо- та довготривалі заходи із необхідним поглибленим плануванням. Проекти і заходи будуть реалізовуватись залежно від фінансування та програм підтримки в місті, а також шляхом залучення інших інституцій та місцевих відповідальних сторін.

ІКРМ визначає заходи та проекти для окремих тем, таких як: містобудування та житло, мобільність, технічна інфраструктура, культура та культурна спадщина, освіта, наука та

соціальна сфера, туризм, громадський простір та озеленення, охорона довкілля та клімат, економіка та ринок праці, а також модернізація управління. Між окремими темами є тісні зв'язки та взаємодія. Упровадження та використання ефекту синергії – важлива складова стратегічних підходів для майбутнього розвитку міста.

Що таке Інтегрована концепція розвитку міста (ІКРМ)?

Процес планування інтегрованого міського розвитку розглядає місто як єдине ціле та впорядковує всі динамічні урбаністичні процеси. «Інтегрована концепція розвитку міста» побудована на чітких принципах, конкретних цілях та об'єднує містобудівельні наміри громади. Отже, інфраструктуру міста, його довкілля, міський транспорт, різноманітні соціальні важелі, можна розглядати в комплексі компонентів, які доповнюють одні одних, можуть взаємодіяти між собою та чинити здоровий опір безлико́сті й одноманітності. Тільки шляхом узгодженої співпраці всіх залучених до процесу планування інтегрованого розвитку міста сторін можна з випередженням реагувати на зміни умов та ті виклики, які стоять на шляху поступу до сталого розвитку міста.

Інтегрована концепція розвитку міста носить рекомендаційний характер, показує можливість розвитку міста в довгостроковій перспективі відповідно до цілей та проектів, які були визначені під час процесу залучення широкого кола фахівців та мешканців. ІКРМ визначає принципи та рамкові умови, за допомогою яких можуть діяти формальні інструменти планування, щоб забезпечити досягнення сталого розвитку відповідно до Порядку денного 2030 та Цілей сталого розвитку.

1.1 Передумови та завдання

Передумови для розробки Інтегрованої концепції розвитку Чернівців

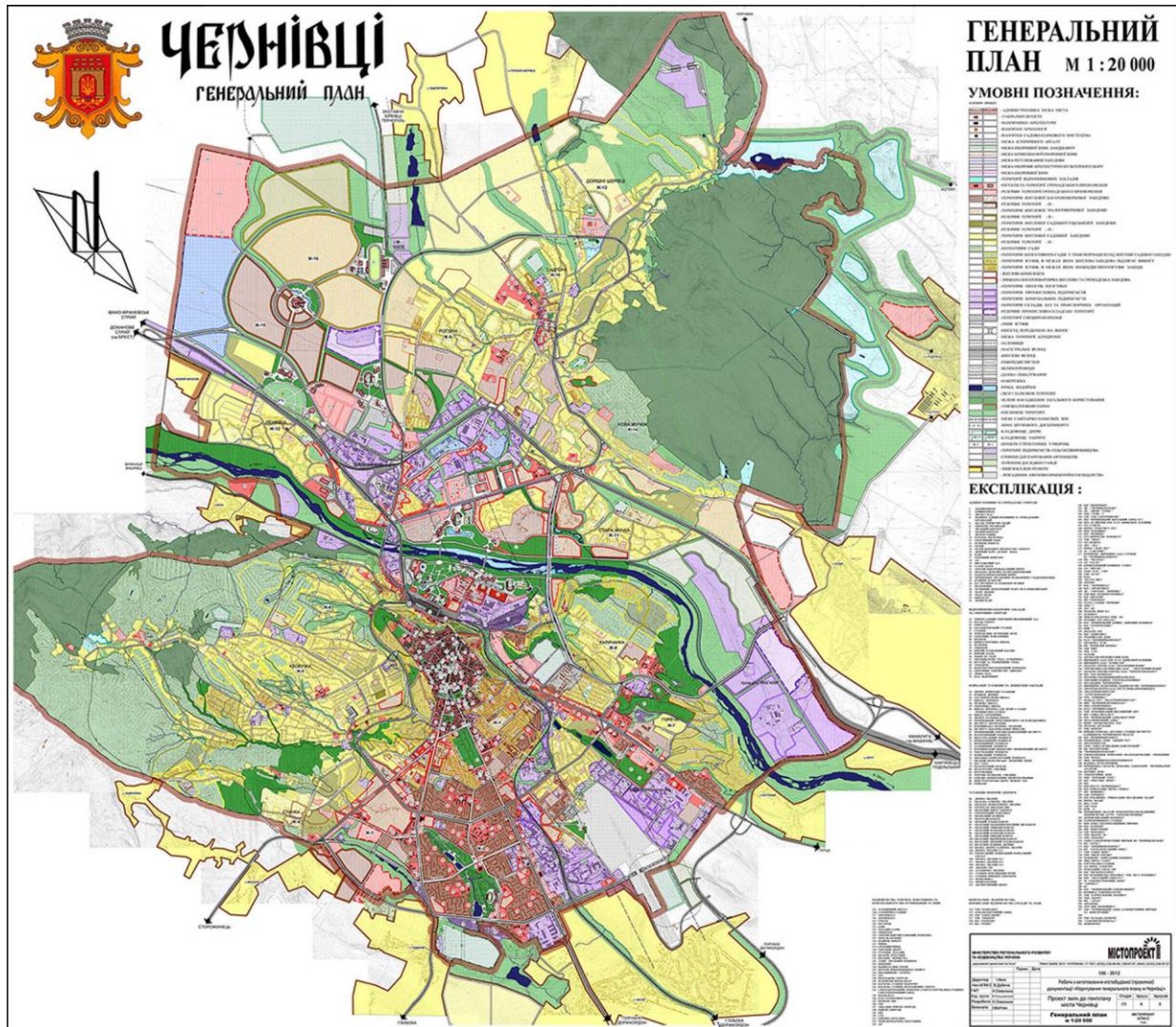
У вересні 2014 року було ратифіковано Угоду про асоціацію між Україною та ЄС. Важливою метою Угоди є гармонізація національних стандартів з європейськими нормами.

Проект «Інтегрований розвиток міст в Україні» підтримує, у межах німецько-швейцарсько-української співпраці, шість міст: Чернівці, Вінницю, Житомир, Полтаву, Львів та Київ (Подільський район) у створенні Інтегрованих концепцій розвитку міста. Проект підтримує одне із основних завдань реформ Уряду України – децентралізацію. Після підписання 25 квітня 2016 року Протоколу про співробітництво розпочалася формальна співпраця між Чернівецькою міською радою та німецькою урядовою компанією Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH над розробкою Інтегрованої концепції розвитку міста та Концепції сталого розвитку мобільності та транспорту.

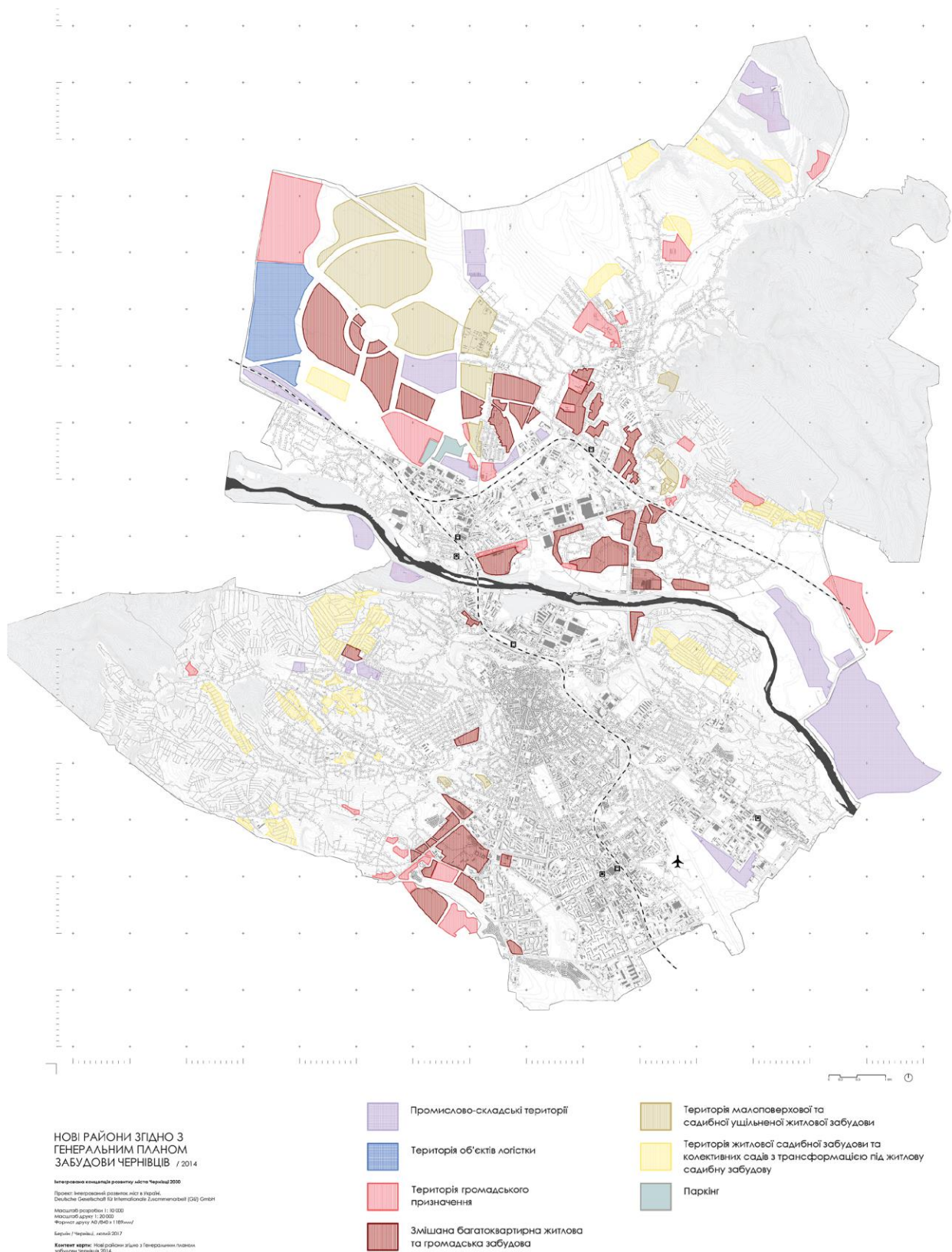
Розвиток Чернівців впродовж минулих років визначався проектами будівництва житла за межами міста та окремими проектами в середмісті. До сьогодні не здійснювалось уніфікованого стратегічного планування, яке мало скеровувати розвиток міста із урахуванням інтегрованих підходів в довгостроковій перспективі.

Розвиток міст в Україні відбувається значною мірою шляхом формального планування та регулюється національною системою планування, згідно з яким кожне місто має розвиватися на основі генерального плану. У Генеральному плані Чернівців, розробленому у 2014 році, недостатньо уваги приділено особливостям та терміновим викликам, які постають перед Чернівцями. В Генеральному плані не визначено пріоритетних заходів й основних проектів,

а сама схема не містить чіткого розподілу між вже існуючими елементами та запланованими. У межах ІКРМ розроблено карти «Нові райони згідно з Генеральним планом забудови Чернівців», а також «Будівництво доріг згідно з Генеральним планом забудови Чернівців», які дозволяють заповнити цю прогалину.

Генеральний план Чернівців

Нові райони згідно з Генеральним планом забудови Чернівців

Будівництво доріг згідно з Генеральним планом забудови Чернівців

1.1.2 Загальні завдання

Інтегрована концепція розвитку Чернівців має виконувати такі функції:

- представити довгострокове планування розвитку Чернівців;
- зробити муніципальне планування із запропонованими проектами прозорим та зрозумілим для мешканців Чернівців;
- надати підтримку у прийнятті управлінських рішень для подальших дій в плануванні та ефективному використанні комунальних коштів;
- створити важливу базу для залучення національних та міжнародних інвестицій та програм підтримки;
- служити муніципалітету інструментом скеровування та моніторингу з метою оптимізації адміністративної діяльності.
- служити орієнтиром для окремих рішень

Затвердження Інтегрованої концепції розвитку Чернівців визначить амбіційні та реалістичні межі заходів для розвитку міста до 2030 року. Також буде визначено, які інституції та організації будуть супроводжувати впровадження завдань та проектів Концепції.

Увесь процес розробки Інтегрованої концепції розвитку міста відбувався за інтенсивної участі депутатського корпусу, посадовців міської ради, представників різних груп та інтересів, а також мешканців міста.

У межах розробки Інтегрованої концепції розвитку міста застосовувались також міжнародні та глобальні інструменти, сучасні принципи планування та цінності розвитку міст, які визначені у Порядку денному ООН у галузі сталого розвитку до 2030 року, а також Лейпцизькою хартією сталого європейського міста.

Успішна реалізація Інтегрованої концепції розвитку міста залежить від злагодженої роботи виконавчої влади та політичної волі у місті для досягнення спільних цілей та проектів.

1.2 ІКРМ 2030: Стратегія для сталого розвитку міста

Підхід до розробки ІКРМ

На першому етапі проекту було проведено комплексний функціональний та просторовий аналіз міста, за допомогою якого визначено локальні труднощі та потенціали. Наступним кроком стала розробка, на основі аналізу програмних принципів, цілей та завдань, визначення на цій основі сфер дії Інтегрованої концепції розвитку міста та необхідних заходів і проектів. Важливо, що всі ці складові мають бути включені в загальну концепцію, з відображенням функціональних та просторових структур міста та враховувати інтереси громадян та інших зацікавлених сторін поза міською радою. Впровадження перших заходів має супроводжуватись моніторингом ІКРМ, що є важливою складовою для постійної актуалізації та доповнення інтегрованого планування міського розвитку.

Порядок виконання ІКРМ

Інтегроване планування міського розвитку як процес

Функція Інтегрованої концепції розвитку міста

За допомогою Інтегрованої концепції розвитку міста створюється основа для ухвалення рішень та принципів діяльності щодо майбутнього розвитку міста. ІКРМ – це гнучкий та неформальний інструмент планування, за допомогою якого готуються інвестиційні рішення та формальне планування міста. ІКРМ окреслює основні завдання та пріоритети для сталого

розвитку міста до кінця 2030 року та визначає необхідні для їхньої реалізації заходи та проекти.

Однією з переваг такого інтегрованого і, отже, міждисциплінарного підходу є те, що він враховує наскрізні теми, які досі недостатньо задіяні у міському розвитку. Для Чернівців це, наприклад, сучасне та цифрове адміністрування міста, його екологічно сприятливий розвиток тощо.

Вихідні дані ІКРМ 2030

Порядок денний у галузі сталого розвитку / Глобальні Цілі сталого розвитку 2030

В основу ІКРМ 2030 для міста Чернівці покладено глобальні Цілі сталого розвитку 2030 (Sustainable Development Goals, SDGs), рішення про розвиток яких було ухвалене на конференції Rio+20 у червні 2012 року. З вересня 2012 р. розпочато широкомасштабні консультації щодо залучення якнайбільшої кількості країн та людей до процесу розробки нового порядку денного. Врешті, у вересні 2015 року на засіданні Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй було ухвалено глобальні Цілі сталого розвитку до 2030 року. Визначено п'ять основних принципів діяльності, так званих «5 Ps»: People, Planet, Prosperity, Peace, Partnership (людина, планета, добробут, мир, партнерство), на основі яких сформульовано 17 цілей сталого розвитку.

Програма дій до 2030 року – 17 цілей сталого розвитку

Цілі демонструють тісний зв'язок між ставленням до клімату, сталим розвитком та подоланням бідності. У всьому світі має бути створений сталий та екологічний життєвий та економічний устрій, а основна увага має зосереджуватись на найслабших державах. Про зусилля та результати треба звітувати як на національному рівні, так і на Політичному форумі високого рівня зі сталого розвитку Організації Об'єднаних Націй [2].

Лейпцизька хартія сталого європейського міста

При розробці Інтегрованої концепції розвитку Чернівців 2030 було враховано положення Лейпцизької хартії сталого європейського міста, ухваленої з нагоди неформальної зустрічі міністрів з питань міського розвитку і територіальної єдності у м. Лейпциг (Німеччина). У тексті Хартії йдеться про те, що через посилення європейської поліцентричної міської системи має бути досягнуто рівноправне партнерство між малими, середніми та великими містами в межах метропольних регіонів, а також між містом та федеральною землею.

До стратегічних напрямків діяльності Лейпцизької хартії, зокрема, належить посилення конкурентоспроможності. Для мешканців міста, підприємств та економіки знань (гнучкі фактори розташування) треба створити якісні громадські простори. Положеннями Хартії рекомендується модернізація інфраструктурних мереж, яка має сприяти розвитку ефективного та недорогого міського транспорту. Особливе значення тут надається велосипедному та пішохідному рухові. При плануванні транспортної інфраструктури треба зосередити увагу на зменшенні негативного впливу транспорту на довкілля.

Під „компактним містом“ розуміють прагнення до щільної структури проживання з метою уникнення росту міст за рахунок сільської місцевості. Важливим при цьому є комплексне використання факторів проживання, роботи, освіти, постачання та дозвілля в міських кварталах.

Зрештою, у Лейпцизькій хартії в проблемних міських кварталах рекомендовано унормувати і стабілізувати концепцію соціальної житлової політики, зокрема, з метою підвищення енергоефективності. Інвестування з підвищенням оцінки мають бути при цьому тривалими і, таким чином, включені в довготривалу концепцію розвитку, яка передбачатиме подальше залучення громадських та приватних інвестицій. Звертається увага на покращення інтеграції проблемних міських кварталів у міські та регіональні структури, до яких також належать мережі пішохідного та велосипедного руху.

Важливу значення в реалізації цих стратегій має інструмент інтегрованого розвитку міст. Опис сильних та слабких сторін міста (міських кварталів) на основі аналізу складових, а також формулювання послідовних цілей розвитку міської території, має створити концепцію міста. Просторові, секторальні та технічні плани мають бути скоординовані, а заплановані інвестиції сприяти збалансованому розвитку міських територій [1].

Інтегрована концепція розвитку середмістя Чернівців

Завдяки розробці «Інтегрованої концепції розвитку середмістя Чернівців» (ІКРС) місто, одним з перших в Україні, отримало сучасний європейський інструмент містопланування. В ІКРС сформульовано стратегію сталого розвитку кварталів середмістя та визначено основні зони діяльності за напрямками: «Містобудування та житло», «Транспорт», «Технічна інфраструктура», «Культура та культурна спадщина», «Освіта, наука та соціальна політика», «Економіка та зайнятість», «Туризм», «Громадський простір», «Екологія і захист клімату» та «Модернізація управління». Реалізація перерахованих у цих розділах проектів запланована на наступні 15 років.

ІКРС розроблялась впродовж півтора року за активної участі громади міста. Концепція є орієнтиром для діяльності міської ради та приватних осіб, визначає завдання для кращої координації майбутніх інвестицій, бюджетних та грантових коштів. Отже, ІКРС є важливим документом для майбутнього планування міського бюджету, а також подання заявок з метою залучення зовнішніх та міжнародних ресурсів для фінансування проектів.

Інтенсивна співпраця багатьох залучених сторін під час розробки ІКРС допомогла створити нові комунікаційні структури як в міській раді, так і поза нею, залучивши фахових представників від громадськості. Для забезпечення ефективної реалізації ІКРС ці комунікаційні процеси необхідно розвивати й надалі. Отже, супровід реалізації ІКРС має надалі проводитись міждисциплінарною та міжвідомчою групою, що була створена міським головою [7].

Інтегрована концепція розвитку Чернівців 2030 розроблена із урахуванням результатів розробки Інтегрованої концепції розвитку середмістя Чернівців з подальшим концептуальним покращенням та доповненням процесу інтегрованого планування розвитку міста.

Організація розробки ІКРМ

З метою управління процесом розробки ІКРМ створено міждисциплінарну робочу групу, яку очолює міський голова, та в якій представлені усі підрозділи міської ради. Крім того, учасником міждисциплінарної робочої групи є керівник регіонального офісу GIZ, фахівець з інтегрованого розвитку міста, а також ментор, який супроводжує процес розробки ІКРМ.

Для розробки змістовної частини ІКРМ створено окремі робочі групи (див. Зображення 7 «Організація робочих груп»), кожен з яких очолив незалежний місцевий координатор. Засідання робочих груп проводились за участі ментора, фахівця з інтегрованого розвитку міста та співробітників регіонального офісу GIZ, а також представника міського голови.

Організація робочих груп:

Для загальної координації багатопланової роботи над проектом було створено оперативну групу, до складу якої увійшли: міський голова, архітектор міста, керівник регіонального офісу GIZ, фахівець з інтегрованого розвитку міста (CIM експерт), спеціально уповноважений від міської ради, а також ментор проекту (під час перебування в Чернівцях). Ментор, призначений GIZ, під час розробки IKPM в середньому один тиждень на місяць перебував у Чернівцях.

Він відповідав за консультування усіх учасників з фахових питань, максимально інтенсивну, фахово вичерпну та точну обробку різноманітних тем, а також за підготовку, оцінку та об'єднання заходів та завдань.

Розробку IKPM було розпочато у 2016 році, а її завершення заплановано у 2019 році. Як уже зазначалося, інтегрований розвиток міста – це процес, що ніколи не закінчується, адже місто завжди перебуває у постійному розвитку через мінливі соціальні, економічні та суспільні умови.

Графік розробки проекту (аналіз – концепція – реалізація)

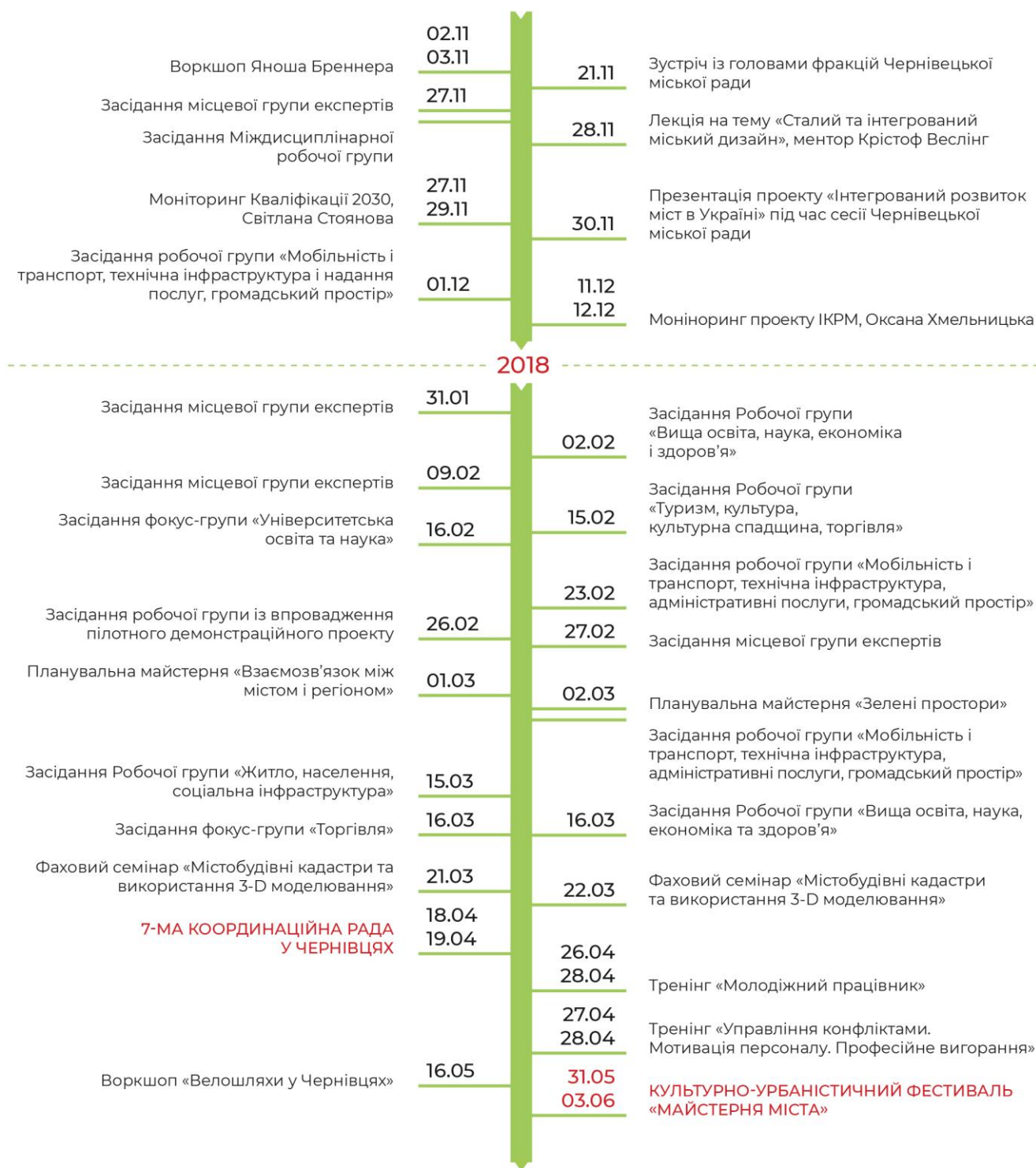
Розробка IKPM супроводжувалась численними громадськими обговореннями, заходами з підвищення кваліфікації та лекціями, семінарами, засіданнями робочих та тематичних груп (зустрічі, на які зі спеціальних тем запрошувалися фахівці з міської ради, політики, науковці та фахівці з розвитку промисловості).

Проектом документу IKPM розпочинається інтенсивна участь громадськості та зацікавлених груп, а також перевірка попередніх результатів роботи співробітниками міської ради та депутатським корпусом.

ХРОНОЛОГІЯ ПРОВЕДЕНИХ ВАЖЛИВИХ ЗАХОДІВ:

Засідання фокус-групи «Мобільність»	19.04	31.03	Засідання Міждисциплінарної робочої групи
		21.04	Засідання фокус-групи «Громадські простори»
Засідання фокус-групи «Туризм»	24.04		Засідання фокус-групи «Чернівці – місто стартапів та інновацій»
Засідання фокус-групи «Житло»	04.05		Засідання Робочої групи «Культура та туризм, комерційні центри, роздрібна торгівля і громадські простори, культурна спадщина і історичні будівлі»
		10.05	
Засідання двох Робочих груп	11.05		Засідання робочої групи «Взаємозв'язок міста та регіонів, природні зони, екологія»
		12.05	
Презентація проекту Інтегрований розвиток мікрорайону «Гравітон»	20.05	16.05	Тренінг «Комунікація та навички ефективного спілкування»
		17.05	
Тренінг «Комунікація та навички ефективного спілкування»	22.05 23.05		Презентація проекту «Інтегрований розвиток міст в Україні» під час сесії Чернівецької міської ради
		25.05	
Практичний семінар «Економічний розвиток міста в інтегрованому плануванні»	25.05 26.05		Підписання Договору про співробітництво між GIZ та Чернівецьким національним університетом імені Юрія Федьковича
Зустріч із членами Національної спілки архітекторів України в Чернівецькій області	29.05 30.05	08.06	Тренінг «Управлінські навички та мотивація персоналу»
		09.06	
Тренінг «Управління конфліктами»	18.06		Засідання фокус-групи «Зелені простори»
		19.06	
Участь у воркшопі «Як має виглядати та функціонувати сучасний HR-відділ»	22.06 23.06		Засідання фокус-групи «Екологія»
Навчання в школі Canactions	січень березень	червень липень	Тренінг «Англійська мова»
ПРОЕКТНА МАЙСТЕРНЯ	04.07		Майстерня з мобільності та транспорту
		07.07	
Опитування мешканців щодо покращення простору на перехресті вул. Університетської та вул. Заньковецької	09.07		Воркшоп «Потенціали розвитку житла в Чернівцях»
		12.07	
Захід «Залучення мешканців до інтегрованого розвитку Чернівців»	15.07		Захід «Залучення мешканців до інтегрованого розвитку Чернівців»
		23.07	
Культурно-урбаністичний фестиваль «Майстерня міста»	07.09 10.09		Майстерня з планування та розвитку транспортної системи
		22.09	
Засідання робочої групи «Мобільність і транспорт, технічна інфраструктура і надання послуг, громадський простір»	20.10		Засідання робочої групи «Культура та туризм, комерційні центри роздрібна торгівля і громадські простори, культурна спадщина і громадські будівлі»
		23.10	
Засідання робочої групи «Вища освіта, наука, економіка і здоров'я»	24.10		Засідання місцевої групи експертів
Тренінг «Підготовка та проведення презентацій»	24.10 25.10		Відкриття Інформаційного центру проекту «Інтегрований розвиток Чернівців 2030», регіонального офісу GIZ
		25.10	
Тренінг «Клієнтоорієнтованість»	26.10 27.10		Організаційна зустріч представників GIZ (Ментор) та Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
		27.10	«ПЛАНУВАЛЬНА МАЙСТЕРНЯ»

2. Історія розвитку міста, історичні ансамблі, структура та споруди в Чернівцях

2.1 Заснування міста

Поселення на території Чернівців виникли вже в період неоліту. У передмістях археологи виявили поселення трипільської культури, бронзового та залізного віків, а також слов'янські пам'ятки початку нашої ери (II—V ст.). У IX-XI ст. тут були поселення білих хорватів і тиверців.

З середини першого тисячоліття н.е. ця місцевість належала до ареалу розселення слов'ян, де згодом виникли давньоукраїнські «гради»: Ревне, Добринівці, згодом Василів, Цецин, Хотин, Ленківці та Чернівці.

Заснування в XII ст. укріпленого селища на місці Чернівців, на лівому березі Прута, історики пов'язують з ім'ям галицького князя Ярослава Осмомисла. Це була фортеця з торговельно-ремісничим поселенням, яка називалась Черн (або Чорне місто), мабуть, через чорні дерев'яні стіни. У 1259 році на вимогу татарського темника Бурундая фортецю зруйнували.

Через географічне розташування, на окраїнах Київської, а згодом Галицько-Волинської держав, захисні укріплення в долині р. Прут на території сучасного міста, впродовж кількох століть були своєрідним забралом від татаро-монгольської навали. Після ослаблення Золотої Орди, у середині XIV ст., місто, як і весь край, ввійшло до складу новоствореного на східних володіннях Угорського королівства Молдавського князівства.

Вперше про Чернівці, як митний пункт, згадано 8 жовтня 1408 року в писемному документі «Уставиці о митах», виданому князем Олександром Добрим. Чернівці стали центром Чернівецької волості у 1457 році. Як місто, згадується вперше у 1490 році [1].

2.2 Чернівці в австрійський період (до Першої світової війни)

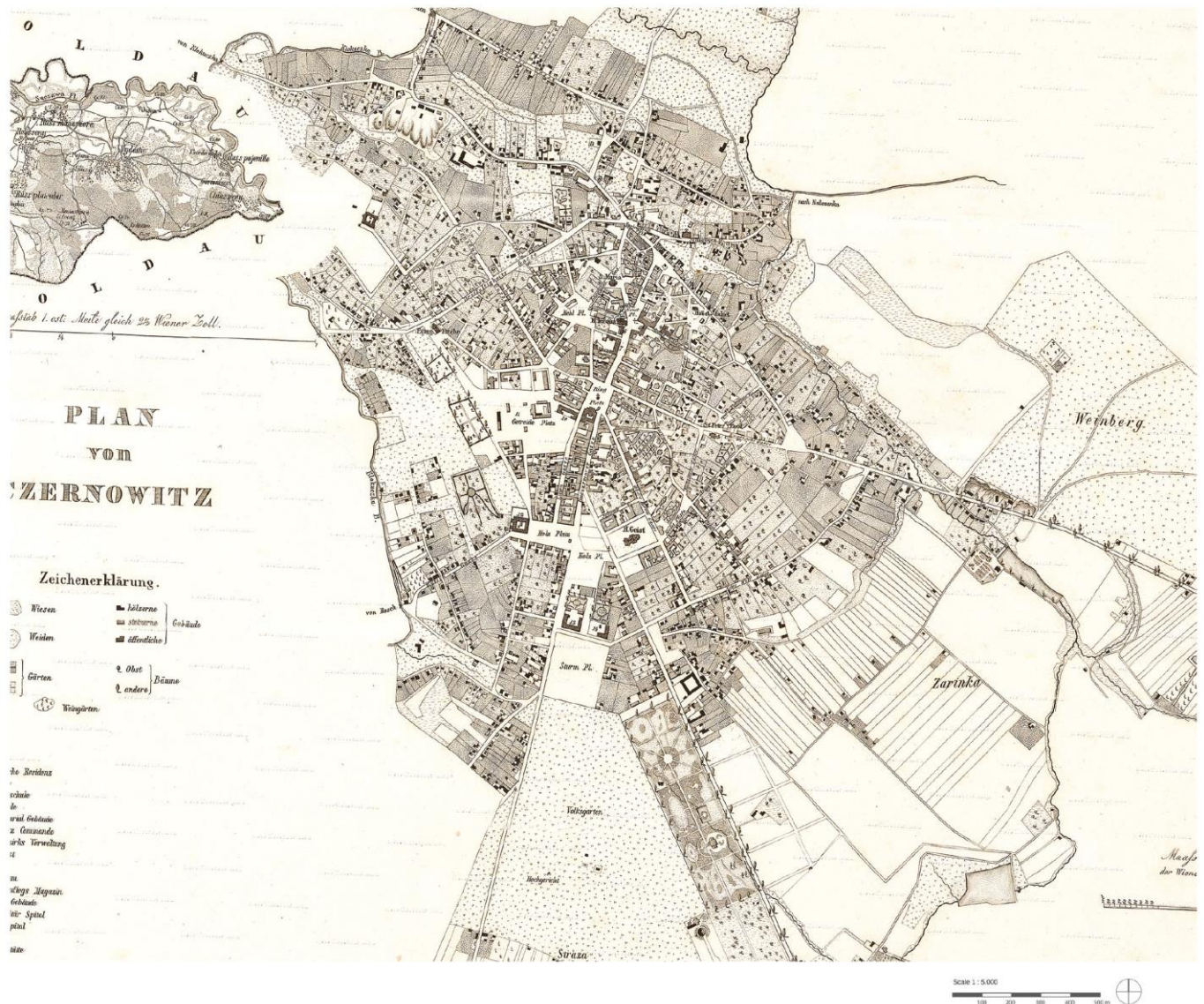
У результаті поділу Польщі в 70 роках XVIII ст. Буковина увійшла до складу багатонаціональної Австро-Угорської імперії і залишалася в ній до 1918 року. В умовах 140-річного мирного розвитку, зусиллями кількох його поколінь, що використали кращий європейський досвід містобудування, Чернівці перетворилися у європейське місто, друге за чисельністю після Львова на західноукраїнських землях (див. порівняння розбудови міста).

Щедро розбудоване місто демонструє свідоме створення парків та площ. Особливо Рінгплац (Центральна площа, ред.), куди сходиться і розгалужується вулична мережа, вказує на сліди Австро-Угорської імперії [2]. З середини XIX століття Чернівці стали крайовою столицею окремого коронного краю з перебуванням тут як представництва центральної влади – Крайового управління, так і виборного крайового парламенту – сейму та міського самоврядування.

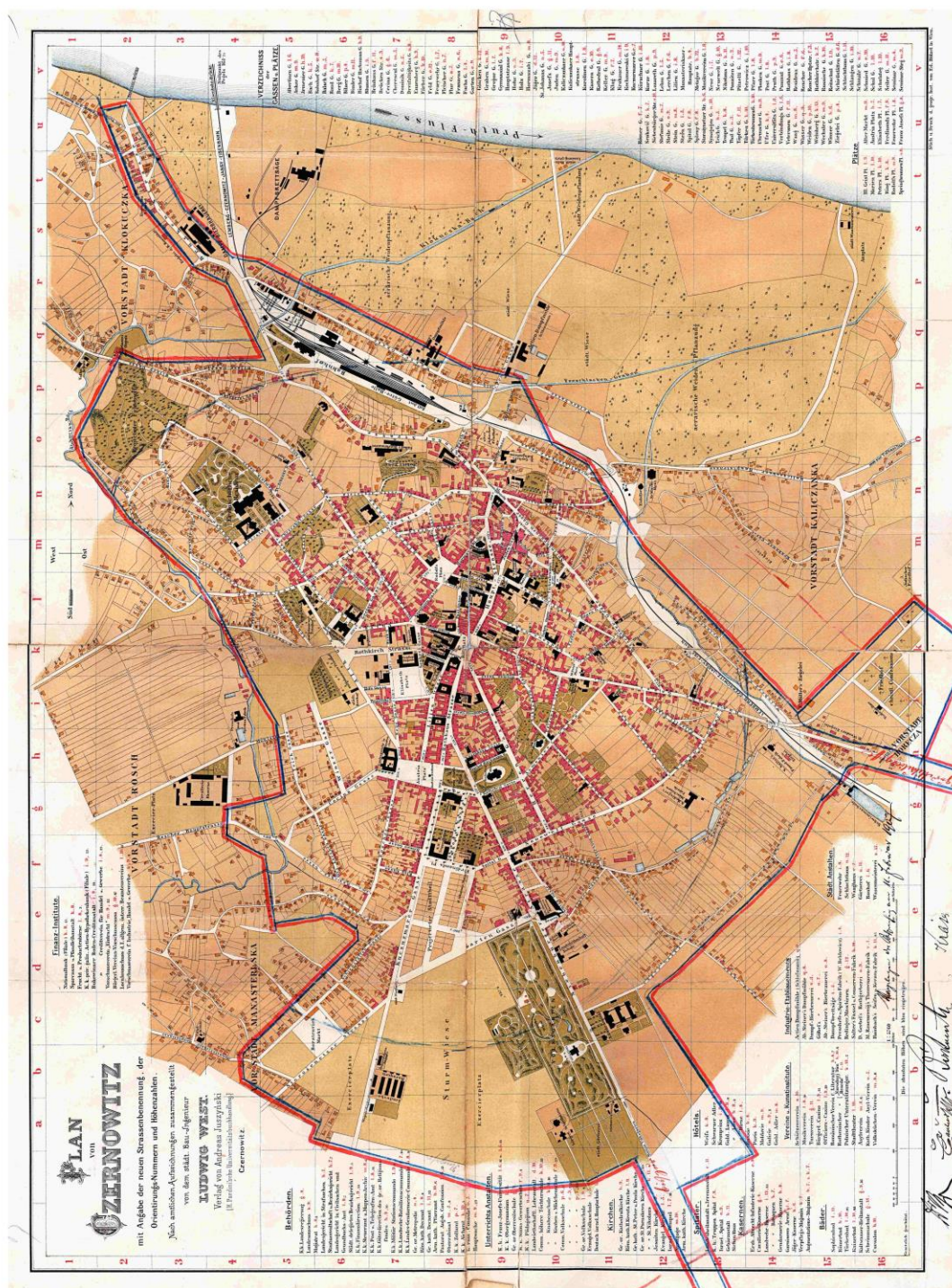
Починаючи з 1775 р. населення Чернівців постійно зростає, набуваючи все більш змішаного національного характеру. Крім українців і румунів, тут проживають поляки та німці. Згодом утворюється також велика єврейська громада. Історія громадського життя та розвитку культури міста віддзеркалюється у стилістиці архітектурного оформлення будівель. З середини XIX століття та до початку XX побудовано величні споруди храмів різних конфесій. Найвеличнішими будівлями міста є: Резиденція митрополитів Буковини і Далмації, яку побудували за проектом архітектора Йозефа Главки, театр імені Ольги Кобилянської (архітектори Фельнер та Гельмер), ратуша (архітектор Андреас Микулич), залізничний вокзал, народні дома (український, румунський, німецький, єврейський та польський), будівлі

пошти та телеграфу, музичного товариства, споруди крайового управління, торгово-промислова палата, палац юстиції, казарми, а також сотні житлових будинків [1].

Тривалий час основною мовою для всіх жителів Чернівців залишалася німецька, що віддзеркалювалось у газетах та журналах. Загалом, важко уявити, що за сотні кілометрів від німецькомовного простору існувало розширене газетне та журнальне видавництво. Поруч із німецькомовними щоденними газетами видавались також підручники, словники тощо українською мовою. Карта залізничних сполучень Бедекера для Австро-Угорської імперії вказує на те, що місто Чернівці було інтегроване у мережу Габсбурзької монархії [2].

План Чернівців (1880 р.). Джерело: Artaria and Co. Vienna (1880): *Plan von Czernowitz – Ergänzt im Jahre 1880*. Courtesy of the Austrian War Archive, Glh 133, http://www.lvivcenter.org/en/umd/map/?ci_mapid=49, accessed 01.02.2017.

Integrated Urban Development Concept for Chernivtsi 2036 (INSEK 2036)

Project of: Integrated Urban Development in Ukraine, Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH
 Insear | schwaetzer, weisend and partner; PartG, Berlin
 Berlin / Chernivtsi, January 2017

Source: Ludwig West (1888) Plan von Czernowitz mit Angabe der neuen Straßenbenennung, der Orientierungsnummern und Höhenzahlen. <http://czernowitz.blogspot.de/2008/11/directory-for-czernowitz-and-its.html>, accessed 01.02.2017

План Чернівців (1888 р.). Джерело: Ludwig West (1888): Plan von Czernowitz mit Angabe der neuen Straßenbenennung, der Orientierungsnummern und Höhenzahlen.
<http://czernowitz.blogspot.de/2008/11/directory-for-czernowitz-and-its.html>, accessed 01.02.2017.

2.3 Чернівці у міжвоєнний період та в роки Другої світової війни

3 листопада 1918 року у Чернівцях відбулась історична подія – Буковинське віче, на якому проголошено приєднання «на основі самоврядування народів» Буковини до Великої України.

Після підписання в листопаді 1918 року перемир'я між Німеччиною та країнами Антанти, Чернівці відійшли до Румунії. 28 листопада румунський Генеральний конгрес Буковини проголосив приєднання Буковини з Чернівцями до Румунії [7].

У цей період дотримувались вже існуючих правил забудови. В 1928 році примарією Чернівців було схвалено «Правила забудови будинків та врегулювання вулиць міста Чернівці». Документ складався з 11 розділів, поділених на 87 статей, які мали на меті регулювання забудови Чернівців, як наприклад, систематизація забудови, висотність споруд, гігієнічні та санітарні норм, штрафи у випадку недотримання правил.

Важливим моментом у розвитку інфраструктури Чернівців у міжвоєнний період стало відкриття аеропорту у 1933 році, благоустрій якого продовжувався і після його відкриття. У 1936 році впорядковували дорогу, що вела до Чернівецького аеропорту.

Загалом на кінець 30-х років загальна довжина вуличної мережі складала 203 кілометри, 14 з яких були вимощені кам'яною бруківкою, 10 кілометрів заасфальтовані, а решта мали гравійне покриття [5].

Починаючи з 1940 році за короткий період часу відбулися масштабні вигнання і погроми румунськими, а згодом радянськими військами. У 1941 році румунська армія розпочала депортацію та вбивство більшої частини єврейського населення, а отже і міського населення. З метою уникнення опору Червоній армії, у 1944 році майже 50 тисяч українців було депортовано до інших регіонів Радянського союзу. Ці події, а також вбивства євреїв у 1941-1944 роках та значна еміграція до Польщі, фактично призвели до того, що до 1946 року значну частину населення Чернівців було вбито або депортовано [3].

2.4 Чернівці в період між 1945 та 1991 роках

Масивний натиск радянських військ не дозволив окупаційним військам зруйнувати Чернівці. Однак умісті частково або повністю зруйновано ряд промислових підприємств, три мости через річку Прут, частково у пожежі постраждали будинки в історичній частині міста, зокрема, центральна будівля Резиденції митрополитів Буковини та Далмації.

У повоєнні роки в місті переважало промислове та житлове будівництво. Першим генеральним планом міста 1956 року, розробленим Харківським філіалом проектного інституту «Діпромісто», передбачалося подальший розвиток міста в південному напрямку. Було вирішено повністю відмовитися від вибіркового будівництва в історичному центрі й розвивати масове будівництво на периферії Чернівців. Це рішення захистило історичний центр Чернівців від вторгнення в сформовану історичну забудову дисгармонійних об'єктів.

Високі темпи розвитку міста призвели до необхідності розширення його території. Розвиток промислової зони в заплаві річки Прут фактично призвів до її злиття з районним центром Садгорою. Така ж ситуація склалась із Ленківцями, Старою Жучкою, Рогізною. Тож у 1965 р. до складу Чернівців офіційно увійшли довколишні, у минулому самостійні, населені пункти – районний центр Садгора, а також Ленківці, Стара Жучка, Рогізна. На цій основі було створено третій адміністративний район міста – Садгірський [8].

Відкриття підприємств харчової промисловості та машинобудівних заводів, починаючи з 1950-х рр. спричинило швидкий приріст населення. Кількість населення збільшилося з 152 000 тис. (у 1959 році) до 218 000 тис. (у 1979 році) та 258 375 тис. (у 1989 році). Це можна пояснити об'єднанням громад таких передмість, як Садгора та Ленківці [3].

У цей період в Чернівцях запрацювали нові підприємства із великими обсягами виробництва та різним промисловим спрямуванням (текстиль, машинобудування, металообробна, хімічна та харчова промисловості). Часто поруч із великими підприємствами з'являлись типові житлові масиви з метою забезпечення робітників та фахівців житлом. Таким чином, довкола підприємств формувались нові мікрорайони.

2.5 Чернівці після проголошення незалежності України 1991 року

Після розпаду СРСР та проголошення незалежності України в 1991 році в Чернівцях, як і у інших містах спостерігається спад функціонування великих промислових підприємств та зростає кількість безробітного населення.

Скорочення виробництва, промислова криза та прикордонне розташування міста сприяло розвитку торгівлі, яка на початку 90-х років мала стихійний характер. У місті почали з'являтися нові ринки, найбільшим з яких став «Калинівський ринок», розташований поблизу р. Прут. З 1997 року ринок був реорганізований у комунальне підприємство. Також з'являються нові об'єкти торгівлі, великі торгово-розважальні центри та гіпермаркети.

Новий генеральний план міста після здобуття незалежності України був схвалений рішенням XVII сесії міської ради у 1993 році (до 2010 р.). Однак, оскільки країна в 1990-х роках перебувала у економічній кризі та спостерігався спад виробництва та значний від'їзд населення закордон, виникла потреба в корегуванні генеральних планів кожні 10 років. Актуальний генеральний план міста від 2004 року був відкоригований у 2014 році Державним інститутом «Містопроєкт».

Відкоригованим Генпланом передбачено, що до кінця 2032 року в місті проживатиме майже 285, 5 тис. осіб. Відповідно, внесені зміни до розбудови житла, планування транспортної інфраструктури із фокусом на розвантаження від транспортних потоків історичного середмістя Чернівців.

За останні 10 років у місті активно розвивається туристична галузь. Чернівці приваблюють своєю архітектурою, а також багатою історичною та культурною спадщиною, та різноманіттям національних культур.

Важливим моментом для стратегічного планування розвитку міста було затвердження Інтегрованої концепції розвитку середмістя Чернівців у 2015 році, у якій, чи не вперше, було застосовано важливий інструмент із залучення мешканців до розвитку міста.

2.6 Історичні ансамблі, структури та споруди в Чернівцях

Однією з умов інтеграції України до європейського та світового співтовариства є забезпечення збереження культурного надбання як частини світової культури. Україна з 1988 року є стороною Конвенції ЮНЕСКО про охорону всесвітньої культурної та природної спадщини (1972 р.). Рішенням 35 сесії Комітету всесвітньої спадщини (Париж, 2011 р.) колишній ансамбль Резиденції митрополитів Буковини та Далмації у м. Чернівцях (нині

головний корпус Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича) включений до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Навколо об'єкта ЮНЕСКО визначено буферну зону загальною площею 244,85 га, яка призначена для ефективного захисту та створення органічно середовища світового надбання.

На території Чернівців до наших днів збереглися: первісне планування історичного середовища із будівлями кінця XVIII — початку XX століть та численні історичні пам'ятки, архітектурно-містобудівні ансамблі. У центрі Чернівців можна побачити чимало чудових зразків архітектури, що приваблюють високою майстерністю виконання, гарними пропорціями, своєрідністю і красою архітектурних деталей. 733 об'єкти культурної спадщини Чернівців внесено до Переліку пам'яток та об'єктів культурної спадщини міста і є визначними зразками архітектури свого періоду і яскравими прикладами різноманітних стилістичних тенденцій, що існували в архітектурі тих років. Представлені найбільш різноманітні архітектурні стилі: романський, готичний, візантійський, класицизм, еклектика, модерн, неокласика, мавританський стиль, бароко, псевдобароко, флорентійський та інші.

У місті функціонує один із перших музеїв в Україні — краєзнавчий, який було засновано ще у 1863 році. Нікого не залишає байдужим Музей народної архітектури та побуту. До цього своєрідного музею з різних районів області перевезено житлові, господарські, виробничі та громадські будівлі, найхарактерніші зразки предметів побуту селян Північної Буковини другої половини XVII — XX століття.

3. Актуальний стан та аналіз

Визначення статусу – Чернівці сьогодні

Актуальні виклики

Нестабільна суспільно-політична ситуація, анексія Криму та війна на сході України спричинили економічний спад зі зниженням показників купівельної спроможності, що завдало шкоди місцевому розвитку та створило тиск на місцеве самоврядування.

Які ж особливі риси та виклики в такому комплексному соціально-політичному контексті? Прикордонне розташування міста, лише 40 км до кордону з Румунією, країною-членом ЄС, є ознакою, котру мають не всі українські міста. Проте, це також є причиною того, чому місто не може дійсно виконувати свою роль як регіональний центр, а інвестиції надходять до менших міст, які розташовані ближче до країн ЄС.

Незначні інвестиції протягом останніх років стали причиною інвестиційного відставання в усіх сферах. Нова реформа Уряду та процес децентралізації в Україні сьогодні дуже необхідні для того, щоб загалом мати змогу надолужити втрачене. Підвищення привабливості для інвесторів, створення робочих місць та доступного житла для молодих, активних мешканців є великим викликом. Одночасно, необхідні заходи уникнення соціальних загострень і відновлення соціальної інфраструктури, де місто повинно виступати як надавач послуг для регіону.

В межах реформи децентралізації з'являється можливість посилення співпраці з об'єднаними територіальними громадами та підняти такі важливі теми, як цифрове управління, енергозабезпечення, водопостачання та водовідведення, збір та утилізація сміття, ризики затоплення та збереження природного простору. Всі ці сфери, котрі потребують масштабних майбутніх інвестицій. Проте, для цього потрібна адміністративна

реформа та «ноу-хау», через співпрацю з іншими містами України та шляхом залучення міжнародних проектів фінансування та партнерства.

Через географічне розташування та наявність річки поблизу, а також застарілу систему відведення дощової води, місто піддається впливу змін клімату та пов'язаних з ними різними погодними явищами, що може стати більшою проблемою в найближчі кілька років. Покращення умов життя, очищення забруднених ділянок та заходи з удосконалення інфраструктури в найближчі роки повинні бути виконані.

3.1 Структура населення міста та прогноз. Важливі аспекти ринку праці

Мультикультурний вимір структури населення все ще є ознакою чернівецької ідентичності. Проте місто зараз переживає фазу, що визначається незначною імміграцією з-за кордону та з інших регіонів України. У 2016 році в Чернівцях нараховувалось 266 366 (266 000 станом на 01.01.2018) жителів. Природний приріст населення в цей час є негативним та становить лише 0,05 % на рік, національна тенденція також негативна. На противагу природному зниженню населення міграційне сальдо становить +1% завдяки припливу населення з навколишньої місцевості та інших областей. Це забезпечує загалом незначне зростання населення. Станом на 2031 рік очікується 15% зростання населення до 305 000 мешканців за оптимістичним прогнозом, розробленим Генеральним планом забудови. При цьому очікується щорічний приріст населення приблизно на 1 600 осіб. Консервативний прогноз передбачає - до 287 500 жителів.

Якщо приріст населення в 0,95% у 2016 році спроєкувати на 2030 рік, то отримаємо – 304 066 мешканців ($266\,366 \times 1,009514$). Тобто, на основі зібраних даних, закладений у 2014 році Генеральним планом забудови діапазон розвитку населення до 2031 року може бути підтверджений у межах від 287 500 до 305 000 жителів.

Підвищення привабливості міста як місця проживання для молодих, активних сімей, як об'єкта вкладання інвестицій для нових технологічних компаній у поєднанні з університетськими дослідженнями цілком можливе, зокрема, і завдяки унікальному розташуванню на межі двох країн, а також наявним ресурсам та культурній ідентичності. Проте слабе міжнародне повітряне та залізничне сполучення, а також зовнішній кордон з ЄС створюють значні труднощі.

Демографічний розвиток

Сильні сторони	Слабкі сторони
Середній вік мешканців становить 38,6 років.	Місто частково покриває витрати на комунальні послуги жителям навколишніх громад, без отримання за це компенсації.
До 2030 року, згідно з прогнозом Генерального плану, зменшення чисельності населення не очікується,	

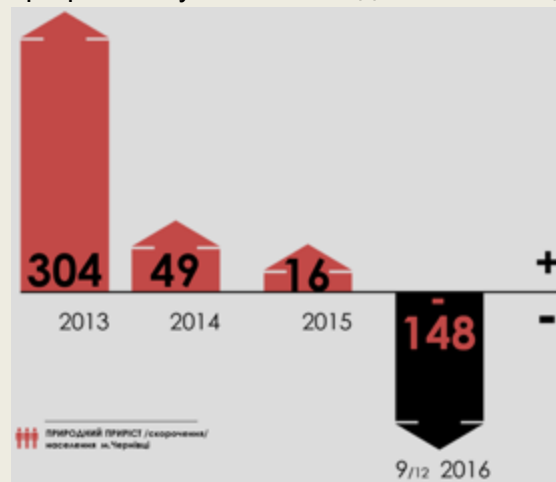
позитивний сценарій передбачає зростання до 305 000 мешканців.

Відносно збалансоване статеве співвідношення (45% чоловіків, 55% жінок).

Мультикультурний склад населення та сильна ідентифікація таких цінностей, як різноманітність, толерантність, інтеграція. 79,9% українців, 11,5% румунів, 4,3% молдаван, 3,1% росіян, 0,3 % поляків, 0,2% білорусів, 0,2% євреїв, 0,5% інших національностей.

Як університетське місто Чернівці приваблює для молоді та спеціалістів.

Ріст смертності через недостатню профілактику та незадовільне медичне

Природний приріст / скорочення населення

обслуговування.

Тенденція старіння населення. З 2002 до 2012 року частка 0-16-річних знизилась з 19,2% до 16,9%.

Чимало незареєстрованих мешканців (за оцінками до 20%).

Переміщення населення 0,05% щорічно.

Нерівномірний розподіл жителів за трьома міськими районами: Шевченківський – 155 034, Першотравневий – 81 847, Садгірський – 29 485, з дуже різною щільністю населення.

Незначне просторове розділення соціально-економічних даних щодо населення, з посиланням на три довільних, без урахування міської структури, забудованої та парцелярної структури.

Близько 43% офіційно зареєстрованих безробітних – це молодь до 35 років.

В Шевченківському районі ріст населення втричі вищий порівняно з іншими районами міста

Можливості

Більше 20% населення міста, яке працює зареєстрували своє місце проживання в околицях, це населення може пізніше забезпечити позитивне міграційне сальдо.

Можливість забезпечити подальше перебування іноземних студентів у Чернівцях.

Наукові дослідження у співпраці з приватними компаніями можуть підвищити привабливість нових галузей виробництва.

Буковинський медичний університет може співпрацювати з підприємствами медичних технологій для збільшення інвестицій.

Ризики

Слабкість географічного розташування та недостатня привабливість для інвесторів, та пов'язаний з цим слабкий ринок праці.

Переселення та робоча міграція кваліфікованої та некваліфікованої робочої сили в Центральну та в Західну Європу.

Проблемну ситуацію загострює спрощення доступу до європейського ринку праці.

Ветерани бойових дій антитерористичної операції на окупованих територіях мають знову інтегруватися на ринку праці.

3.2 Житловий фонд

Більша частина житлового фонду, що споруджувалась після Другої світової війни за межами середмістя, побудована до 1991 року. Відповідно, типологія житлового будівництва та поселень дуже обмежена та монотонна. Після 1991 року з'явилися переважно котеджні містечка – форма житла, що до того часу не була настільки можливою. Після 1991 року держава та міська рада майже повністю відійшли від регулювання забудови, при цьому нові моделі управління не з'являлись. У 2000 році в Чернівцях був найнижчий у країні показник побудованої житлової площі, що становив 5,5 млн м². Навряд чи є вже соціальне житлове будівництво, відсутні також зобов'язання будівельних компаній чи інвесторів щодо виділення частини квартир або здавання в оренду як соціальне житло. У 2012 – 2015 роках обсяг будівництва становив у середньому 126 тис. м² на рік.

Пропозиція житла

Обсяг необхідного житлового будівництва у місті визначений Генеральним планом у контексті концепції державної житлової політики та надання кожній родині квартири або будинку у період до 2032 року. Попит на нове житлове будівництво, визначений у межах реалізації Генерального плану, і становить 15 916 квартир та будинків (загальною площею 1 173 700 м²), з них: багатоквартирні будинки на 13 385 квартир – 870 000 м²; 2 531 односімейні будинки – 303 700 м². Генеральний план забудови Чернівців, схвалений Чернівецькою міською радою, приділяє головну увагу будівництву багатоквартирних будинків, частка яких 70% від загальної кількості новобудов. Висотні житлові райони будуються на Проспекті Незалежності, вул. Миру, вул. Героїв Майдану (колишня Червоноармійська), вул. Рівненській, вул. Щербанюка (колишня Чапаєва), вул. Сторожинецькій, а також поблизу озера на вул. Винниченка. Відповідно до Генерального плану проектується для спорудження односімейних будинків на території садівничого товариства на вул. Заставнянській та Стрийській, вул. Краматорській, вул. Хрещатицькій, вул. В.Александрі та Д. Лук'яновича. Є перелік садівничих товариств, які згідно з Генеральним планом будуть передані під житлове будівництво. Зокрема, 41 садівниче товариство має бути переселено. Генеральний план передбачає також будівництво житлових комплексів з власною інфраструктурою в районах Роші та Садгори.

Сильні сторони

Введення в експлуатацію житла /тис. м² загальної площі/

Слабкі сторони

Старий житловий фонд у поганому стані та не відповідає сучасним житловим умовам.

Санітарний стан у старих квартирах часто потребує модернізації.

У забудованих з 1945 р. по 1991 р. районах квартири мають дуже малу житлову площу та незначну гнучкість поверхового планування.

Увесь житловий фонд квартир у багатоповерхівках не адаптований для людей з інвалідністю.

20 м² на людину – це середня житлова площа, що становить менше половини значення

Велика пропозиція історичного житлового фонду, спорудженого до 1940 року.

69% домогосподарств підключені до мережі теплопостачання.

89 будинків належать житловим кооперативам та ОСББ, загальною площею в 368 тис. м².

У середньому 2,9 особи на одне домогосподарство, 27,4% домогосподарств на дві особи, 29,8% домогосподарств складається з чотирьох осіб, житлове будівництво для родин з кількох поколінь – реальність.

Ціни на нерухомість – 706 дол. США / м² є на тому ж рівні, що й в схожих за населенням українських містах, однак, ціни на одно- та двокімнатні квартири – одні з найвищих в Україні.

У багатоповерхових будинках створено понад 300 ОСББ.

Динаміка житлової площі на 1 мешканця в регіоні та місті в 2010-2014 роках

аналогічного показника в країнах ЄС (46,5 м² в Німеччині в 2014 р.)

Внаслідок приватизації комунального житлового фонду після 1991 року квартири перейшли до власників, проте усі загальні приміщення та елементи будівництва лишилися в комунальному управлінні.

Висока потреба інвестицій на енергоощадні заходи, створення умов для людей з інвалідністю, на інженерні комунікації.

Ринок нерухомості частково залежить від коштів, що надсилаються від родичів, які працюють закордоном.

Недостатня кількість показників щодо ринку нерухомості через відсутність національного опитування з цього питання.

Велика кількість сімей та несімейних, що перебувають у черзі на комунальне жило.

Співвідношення багатоповерхових будинків / будинків на одну сім'ю порайонно у відсотках

Можливості

Новий закон про створення ОСББ набув у 2016 році повної сили.

Ризики

Руйнування старого житлового фонду через неналежні будівельні роботи.

На національному рівні обговорюються пакети заходів та субсидій для енергетичної санації житлового фонду.

Нові сімейні структури, моделі життя, а також нові моделі житлового будівництва та інвестиційні моделі в галузі житлового будівництва можуть призвести до створення більш сталого міста в соціальному та екологічному аспектах.

Нова якість освіти в галузі архітектури та містопланування може забезпечити вибір кращих моделей житла та типологій поселення.

Ризики для здоров'я мешканців та дітей через вологий чи неналежним чином відремонтований житловий фонд.

Майновий збиток та травмування людей через руйнування елементів конструкцій у старому місті та в районах панельної забудови, внаслідок старіння та екстремальних погодних умов. Високі додаткові витрати жителів через неефективні системи опалення та зростання цін на енергоносії.

Низька економічна ефективність обмежує можливості товариств домовласників створювати резерви для проведення ремонтних робіт.

Ринок житла, котрий базується на максимізації прибутку, а також парадоксальним чином отриманих у спадок від соціалізму житлобудівних типологій (багатоповерхові будинки без урахування людського масштабу), може мати серйозні соціальні, екологічні та просторові наслідки.

Втрата комунального житлового фонду через приватизацію чи зміни національного законодавства.

Ринок житла та житлове будівництво

Сильні сторони

Ринок відновився після 2013 року, 31,7 тис. м² багатоповерхових житлових будинків та 25.6 тис. м² індивідуальних житлових будинків з'явилися в першому півріччі 2016 року.

Слабкі сторони

Житлове будівництво базується лише на отриманні прибутку з мінімально можливим регулюванням, а також частково на принципах, розроблених за радянських часів, проектів планування територій та планів забудови.

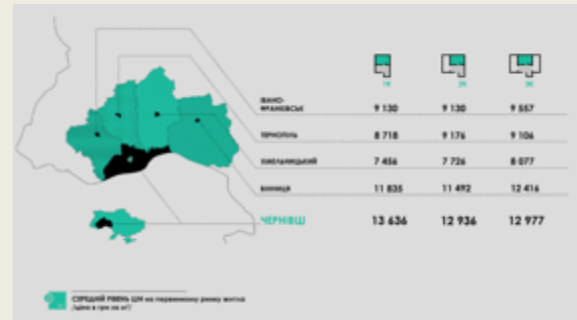
Громадські приміщення та соціальна інфраструктура будуються не в межах нового планування житлових забудов, або для цього не виділяються резервні території, або не вживаються інші заходи щодо забезпечення їхнього подальшого спорудження.

Ціни на нерухомість – 706 дол. США / м², є на тому ж рівні, що й в інших українських містах. Забудовники починають усвідомлювати, що загальні приміщення збільшують шанси продажу квартир.

Нові висотні будинки виникають часто в безпосередній близькості до невеликих земельних ділянок та будівель.

Ціни на однокімнатні квартири - одні з найвищих на заході України.

Висока вартість оренди квартири в порівнянні із сусідніми областями.

Однокімнатні квартири – одні з найдорожчих на заході України

Кількість введеного в експлуатацію житла (тис. м²)

Можливості

Ризики

Попит на квартири зростатиме й надалі.
Суттєве покращення будівельних матеріалів та планування в умовах достатньої конкуренції.
Підвищення можливостей органів місцевого самоврядування в галузі житлового будівництва пов'язане із процесами децентралізації.

Сильні коливання валютного курсу.
Неефективна програма кредитування для молодих сімей.
Кредити на нерухомість не використовуються як фінансовий інструмент.

3.3 Економіка, наука та ринок праці

Місцевий ринок праці зазнав серйозних змін після розпаду Радянського Союзу. Ці процеси тривають і до сьогодні. У 1980 році понад 75 000 мешканців працювало на великих підприємствах машинобудування, електротехніки або хімічної промисловості, які виробляли продукцію для внутрішнього ринку та, відповідно, не були підготовленими функціонувати самостійно. За площею місто в середині 1960-х років значно розширюється за рахунок централізованого приєднання окремих населених пунктів (найбільший серед них – Садгора).

Такі рішення ухвалювалися без участі громади або міської ради, та мають до сьогодні серйозні наслідки, оскільки необхідні структурні зміни були здійснені лише частково. Незважаючи на унікальні характеристики, місто потребує чіткого профілю та чіткої маркетингової стратегії. Водночас треба розуміти, що більша частина заробітку, яка сьогодні є у роздрібній торгівлі, може зникнути через зростання консолідації економіки та поступ глобальних або онлайн-торговельних мереж на український ринок. Усе важливішими ставатимуть професійні робочі місця та якісна кваліфікація, в умовах позитивного сценарію розвитку подій, який витіснить негативні геополітичні чинники.

Економіка та привабливість місця розташування

Сильні сторони	Слабкі сторони
Сильно розвинута роздрібна торгівля регіонального значення.	Слабка прив'язка до міжнародних виробничих процесів.
«Калинівський ринок» є одним з найбільших ринків в Україні, де працюють понад 12 тисяч підприємців.	Відсутня чітка концепція залучення інвесторів щодо специфічних галузей виробництва.
Є промислові райони з потенційно хорошою інфраструктурною прив'язкою.	Відсутність індустріального парку як самостійно керованої структури з чіткими повноваженнями та територіальною приналежністю.
Текстильні підприємства в Чернівцях та в регіоні працюють на світовий ринок.	Не проводяться важливі ярмарки чи виставки, для цього відсутня також транспортна інфраструктура.
Завдяки університету в Чернівцях працюють ІТ-спеціалісти, які мають доступ до глобального ринку.	Місце розташування недостатньо просувається на ринку та не має свого профілю.
У співпраці з міською радою облаштовано ІТ-кластер.	Досі немає лідера серед компаній, який зумів би стати знаковою фігурою для інших фірм.
Місцеві компанії проявляють ініціативу та створюють асоціації.	Наявність тіньового сектору економіки.
В органах місцевого самоврядування функціонують підрозділи для залучення інвестицій.	Недостатня кількість ІТ-спеціалістів в галузі програмування.
Бізнес-інкубатор для молодих ІТ-компаній.	Відсутність логістичних центрів для торгівлі товарами.
	В першому кварталі 2016 року прямі інвестиції було обмежено сумою в 157 000 доларів.
	Із 244 406 грн., що були інвестовані згідно зі статистикою в 2015 році, надійшло:
	9,3 % з державного бюджету,
	14,4 % з місцевого бюджету,
	35,2 % від підприємств,
	0,5 % інвестицій – з-за кордону,

36,5 % від населення. Частка іноземних інвестицій є дуже низькою. Місто зайняло 20-те місце з 25 у списку найкращих міст економічної активності у загальнонаціональному аналізі Forbes за 2015 рік.	
Можливості	Ризики
Близькість до кордону внутрішнього європейського ринку.	Недостатня транспортна доступність як в межах країни, так і з сусідніми державами.
Привабливість для розміщення виробництва або ІТ-фірм завдяки різниці в заробітній платі.	Текстильна промисловість залежить від низької заробітної плати і жіночої праці, дуже глобалізована через скорочення транспортних витрат, що не дає ухвалювати рішення на перспективу для місцевої економічної структури.
Розвиток сільськогосподарського регіонального виробництва з перевіреною якістю, де місто може мати вигоду як регіональний центр.	Співпраця органів місцевого самоврядування та вищих навчальних закладів немає стрімкого та сталого росту.
Дослідницькі установи та вищі навчальні заклади у співпраці з містом можуть отримати привабливе партнерство з приватними підприємствами на довгострокову перспективу.	Не відслідковуються необхідні заходи з профілювання міста (напр., економічний паспорт міста).
Медичні технології та медичні послуги завдяки вищим навчальним закладам можуть стати рушійними галузями економіки в Чернівцях.	Послаблення локальної торгівлі через великі торговельних мережі в контексті зростання економічної ситуації в країні.
	Погіршення макроекономічної ситуації в країні.
	Затримка із проведенням реформ на державному рівні.

3.4 Наука: дослідження та навчання

Науково-дослідні центри Чернівців зосереджені в Чернівецькому національному університеті ім. Ю. Федьковича та в Буковинському державному медичному університеті. Сприяння міста у розвитку інфраструктури вищих навчальних закладів та більш активне залучення їх до міських проектів та обговорень, а також замовлення органами місцевого самоврядування виконання науково-дослідних робіт, можуть стати основою для поглибленої співпраці в довгостроковій перспективі. Проте, зауважимо, що тут не виникає ситуація, в якій держава сама надає замовлення. Важливо, щоб вищі навчальні заклади змогли переконати приватні підприємства у доцільності замовлених досліджень та розробок, де місто буде партнером у

межах розробленої спільної стратегії розвитку та маркетингу. Надзвичайно важливими для привабливості та перспективи розвитку міста є вищі навчальні заклади. Отже, тісна співпраця потрібна місту для залучення інвестицій, збереження тут молодих підприємців та позиціонування міста за кордоном як регіонального центру. Після здобуття незалежності України в Чернівцях зник увесь військово-промисловий комплекс як замовник досліджень. Для університету важливо в майбутньому залучити кошти з приватного сектору економіки. Місто та вищі навчальні заклади мають підтримувати тісну співпрацю для використання усіх можливостей.

Сильні сторони	Слабкі сторони
 19 НАУКОВИХ, НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ТА НАУКОВО-ВИРОБНИЧИХ УСТАНОВ зареєстровано у місті Чернівці Науково-дослідні установи Налагоджена співпраця з європейськими університетами та інститутами, є перспектива поглиблення кооперації. Традиція орієнтованих на виробництво досліджень. Позиціонування міста як університетського центру з більше ніж 30 тисячами студентів та міжнародною привабливістю. Якісна платформа для навчання та досліджень. Відмінні англомовні пропозиції в галузі медицини. 6 вищих навчальних закладів та 16 професійних училищ (35 032 студентів у 2016 році) Велика кількість іноземних студентів (1011 студентів) Високі рейтингові місця університетів на державному рівні	Низька якість проживання в студентських гуртожитках та дорогий ринок оренди житла для студентів. Низька привабливість для закордонних викладачів та студентів з країн ЄС. Низький рівень співробітництва з приватним сектором економіки. Співпраця з містом не орієнтована на конкретні цілі, відсутня послідовність дій. Невисока гнучкість навчального плану, щоб отримати досвід роботи під час навчання. Обмежена свобода дій для студентів самостійно планувати курс навчання. Недостатнє фінансування сучасних дослідницьких установ. Участь у міжнародних конференціях, а також у дослідницьких проектах дуже залежить від стипендіальних програм.
Можливості	Ризики
Посилення співпраці з міжнародними партнерами в сферах навчання та досліджень.	Недостатнє державне фінансування. Міграція викладачів та дослідників.

Участь у програмах обміну студентами та викладачами. Невисокий рівень університетської автономії.

Партнерські стосунки з приватними господарськими підприємствами у сфері орієнтованих на продукт досліджень.

Престиж здобуття вищої освіти як загальнонаціональна тенденція.

3.5 Культура та креативна економіка

Культурний простір Чернівців переживає сьогодні стадію трансформації. З одного боку, є традиційна, консервативна, отримана у спадок від різних епох культурна інфраструктура міста, яка колись мала покликання формувати культурний та естетичний смаки, виховувати та уніфікувати людей у дусі, який відповідав національним та державним критеріям. З іншого боку, є чітке прагнення використовувати культуру для реагування та тематизування сучасних суспільно-політичних питань. Починає формуватися вільний, незалежний культурний простір, що в майбутньому має відіграти важливу роль для міста у зміцненні культурного профілю та відриву від успадкованих законсервованих тем і форматів.

Сильні сторони	Слабкі сторони
Сильна культурна ідентичність через особистості в усіх сферах: літературі, мистецтві, музиці, архітектурі та театрі. Поява альтернативної сцени для музики та мистецтва. Міжнародні партнери, такі як: Гьоте-Інститут, Буковина-Інститут, Посольства Австрії та Німеччини та багато інших, підтримують локальні культурні ініціативи. Місцеве самоврядування визнає важливість розвитку сектору культури як важливої складової затверджених стратегічних цілей до 2030 р. Загалом в комунальному управлінні працюють 43 установи. На даний час у підпорядкуванні міської ради (управління культури) є 23 комунальні установи (комунальні бюджетні установи), а саме: 13 клубних установ, 2 – бібліотеки (не включаючи 12 філій), 5 шкіл естетичного виховання, 1 – кінотеатр, та 2 – парки. 15 приватних ініціатив, які можуть фінансово самостійно функціонувати. У Чернівцях діє п'ять національних будинків культури. Культурні інституції з традиціями, такі, як театр та філармонія. Створена цілісна концепція розвитку культури.	Надмірна концентрація закладів культури у центрі міста на відміну від інших районів міста. Недостатнє фінансове забезпечення комунальних культурних закладів. Недостатній рівень матеріально-технічного забезпечення комунальних закладів культури. Нераціональне використання коштів через відсутність комплексного фінансування. Культурна пропозиція частково не відповідає потребам часу. Виставкові та концертні приміщення закладів культури не відповідають сучасним вимогам. Недостатня кількість культурних пропозицій від міських установ та інструментів підтримки незалежної культурної сцени. Відсутні сучасні місця проведення заходів. Мала кількість фестивалів з міжнародною привабливістю. У місті немає музею історії міста. Жоден із 6 музеїв, потенціал яких недостатній для туристів та мешканців міста, не управляється муніципалітетом. Область та місто не мають спільної стратегії в галузі культури, незважаючи на спільне користування або співфінансування деяких закладів. Відсутні сучасні підходи в роботі бібліотек та стратегія розвитку культурної інфраструктури міста.

Сильна єврейська культура та традиція з відчутними здобутками та активною спільнотою. Наявність мистецько-культурної еліти - відомих особистостей світового рівня, вихідців із Чернівців, творча співпраця з ними. Наявність вже традиційних регіональних та міжнародних фестивалів (Маланкафест, Meridian Czernowitz)	Низька відвідуваність закладів культури. Низька конкурентоспроможність культурних продуктів муніципальних закладів. Відсутність системи підготовки культурних менеджерів та спеціалістів, які володіють практичними знаннями культурного маркетингу, менеджменту та фандрайзингу на державному рівні. Відсутність співробітництва між/у різних секторах та серед діячів культури. Слабо розвинений фестивальний і мистецький імідж Чернівців, недостатня кількість подій та цікавих атракцій.
Можливості	Ризики
Можливість кращої інтеграції альтернативної сцени та її наступний розвиток. Проведення заходів, що мають міжнародну привабливість, завдяки географічному розташуванню та історико-культурним можливостям. Сприятлива територія та ландшафт міста для культурної діяльності та наявність потенційно оригінальних культурних просторів. Чернівці – партнер культурної столиці Європи 2021 року м. Тімішоара (Румунія). Можливість отримання статусу культурної столиці Європи в 2024 році. Готовність ділового середовища підтримувати культурні проекти через прозорі процедури. Велика кількість будівель культурного призначення (бібліотеки, будинки культури) знаходяться у власності держави або місцевої ради. Децентралізація може призвести до більш потужних культурних ініціатив на місцевому рівні.	Неоптимальне використання приміщень та інфраструктури міста та їх відчуження шляхом нецільової приватизації. Скорочення середнього класу зменшує цільові групи для культурних пропозицій у майбутньому. Відсутність реформи культурної політики та культурного сектору в Україні. Культура продовжує сприйматись як ізольований та елітарний сектор суспільного життя. Культура не сприймається як економічний фактор чи фактор розвитку. Втрата титулу об'єкта (Резиденції) ЮНЕСКО через відсутність охоронної зони. Недостатня комунікація між міською радою та окремими ініціативами може призвести до зникнення вільної сцени. Менші міста регіону більш конкурентоспроможні у сфері культури (на національному та міжнародному рівнях) і можуть отримувати національне або міжнародне фінансування.

Ментальна та культурна близькість до європейського культурного простору, дозволяє співпрацювати із зарубіжними установами та партнерами.

Розвиток Чернівців як центру кіномистецтва та етнодокументалістики.

Оптимізація, перепрофілювання мережі комунальних закладів культури з урахуванням сучасного досвіду та використанням новітніх технологій.

Без цільової стратегії та конкретних заходів місто не зможе подати заявку на отримання статусу культурної столиці Європи 2024

3.5 Туризм

Туристичний сектор має значний потенціал для розвитку міста. Пропозиція різноманітна та унікальна в історичному, культурному, архітектурно-історичному аспектах. Тому створення орієнтованої на цільові групи та підкріпленої ресурсами стратегії не лише сприятиме розвитку туризму, а й призведе до значного посилення іміджу, який вплине на всі інші напрямки міського розвитку. Проте проблеми із транспортним сполученням, недостатньо розвинена готельна індустрія та, незважаючи на різноманітні підходи, не дуже чіткий культурний профіль ще не дозволяють повністю проявити увесь потенціал туристичної індустрії в Чернівцях. Однак часовий горизонт до 2021 та 2024 років вимагає від міста ухвалення рішень, якщо брати до уваги прагнення отримати статус культурної столиці Європи.

Сильні сторони	Слабкі сторони
Багата історія та культурна спадщина.	Маркетинг пропозицій все ще вибірковий та позбавлений орієнтованої на цільові групи стратегії.
Наявність культурної спадщини ЮНЕСКО.	Недостатнє усвідомлення громадянами місцевої історії.
Мультикультурні традиції на території Буковини, у минулому коронного краю.	Низький рівень внутрішнього туризму.
Зручне розташування в регіоні.	Місто, відносно, невідоме як привабливий туристичний центр на національному рівні.
Добре збережена архітектурна спадщина.	Брак даних про кількість туристів у місті.
Велика діаспора по всьому світу, яка все ще має тісні зв'язки з містом.	Не освоєні позаєвропейські, передусім азійські ринки.
	Непридатні умови більшості об'єктів розміщення для людей з особливими потребами.
	Низька якість туристичних послуг.

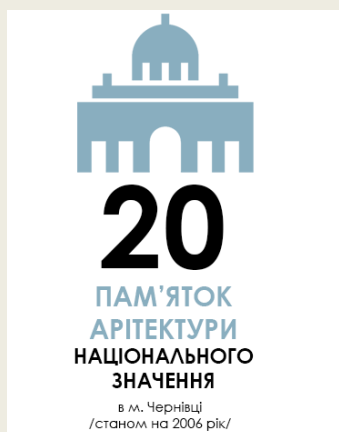
Найбільше місто транскордонного культурного ландшафту з більш, ніж 20 пам'ятками архітектури національного значення.

Місто є відомими в усьому німецькомовному просторі через літературу.

Змішання архітектурних стилів різних епох у поєднанні з історією європейської архітектури.

Ландшафт та архітектура складають унікальний ансамбль.

Участь у міжнародних заходах туристичної індустрії.

Пам'ятки архітектури національного значення

Відсутня інфраструктура для бізнес-туризму (немає конференц-центрів, готелів з великою кількістю номерів).

У місті не проводяться важливі європейські та регіональні заходи.

Поганий стан інфраструктури та погане сполучення.

У межах міста відсутня система туристичної навігації.

У 2015 році, згідно з даними офіційної статистики, лише 67 725 осіб відвідали Резиденцію митрополитів Буковини і Далмації, зокрема, 1914 іноземних туристів. Ці цифри свідчать про непереконливу статистику в секторі туризму.

Маломобільні групи населення не забезпечені безбар'єрним середовищем.

Недостатня пропозиція об'єктів проживання.

Можливості

Транскордонні програми фінансування ЄС.

Використання потенціалу бренду «Буковина» можна зробити більш ефективним.

Низькі ціни порівняно з європейськими.

Місто є офіційним партнером культурної столиці Європи 2021 року (м. Тімішоара)

Можливість подання заявки на отримання статусу культурної столиці Європи у 2024 року.

Турист у Львові витрачає в шість раз більше грошей, ніж турист у Чернівцях, краща пропозиція та цілеспрямований маркетинг можуть вирівняти ці показники.

Ризики

Погіршення макроекономічних умов в Україні.

Відсутність інвестицій в туристичні послуги, та персонал матиме відчутний вплив.

Перетин кордону наземним шляхом, який все ще вимагає багато часу, підриває регіональні синергійні ефекти.

Стан війни на окупованих територіях на сході країни та в Криму відлякує багатьох іноземних відвідувачів.

Втрата Резиденцією митрополитів Буковини і Далмації статусу ЮНЕСКО через відсутність охоронної зони.

3.5 Освіта, діти та молодь

Місто Чернівці має значну та добре розвинуту інфраструктуру навчальних закладів початкової, середньої, професійної та вищої освіти. Інфраструктура та приміщення знаходяться у комунальній або державній власності, часто це історичні будівлі в центрі міста. Незважаючи на те, що великі (капітальні) ремонти оплачуються за кошти з місцевого бюджету, невеликі ремонти в класах, заміна вікон, освітлення, обладнання часто фінансуються батьками. Загальний стан будівель є проблемним. У місті немає інноваційних шкільних будівель з відкритою проекцією. Попит на дошкільні установи та початкові школи наразі перевищує пропозицію.

Сильні сторони	Слабкі сторони
Великий попит на школи з поглибленим вивченням окремих предметів. У школах є широкий спектр курсів іноземних мов, учні вивчають дві іноземні мови (86,3% англійську), (10,3% німецьку), (3,4% французьку). Шкільна освіта доступна також румунською мовою (2% усіх учнів) або російською (1% усіх учнів). Мережа шкільних молодіжних центрів (60 молодіжних клубів з різними видами діяльності). Низка спортивних шкіл (12 дитячих та юнацьких шкіл, зокрема і спеціалізована дитячо-юнацька спортивна школа зі стрільби із лука та спортивна школа для дітей з інвалідністю "Інваспорт", школа вищої спортивної майстерності). Активна програма навчання впродовж усього життя: "Університет третього віку", 101 студент університету вже отримав сертифікат про закінчення курсу навчання.	Після 1991 року не було впроваджено жодного нового педагогічного методу. Застаріле шкільне обладнання. Невідповідний зв'язок між теоретичними та практичними заняттями. Попит на дошкільні заклади освіти та початкові школи перевищує кількість наявних місць. Лише 64% вихователів дитячих садків мають вищу педагогічну освіту. Зменшення числа дитячих садків (на початку 1990-их років налічувалось 68 дитсадків, сьогодні ж, згідно з інформацією на сайті міського управління освіти, є лише близько 54). Висока завантаженість, з урахуванням наявних місць, в дошкільних та шкільних закладах. Немає шкіл з викладанням англійською мовою.
Можливості	Ризики
Поглиблення співпраці з європейськими навчальними закладами. Ініціативи батьків стали партнерськими і можуть зробити свій відповідний внесок.	Повільне впровадження реформ на національному рівні. Недостатнє фінансування матеріально-технічного, навчально-методичного та

Нові навчальні методи та педагогічні підходи сьогодні можливі та доступні.	інформаційного забезпечення навчальних закладів.
Альтернативні шкільні програми.	Етнічна сегрегація в молодшому шкільному віці.
	Корупція в системі освіти.
	Низька привабливість освіти для молодих учителів.
	Відсутні спеціальні програми підтримки обдарованих дітей.

3.7 Здоров'я

Система охорони здоров'я сильно залежить від державного та муніципального фінансування. Через збільшення різниці в доходах проявив свою рентабельність приватний, сучасний сектор охорони здоров'я, який пропонує послуги на рівні, який ще недоступний для багатьох громадян. Вихід державних постачальників послуг у сфері медицини на цей рівень має стати об'єктом міської політики розвитку. Нові моделі профілактичного обстеження розробляються і на національному рівні, важливу роль при цьому приділяється страхуванню. Розташування на кордоні двох країн та розвинута медична освіта з міжнародною привабливістю дозволяють створити потужний надрегіональний медичний центр у Чернівцях.

Сильні сторони	Слабкі сторони
Кількість лікарів та лікарняних ліжок на 10 тис. осіб відповідає середньому показнику в ЄС з приблизно 39,5 ліжками.	Низька тривалість життя (71,8 років) порівняно з країнами ЄС (79,6 років).
Медичні установи знаходяться, як правило, в межах досяжності.	Недостатнє стратегічне планування.
Зарекомендували себе приватні постачальники послуг у сфері охорони здоров'я.	Недостатність цільових програм з профілактики, реабілітації та розвитку.
Наявність наукової та педагогічної бази, а також якісної медичної освіти.	Відсутність цілісного медичного профілю міста.
Кваліфікований персонал завдяки університету.	Громадські медичні служби не реагують на відгуки клієнтів.
Більш низькі витрати на медичні послуги у порівнянні з європейськими країнами.	Медичний сектор не розглядається органами місцевого самоврядування як вектор розвитку міста.
9,3 стоматологів в розрахунку на 10.000 мешканців Чернівців (середній показник по	

42% громадян оцінюють медичні послуги як «слабкі».

42%

ЧЕРКІВЧАН ВВАЖАЮТЬ,
ЩО ЯКІСТЬ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ
Є «**ПОГАНЮЮ**»

*/Всеукраїнське муніципальне
опитування/*

Оцінка якості медичних послуг

Застаріле медичне обладнання в міських комунальних та обласних лікарнях (в середньому за виробничі роки 1999 – 2005).

9.3
ЧЕРНІВЦІ

6.7
УКРАЇНА

4.7
МОЛДОВА

6.1
РУМУНІЯ

10 000

СЕРЕДНЯ КІЛЬКІСТЬ СТОМАТОЛОГІВ на 10 000 мешканців

Середня кількість стоматологів на 10 000 мешканців

Слабка реакційна здатність щодо надзвичайних ситуацій та аварій.

Муніципальне фінансування у розмірі 755 грн. / жителя - майже на рівні інших українських міст, але його треба збільшити, щоб забезпечити високоякісне медичне обслуговування.

44

Шанс подальшого підвищення надання медичних послуг через вихід на європейський ринок.

Співпраця Буковинського державного медичного університету із приватними технічними підприємствами з метою розробки нових продуктів.

Консолідація національної сфери страхування та опіки за західноєвропейським зразком.

Проведення реформ на національному рівні в галузі охорони здоров'я.

Л пов'язаний зі труднощами планування
р інвестиційних програм через валютні
є коливання.

С Високий рівень еміграції працівників сфери
з охорони здоров'я.

Р Погіршення якості медичної освіти через
к еміграцію та недостатнє фінансування.

Т Незадовільний стан будівель медичних
є закладів.

Е Корупція в державному секторі медицини.

Р Імпортозалежність в медичних препаратах та технологіях.

3.8 Транспорт і мобільність

Виклики для міста виникають з різноманіття ситуацій, що склались. Проведена після 1991 року реорганізація економічного сектору призвела до постійного зменшення кількості великих підприємств, що суттєво змінило вимоги до графіку та напрямку руху мешканців. Нові вимоги до мобільності, нові форми житла, посилення фрагментарності структури економіки та розселення – спричинили зростання кількості індивідуального моторизованого транспорту, незважаючи на економічні кризи. Послідовна та довготривала адаптація до нових умов не відбулася, внаслідок чого вся транспортна система розвивалась упродовж певного часу за рахунок незначних заходів, або без загальної концепції мобільності. Окрім структурних змін, що відбувалися в усьому українському суспільстві, важливу роль для Чернівців відіграє наявність природних бар'єрів. Топографія ставить місто перед значними викликами щодо розробки інфраструктурних заходів. Окрім того, історично обумовлений розвиток міста призвів до ухвалення рішень, які потребують нової інтеграції. Таким чином, треба переглянути розташування аеропорту, частково вже діючу залізничну лінію та по-новому інтегрувати їх у міську структуру. Найважливішим наступним викликом є зміна руху в центрі міста, де проходить майже весь транспортний потік, а також сполучення між міськими районами і, особливо, між густонаселеними районами з панельними будинками на півдні та великими промисловими майданчиками на північ від річки Прут. Необхідна концепція мобільності, вивчення вуличного простору, виваженого використання транспортних засобів з метою зниження забруднення повітря, зокрема і шумового забруднення атмосфери.

Менеджмент вуличного простору, громадський простір та менеджмент паркування

Сильні сторони	Слабкі сторони
Щільна мережа вулиць в людському масштабі зумовлює легку доступність.	Висока забрудненість через невідремонтовані дороги.

Центральна частина міста має зручну для пішоходів просторову структуру.

Дослідження мобільності, порівняно з іншими містами, вказує на велику частку пішохідних доріжок – 47% пішки, 8% велосипедом, 22 % громадським транспортом, 24 % автомобілем (ТОВ «Інноваційний центр мобільності та соціальних перетворень» (InnoZ), 2017).

У центрі міста ще присутнє частково оригінальне покриття.

Житлові райони, побудовані між 1945 та 1991 роками, мають просторі зелені насадження.

Налагоджена комунікація між містом та громадянським суспільством щодо безбар'єрного середовища.

Наявність концепції велосипедних доріжок.

Менше 50% вулиць мають тверде покриття.

Під час капітального ремонту не передбачається нового планування чи перепланування доріг.

Оформлення вулиць недиференційоване.

Недостатнє впорядкування дорожнього руху.

Погана видимість пішохідних переходів на перехрестях.

Пропозиція місць для паркування не регульована, або лише частково регулюється приватними операторами паркування.

Тротуари дуже вузькі, зокрема і в центрі міста.

Недостатньо уваги приділено створенню безбар'єрних просторів.

Відсутнє планування, будівельні завдання та стандарти щодо оформлення зовнішнього простору.

Мережа зелених насаджень керується застарілими стандартами та не розширюється.

Зручності для перебування лише умовні, відсутні громадські туалети, фонтанчики з питною водою, місця для сидіння.

Контейнери для збору сміття неналежно облаштовані та стоять вільно на вулицях.

Сортування сміття не підтримується.

Немає концепції паркування та єдиного менеджменту паркування на цій основі.

Майданчики для паркування роздаються приватним орендарям за індивідуальною процедурою. Як наслідок, місто втрачає дохід та верховенство в ухваленні рішень.

Недостатні знання та здійснення заходів, що відповідають Глобальним цілям сталого розвитку міста до 2030 року.

На одне платне місце для паркування, за статистикою, припадає 113 автомобілів.

Можливості	Ризики
Запит на нове фінансування та ноу-хау, які можуть значно підвищити якість транспортного планування, планування вуличного та громадського простору, а також їхнє впровадження.	Нові стандарти облаштування та директиви на національному рівні можуть призвести до збереження застарілих норм чи погіршення транспортного планування та оформлення вулиць загалом.
Збільшується обізнаність про відповідальну екологічну мобільність, здорове місто, велосипеди та зручності в громадському просторі.	Майже немає або дуже незначне навчання архітекторів, планувальників простору та дорожнього руху з міждисциплінарним підходом.
Стала мобільність та відсутність бар'єрів – це теми, що зараз активно обговорюються в громадянському суспільстві.	Недостатня обізнаність про сталу мобільність, зміну клімату, забруднення пилом призводить до підтримки населенням транспортної політики, комфортної для автомобілів, а громадський простір сприймається лише як зона для пересування автомобілів. ДТП та ризики для здоров'я через погане транспортне планування та забруднення пилом, а також викиди CO ₂ , зокрема і через автомобілі, що не відповідають європейським екологічним стандартам.

Вулично-дорожня мережа та транспортна інфраструктура

Сильні сторони	Слабкі сторони
Об'їзна дорога для вантажних автомобілів спрямовує міжнародний та регіональний транспорт через важливі промислові райони та уникає житлових кварталів.	Низька компетенція планування всередині міської ради.
Наявність в Інтегрованій концепції розвитку середмістя Чернівців консенсусу в обмеженні швидкості дорожнього руху в центрі міста.	Недостатність знань та недостатня реалізація заходів, що відповідають цілям Програми до 2030 року.
Прозора та доступна для всіх громадян інформація через систему ГІС (GIS).	Низька контролююча спроможність міста, оскільки відсутня «служба громадського порядку».
До нових планів та планів перепланування включаються велосипедні доріжки.	Низька якість виконання капітального ремонту та розбудови вуличної мережі. За останні два десятиліття було збудовано лише дві нові дороги і майже жодна не була модернізована.

Нове планування та реконструкція доріг з самого початку проводиться адаптовано до потреб людей з інвалідністю.

Концепція мобільності фінансується проектом "Інтегрований розвиток міст в Україні".

Менше 50% вулиць мають тверде дорожнє покриття.

Зв'язок через річку з півночі на південь і навпаки дуже слабкий, рух здійснюється в основному через два мости.

Через залізничні колії та аеропорт вулично-дорожня мережа сильно переривається.

Проекти вулиць та підземного будівництва загалом мають враховуватися і щодо застарілої інфраструктури. Часто нове дорожнє покриття зривається, щоб відновити застарілу інфраструктуру.

Слабка координація між телекомунікаційними операторами, що не підпорядковуються місцевим органам влади та громаді.

Вулично-дорожня мережа дуже розвинута в розрахунку на кількість жителів. 527,5 км в Чернівцях та лише 364,7 км у Вінниці, з порівняно однаковою чисельністю населення.

20% доріг знаходиться у дуже поганому стані.

Транспортне навантаження через потік тих, хто приїжджає на «Калинівський ринок» з міста та регіонів

Можливості

Наявність компетентних планувальних бюро по всій країні, які керуються новими міжнародними правилами.

Зростає усвідомлення сталої мобільності.

Розробляються нові національні будівельні норми.

Готовність інвестувати у розробку транспортної моделі для всього міста.

Ризики

Незмінне або реформоване не в потрібному напрямку законодавство та будівельні норми.

Частка власників автомобілів буде збільшуватися. Зараз кількість автовласників становить 257 осіб на 1000 населення, це значно нижче, ніж у середньому по ЄС, але це один з найвищих показників в Україні.

Нові житлові райони проектується з пріоритетністю автомобілів, а не пішоходів.

При будівництві нових житлових районів не завжди зводяться внесені в план місця для паркування.

У житлових районах постійно збільшується кількість автомобілів, без вживання компенсуючих заходів.

Через житлову політику, орієнтовану на односімейні будинки та квартири, уже на сьогодні дуже довгі транспортні шляхи утримуються ще більш неефективно.

Нові правила проектування територій (Генеральний план) можуть передбачати освоєння великих, розташованих на периферії сільськогосподарських районів як житлових районів, що є надзвичайно несприятливим для сталої мобільності у контексті глобальних Цілей до 2030 року.

Міжнародне сполучення

Сильні сторони	Слабкі сторони
Працює міжнародний аеропорт з кількома рейсами на день.	Місто страждає від слабого сполучення з іншими регіонами України, тому як частота, так і тривалість поїздок є проблемними (напр., до Львова курсує лише два потяги на день). Незначне міжнародне сполучення, тільки один рейс в день до м. Сучави (Румунія), відсутність залізничного міжнародного сполучення. Недостатньо пересадок між регіональним, міжнародним та місцевим транспортним рухом. Поганий стан вулично-дорожньої інфраструктури.
Можливості	Ризики
Дорожнє сполучення Чернівці-Сучава та покращення ситуації на пунктах пропуску на кордоні є складовою транскордонних проектів, що фінансуються Європейським Союзом.	Розташування аеропорту у межах міста в майбутньому може обмежити його експлуатацію.

Розташування міста як потенційного стратегічно важливого шляху між північчю та півднем.

Близькість до кордону посилює позиції місця розташування.

Є територія для нового аеропорту на північ від міста, з прямим доступом до основних національних доріг.

Застій у реформах та складна процедура перетину кордону негативно впливають на привабливість для туристів та інвесторів.

Скорочення залізничного та повітряного сполучення через кризу, матиме негативні наслідки для привабливості міста.

Громадський транспорт

Сильні сторони

Є тролейбусна транспортна мережа, яка обслуговує найбільш завантажені маршрути.

Доступні ціни на проїзні квитки.

Громадський транспорт має велику частку розподілу за видами пересування (Modal Split).

Було проведено дослідження про використання різних видів пересування (Modal Split).

Слабкі сторони

Відсутність концепції розвитку громадського транспорту.

Відсутність концепції регіонального пасажирського транспорту в транспортній мережі.

Частина громадського транспорту експлуатується приватними власниками та компаніями, їм належить 70% усіх автобусів та мікроавтобусів.

Застарілі автобусний та тролейбусний парки, відсутність транспортних засобів з низькою посадкою, відсутність облаштованих зупинок, пристосованих для потреб людей з інвалідністю.

Низька якість облаштування зупинок та пересадкових вузлів.

Незручні та довгі інтервали для пересадок.

Низька частота руху транспорту в окремих міських районах.

Мала кількість одиниць громадського транспорту великої місткості.

Недостатньо тролейбусів та електричних автобусів в автопарку.

Відсутність налагодженого розкладу руху та системи навігації.

Відсутній ефективний контроль за приватними автобусними перевізниками.

Можливості

Ризики

Можливість фінансування з боку міжнародних донорів.

Закон обмежує встановлення гнучких цін на проїзні квитки.

Більшість жителів мешкає в густо заселених районах, за рахунок чого підвищується ефективність громадського транспорту.

Важка доступність для громадського транспорту на периферії.

Реформа децентралізації надасть громадам більше свободи в ухваленні рішень.

Травми та аварії через застарілий автопарк.

Проведення детального аналізу роботи транспорту. Аналіз транспортних засобів та дослідження внутрішнього транспортного руху в окремих міських районах створить фундамент для ефективного та сталого розвитку громадського транспорту.

3.9 Комунікації, енергетика і технічна інфраструктура

Розташування середмістя на пагорбі, ерозія ґрунту та небезпека зсувів – сьогодні це серйозні виклики для розвитку міста. Просторова фрагментація вздовж будівельно-історичних фаз розвитку, топографія та інфраструктура ускладнюють однорідне освоєння усіх земельних ділянок та міських районів. Система ухвалення рішень та управління технічною інфраструктурою, що мала місце до набуття незалежності, відзначається обмеженою гнучкістю та координацією. Загалом, в усьому місті є електропостачання, хоча сама інфраструктура нестабільна. Проблемним залишається, як і раніше, забезпечення питною водою, управління стічними водами та теплопостачання. Дощова вода вже сьогодні створює екстремальне навантаження на всю каналізаційну систему, це якраз та ситуація, яка посилюватиметься під впливом зміни клімату, посилення інтенсивності екстремальних

Споживання енергії та води в Чернівцях

погодних явищ. Концепція управління дощовою водою не розроблена, ще немає усвідомлення нагальності такої постановки питання. Місто переважно залежить від отримання енергії за рахунок видобутку викопного палива, відновлювальні джерела енергії ще достатньо не використовуються. Тому і тут необхідно, з огляду на глобальні Цілі до 2030 року, але, передусім, в інтересах громадян та національної незалежності в енергетичній сфері, значно знизити енергоспоживання, впроваджувати енергозберігаючі системи та сприяти розвитку відновлювальної енергії на місцевому рівні.

Інфраструктура цифрової мережі

Сильні сторони	Слабкі сторони
По всьому місту є підключення до мережі Інтернет. Помірна вартість абонентського користування інтернетом. У кількох громадських просторах доступний сигнал Wi-Fi. Підключення до стаціонарної телефонної мережі є в усьому місті. Міські установи обладнані доступом до інтернету та пропонують громадянам послуги в онлайн режимі.	Кабельні комунікації інтернет провайдерів та телеоператорів прокладені назовні, що суттєво псує оглядову спроможність архітектури для туристів. Менш заселені райони, зокрема Садгора та Роша, мають доступ до менш швидкого та стабільного інтернету. Немає концепції системного прокладання кабелів для передачі даних та їх експлуатації.
Можливості	Ризики

Доступна технологія 4G.

Висока зацікавленість громадянського суспільства та міжнародних партнерів у наявності якісної цифрової мережі, у контексті належного управління та прозорості.

Швидкісний інтернет (більше 1 Гб/с.) доступний лише для деяких мешканців через високі витрати.

З огляду на стандарти ЄС щодо безпеки даних, відзначаємо слабе усвідомлення проблем захисту персональних даних.

Непослідовна національна політика в галузі інформаційної безпеки та інфраструктури даних.

Глобальна тенденція підризу мережевої нейтральності призведе до створення двохкласового суспільства в мережі.

Енергопостачання

Сильні сторони	Слабкі сторони
Всі господарства мають підключення до мережі. Уже зараз впроваджуються програми підвищення енергоефективності вуличного освітлення, за міжнародного фінансування (банк KfW). У 2016 році встановлено 228 світлодіодні лампи, і тенденція зростає. Уся мережа вуличного освітлення доступна для перегляду завдяки системі ГІС.	Електромережа є вразливою та при відносно високому навантаженні виходить із ладу. Недостатнє фінансування інфраструктури. Електропостачання не диверсифіковане та отримується, передусім, за рахунок видобутку викопного палива. Трансформаторні підстанції частково розташовані у незручних місцях в житлових районах, або поблизу колишніх промислових майданчиків, які зараз не експлуатуються. Наземна, а отже, вразлива інфраструктура мереж, яка візуально забруднює місто.
Можливості	Ризики
Кредитування міжнародними кредитними інститутами та партнерами може надати поштовх для модернізації. Диверсифікація та перехід на відновлювальні джерела енергії сприятиме автономії України та зробить привабливим місце локального розташування.	Приватизація ринку постачальників електроенергії може призвести до зростання цін. Рішення у сфері енергетики ухвалюються на національному рівні. Земельні ділянки на околицях, визначені у проекті планування територій, потребують

Наявні децентралізовані технології постачання та інтелектуальні мережі, які можуть призвести до якісного стрибка регіональної інфраструктури.

великих інвестицій для подальшого освоєння.

Додаткові підключення в районах новобудов можуть призводити до перевантажень у мережі без скоординованого планування та нормативних положень.

Централізоване теплопостачання

Сильні сторони	Слабкі сторони
Енергетика Підтримка енергоефективності в громадських будівлях з 2016 року від Північної екологічної фінансової корпорації NEFCO (Nordic Environment Finance Corporation) оцінюється в 7,8 млн євро. Спостерігається зростання будівництва сонячних енергетичних установок. Централізоване теплопостачання 69% домогосподарств підключені до централізованого теплопостачання.	Енергетика Немає діючих установок для спалювання сміття з виробництвом електроенергії. Відновлювальні джерела енергії відіграють лише незначну роль. Не розроблено програми підтримки об'єднань власників у підвищенні енергоефективності панельних будівель. Недостатнє впровадження інноваційних підходів щодо зменшення енергоспоживання в плануванні нових проектів будівництва. Централізоване теплопостачання Питома вага втрат централізованого теплопостачання доходить до 40%. Не у всіх абонентів встановлені лічильники тепла, тому на реальне споживання окремих домогосподарств не може бути виставлений рахунок.
Можливості	Ризики
Енергетика Диверсифікація та перехід на відновлювальні джерела енергії в межах проекту сприятиме автономії України та зробить привабливим місце локального розташування. Наявні децентралізовані технології постачання та інтелектуальні мережі, які	Енергетика Лібералізація енергетичного ринку на першому етапі призведе до великого навантаження на більшість домогосподарств. Зниження споживання газу (з 120 млн м³ в 2015 році до 87 млн м³ в 2016 році) відбувається не через заходи з

можуть призвести до якісного стрибка регіональної інфраструктури.

Наявність у місті прикладів енергетичної санації за підтримки міжнародних партнерів.

Централізоване теплопостачання

Велика кількість клієнтів централізованої мережі теплопостачання — важливий елемент створення стійких основ господарювання.

Кредитування міжнародними інститутами та партнерами може надати поштовх для модернізації.

енергоефективності чи диверсифікації енергопостачання, а за рахунок суттєвих труднощів у подоланні економічної кризи.

Централізоване теплопостачання

Ненадійне централізоване теплопостачання підриває довіру населення.

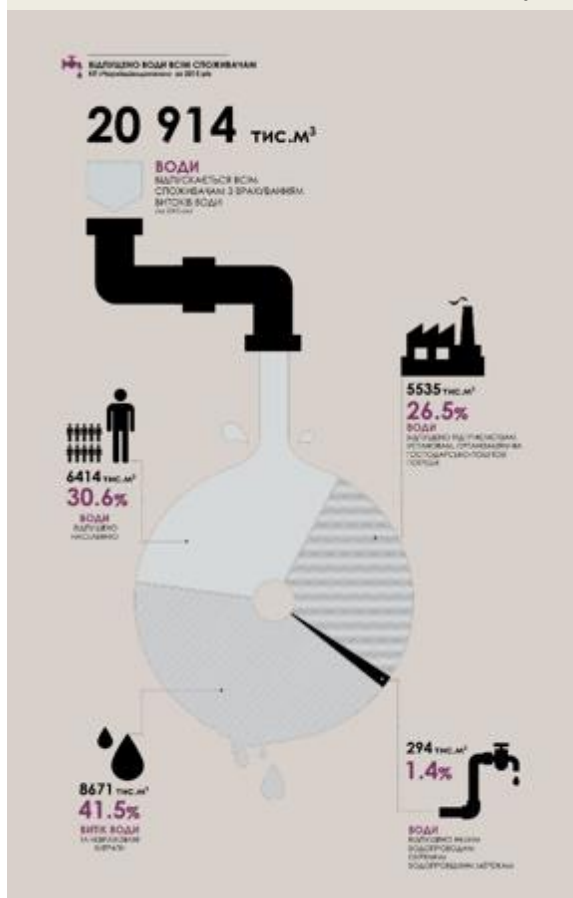
Залежність від викопної сировини та постачання газу є високим фактором ризику через зовнішньополітичну ситуацію.

Стрімке зношення інфраструктури.

Водопостачання, водовідведення та управління дощовими водами

Сильні сторони	Слабкі сторони
Вода Комплексна реконструкція місць забору води, постачання питної води, відведення стічних вод, придбання інспекційного обладнання, а також розробка системи моніторингу фінансуються банком KfW у межах комунальної програми захисту клімату на загальну суму 45,6 млн євро. 83,0% домогосподарств у Чернівцях мають централізоване водопостачання, 82,5% систему водовідведення.	Вода Комунальне підприємство «Водоканал» потребує постійних дотацій з міського бюджету. Відсутність доступних економічних та технічних показників. Коефіцієнт втрат у водопостачанні становить майже 50%. ВОДИ ВІРТАЧАЄТЬСЯ ВНІТРИ МІСТ ВІНТИ ТА НЕВРАХУНОВАНІ ВІДПОВІДНОСТІ Втрата води 39.7% ВОДОПРОВОДІВ ВЕЖИ ТА АВАРІЙНІ Потрібно на 2015 рік Водозабір здійснюється на 73% з Дністра та на 26% з Пруту, але вода ледве досягає питної якості. Питна вода постачається приватними підприємствами або купується в упаковках. Майже 40% усіх водопроводів потребують відновлення.

Усі питання управління водопостачання та водовідведення вирішуються

Споживання води

централізовано комунальним підприємством «Водоканал».

Споживання води зменшилось (12866 тис. кубометрів у 2014 р. – 12243 тис. кубометрів у 2015 р.), однак це пояснюється спричиненими кризою заходами економії населення, а не покращенням інфраструктури чи свідомим використанням ресурсів.

Дощова вода

Відсутність даних щодо збору дощової води.

10% міської території не має доступу до каналізаційної системи. Показник по домогосподарствах відсутній.

Відсоток аварійних водопроводів

В деяких міських районах очисні споруди застаріли та шкодять якості води і повітря.

Дощова вода

Через топографію та слабку інфраструктуру місто зазнає впливу екстремальних погодних умов.

Відсутність концепції управління та заходів реагування через сильні опади.

Спільне відведення дощової води та стічної води.

Немає концепції управління дощовими водами.

Новозбудовані райони не демонструють інноваційного поводження з дощовою водою або побутовими стічними водами.

Ступінь ущільнення в нових районах дуже високий: не створюються зони утримання стічних вод, не планується багатофункціональне використання площ, не передбачаються протоки та не планується створення резервуарів дощової води.

Можливості

Вода

Кредитування міжнародними кредитними установами та партнерами, програми

Ризики

Вода

Через зміну клімату під загрозою наявність водних ресурсів.

транснаціонального співробітництва в галузі управління водними ресурсами, захист від повеней та адаптація до клімату фінансуються ЄС.

Партнерство між містами може сприяти підвищенню фахових знань та втіленню інноваційних концепцій.

Дощова вода

Потрібна розробка управління ризиками при сильних дощах та впровадження комплексу заходів.

Водойми та басейни річок при сильних дощах, можуть бути місцями утримання поверхневих вод.

Наявні зелені насадження та природні зони можуть використовуватись для утримання води, відновлення та розвитку, з позитивним ефектом для якості життя.

Зростаюче усвідомлення планувальників та населення, а також участь в міжнародному співробітництві на рівні громад, може призвести до переосмислення теми.

Стійкі екологічні збитки та низька якість поверхневих вод через неналежні очисні споруди.

Втрати при водопостачанні, а також вартість

Зображення 3.9.4:
Щоденне
споживання води

обслуговування та ремонту системи водопостачання та водовідведення загрожують різким підвищенням витрат.

Недостатнє постачання питної води населенню.

Щоденне споживання води становить приблизно 100 л, сплата КП «Водоканал» – за 141 л.

Дощова вода

Через зміну клімату та застарілу каналізацію, а також рельєф місцевості існує велика небезпека затоплення.

Загроза ерозії ґрунту через розташування на схилі, особливо в поєднанні з очікуваним посиленням екстремальних погодних явищ.

3.10 Захист клімату та екологія

Чернівці – місто із якісним доступом до природного середовища. Загалом нараховується 36 заповідників або природних пам'яток у самому місті. Значною мірою нерегульований басейн річки Прут забезпечує добре пов'язане природне середовище з великою біотопною різноманітністю, що проходить через усе місто. Проте доступність багатьох визначних природних пам'яток обмежена. Майже половина об'єктів природного резервного фонду не позначена або недоступна. Незважаючи на це вигідне розташування, багато потенціалів не освоюються. Індустріалізація, що відбувалася до кінця 1980-х років, була не тільки економічно нестійкою, а й мала велике навантаження на довкілля, особливо через доступність для пішоходів. Більше ніж 100 га колишніх промислових майданчиків класифікуються з підозрою на забруднення внаслідок виробничих процесів, які там відбувалися. Частина цієї промисловості ще працює, і хоча повітря суттєво очистилось, однак ґрунт, поверхневі та підземні води все ще забруднені. Джерелом забруднення повітря на сьогодні є збільшення легкових та вантажних автомобілів.

Захист ґрунту та ґрунтових вод

Розростання міста та розширення міських територій можуть швидко призвести до зниження якості ґрунтів. Постачання регіональних продуктів також може постраждати в Чернівецькій області, оскільки інтенсивність сільського господарства пов'язана з якістю ґрунтових вод. Для області та міста важливо залишатися багатими на водні ресурси та захищати їх.

Сильні сторони	Слабкі сторони
Фахова компетентність, зокрема і на рівні наукових досліджень. У Генеральному плані забудови є інформація про зони ризику (зони ерозії, захист від повеней). У межах міста є чимало лісових масивів.	Відсутність кадастру забруднених ділянок, через що не можна оцінити загрозу для довкілля та людини. Відсутня концепція екологізації та нейтралізації шкідливих елементів у ґрунті. Відсутність даних про накопичення, інфільтрацію та випаровування ґрунту, з яких можна було б зробити висновки про формування ґрунтових вод. Через незаконне видобування гравію та відкладень з русла річки різко знизився рівень ґрунтових вод. Не ведеться активна боротьба з ерозією ґрунту на території міста.
Можливості	Ризики
Закриття великих промислових підприємств зменшило навантаження на довкілля. Програми, за сприяння ЄС, пропонують можливість розробки кадастру забрудненості згідно з міжнародними директивами. Адаптація законодавства про захист ґрунтів на національному рівні до директив ЄС. Відносно сильна місцева будівельна індустрія повинна бути зацікавлена в перепрофілюванні центрально розташованих та сильно забруднених колишніх промислових майданчиків.	Антропогенне забруднення в цілому. Забруднення пестицидами та азотом за рахунок сільського господарства, буде збільшуватися через модернізацією галузі. Проникнення отруйних речовин у ґрунтові води, через старі забруднені ділянки, відкладення, витоки з каналізації. Розростання міста та масштабне перепрофілювання земельних ділянок.

Ущільнення території та розвиток поселень

Через зростання потреби в житловій площі та диверсифікацію форм житла все більш вираженим є інтенсивний розвиток поселень. Аспекти ущільнення території – ще не є першочерговими, проте, завдяки якісній політиці планування можна все ще досягти сталого розвитку поселень. Розростання міст – це існуючий феномен, але його не варто розглядати як вагомий. Суттєвого коригування потребує Генеральний план міста, згідно з яким територія

міста має зрости на більш ніж на 15 гектарів через перепрофілювання сільськогосподарських територій під забудову.

Сильні сторони	Слабкі сторони
Місто визнає Лейпцизьку хартію та принципи компактного міста. На території міста є більше 100 га вільних площ. Геоінформаційна система та регулярне аерофотознімання унаочнюють результати розбудови міста. Загалом забудована/заселена після 1991 р. площа відносно невелика. Ущільнення території у межах міста порівняно незначне через низьку щільність багатьох вулиць.	Новозбудовані райони характеризуються високим рівнем ущільнення. Нові поселення на околицях міста – в основному, односімейні будівлі, що виникли через перепрофілювання великих сільськогосподарських площ. Актуальний план використання територій передбачає масштабне перепрофілювання сільськогосподарських угідь у землі під забудову на північному заході міста. Нові плани не перевіряються заздалегідь стосовно ущільнення площ та біологічної різноманітності через відсутність положень та будівельних норм, а також відсутність усвідомлення процесів мікроклімату. Відповідно до вимог ЮНЕСКО в старому місті для вимощування вулиць та площ використовувати лише бруківку. Частина передбачених в Генеральному плані заходів щодо транспортної інфраструктури просторово накладається на природні території з високим різноманіттям видів, що призведе до руйнування водотоків та пов'язаних з ними біотопів.
Можливості	Ризики
Розробка нового плану розвитку території може призвести до кращого балансу у використанні земельних ресурсів. Новий закон про містобудування, який обговорюється на національному рівні, адаптується до європейських рамкових умов та пропонує більше можливостей для розвитку поселень в контексті децентралізації.	Подальший ріст міста за рахунок сільської місцевості та пов'язане з цим виснаження інфраструктури. Через розростання міста збільшиться використання легкових автомобілів для міської мобільності. Втрата сільськогосподарських земель, якості ґрунту та пов'язане з цим зменшення утворення підземних вод.

Створення сучасних навчальних курсів у галузі містопланування дозволить впроваджувати сучасні ноу-хау у місті.

Скорочення середовища існування для диких звірів, птахів та дрібних тварин.

Забруднення вод та ґрунту через будівельну діяльність, розростання міст та невчасно збудовану каналізацію, збільшену кількість відходів та нелегальних звалищ.

Попит на розмір житлової площі на одну людину сильно зростає та, попри стагнацію демографічного розвитку, призводить до збільшення площ забудов.

Через зміну клімату, інтенсивні опади, ущільнену забудову існує загроза короткочасних повеней у місті.

Підвищення середньої температури, пов'язане зі зміною клімату, призведе до більш високих температур у районах міста із ущільненою забудовою.

Ущільнення забудови руйнує ґрунти, через вивід із природного кругообігу повітря та води руйнується природна родючість ґрунту.

Поводження з відходами

Поводження з відходами – актуальна та важлива тема в українському контексті. Частка переробки відходів дуже низька, а їхнє захоронення відбувається в Чернівцях на відкритому звалищі. У той же час, це породжує соціальне напруження, адже звалище розташоване на території сусідньої громади.

Сильні сторони

Наявність окремих контейнерів для збору пластикових відходів.

Десять локальних підприємств збирають та утилізують вторинну сировину.

Два місцевих підприємства збирають та утилізують спеціальні відходи.

Слабкі сторони

Кількість смітників на 100 мешканців

інших відходів.

Недостатня частота вивезення відходів.

Через відсутність окремих контейнерів у громадських приміщеннях та будівлях неможливе сортування відходів.

Усе сміття міста утилізується на відкритому полігоні. Проти цього виступають місцеві ініціативи громадян.

Відсутня концепція сортування відходів, їхньої переробки, видобування енергії та закриття сміттєзвалища.

Є тільки сусідні пункти збирання та немає будинкових контейнерів. Відсутня система відокремленої утилізації паперу, скла, органічних та

Можливості

Активні громадські ініціативи, що виступають за екологічну свідомість.

Закриття великих промислових підприємств зменшило навантаження на довкілля та надає можливості для переорієнтації місцевої економіки.

Завдяки децентралізації та об'єднанню населених пунктів у громади з'являються

Ризики

82% населення охоплено роздільним збиранням ресурсоцінних компонентів твердих побутових відходів

Блокування сміттєзвалища залишить місто без альтернативи утилізації сміття. Звалище

можливості для спільного вирішення проблеми поводження з відходами.

Схвалена Національна стратегія управління відходами в Україні до 2030 року

В рамках угоди з боку Європейського союзу чинився тиск з метою досягнення реформ. Так, кількість звалищ, адаптованих до вимог Директиви ЄС 1999/31, повинна збільшитись від 0 до 50.

На даний час в Україні працює лише 1 сміттєспалювальний завод та 65 підприємств з переробки, тобто, ринок знаходиться лише на початку свого розвитку.

завантажене на 50 % від планової потужності. (1,5 млн м³)

Накопичення токсичних відходів на звалищі підвищує ризик забруднення ґрунтових та поверхневих вод.

Незважаючи на те, що місто шукає контакти з приватним бізнесом з метою генерування інвестицій у сферу переробки відходів, через невелику кількість відходів (524 700 м³/рік), а також слабе розділення вторинної сировини, органічних та спеціальних відходів угоду про партнерство не ухвалено.

У більш активній фазі поглиблення співпраці з ЄС відкриті сміттєзвалища можуть призвести до санкцій або штрафів.

Невисокі тарифи та сильна бюрократія ускладнюють привабливість для інвестицій у сферу переробки відходів.

Загальний національний контекст залишається й надалі важким, з великим попитом на інвестиції. Загалом по всій країні нараховується 6 000 відкритих сміттєзвалищ, і більше 90% відходів країни не сортується.

Поверхневі води, ерозія ґрунту та захист від паводків

Зміна клімату та екстремальні природні феномени у поєднанні з рельєфом місцевості та близьке розташування міста до річки – виклики, які можуть нашкодити наступним поколінням. Необхідна чітка стратегія та впровадження заходів щодо зниження збитків, спричинених стихією. У 2008 році інтенсивні опади спричинили паводок та чітко вказали на ризики. Є ризик зсуву ґрунтів неподалік центру міста, спричинений рельєфом місцевості, складом ґрунту та деградацією ґрунтів. Необхідно терміново провести профілактичні заходи. Відносно спокійна течія річки Прут дозволяє вжити заходів для запобігання наслідків зміни клімату.

Сильні сторони	Слабкі сторони
Було здійснено заходи з подолання наслідків повені в 2008 році.	Щорічне відхилення від норми якісних показників води у річці Прут.
Система ГІС дозволяє краще контролювати будівельну діяльність у місті та в зонах ризику.	Дамби та гідрологічні споруди частково застарілі та мають ознаки різних етапів будівництва.

У співпраці з партнерами із Молдови та Румунії розроблено систему моніторингу для всього басейну річки Прут. На місцевому рівні є фахові знання щодо протипаводкового захисту та моніторингу. Дві менші річки в міській смузі, з високими біотопними показниками на великі відстані та частково ще наявними заплавами і природними басейнами утримання води. Кризовий менеджмент та навчання проводяться з румунськими та молдавськими партнерами.	Формування заплав та природні басейни утримання води не залучені до концепції. Поверхневі води в міській зоні забруднені та недоступні. Не враховані менші притоки басейну Пруту для відведення та утримання води. Низька якість води в паркових ставках. Водні поверхні частково недоступні, інфільтровані або використовуються недостатньо оптимально. Згідно з лабораторним аналізом якості води річка Прут має перевищення біологічних та хімічних граничних показників.
Можливості	Ризики
Можлива міжнародна співпраця та фінансування в межах програм, що фінансуються ЄС. Активна позиція громадянського суспільства щодо чистої природи. Наявний досвід у співробітництві з міжнародними партнерами.	Агресивні заходи стримування для захисту місцевого майна без загальної концепції. Майновий збиток та негативні наслідки через несанкціоновані дії, дозволи на будівництво або недбалість в означених зонах ризику. Сильні дощі та водні потоки, що в результаті виникають, посилюють ризик ерозії та зсувів. Вирубка лісових масивів у Карпатах може сприяти посиленню водного потоку. Неконтрольований видобуток гравію та відкладень в руслі річки. Скорочення довжини річок через відокремлення завороту річки, а також блокування можливостей витоку в / або через менші протоки та низини. Неправильний містобудівний розвиток, який не забезпечує достатнього простору для річки.

Ландшафт та зелені території

Чернівці мають значну територію озеленення та хороший доступ до рекреаційних зон, який постійно розширюється. Необхідне покращення догляду за зеленими зонами (парками та скверами). Топографія також вимагає більше обережності при містобудуванні та сталому плануванні з урахуванням форми міста.

Сильні сторони

Слабкі сторони

3

ОБ'ЄКТИ
ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ
**ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНОГО
ЗНАЧЕННЯ**

/ландшафтний заказник Цецино,
Чернівецький дендропарк
та ботанічний сад/
у м.Чернівці

*Об'єкти природно-
заповідного фонду
загальнодержавного
значення*

Швидкий доступ до природних територій та парків з усіх районів міста.

Басейн річки Прут природний та оптимальний для виїздів та відпочинку.

Великі зелені коридори уздовж невеликих потоків дають свіже повітря та прохолоду.

Недостатній нагляд та господарське використання в районі річки Прут.

Недостатня свідомість для збереження чистоти природних просторів. Пластикові відходи зустрічаються по всій території.

Використання природних просторів як зони відпочинку найближчої доступності є неоптимальним: відсутні інформаційні дошки, путівники, можливості залишитись на відпочинок, організований вивіз сміття.

Нерегулярний вивіз сміття з набережних річки.

Природні зелені коридори уздовж річок та природних територій у межах міста не використовуються свідомо для відпочинку.

Дачні поселення створюють умови для усамітнення та відпочинку на природі.

Великі міські парки гарно розташовані, добре відвідуються та експлуатуються, діє також ботанічний сад.

Гора Цецино – великий та привабливий природний заповідник у місті.

Використання зелених просторів для активного відпочинку.

Загальна площа зелених насаджень становить 3 989 га, що складає 26% від загальної площі.

Ліси в межах міста займають 2 507,6 га площі.

Дачні поселення достатньо озеленені, вони відповідно використовуються та добре розташовані, між містом та зеленою територією.

Пішохідні та велосипедні маршрути мають недостатнє маркування.

Відповідальність за територію парків розподілена між Трестом зеленого господарства та управлінням культури.

Парк Шиллера не доглядається належним чином.

Дамба на березі Пруту не доглядається та не утримується як пішохідна та велосипедна доріжка.

У громадських парках не забезпечено безбар'єрність для людей з інвалідністю.

Для тротуарів використовується асфальтне покриття замість щебеневого або водопроникних матеріалів.

Можливості

Ризики

Створення регіональної та міжрегіональної мережі велосипедних шляхів.

Втрата зелених просторів та водних територій через недбалість або інтереси будівельних компаній.

Співпраця з ЄС дозволяє розвивати транснаціональні заходи задля збереження ландшафту.	Втрата пам'яток природи через інфраструктурні заходи.
Свідоме використання природних зелених зон.	Занепад ландшафту на межі міста через будівництво поселень та ріст міста, зокрема і з боку навколишніх громад.
Створення товариств щодо захисту ландшафту та природи.	Втрата ландшафтних ознак через прибудову та будівництво інфраструктури.
	Перепрофілювання територій, що використовуються під дачні будинки, для будівництва багатоповерхових будинків.

4. Дослідження морфології міста та поглиблений аналіз

4.1 Структура міста

Аналіз міської структури описує, які будівельні типології та функції визначають картину міста.

Історичний центр міста Чернівці, зосереджений на пагорбі на південь від р. Прут, має переважно замкнуту по периметру щільну забудову, що складається з 1–5 поверхових будівель та має дрібномасштабну парцелярну структуру. Окрім відносно сильно вираженої житлової функції, тут найвища концентрація культурних, релігійних, адміністративних та освітніх установ. Визначальними ознаками вулиць у середмісті та головних вулиць є дрібномасштабна структура роздрібної торгівлі в зонах перших поверхів.

Будівництво в середмісті зводиться до частково відкритої периметральної забудови. Через топографічні бар'єри – пагорби місто розвивається передусім у південному напрямку, у нещільній забудові, з віллами, одно- та двосімейними будинками, та великими житловими районами у південній частині міста з 5–10-поверховою забудовою з відкритими рядами та окремими об'єктами. Тут, на головних вулицях, таких як: Головна, Героїв Майдану, які спрямовано до історичного центру, та проспекту Незалежності, що їх перетинає, зосереджено більшість державних, комерційних та медичних установ з великою площею.

На краях пагорбів, на схід та захід від історичного центру, розташовано приміські райони, в минулому сільські структури, які частково зливалися, як регулярно розкреслені зони нещільної забудови, або як вільно розташоване поселення з містом. Тут різко знижується щільність інфраструктури та пропозицій надання послуг (школи, медичні установи тощо).

На північ від річки Прут розташовано центр району Садгора, який, з приблизно прямокутною блочною забудовою по периметру, з закритою чи частково відкритою, в основному двоповерховою забудовою, окреслює центр колишнього малого міста. Тут також можна спостерігати концентрацію державних, промислових та комерційних установ. Далі центр місцевості переходить на край окремих садиб відкритої забудови.

Вся міська територія Чернівців зберегла (за винятком густонаселеного середмістя та південної частини) особливості малого міста: більша частина забудованої території на 78,1% зайнята приватними будинками в приміських районах, великі житлові масиви займають 10,8%, а середмістя Чернівців та Садгора – лише 3,3% території заселення. Хоча первісний

вигляд середмістя, сільського передмістя та приміських територій сьогодні переривається великими поселеннями, а також промисловими та ремісничими районами чималої площі.

Особливістю комерційної структури міста є роздрібна торгівля, яка зосереджена в центральних масивах та на головних вулицях, але також трапляється і в житлових районах, приміських центрах, на пересадкових автобусних станціях тощо. Отже, населення забезпечується продуктами харчування біля місця проживання. Інтенсивність роздрібної торгівлі зменшується відповідно до можливостей мешканців самостійно забезпечити себе продуктами харчування.

Декілька постійних ринків є частиною структури забезпечення в Чернівцях. «Калинівський ринок» вирізняється серед інших розмірами, вигідним розташуванням на північному березі Пруту, міжрегіональним значенням та широкою пропозицією послуг і товарів. У місцях перетину проспекту Незалежності, а також уздовж вулиць Головної та Хотинської виникли перші великі торгові центри та супермаркети.

Долина річки, особливо на південному березі, забудована промисловими підприємствами. На східному пагорбі середмістя, уздовж залізничної колії, мережа менших виробничих установ веде до великого промислового району на південній околиці, між вулицями Головною та Руською, що також включає територію аеропорту. Ще один промисловий район розташовано на північному березі, між залізничною колією та вул. Хотинською.

За винятком кількох центральних частин (Стара Жучка, Калічанка, Гореча) та «Калинівського ринку», міські райони північніше та південніше Пруту ще мало прив'язані до переважно покритих лісами берегів річки.

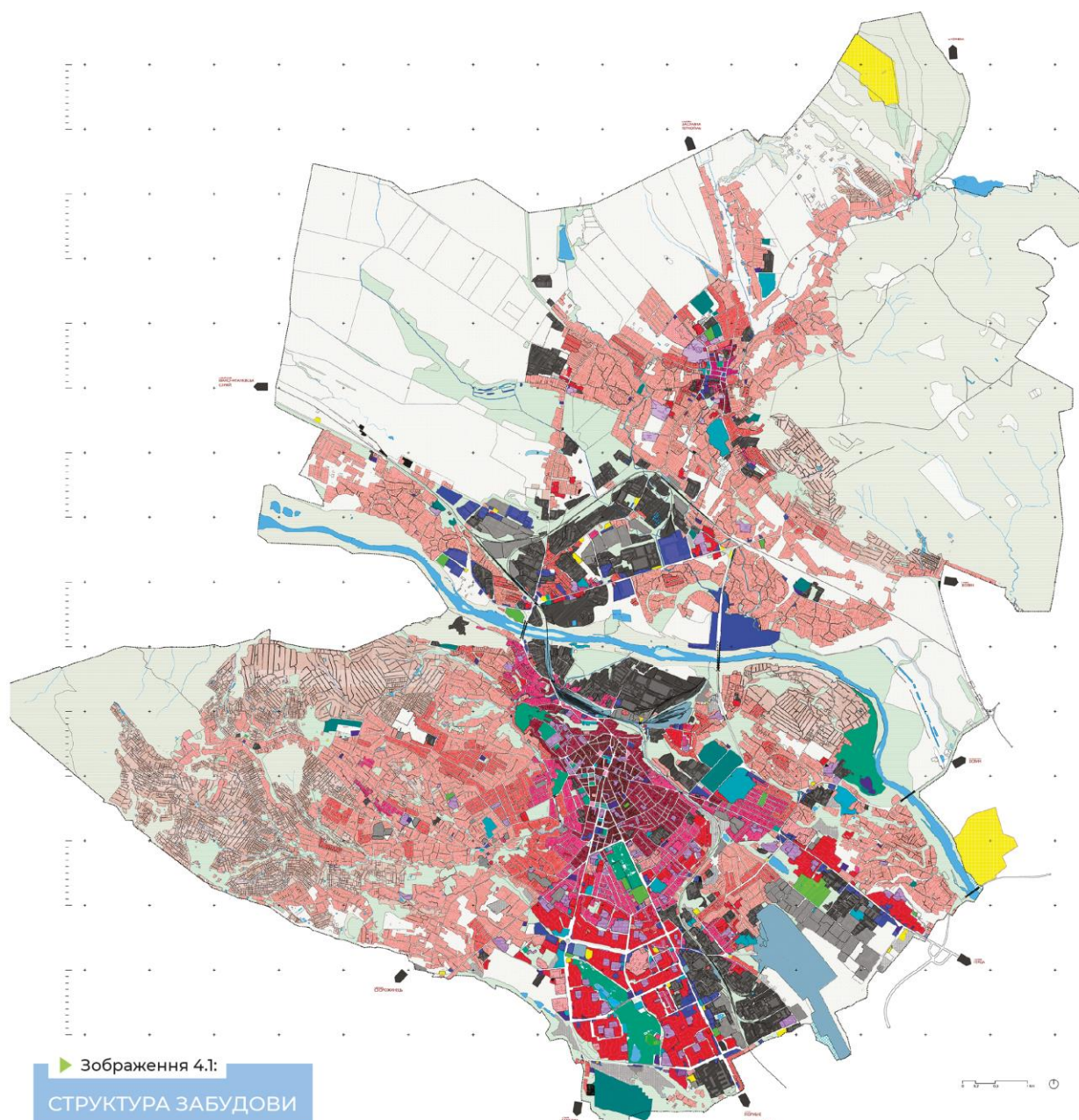
Дефіцити та можливості

Місто постійно розширюється. Наявна тенденція спорудження за межами старого міста та традиційних передмість нетипових для цієї місцевості великомасштабних будівель (особливо багатоповерхових житлових та об'єктів роздрібної торгівлі). Їхнє включення у загальну структуру міста за типом (функція) та розміром (форма) відповідно до контексту забудови міста не спостерігається. Разом з тим територія поселення на околицях постійно збільшується, що призводить до подальшого використання природних просторів та максималізації відстані до громадських та комерційних закладів, а також місця праці (через що обсяг перевезень зростає).

У той же час міські незабудовані ділянки, землі, що не обробляються, та старі промислові об'єкти, що не використовуються (район Пруту, Аврора та Проспект Незалежності), дають можливість для внутрішнього розвитку та ущільнення міста. Зокрема, промислові райони вздовж берега Пруту є найбільшими та найважливішими міськими потенціалом розвитку, оскільки підвищення важливості цих територій може згодом сприяти і освоєнню рекреаційної зони Прутського ландшафту.

Території на південній околиці міста та північніше вул. Хотинської, що наразі освоєні лише частково, також пропонують достатньо просторових можливостей для більш інтенсивного використання промисловістю та оптовою торгівлею, щоб уникнути характерних проблем в центрі міста (транзитний рух, шум, шкідливі викиди, тощо). Обидва райони уже зараз мають дуже добре міжрегіональне сполучення.

На периферії з'являються великі центри роздрібної торгівлі без прив'язки до містобудівної концепції, але з фокусом на автомобільний транспорт. Згадані внутрішньоміські потенційні території дозволяють інтегрувати великомасштабну роздрібну торгівлю в містобудівну структуру.

Зображення 4.1:
СТРУКТУРА ЗАБУДОВИ

	Райони старої частини міста із переважно закритою структурою забудови і переважаним змішаним користуванням		Промислові та комерційні території з переважно великою структурою забудови		Відкриті структури ландшафту із переважаним сільськогосподарським використанням		Водойма
	Периферія старої частини міста з значною мірою відкритою, або частково відкритою структурою забудови і переважаним користуванням житла		Території складів, баз та транспортних організацій, комерційні ділянки з переважно малою структурою забудови		Великі природні елементи ландшафту і простори в рамках структури міста і поселення		Міська площа
	Історичні міські центри за межами старої частини міста із значною мірою відкритою, або частково відкритою структурою забудови і переважаним користуванням житла		Гаражний кооператив		Ліс та зелені території		Міський парк / сквер
	Багатосімейні та збіжкові будинки із ушліщеною забудовою з переважаним користуванням житла		Аеропорт, Автовокзал, Залізничний вокзал, Залізничні шляхи та ДЕПО, Трамвайбусне ДЕПО		Об'єкти адміністративної та культурної функції		Сакральний об'єкт
	Ділянки переважно 1-сімейних будинків із відкритою структурою забудови, переважно одно-, двоповерхові, із середньою щільністю забудови і переважаним користуванням житла		Великі пункти технічної інфраструктури /водокіпальники, заводи теплої води, електричні підстанції, заправки/		Території спеціалізації /Міська частина, промислова частина, тощо/		Кладовище /поховання / окремі / загальні
	Райони з низькою щільністю забудови та хаотично розміщеною переважно одноповерховою житловою забудовою з присадибною ділянкою.		Освітні заклади всіх рівнів /Університет, ВНЗ, професійно-технічні /бачка, ліцей, ЗНЗ / АНО /		Основні пункти торгівельної та комерційної діяльності /ринки, торгівельний центр, розважальні центри, бізнес-центри/		Об'єкти охорони здоров'я
	Великі житлові райони з переважаною багатоповерховою житловою забудовою		Території малих садів із приватними садибними ділянками та прилеглою садибною забудовою /дані кооперативів/		Об'єкт спортивної функції		

Аналіз морфології міста, карта 1: Структура забудови

4.1.2 Структура ландшафту

Аналіз структури описує, якими зеленими та ландшафтними територіями наділені Чернівці, а також як вони пов'язані одні з одними та навколишнім середовищем.

На території міста є три лісові масиви: на південному заході на схилах гори з однойменною назвою Цецино, на сході Садгори з лісистим ланцюгом пагорбів та лісовий коридор прибережної зони Пруту.

Між лісовими масивами та околицею розташовані невеликі дачні поселення і сільські населені пункти. Завдяки тимчасовому використанню під житло, незначній щільності забудови та проживання, а також екстенсивному сільському господарству вони утворюють гарну перехідну зону до прилеглих ділянок лісу.

Інші близькі до природи та частково лісисті території також були збережені або сформовані в міських районах через їх топографічно важкодоступне розташування, наприклад, уздовж похилих боків старого міського пагорба та невеликих долин, де протікають малі річки (Чернівці: Клокучка, Мошниця; Садгора: Мошків).

Найбільші зелені насадження в межах міста утворюють, з одного боку, території парків (парк «Жовтневий» як центр великого поселення на півдні; парк імені Т. Шевченка як сполучна ланка між історичним центром та південним новим містом, зелені насадження навколо колишньої Резиденції митрополитів Буковини і Далмації (сквер, дендропарк, парк імені Ю. Федьковича), а з іншого боку – кладовища (єврейське та християнське по вул. Зелений) та спортивні майданчики.

Найбільші сільськогосподарські угіддя розташовані на північний схід від міської території.

Інші великі вільні території утворюють земельні ділянки технічної інфраструктури (полігон на північній околиці), транспортно-технічні ділянки (аеропорт у південній частині міста) та райони на березі Пруту з частковим використанням та загрозою затоплень.

Дефіцити та можливості

Територія Чернівців оточена привабливим ландшафтним простором, який своєю топографією визначає структуру міста та пропонує гарний вибір зелених насаджень, які, однак, мають певні недоліки в оформленні та поєднанні.

Дачні поселення та невеликі населені пункти утворюють хороший перехід між міським та природним простором. Однак сьогодні існує тенденція до розбудови дачних поселень у великі житлові райони чи частини міста з будинками на одну сім'ю з постійним проживанням.

Міські паркові зони є важливими територіями відпочинку та потенціалом з регулювання міського мікроклімату, однак тут необхідне краще їхнє поєднання. Сьогодні парк Шиллера та парк Федьковича сильно ізольовані та погано освоєні. Багато внутрішньоміських територій природного типу мають потенціал для використання як зони відпочинку і як зелені коридори для немоторизованого руху (наприклад, зелена зона вздовж залізничної колії на східному схилі пагорба).

Малодоступна на сьогодні та не достатньо задіяна територія річки Прут може використовуватись як сполучний ландшафт та рекреаційна зона між Садгорою та Чернівцями.

	Ліс та заліснені території		Міська площа		Водойма
	Великі природні елементи ландшафту і простори в рамках структури міста і поселення		Квартал переважно житлової та мішаної функції		Об'єкт спортивної функції
	Відкриті структури ландшафту із переважаючим сільськогосподарським використанням		Промислова зона, складська та транспортна бази, торгівля		Особлива просторова міська вісь
	Території малих садів із приватними садибними ділянками та прилеглою садибною забудовою /дачні кооперативи/		Об'єкти технічної інфраструктури /водовідстійники, звалище твердих відходів/		Топографічні особливості, рельєф.
	Міський парк /сквер		Кладовище /православне, єврейське, загальне/		

Аналіз морфології міста, карта 2: Структура ландшафту та вільного простору

4.1.3 Морфологія міського простору та структура забудови

Аналіз міської морфології описує топологічні особливості міста. Чернівці оточені приємним горбистим краєвидом, через який протікає Прут. Північніше Пруту починається простора рівнина, де розташований центральний район Садгори. Центр Чернівців лежить південніше Пруту на пагорбі. Північний край пагорба круто спадає в долину річки, а на півдні – має вигляд трохи похилої рівнини. У західному та східному напрямку пагорб межує з двома річковими долинами (Клокучка та Молниця).

Через топографічні бар'єри пагорба виникла щільна забудова в центрі міста, передусім у південному напрямку. На краях щільність забудови зменшується і зникає на відкритих околицях, інколи край пагорба лишається ще не забудованим або зайнятий парковими зонами (наприклад, парк Шиллера та парк Федьковича).

Центр міста з закритою забудовою з щільним фронтом утворює чіткі межі, які диференціюють громадський і приватний простір, створюють різноманітні просторові та чітко виражені площі. На відміну від цього, у великих житлових масивах у південному напрямку міста спостерігається недиференційована пропозиція громадських просторів без чіткої класифікації за громадськими, суспільними чи приватним ознаками. Широкі головні вулиці (бульвари) визначають громадську особливість цих кварталів.

Топографія надає як ряд вражаючих візуальних осей, так і периферійних точок огляду міських силуетів та навколишнього ландшафту. Найважливіше визначне місце Чернівців, колишня Резиденція, розташоване на найвищій точці пагорба середмістя – Габсбурзькій височині (256 м).

Найвищою точкою на північній стороні від Пруту є гора (354 м), на лісовому пагорбовому масиві східніше Садгори. Найвища точка міста розташована в південно-східному однойменному лісовому масиві Цецино (538 м).

а) найвищі точки лісового масиву: г. Цецино 538 м, в Садгорі – 354 м

б) найвищі точки на території міста: Габсбурзька височина – 256 м, узвишся Соборної площі – 266 м

Типові та особливі для Чернівців структури забудови:

Індустрія:

- структура забудови з велико- та маломасштабними індустріальними та промисловими будівлями,
- огороження для відмежування району,
- сильно варійована щільність забудови,
- робітничі та промислові об'єкти.

Індустріально-виробничий район

Старе місто:

- закриті по периметру блочні будівлі з чітко визначеними громадськими просторами та площами,
- диференціація забудови між громадським та приватним простором,
- середня щільність заселення та дуже висока щільність забудови,
- змішані функції будівель з високою житловою часткою.

Структури забудови в старому місті

Великі житлові комплекси:

- відкрита багатоповерхова рядова та точкова забудова з широкими автомобільними дорогами як центральними просторами,
- відсутність диференціації між громадським та приватним простором,
- дуже висока щільність заселення та середня щільність забудови,
- переважно житлове використання, незначне змішання функцій, частково недостатнє місцеве забезпечення.

Забудова великими житловими кварталами

Околиця / передмістя / села:

- значною мірою відкрита структура забудови окремими секційними будинками та дуплексами,
- забудову та / або обгороджування диференційовано між громадським та приватним простором,
- середня щільність забудови та заселення,
- переважно житлове використання, частково з фрагментованим змішуванням функцій.

Околиця міста

Села – невеликі поселення:

- незакрита форма поселень з розташованими далеко один від одного окремими районами, часто без єдиного центру,
- огороження для відмежування громадського та приватного сектору,
- невисока щільність заселення та забудови,
- проживання з високим рівнем самозабезпечення.

Райони невеликих поселень

Дачні ділянки:

- великі ділянки з дачними будинками,
- огороження для відмежування громадського та приватного сектору,
- дуже низька щільність забудови та заселення – лише тимчасова,
- тимчасове проживання з дуже високим рівнем самозабезпечення.

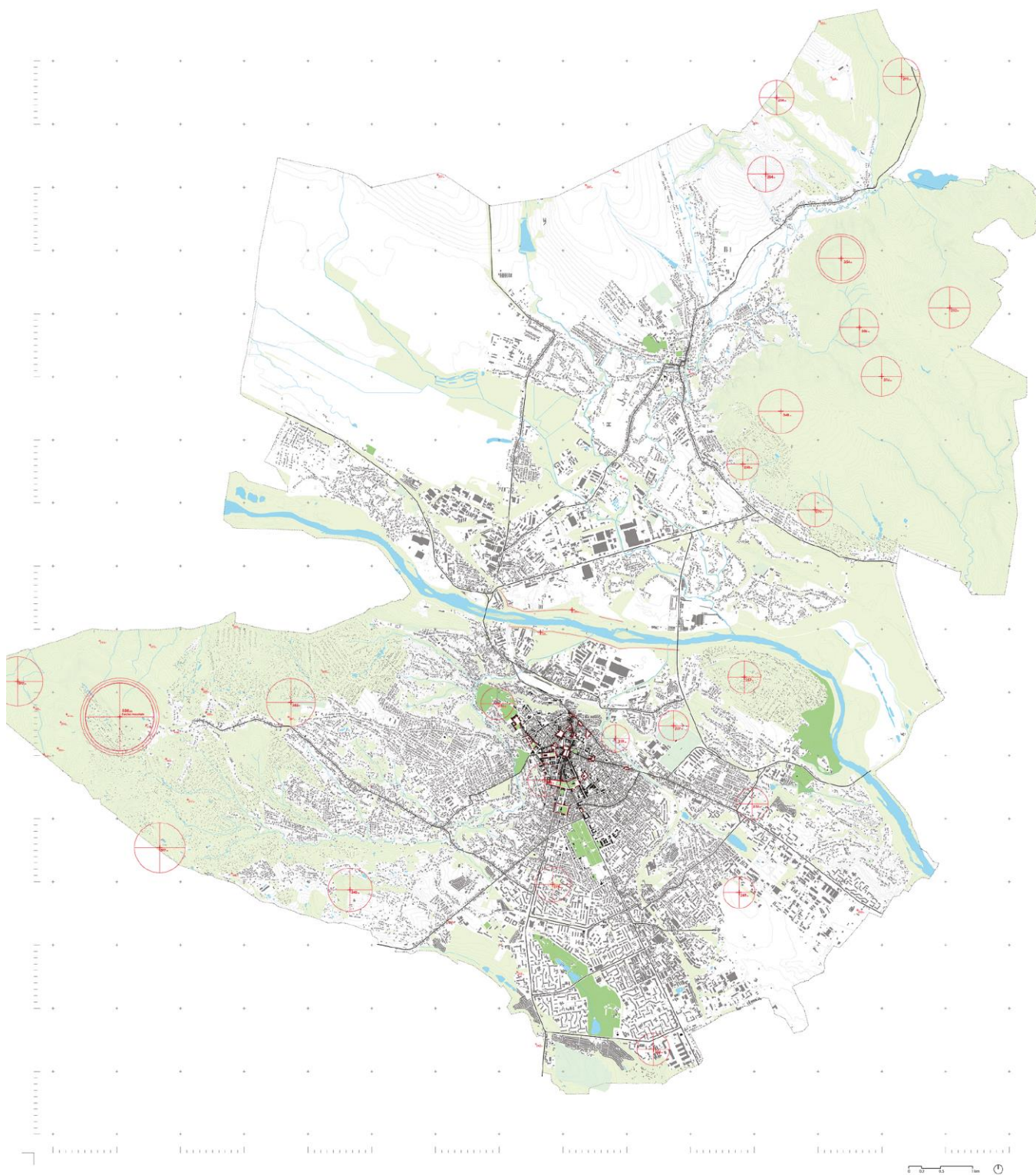
Райони дачних ділянок

Гаражі

- закрита, фрагментована структура забудови з гаражними боксами,
- складські та робочі об'єкти.

Гаражне товариство

	Забудова		Великі природні елементи ландшафту і простори в рамках структури міста і поселення
	Особлива будівля		Топографічні особливості, рельєф
	Особливі площі, утворенні забудовою в історичному центрі міста		Водойми
	Особлива міська просторова вісь		Особливі пагорби
	Парки та сквери		

Аналіз морфології міста, карта 3: Міська морфологія та структура забудови

4.1.4 Потенціали та сильні сторони міської та ландшафтної структури

Карта аналізу підсумовує потенціали та сильні сторони міської структури Чернівців. Суттєвими перевагами є добре збережені історичні центри Чернівців та Садгори. Середмістя Чернівців має велику ідентифікаційну цінність не тільки завдяки своїй цілісності, історичній інтегрованості та щільності архітектурних пам'яток, але й дуже високому туристичному потенціалу. В 2011 році, із включенням ансамблю колишньої Резиденції митрополитів Буковини та Далмації до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, більша частина середмістя була захищена від невідповідних будівельних втручань як буферна зона.

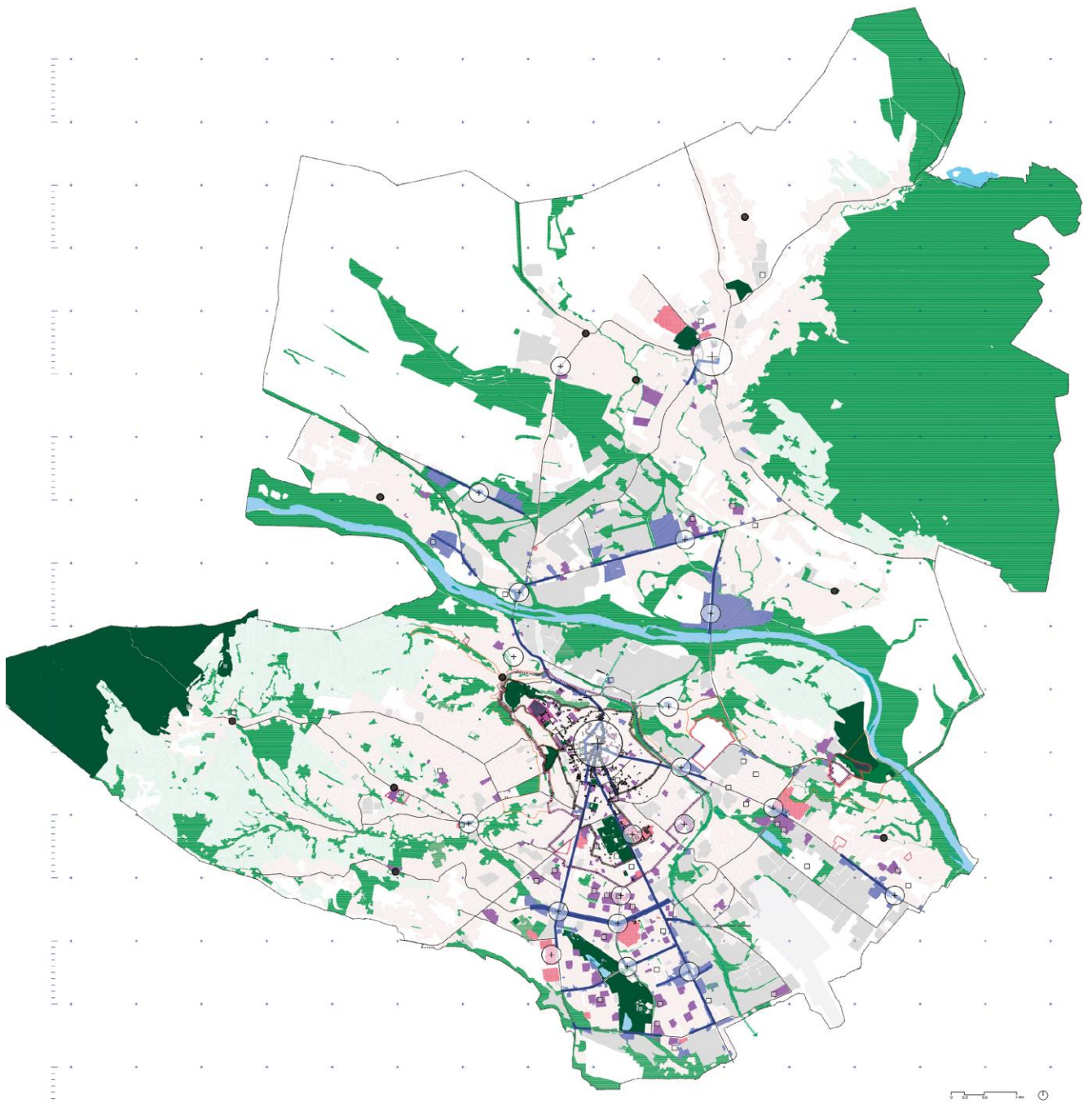
В ареалах середмістя, південної частини міста та Садгори, в місцях з найвищою житловою щільністю, існує широкий спектр соціальних і медичних закладів та науково-дослідних інститутів.

Чітко видно, що роздрібна торгівля сконцентрована на магістралях, особливо на головних вулицях, які ведуть до центру (Головна, Героїв Майдану, Руська, Гагаріна) та сходяться там як вузловий пункт. Декілька сільськогосподарських ринків довершують структуру роздрібною торгівлі, зокрема в центрах у південній частині міста.

Велика роздрібна та оптова торгівля зосереджена також на головних вулицях у периферійних міських районах: в південній частині на вул. Головної та на проспекті Незалежності; на північ від Пруту на вул. Хотинській та Коломийській.

Міські внутрішні промислові райони, які зараз використовуються лише частково, мають потенціал для будівельного ущільнення міста.

Чернівці надають широку пропозицію природних територій, що частково охороняються, та міських парків, які мають потенціал для подальшого розвитку просторової послідовності, і які пов'язані в мережу зелених та рекреаційних зон. Значна кількість внутрішньоміських, природонаближених територій, які наразі недостатньо використовуються, мають потенціал розвитку як зелені та рекреаційні зони. Наприклад, ландшафт річки Прут, може розвиватися як рекреаційний район, що сполучатиме Садгору та середмістя Чернівців.

	Основний напрямок - торгівля та надання послуг		Соціальні та комерційні центри районів міста
	Основний напрямок - наука та дослідження		Центри сіл приєднаних в минулому до адміністративної території міста
	Основний напрямок - кластер медичних та медично-технічних закладів		Потенційне сполучення
	Важливий зелений та ландшафтний простір		Межі культурної спадщини ЮНЕСКО
	Захищені природні та ландшафтні території		Межі історичних ареалів
	Буферна зона між природним та міським простором /пейзажем		Межі комплексної охоронної зони
	Спортивні майданчики		Межі охоронних зон
			Межі зон охоронюваного ландшафту
			Забудова, яка формує образ міста

Аналіз морфології міста, карта 4: Потенціали та сильні сторони міста Чернівці

4.1.5 Дефіцити та обмеження міської та ландшафтної структури

Карта аналізу узагальнює недоліки та обмеження міської та ландшафтної структури Чернівців. Місто оточене пагорбовою сейсмонебезпечною місцевістю. Через топографічні особливості на похилих краях пагорбів виникають просторові бар'єри, тому будівельне освоєння цих територій складне та частково неможливе. Також існують будівельні обмеження, оскільки властивості ґрунту подекуди мають значний ризик зсуву.

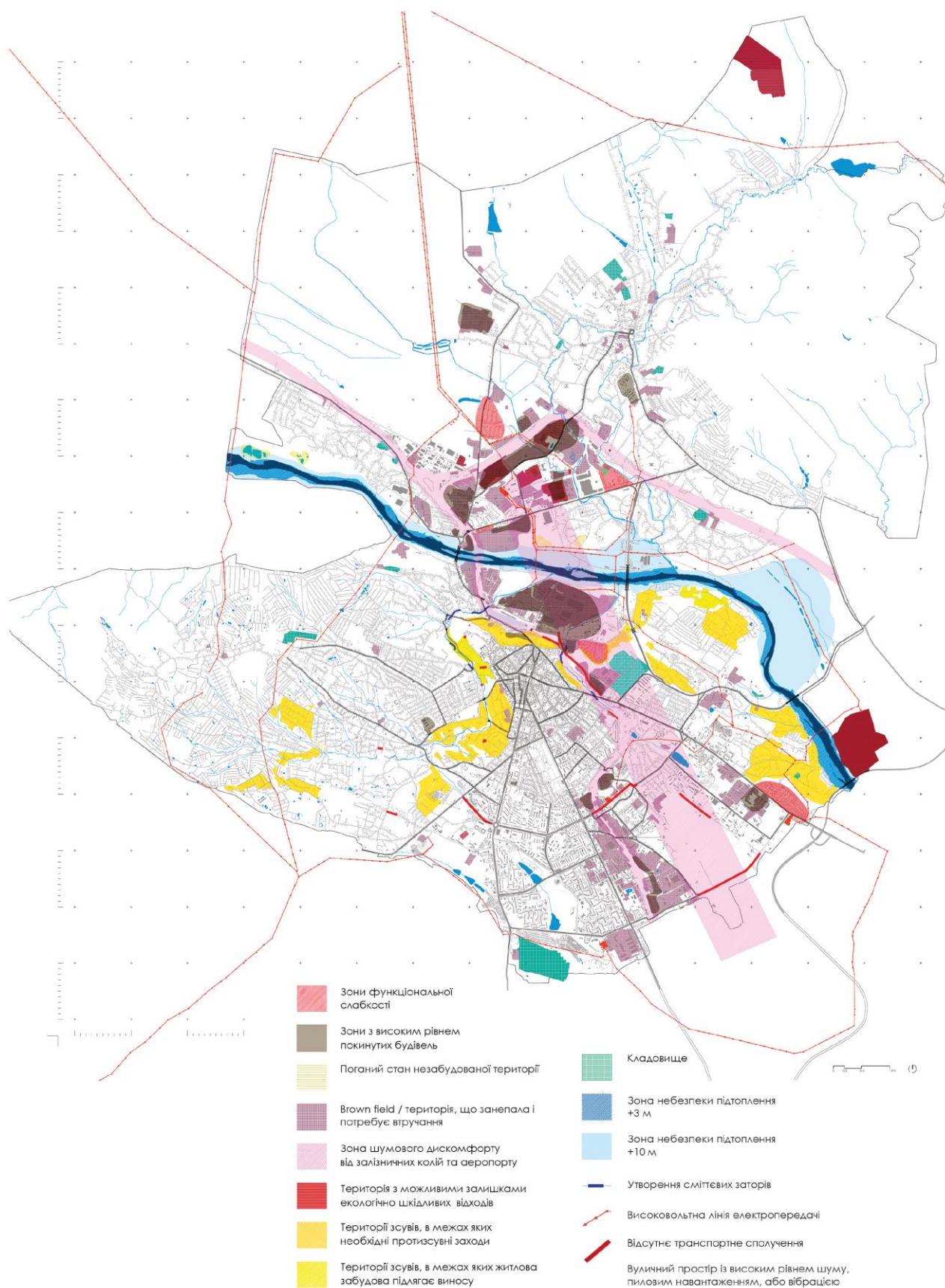
У долині р. Прут всі прилеглі території – під загрозою затоплень. Незважаючи на укріплення берегів, внаслідок тривалих дощів існує загроза підтоплення території міста (особливо Садгірського району).

Декілька старих промислових районів (біля Пруту, район Винної гори та вул. Винниченка) сьогодні функціонують лише частково. Разом зі сміттєзвалищем на околиці міста та станцією очищення стічних вод на сході тут існує вірогідність забруднення ґрунтів.

Об'єкти технічної та транспортної інфраструктури обмежують будівельні проекти: високовольтні лінії та залізничні колії потребують коридору безпеки, в якому заборонено будівництво. Для території, що прилягає до аеропорту, також існують обмеження на висотність забудови.

Окремі частини міста територіально сильно ізольовані від центру та погано освоєні, наприклад, Калічанка та Гравітон.

Багато головних магістралей міста з високим транспортним навантаженням мають серйозні пошкодження дорожнього покриття, що не тільки погіршує якість руху, а й спричиняє вібраційне та шумове навантаження та забруднення викидами автотранспорту.

Аналіз морфології міста, карта 5: Дефіцити та обмеження міста Чернівці

4.2 Історична частина міста

4.2.1 Історичні етапи розвитку старого міста

Аналіз етапів розвитку середмістя описує, які історично обумовлені забудови визначають його архітектурну картину. Середмістя Чернівців із визначеними межами буферної зони об'єкта культурної спадщини ЮНЕСКО має значною мірою закриту по периметру блочну забудову. Розподіл різноманітних за розмірами та формою будівельних майданчиків відбувається, з одного боку, за рахунок топографічних умов пагорба, а з іншого – проектні лінії вулиць орієнтуються за історичними дорожніми сполученнями. Найстаріша частина міста навколо колишньої Фонтанної площі розташована на перехресті важливих історичних торгових шляхів. До сьогодні через дрібний та неоднорідний розподіл будівельних майданчиків уздовж вулиці Сагайдачного можна відслідкувати сільську структуру з часів заснування Чернівців у XIII ст.

Новіші міські квартали, наприклад, навколо Театральної площі, або навколо костелу «Серця Ісуса», що виникали з другої половини XX ст., мають ортогональну структуру забудови.

В основному замкнутий забудований периметр чітко розрізняє громадські території вулиць і площ від приватного житлового сектору у будівлях, що виходять на вулиці, робочі зони, а також зони відпочинку у дворах. В окремих публічно доступних дворах розташовані майстерні, промислові приміщення та склади, тому щільність забудови в центрі старого міста дуже висока. На окраїнах середмістя, особливо у східній частині, щільність забудови зменшується, оскільки промислове використання перших поверхів будівель, а також дворів знижується, а містобудівна структура розріджується до частково закритого периметру.

Величезний фонд старих будівель майже не знищувався з часів розквіту Чернівців у період Австро-Угорської імперії. Житлові будинки доіндустріальної доби часто одно-, дво- та триповерхові. Будинки, зведені у період індустріалізації, мають у середньому чотири поверхи. З кінця Габсбурзької монархії, за румунського періоду, вперше почали зводити будівлі до шести поверхів. За радянських часів та в роки незалежності забудова старої частини міста майже не здійснювалась.

Центром суспільного життя Чернівців є низка нетипово заснованих площ (Турецька), класично розташовані площі (Філармонії, Центральна, Театральна) та сквери, а також створені на цьому фоні високоякісні послідовності площ та просторів. Зокрема класичні площі характеризуються тим, що вони перебувають у чіткому діалозі з домінантною будівлею або пам'ятником, яка може бути автономним центром (наприклад, театр на Театральній площі), або вписується у лінію забудови чи архітектурно підкреслена (наприклад, Ратуша з вежею на Центральній площі).

Соборна площа (раніше – площа Австрії) утворює разом зі сквером (колишня площа Франца Йозефа) та площею навколо собору Святого Духа найбільш взаємопов'язане громадське просторове об'єднання в старому місті. Воно функціонує як вхід до щільно забудованого середмістя і об'єднує важливі автошляхи з півночі на південь (вулиці Головну, Героїв Майдану та пішохідну зону), що робить його важливим пунктом для громадського транспорту.

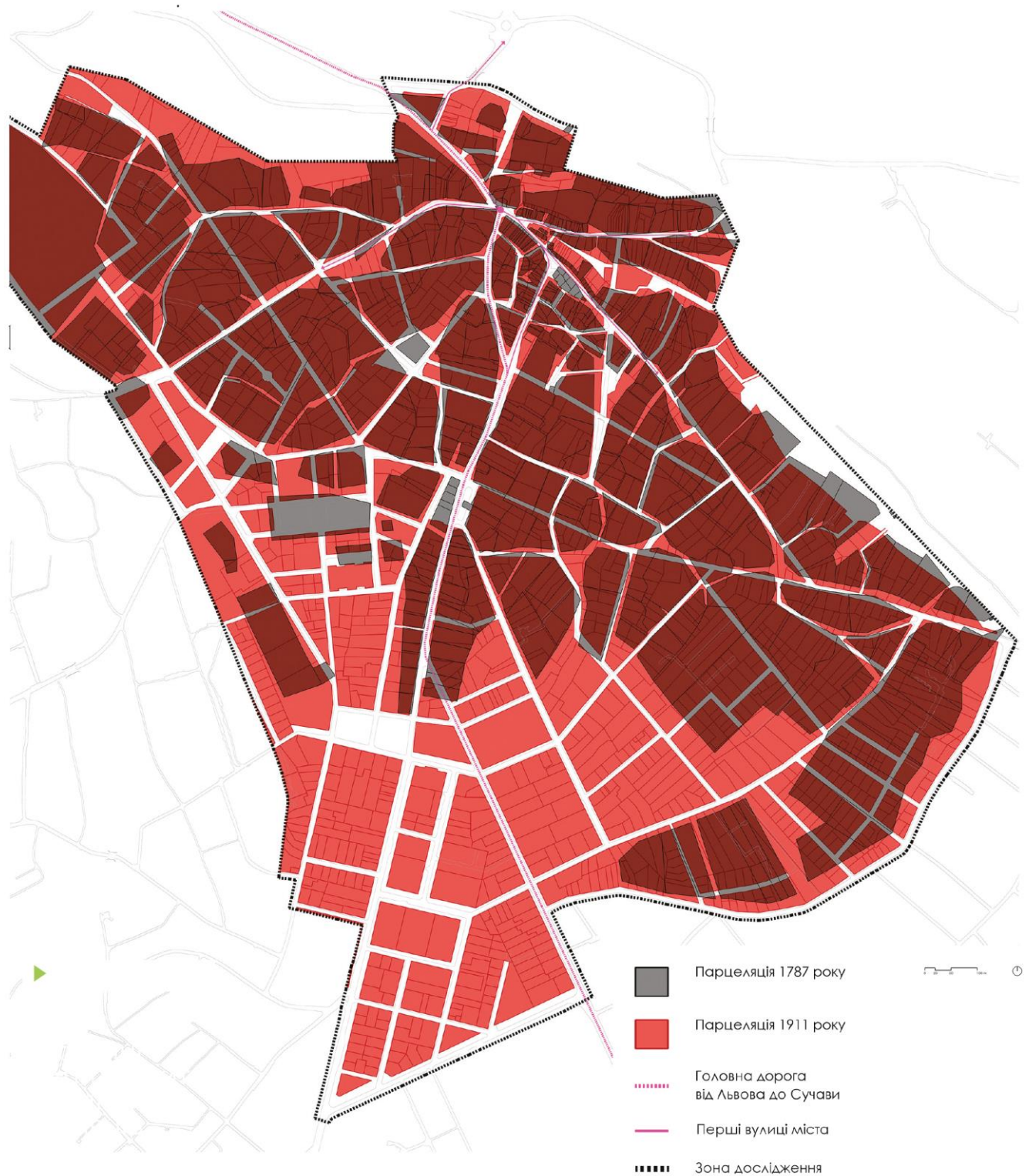
Нижче, у північному старому місті (Нижнє місто), найстарішій частині Чернівців, розташовані занедбані залишки старого ринку та колишньої Фонтанної площі. Остання втратила свою функцію північних в'їзних воріт через транспортне планування під автомобілі та трамваї у другій половині минулого століття.

Особливими громадськими місцями завдяки своїй традиційній комерційній функції є два продовольчі ринки: «Центральний», поряд з костелом Пречистого Серця Ісуса, та «Нижній» ринок неподалік Турецької площі.

Дефіцити та можливості

За історичними будівлями можна простежити етапи розвитку міста, його різноманітну культурну спадщину.

Незважаючи на захисний статус з боку ЮНЕСКО, багато історичних будинків перебувають у задовільному та поганому стані. Існує тенденція, що історичні фасади руйнуються під час реконструкції з утеплення через неналежні роботи. При цьому втрачаються не тільки історичні зразки, а й ідентичність, яка визначає місцевість. Окрім того, існують розкидані нові будівлі, що не вписуються в містобудівний контекст (напр., зневага до лінії забудови, невідповідні матеріали, дизайн тощо).

Аналіз морфології міста, карта 6: Історичні етапи розвитку середмістя Чернівців

4.2.2 Структури використання

Карта аналізу використання просторів показує, які функції існують у середмісті. Історичне середмістя – функціонально змішана територія з високою часткою житла. Виразними є також щільність громадських установ: адміністрацій, закладів освіти, культури та релігії, а також щільність важливих туристичних та знакових архітектурних пам'яток. Тут розміщено також декілька медичних установ.

Архітектурні пам'ятки часто використовуються як громадські будівлі. Найбільша концентрація громадських установ та об'єктів роздрібної торгівлі простягається територією між колишньою Резиденцією (нині – центральний корпус Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича), костелом Пречистого Серця Ісуса (колишня площа Фердинанда) та Базилікою Воздвиження Всечесного Хреста (колишня площа Святого Хреста). Решта середмістя, зокрема його східна (навколо вул. Т. Шевченка) та північно-західна (навколо вул. Б. Хмельницького) частини, складається переважно з житлових будинків з окремими крамницями товарів повсякденного вжитку.

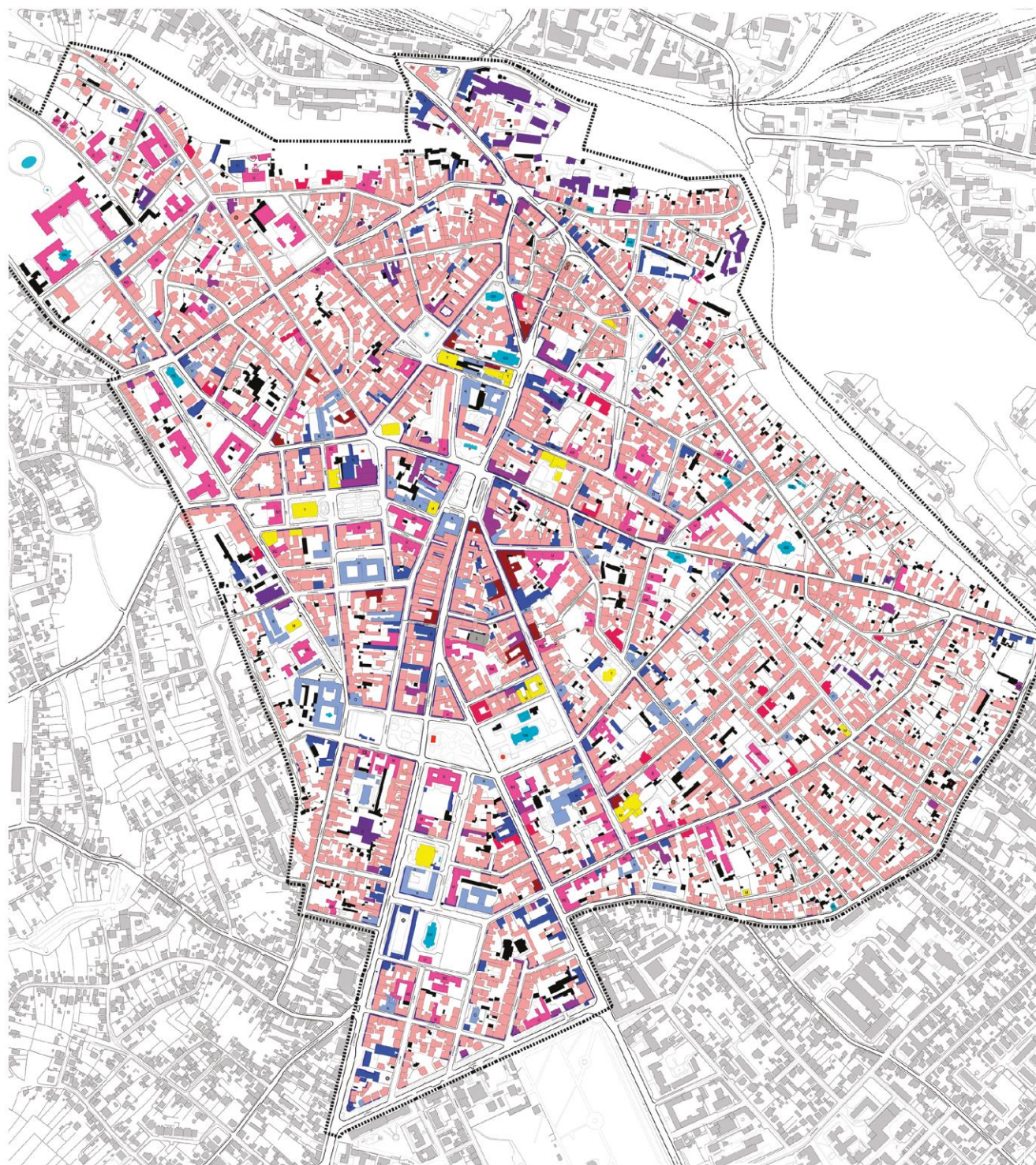
Об'єкти роздрібної торгівлі тягнуться від периферійних районів уздовж головних вулиць (Головної, Героїв Майдану, Руської, Ю. Гагаріна) до центру, зосередившись навколо Центральної площі, пішохідної зони вул. О. Кобилянської та Театральної площі. Мала роздрібна торгівля в основному обмежена зоною перших поверхів старих будівель, тоді як розташовані над ними поверхи використовуються для проживання. Великих об'єктів лише комерційного використання (супермаркети, торгові центри) в середмісті досі немає, замість цього є два сільськогосподарські ринки: «Центральний» ринок біля костелу Пречистого Серця Ісуса та «Нижній» ринок поблизу площі Пресвятої Марії.

Можливості та дефіцити

Розміщення громадських закладів в пам'ятках архітектури дозволяє контролювати їх обслуговування в інтересах суспільства. Однак, щоб забезпечити тривалу туристичну привабливість, необхідно зберегти історично інтегрований міський пейзаж, тобто, утримувати в належному стані історичні будівлі, які знаходяться у приватній власності.

Мала роздрібна торгівля, що історично широко представлена на перших поверхах будівель, збереглась до сьогодні та ще не зазнала негативного впливу великих роздрібних структур.

Сільськогосподарські ринки забезпечують місто продукцією переважно місцевого виробництва і, завдяки короткому шляху до кінцевого споживача, є хорошою та невід'ємною складовою постачання Чернівців. Крім того, вони є соціальним місцем зустрічі та мають туристичний потенціал. Ринки можна розвивати та сприяти тому, щоб вони залишалися конкурентоспроможними у майбутньому.

H

S

R

O

Змішане використання

В основному житло

В основному бізнес-функція

Комерційна функція

готель

торговий центр

Адміністративна функція

міська адміністрація та установи

обласна адміністрація та установи

U

SC

KG

L

Індустріальна функція /промисловість, виробництво/

Складська функція та гаражі /малі архітектурні форми/

Медичні установи

Освітня та наукова функція

вищий навчальний заклад

загальноосвітній навчальний заклад, гімназія, ліцей

дитячий дошкільний навчальний заклад

бібліотека

OC

CC

JS

PC

T

M

Релігійна функція

православна церква

католицька церква

синагога

протестантська церква

Культурна функція

театр, філармонія, органний зал

музей, виставкова зала

Аналіз морфології міста, карта 7: Основні функції будівель у середмісті Чернівців

4.2.3 Функції зон першого поверху та прибудинкової території

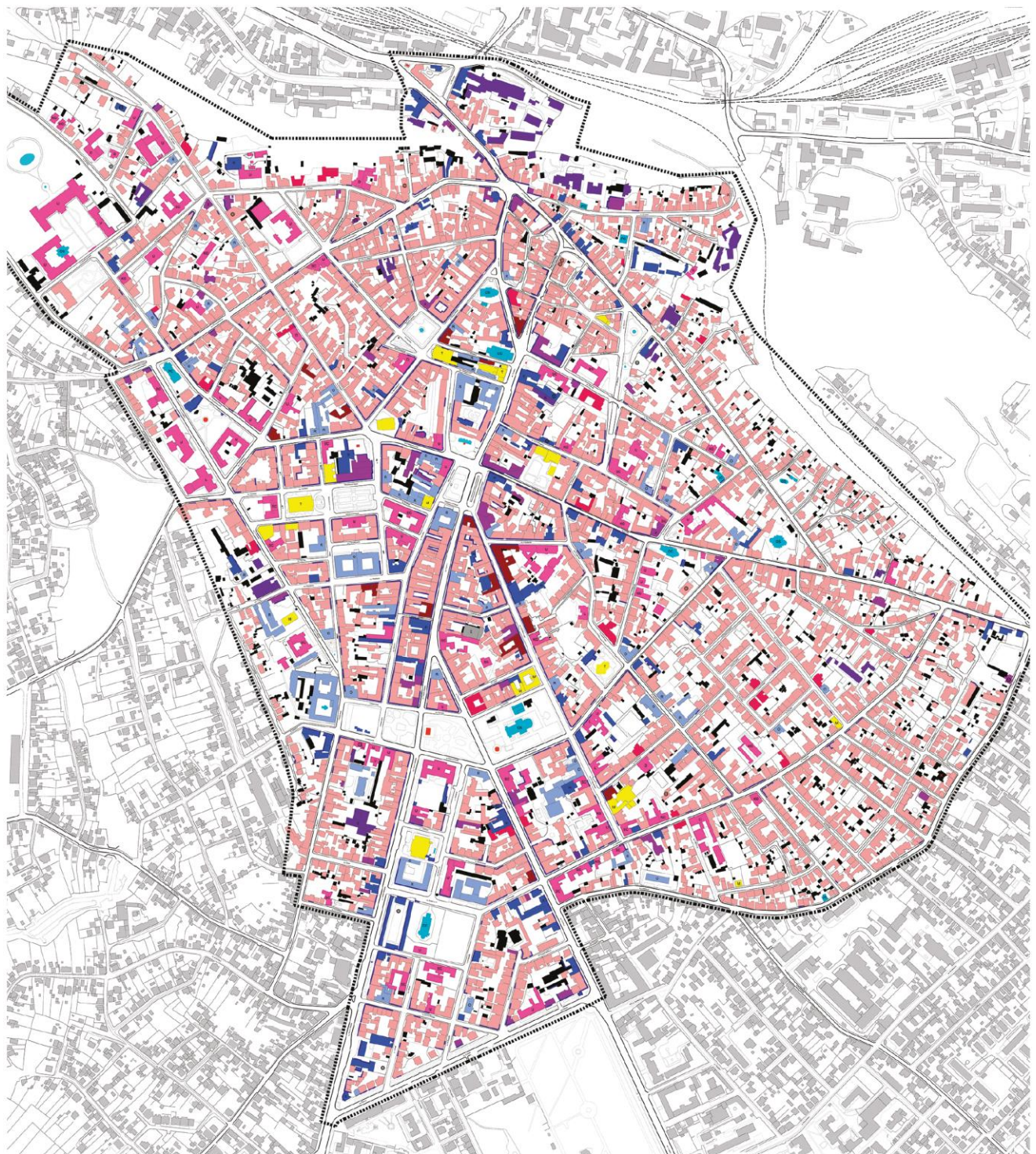
Карта аналізу структури використання зон першого поверху просторово відображає, які функції виконують перші поверхи та частково підвальні приміщення, їх взаємозв'язок з громадським простором. В середмісті, яке має змішану функцію, у багатьох будівлях існує також змішане використання площі на вертикальному рівні. Мала роздрібна торгівля обмежена, в основному, першими та напівпідвальними поверхами, над ними розташовані здебільшого житлові приміщення. Також велика кількість дворів, які частково зайняті з промисловою та комерційною метою, часто відкриті для клієнтів чи використовуються як неформальний прохід. Громадські установи (адміністрації, медичні, освітні, культурні та релігійні) часто використовують усю площу будівлі.

Середмістя визначає дизайн громадського простору у поєднанні з використанням першого поверху. На головних вулицях і площах, де зосереджені, зокрема, об'єкти роздрібної торгівлі та громадські заклади, часто перед магазинами, кафе та ресторанами є лише вузькі тротуари, які не можна використовувати як зовнішні площі для крамниць та ресторанів. На Соборній, Центральній, Театральній площах та площі Філармонії тротуари перед будинками також часто доволі вузькі.

На відміну від згаданих вище просторів, пішохідна зона вул. О. Кобилянської має кафе та ресторани, об'єкти роздрібної торгівлі, які можуть покращити свою структуру пропозицій за рахунок широкої території перед закладом, а пішоходи тільки виграють від покращеної якості перебування.

Можливості та дефіцити

Громадські та комерційні функції на першому поверсі мають великий потенціал підвищити значення громадського простору, особливо на окремих ділянках вулиць та площах. Для цього потрібно розширити тротуари, або за рахунок паркування легкових автомобілів, або частково обмежити ширину проїзної частини.

 Змішане використання	 Індустріальна функція /промисловість, виробництво/	 Релігійна функція	
 В основному житло	 Складська функція та гаражі /малі архітектурні форми/	OC CC JS PC	 Активні фасади першого або цокольного поверху
 В основному бізнес-функція	 Медичні установи	 Культурна функція	 Пам'ятник
 Комерційна функція	 Освітня та наукова функція	T M	 Фонтан / колодязь
H S	 вищий навчальний заклад		 Будівельні роботи
R O	U SC KG L		X Порожня / покинуті будівля
 торговий центр	 загальноосвітній навчальний заклад, гімназія, ліцей		 Зона дослідження
 міська адміністрація та установи	 дитячий дошкільний навчальний заклад		
 обласна адміністрація та установи	 бібліотека		

Аналіз морфології міста, карта 8: Функції першого (цокольного) поверху в середмісті Чернівців

4.2.4 Структура земельних ділянок та відносин власності

Аналіз структури нерухомості та форми власності ілюструє розподіл земельних ділянок та показує тип власності: державна, комунальна чи приватна. Дати точну інформацію про актуальну структуру розподілу неможливо. Сучасні кадастрові плани не зовсім повні та були уточнені на цій парцелярній схемі зображеннями з історичної карти 1911 року.

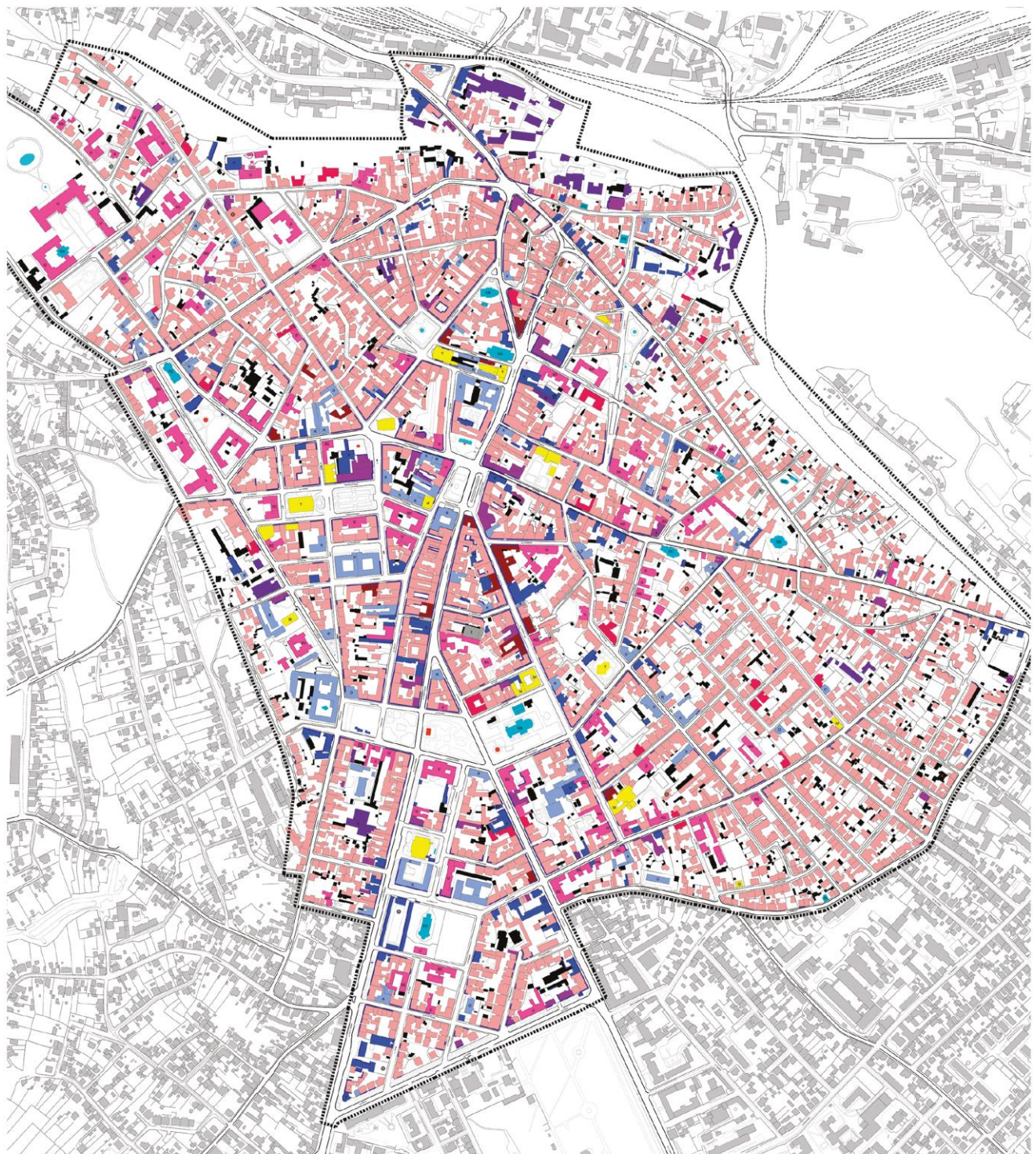
Упродовж різних етапів останнього століття та внаслідок майнової політики радянської епохи історичні будівлі були перепрофільовані, а земельні ділянки об'єднані. Частково приватні земельні ділянки були передані в комунальну власність, тому сьогодні є, наприклад, території внутрішніх дворів, що належать місту та відкриті для громадськості.

Розміри ділянок дуже різняться через розвинуту структуру забудови у середмісті. Сьогодні це можна відслідкувати в найстарішій частині міста на півночі за допомогою невеликих і вузьких ділянок та гетерогенного розподілу зони забудови вздовж вул. Сагайдачного із розвинутою сільською структурою з часів заснування Чернівців. Новіші міські квартали, наприклад, навколо Театральної площі або костелу Пречистого Серця Ісуса, що виникли, починаючи з другої половини XIX століття, мають растровий поділ зони забудови та земельних ділянок. Зокрема, в районах пріоритетного житлового використання (наприклад, на сході середмістя), є лише незначні втручання в структуру земельних ділянок з моменту її розвитку.

Громадські простори, заклади та архітектурні пам'ятки національного значення (наприклад, університетські будівлі, колишня Резиденція тощо) належать до державної власності. Всі інші громадські інституції знаходяться переважно у комунальній, а решта ділянок – у приватній власності.

Дефіцити та можливості

Для адміністративної діяльності та майбутніх проектів з міського розвитку необхідно насамперед визначити майнові відносини в середмісті. Малоформатна парцелярна структура середмістя відображає різноманітність дій та зацікавлених сторін, а отже, його життєздатність.

 Змішане використання	 Індустріальна функція /промисловість, виробництво/	 Релігійна функція	
 В основному житло	 Складська функція та гаражі /малі архітектурні форми/	OC CC JS PC	 Активні фасади першого або цокольного поверху
 В основному бізнес-функція	 Медичні установи		 Пам'ятник
 Комерційна функція	 Освітня та наукова функція	 Культурна функція	 Фонтан / колодязь
H S готель	 вищий навчальний заклад	T M	 Будівельні роботи
R O торговий центр	U SC KG L загальноосвітній навчальний заклад, гімназія, ліцей		X Порожня / покинуті будівля
 Адміністративна функція	KG L дитячий дошкільний навчальний заклад		 Зона дослідження
 міська адміністрація та установи	L бібліотека		
 обласна адміністрація та установи			

Аналіз морфології міста, карта 9: Структура нерухомості та майнові відносини у середмісті Чернівців

4.2.5 Характеристика та матеріали громадських просторів

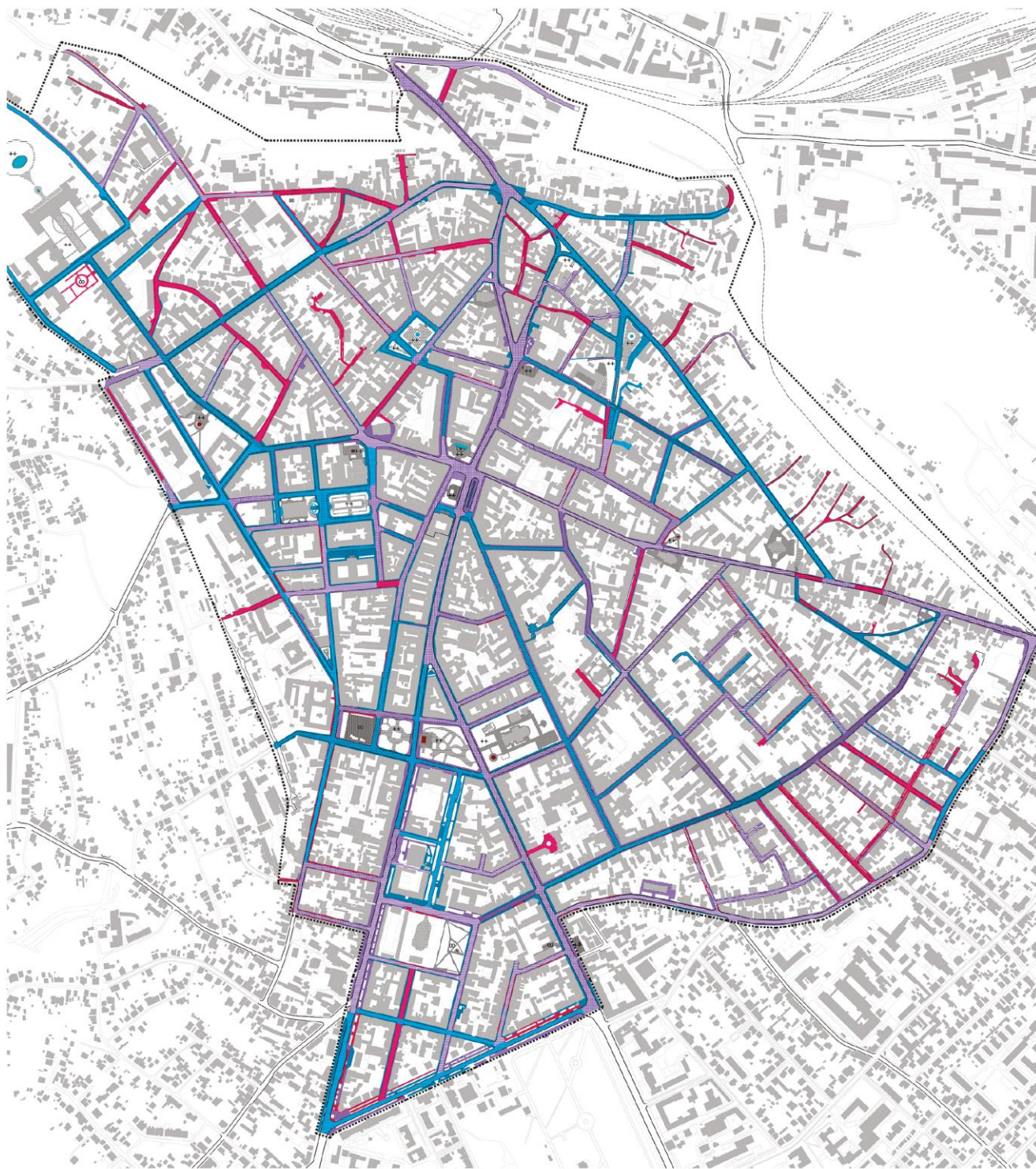
Аналіз характеристик та матеріалів громадських просторів створює основу для підвищення їх цінності. Історичне середмістя має досить високий ступінь ущільнення. Вулиці та тротуари здебільшого в помірному та поганому стані.

Міський пейзаж у середмісті визначає малогабаритна бруківка (частково бетонний, частково природний камінь). Проте, бруківка на проїжджих смугах викликає конфлікти при використанні моторизованого транспорту: внаслідок значного відставання у реконструкції, а також через обмеження максимальної швидкості до 50 км/год на головних транспортних вулицях маємо високий рівень шуму, вібрації та запиленості. На міських площах де-не-де використовують також великоформатні плити з пісковику та асфальт. Загалом проїжджі смуги часто дуже широкі, а тротуари – вузькі.

Досі майже неможливе безбар'єрне пересування для людей з інвалідністю.

Дефіцити та можливості

Необхідна майбутня реконструкція вулиць і частково площ надасть можливість сформувати територію у відповідності до історичного значення середмістя. Це також повинно супроводжуватися обмеженням території для моторизованого індивідуального транспорту, кращою організацією громадського пасажирського сполучення, а також покращенням якості перебування. Для останнього потрібно значно покращити, зокрема, ситуацію з тротуарами.

МАТЕРІАЛИ ДОРІГ ТА ТРОТУАРІВ

- переважно асфальт
- переважно крупногабаритна бруківка
- переважно малагабаритна бруківка
- переважно бетонні камені мощення
- переважно піщаник
- переважно бетонні плити
- переважно граніт
- переважно водопроникна поверхня

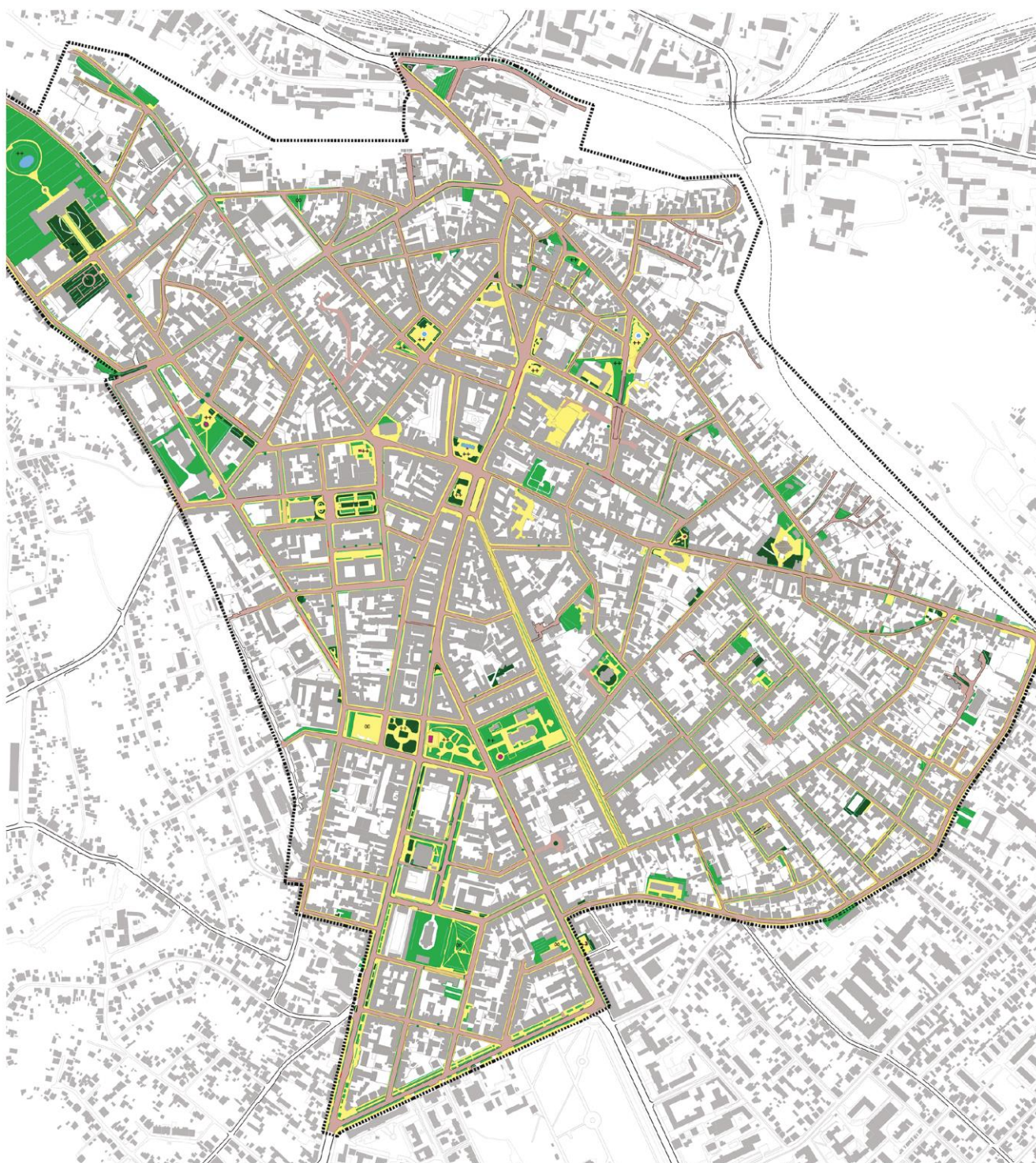
СТАН ДОРІГ ТА ТРОТУАРІВ

- хороший стан / без отворів, або значних дефектів, та в основному без вибоїн
- помірний стан / з незначними недосконалостями, частковими нерівностями та отворами в покритті
- поганий стан / з численними, навіть великими отворами або порожнечами, великими нерівностями і великими областями, в яких відсутність покриття

СТАН ГРОМАДСЬКИХ ПРОСТОРІВ

- ++ Хороший, доглянутий стан
- 00 Поганий, занедбаний стан
- Фонтани, колодязі, басейни
- Монументи
- Зона дослідження

Аналіз морфології міста, карта 10: Матеріали та стан громадських просторів середмістя Чернівців: покриття

	Переважно газони	++	Хороший / доглянутий стан
	Переважно кущі та квіткові клумби	00	Поганий / занедбаний стан
	Лінія посадки дерев		Фонтани / колодязі
	Знищена лінія посадки дерев		Монументи
	Особлива одиниця озеленення		Зона дослідження
	Дорога / проїжджа частина		
	Тротуар / пішохідна частина		

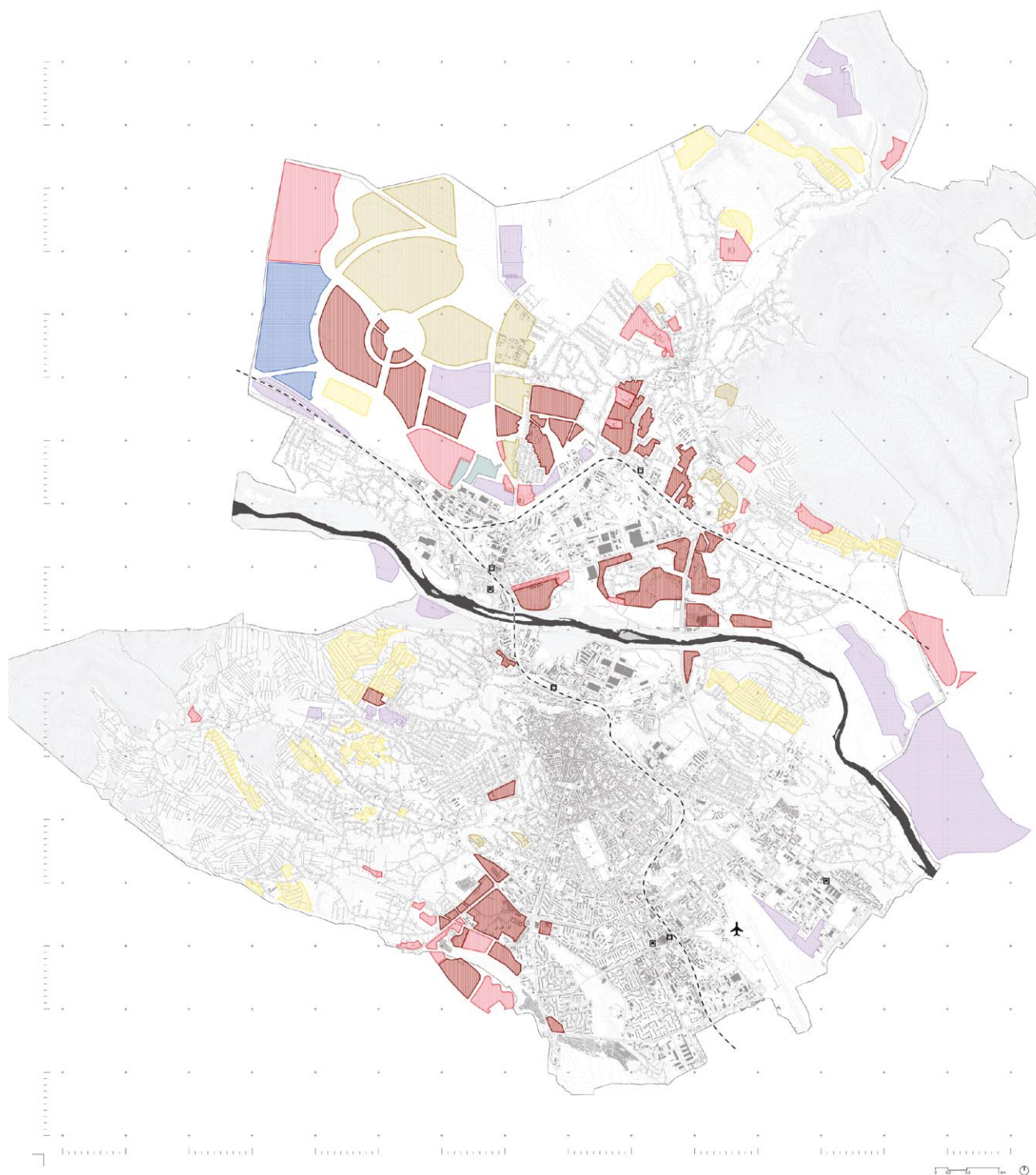
Аналіз морфології міста, карта 11: Матеріали та стан громадських просторів середмістя Чернівців: озеленення

4.3 Інші детальні аналізи міста

4.3.1 Нові райони згідно з Генеральним планом забудови

У Генеральному плані забудови Чернівців 2014 року передбачено виділення 25,18 км² площі під забудову, із них 7,54 км² – під промисловість, склади або логістику та змішане використання, 13,85 км² під – житло.

Сучасне поселення Чернівців охоплює близько 46,63 км² території, тобто, зазначені у Генплані додаткові будівельні площі визначатимуть збільшення наявних площ на 154%.

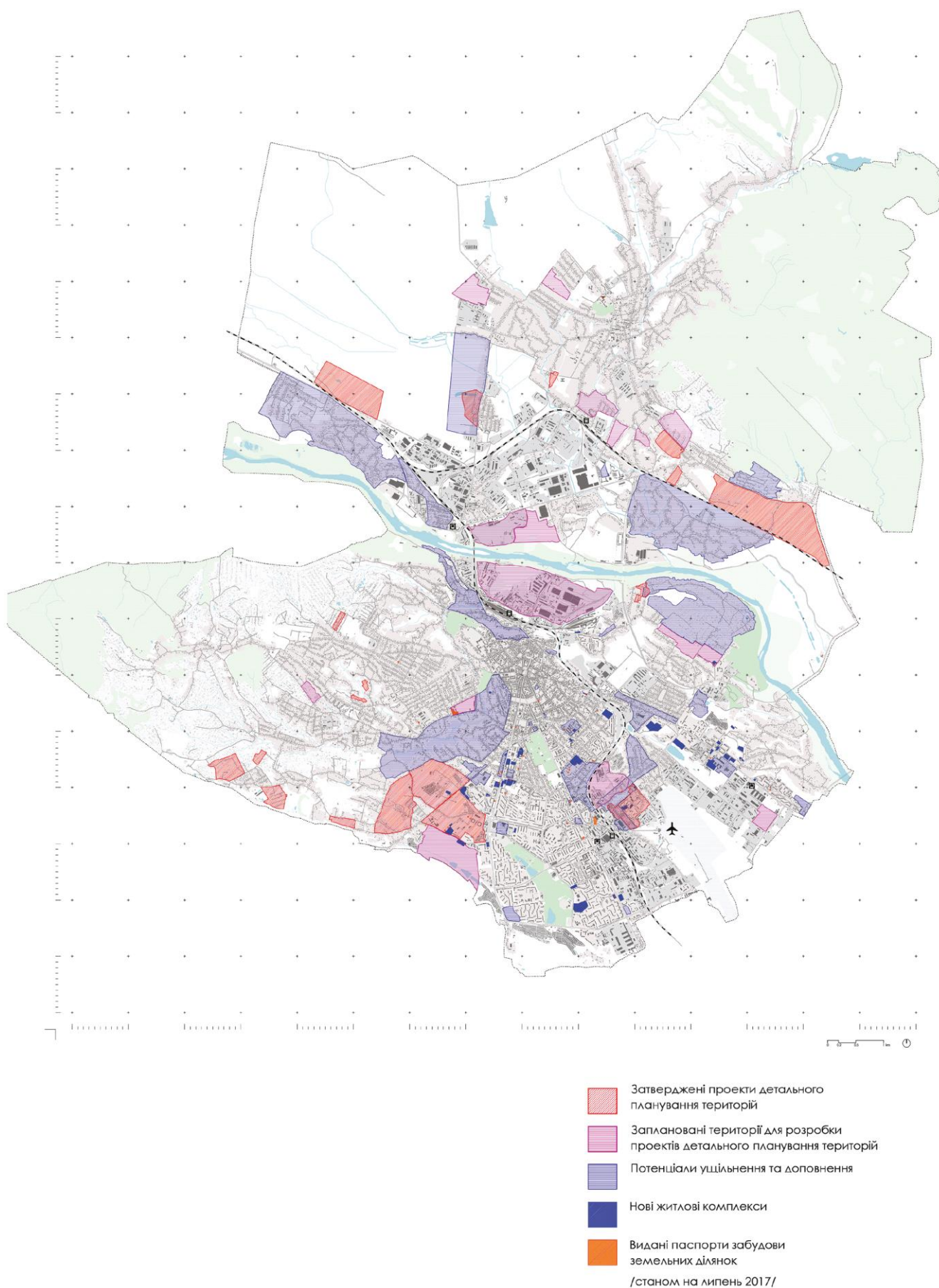
ЛЕГЕНДА

	Промислово-складські території		Територія малоповерхової та садибної ущільненої житлової забудови
	Територія об'єктів логістики		Територія житлової садибної забудови та колективних садів з трансформацією під житлову садибну забудову
	Територія громадського призначення		Паркінг
	Змішана багатоквартирна житлова та громадська забудова		

Аналітична карта 12: Нові райони згідно з Генеральним планом забудови Чернівців

4.3.2 Потенціали розвитку житла

Аналітичні карти відображають усі проекти житлового будівництва у Чернівцях. Детальні плани територій наведено в додатку: «11.4 Дослідження стану житлового будівництва, наявне планування_10/2017». Оскільки всі проекти детального плану забудови відображають суттєве розширення Чернівців, що буде означати також розширення об'єктів інфраструктури та може суперечити Цілям ІКРМ щодо компактного міста та не відповідатиме фокусу на внутрішньому розвитку міста, в «Концептуальну карту 2: Концепція розвитку житла міста Чернівці» спочатку включаються лише ті проекти житлової забудови, які вже реалізуються. Усі інші детальні проекти житлової забудови мають переглядатися на основі змінених ІКРМ цілей планування. Всі інші проекти будівництва житла необхідно переглянути у контексті змінених цілей планування в межах ІКРМ.

Аналітична карта 13: Проекти житлової забудови в Чернівцях

5. Візія інтегрованого розвитку Чернівців до 2030 року

Погляд у майбутнє: чого прагнуть досягти Чернівці?

До Другої світової війни Чернівці вирізнялися поліетнічним та мультирелігійним суспільством. Під час війни розпочались великі зміни, що супроводжувались втратою значної частини корінного населення, зокрема єврейського. Опісля почався приплив нових груп населення з сільської місцевості, а також будівництво великих промислових підприємств, в основному оборонної галузі. З набуттям незалежності України у 1991 році почалися значні економічні зміни, які пов'язані із занепадом оборонної промисловості. Після втрати національно та міжнародно значимих культурних та наукових компетенцій та важливих торговельних зв'язків після Другої світової війни, а також промислової бази після проголошення незалежності України, з урахуванням периферійного розташування в сучасній Україні, Чернівці розпочали пошук нової ідентичності, відповідно до своїх особливих характеристик, ресурсів та компетенцій, які стануть орієнтиром для подальшого розвитку та перспективами на майбутнє.

Особливими рисами Чернівців є історичні споруди в середмісті з архітектурними стилями різних епох, збереженим різноманіттям житлових, робочих, адміністративних, інституційних споруд, а також закладів культури. Повсякденне життя зі жвавими торговельними вулицями з магазинами, ресторанами, банками, офісами та житловими будинками до сьогодні характеризує середмістя краще, ніж досі слабка присутність туристів. Архітектурний діалог між особливими будівлями, як-от церковні споруди, театри та адміністративні будівлі, невеликими структурами житлових та офісних будинків з громадським життям на вулицях та площах, і як наслідок – просторові послідовності, визначають будівельну якість середмістя Чернівців. При цьому характеристика та особливість формуються не лише завдяки будівлям, що охороняються як пам'ятки архітектури, особливо Резиденція, що класифікується як всесвітня спадщина ЮНЕСКО, а й вся структура історичного міста (англ. historic urban landscape) утворює єдиний ансамбль. Сюди належить також особливе включення середмістя в топографію з розташуванням на узвишші південніше р. Прут з видом на навколишні пагорби та долини.

Для Чернівців характерні не лише історичне середмістя та рельєф місцевості, але й різні міські райони з самобутніми рисами, промислові зони, а також спеціальні об'єкти, як «Калинівський ринок», університетські містечка та різноманітні заклади охорони здоров'я, а також переплетіння з регіоном.

На основі історії міста та його сьогоденням з різним досвідом, надіями та сподіваннями мешканців на майбутнє, спільно було розроблено Візію розвитку міста на період до 2030 року. При цьому використано наявні та визначено нові цінності, потенціали, компетенції, особливості, які синергійно пов'язані між собою та стануть надійною основою для майбутнього розвитку.

Враховуючи міжнародні принципи та цілі, проведені обговорення, робочі зустрічі, семінари та інформаційні заходи, використавши досвід і знання посадовців міської ради, було сформульовано наведену нижче Візія у формі принципів, цілей, оперативних цілей та загальних завдань для інтегрованого розвитку Чернівців, яка схвалена рішенням Чернівецької міської ради 30 листопада 2017 року.

Важливу основу становлять документи:

- Інтегрована концепція розвитку середмістя Чернівців, 2015 р.;
- Результати експертного аналізу та інтегрованого SWOT-аналізу;
- Глобальні Цілі сталого розвитку ООН;
- Лейпцизька хартія 2007 року сталого розвитку міста.

Розроблена на цій основі Візія інтегрованого розвитку Чернівців становить дуже важливу частину Інтегрованої концепції розвитку Чернівців 2030, оскільки визначає головні змістовні та просторові чинники планування розвитку.

8 принципів для Чернівців

Вісім конкретних принципів сталого та екологічно безпечного розвитку міста повинні сприяти адаптації вищезгаданих документів до локальних умов. Вони спрямовані на те, щоб кожен майбутній проект відповідав сучасним глобальним умовам розвитку міст. Ґрунтуючись на цих принципах, ІКРМ повинна стати базою для корегування Генерального плану міста та створити основу для сталого та всеохоплюючого розвитку.

1. ПОЛІЦЕНТРИЧНІСТЬ – місто, яке має райони з індивідуальними обличчями і створює умови для їх збалансованого розвитку.

У Чернівцях варто сприяти розвитку усіх міських районів відповідно до їх особливостей, потенціалів, сильних сторін, а також недоліків. В усіх міських районах має бути найважливіша соціальна та технічна інфраструктура, а також хороше забезпечення товарами щоденного та періодичного вжитку. Поліцентричний розвиток міста дозволить запобігти здійсненню непотрібних заходів.

2. КОМПАКТНІСТЬ – місто, що ефективно використовує наявні території та ресурси для розвитку у гармонії з ландшафтом.

Заохочення компактного міського розвитку зі збалансованою щільністю в різних ареалах розселення має протистояти безладній експансії міста в ландшафтну територію. За рахунок адаптованої та збалансованої щільної забудови необхідно ефективно використовувати технічну інфраструктуру та запобігати дорогому розширенню території. Крім того, об'єкти соціальної інфраструктури та торгівлі мають бути легкодоступними для всіх мешканців.

3. БАГАТОФУНКЦІОНАЛЬНІСТЬ – місто коротких шляхів, в якому кожен район забезпечує найважливіші функції. Змішані за використанням міські структури потрібно зберігати та розвивати задля того, щоб відповідні міські райони та квартали мали жваве щоденне життя, щоб шляхи між проживанням та роботою не були дуже довгими, а важливі функції постачання були у кожному міському районі.

Три принципи – поліцентричність, компактність та багатофункціональність міста – утворюють три основні опорні елементи сталого розвитку міста та поселень.

4. ЛЮДИНОЦЕНТРИЧНІСТЬ – місто, яке орієнтується на людей у своєму розвитку.

Структурний розвиток повинен служити людям і сприяти їхньому благополуччю та спілкуванню в місті. Для цього важлива масштабність, що суттєво зорієнтована на людину, її звички, можливості та здібності. Це означає, що, наприклад, житлові райони мають такий масштаб, який сприятиме добросусідству, і в якому ніхто не буде відчувати себе покинутим через анонімність. Житлові будинки не повинні перевищувати п'яти поверхів тим для того, щоб з балкону ще можна було поспілкуватися з дітьми та знайомими на вулиці чи у дворі.

Вуличні простори мають бути не надто широкими, щоб перетинання вулиці не було проблемним та небезпечним для дітей та людей похилого віку.

5. ЕКОЛОГІЧНІСТЬ – дружнє до довкілля місто, яке дотримується високих екологічних стандартів.

Підтримка та досягнення високих екологічних стандартів особливо важливі для навколишнього середовища, здоров'я людей та економного поводження з ресурсами.

6. БЕЗПЕКА – місто, де всі почуваються безпечно.

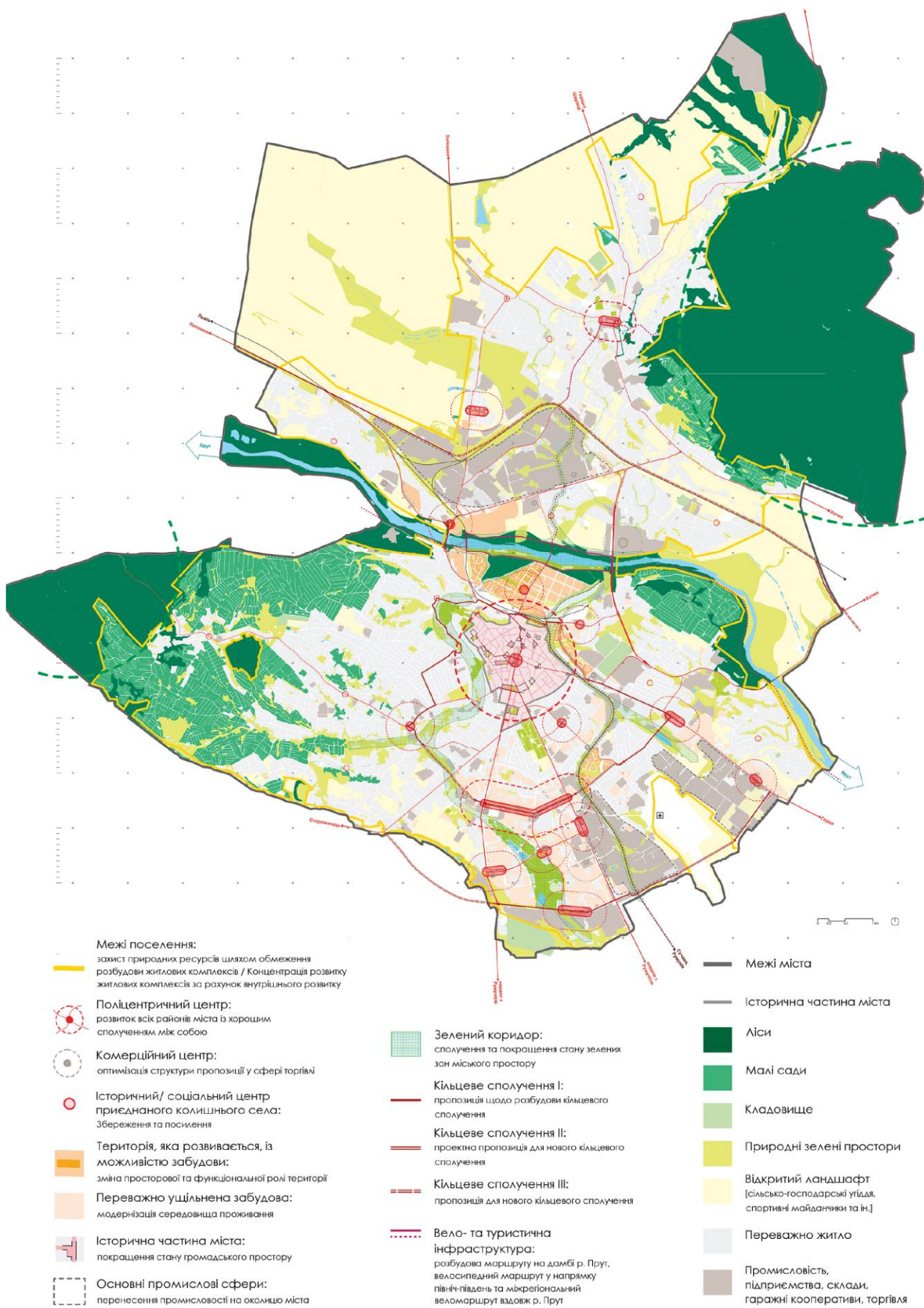
Безпечне місто – це місто, в якому мешканці дбають один про одного та відповідають один за одного. Безпека не має розглядатися як звернення до поліції чи як завдання спостереження, а більше як виклики соціального суспільства.

7. ДОБРОСУСІДСТВО – місто та мешканці розвивають взаємовигідні відносини зі своїми сусідами.

Безпечне та зручне існування означає бути знайомими. Бути знайомим зі своїми сусідами та своїм оточенням. Квартали та мікрорайони повинні розроблятися так, щоб вони складалися з доступних для огляду одиниць (мікрорайони), в яких чітко можна визначити, які приміщення є державними, суспільними чи приватними для того, аби можна було здійснити відповідне освоєння. Міська політика має пропагувати добросусідство не лише всередині кварталів, а й між різними кварталами, міськими районами та сусідніми громадами.

8. ПРОЗОРІСТЬ ТА УЧАСТЬ – місто з ефективним управлінням, а також прозорими політичними процесами і рішеннями, в якому поважають якісне та повноцінне залучення мешканців. Місто із сильним громадянським суспільством, де підтримуються ініціативи мешканців.

Прозорість та простежуваність комунальних рішень є основою довіри та участі населення в комунально-суспільному розвитку. Місто сьогодні більше не має достатньо фінансових ресурсів, щоб виконати усі завдання розвитку. Залучення різних зацікавлених груп та суспільних ініціатив необхідне для загального успіху. Проте публічно-приватне партнерство може заохочуватись лише тоді, коли співпраця базуватиметься на довірі.

Карта 1: Візійна карта

5.1 Сфери дії, цілі, проекти та заходи

Розроблені та сформульовані цілі, оперативні цілі, загальні завдання базуються на згаданих вище пріоритетах та визначають більш детально, в якому напрямку має розвиватися місто.

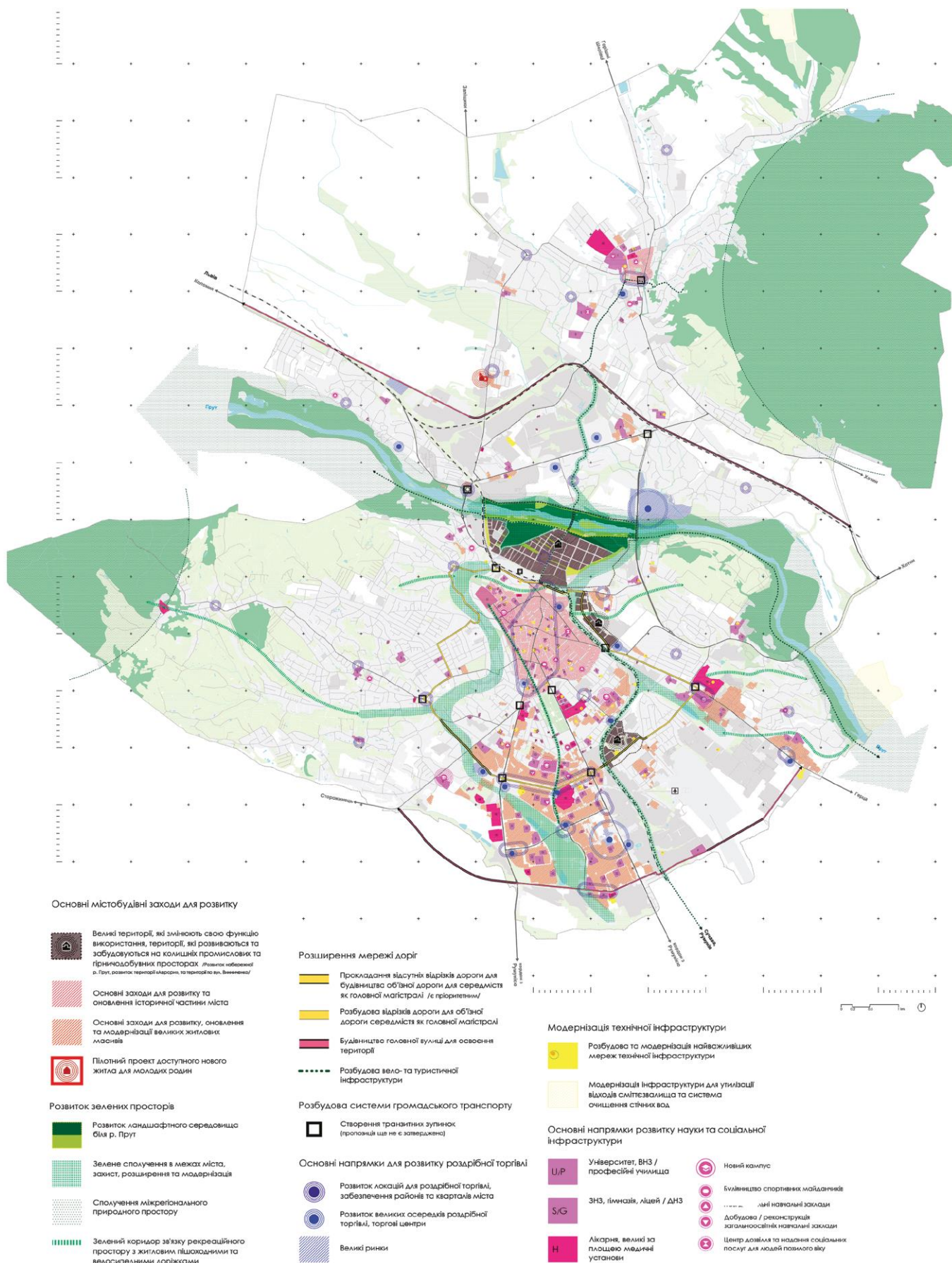
Названі цілі відповідають сферам розвитку у Розділі 6: Стратегія та концепція, в яких наведені та узагальнені окремі проекти та заходи. Загальні завдання є основою та результатом для реалізації заходів та проектів.

Послідовність цілей – це не визначення їх пріоритетності. Спочатку наводяться питання інфраструктури, «твердих» та економічних факторів місця розташування, а вже потім питання «м'яких» факторів, які на сьогодні такі ж важливі для успішного розвитку, як і «тверді».

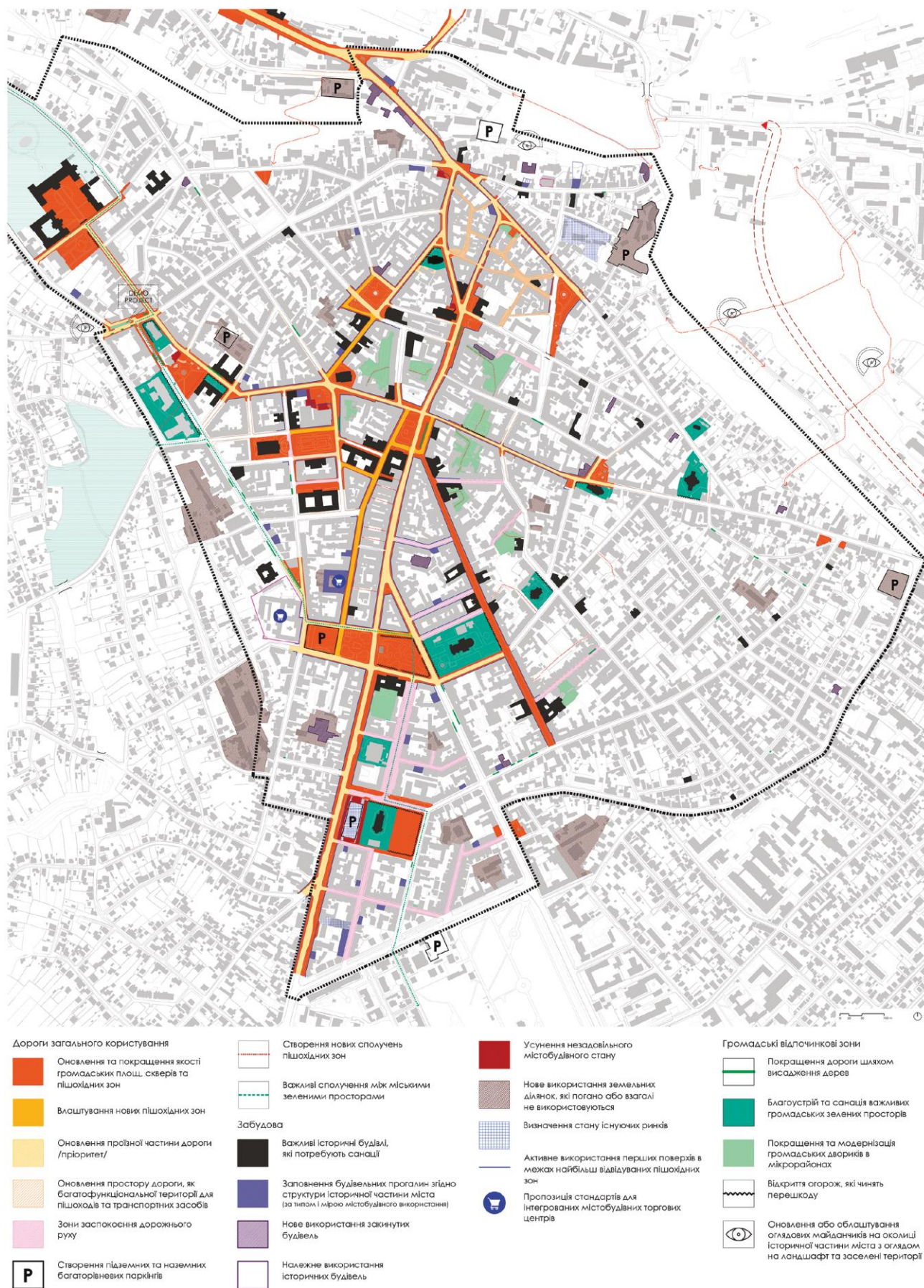
Проекти та заходи

Для кращого розгляду та відстеження проектів та заходів, вони структуровані за наведеними в Розділі 5.2 сферами діяльності та цілями. Далі ці проекти та заходи розподілені, а також представлені похідні проекти й заходи та особливі проекти ІКРМ. У цих категоріях немає послідовності чи визначення пріоритетів. Про це більше в процесі залучення мешканців до проекту Інтегрованої концепції розвитку міста взимку 2018 року, коли разом з представниками органів місцевого самоврядування будуть визначено джерела фінансування, сфери відповідальності та часові межі з наступними кроками. Всі проекти обговорюватимуться окремо, але основні та особливі проекти ІКРМ уже детально описано. По кожному з них має бути визначено, з якими іншими проектами він може поєднуватися.

Просторово представлені проекти та заходи також відображені на картах «Концепція структури та основні завдання діяльності» в масштабі 1 : 10000 та «Концепція розвитку та основні дії діяльності у старому місті» в масштабі 1 : 2000.

Концепційний план 1: Концепція структури та основні дії

Концепційний план 2: Концепція розвитку та основні дії у середмісті Чернівці

5.2.1 Ціль «Місто з сучасною та якісною інфраструктурою»

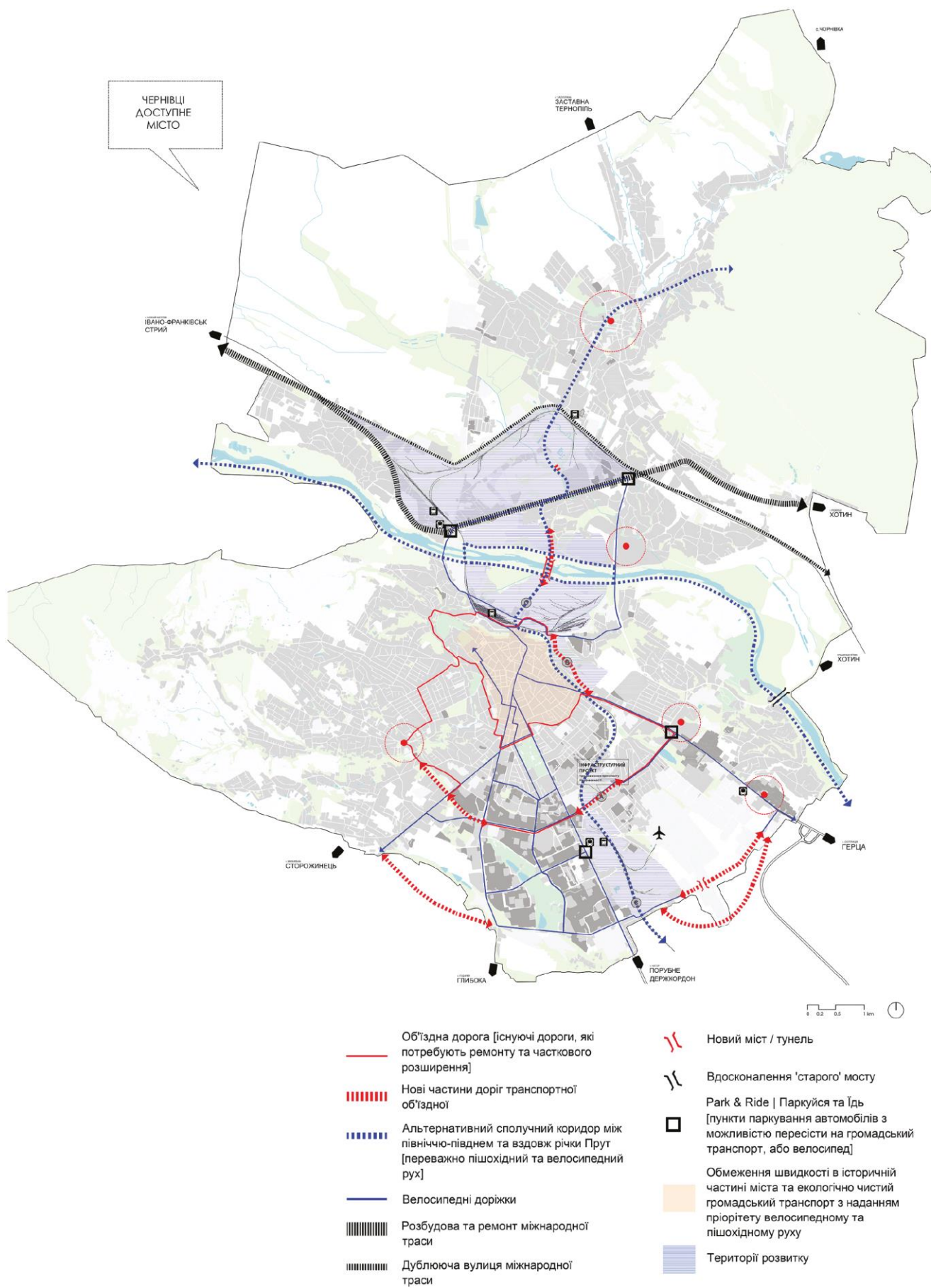
Чернівців – дуже різноманітне місто у своїй морфології, в якому є дуже компактні райони, а також значно забудовані території з великою кількістю населення. Через таку ситуацію надзвичайно важливими є інфраструктурні заходи. Чернівці, як регіональний центр, мають володіти інформацією про приріст населення всієї області, щоб використовувати потенціали для розвитку. Основною передумовою є доступна та функціонуюча інфраструктура. Місто є транспортним вузлом для регіональних та міських перевезень товарів та транспортних потоків. Формування прожиткового мінімуму населення, виробничих та комунальних коштів залежить від рівномірно розбудованої сталої інфраструктури: мобільність, водопостачання, очищення стічних вод, енергія загалом, а також тепла енергія та витрати на опалення. Нашою метою є покращення надання послуг у вищезгаданих галузях шляхом реалізації представлених проектів. Ефективною можна вважати інфраструктуру, котра сприятиме підвищенню сталості за рахунок економічних та енергозберігаючих заходів, протистоятиме зміні клімату, створюватиме низькі додаткові витрати та забезпечуватиме конкурентоспроможність. Вулиці з якісним мікрокліматом, енергозберігаючі та інтелектуальні мережі, мультимодальні системи мобільності з високою привабливістю.

Оперативні цілі:

- Вулиці, де є місце для всіх.
- Ефективна система технічних мереж, які не шкодять візуальному образу міста.
- Муніципальні послуги, орієнтовані на мешканців.
- Місто екологічного транспорту.
- Важливий вузол у регіональній та міжнародній транспортній мережі.

Загальні завдання:

- Знизити інтенсивність трафіку в центральній частині міста.
- Створити безпечні та комфортні умови для руху пішоходів і велосипедистів.
- Знизити шумове забруднення та емісію CO₂ транспортними засобами.
- Підвищення якості і послуг громадського транспорту.
- Покращити сполучення міста з прилеглими територіями громадським транспортом та веломережею.
- Оновити наявні інженерні мережі.
- Забезпечення централізованим водопостачанням та водовідведенням у всіх районах міста.
- Запровадити сучасні підходи до управління технічними мережами.
- Створення безбар'єрного міського простору.
- Забезпечення ефективного функціонування аеропорту.

Ціль 1: Місто з сучасною та якісною інфраструктурою

Проекти та заходи

Техніко-економічне обґрунтування для перенесення аеропорту

Актуальність проекту	Розташування аеропорту в районі міста, може призвести в майбутньому до обмеженої функціональності, окрім того запропонована локація за межами міста слугувала летовищем ще в тридцятих роках минулого століття, коли він все ще був розташований за межами міста. Зі збільшенням кількості рейсів, потужність існуючої будівлі, розширення безпеки польотів, а також відправлення та злітно-посадкові смуги, потребуватимуть нових інвестицій. Шляхом зменшення шумового забруднення покращиться якість життя мешканців. Для Чернівців довгострокове безпечне розташування аеропорту є ключовим фактором привабливості та конкурентоспроможності міста на національному та міжнародному рівні.
Мета	Техніко-економічне обґрунтування передбачає ретельний аналіз можливих альтернативних локацій для нового аеропорту та пов'язаних з цим витрат, в порівнянні з обслуговуванням існуючого. Довгострокова потреба у розбудові аеропорту, необхідні ресурси, площа та заходи, а також перехідний період мають бути чітко окреслені для прийняття подальших рішень та пошуку фінансування.
Необхідність заходу/ проекту	Погане сполучення потягів та дороги впливають на привабливість міста для туристів та інвесторів, але перш за все привабливість для молодих жителів, роботодавців та творчих людей. Як потенційну локацію для нового аеропорту можна розглядати територію розташовану на північ від міста, з прямим сполученням до основних магістральних вулиць державного значення.
Виконавець / Відповідальність	Адміністрація аеропорту, ЧМР
Стан підготовки та актуальний стан	Перші пропозиції зроблені Генеральним планом у 1993 р., проте не було зроблено конкретних заходів.
Наявні карти та плани	-
Етапи проекту та часові рамки реалізації (довго- чи короткострокові)	2020 резервування відповідної земельної ділянки (через заборону на будівництво і т. д.) 2020 розробка техніко-економічного обґрунтування на основі технічного завдання, що відповідає принципам та цілям ІКРМ 2022 рішення міської ради щодо подальших кроків відповідно до рекомендацій ТЕО
Плани та концепція, які слід розробити	Технічне завдання

Учасники / кого необхідно задіяти	КП «Аеропорт», Міністерство інфраструктури, Чернівецька ОДА
Потреба у фінансуванні, можливості фінансування та сприяння	-
Зв'язок з іншими проектами міста / регіон	-

Енергоефективність у будівлях бюджетної сфери у м. Чернівці

Загальний опис проекту	Проект включає модернізацію 36 громадських будівель у 33 закладах, громадський басейн як демонстраційний проект, а саме установи, серед яких 15 дитячих садочків (ДНЗ №№2,3,5,8,10,15,17,18,20,23,26,27,35,49,52,), 16 шкіл, ліцеїв та гімназій, (ЗОШ №№3,4,8,11,22,24,27,28,37, ліцеї №№2,3,4, гімназії №№1,3,6,7), а також двох медичних закладів (міської поліклініки №1 та міська лікарня №1). Очікувані результати: Позитивний вплив на 14 000 дітей та їхні сім'ї, а також 23 500 пацієнтів та соціально незахищених людей. Скорочення викидів CO² до 3 400 тон щороку (в порівнянні з нормами). Щорічна економія становить мінімум 601 742 євро на рік .
Виконавець / Відповідальність	Група реалізації проекту
Мета та необхідність заходу/ проекту	Мета проекту: запровадження енергоефективних заходів у муніципальних будівлях м. Чернівці для зменшення споживання енергоресурсів та витрат за експлуатацію та обслуговування, скорочення викидів CO², а також зниження вартості експлуатації інженерних систем. Будівлі бюджетної сфери є суттєвим джерелом викидів парникових газів як у регіоні, так і у місті Чернівці. Водночас, ефективне використання енергетичних ресурсів для міста є важливим, адже сприяє економії бюджетних коштів та позитивно впливає на навколишнє середовище. Значна частина будинків бюджетної сфери була побудована в 50-80 роках минулого століття. Будівлі, що є пам'ятками архітектури побудовані до 1940 року. Інвестиції в енергоефективність не тільки зменшують споживання енергії, але й збільшують життєвий цикл будівлі.
Структура завдань	В рамках реалізації проекту передбачено комплекс заходів, якій адаптовано індивідуально до кожної будівлі: Заміна вікон та дверей на нові енергозберігаючі

	Утеплення фасадів та дахів Заміна старої дерев'яної підлоги на нову енергозберігаючу Модернізація системи вентиляції в усіх приміщеннях будівель та встановлення систем рекуперації Заміна систем опалення в будівлях або балансування систем Встановлення ІТП (Індивідуального теплового пункту) Встановлення теплових насосів Заміна електричних ламп розжарювання на LED лампи Заміна вибраного кухонного обладнання в будівлях на нове енергоефективне Заміна електричних шаф, автоматів та електропроводки лише в деяких будівлях.
Стан підготовки та актуальний стан	По всіх об'єктах проекту розроблена проектно-кошторисна документація. Станом на 28.03.2019 року: За результатами процедури закупівель відповідно до принципів НЕФКО реалізуються наступні контракти: - Контракт 1 «Капітальний ремонт загальноосвітнього навчального закладу №22»; - Контракт 2 «Капітальний ремонт ДНЗ №18, ДНЗ №20, ДНЗ №15 та ДНЗ №10 «Попелюшка» (фінансування за кошти гранту - фонду Е5Р). - Контракт 3 «Капітальний ремонт ДНЗ №26, ДНЗ №52, ДНЗ №8». Здійснюється оцінка учасників тендерних торгів на предмет відповідності їх фінансових та функціональних можливостей визначеним критеріям по наступним лотам: «Капітальний ремонт ДНЗ №27»; «Капітальний ремонт ДНЗ № 23, Міська поліклініка № 1»; «Капітальний ремонт ДНЗ №2»; «Капітальний ремонт ДНЗ № 17»; «Капітальний ремонт гімназії №1»; «Капітальний ремонт ЗНЗ № 24». Оголошено тендер на «Капітальний ремонт ДНЗ №35, №43, №3, ЗНЗ № 3, № 11, ліцею № 4» (фінансування за кошти гранту - фонду Е5Р).
Наявні карти та плани	http://platform.city.cv.ua/%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B5%D0%BA%D1%82/

Плани та концепція, які слід розробити	Розробка проектно-кошторисної та тендерної документації
Учасники / кого необхідно задіяти	Департамент містобудівного комплексу та земельних відносин міської ради, фінансове управління міської ради, відділ економічного розвитку громади при виконавчому комітеті міської ради відділ з питань державних закупівель міської ради, департамент розвитку міської ради, управління освіти та охорони здоров'я міської ради
Етапи проекту та часові рамки реалізації (довго- чи короткострокові)	2016 -2020
Потреба у фінансуванні, можливості фінансування та сприяння	Північна Екологічна Фінансова Корпорація НЕФКО, програма «Енергозбереження» Кредит під місцеві гарантії до 5 млн. євро. Грант фонду Е5Р (Східноєвропейське партнерство з енергоефективності та довкілля) до 3 млн. євро. Власний внесок у Проект не менше 1 млн. євро.
Зв'язок з іншими проектами міста/регіон	Чернівці є одним із п'яти міст-менторів, які передаватимуть досвід першої фази проекту для 20 міст другої фази проекту GIZ «Енергоефективність у громадах II».

ПДСЕР для МЕСР: практичне впровадження ПДСЕР у напрямку сталого, розумного та енергоефективного міського освітлення в м. Чернівці

Загальний опис проекту	Проектом передбачено енергетичний аудит, виготовлення та затвердження проектно-кошторисні документації, заміна натрієвих ламп на світлодіодні, заміна проводів ліній зовнішнього освітлення, встановлення установок енергії сонця для освітлення трьох дитячих майданчиків у трьох районах міста.
Виконавець / Відповідальність	Впроваджується Чернівецькою міською громадською організацією «Бізнес центр» в партнерстві з департаментом житлово-комунального господарства міської ради на базі МКП «Міськсвітло», Група реалізації проекту
Мета та необхідність заходу/ проекту	Мета Проекту: покращення комфортних умов проживання жителів міста через реалізацію заходів ПДСЕР задля вдосконалення місцевої енергетичної політики та впливу на процес прийняття рішень щодо місцевого сталого енергетичного розвитку. Тобто, основний ефект від реалізації проекту полягає у формуванні раціональної, результативної та здійсненої місцевої енергетичної політики, що сприятиме енергетичній та економічній сталості розвитку муніципалітету, а також соціальній та екологічній захищеності його мешканців.

	Мотивуючими факторами до реалізації даного проекту є нівелювання наступних наслідків - збільшення рівня викидів парникових газів, в т.ч. CO ₂ ; зростання обсягу споживання електроенергії; зростання витрат за спожиту електроенергію; ризик збільшення кількості легких та тяжких злочинів та загроза погіршення умов комфортності життєдіяльності громади міста через забезпечення недостатнього освітлення вулиць у нічний та похмурий періоди доби.
Структура завдань	Заходи із встановлення безпечного та енергоефективного обладнання ВДЕ-сонця та модернізації міського вуличного освітлення; навчально-практичні заходи та заходи з візуалізації та комунікації
Стан підготовки та актуальний стан	Систематизовано наявні дослідження та підготовлено Технічне Завдання на проведення енергоаудиту системи вуличного освітлення м. Чернівці, отримано та обговорено Звіт про проведення енергоаудиту системи вуличного освітлення м. Чернівці. Підготовлено й узгоджено технічне завдання для встановлення установок ВДЕ сонця. Розроблено проектно-кошторисну документацію на капітальний ремонт зовнішнього освітлення (модернізація обладнання з впровадженням ВДЕ сонця), на трьох дитячих майданчиках міста. Встановлено 16, замість запланованих 6, установок ВДЕ сонця на дитячих майданчиках за адресами бульвар Героїв Крут, 9-10 (Шевченківський район) – 8 установок, вул. Руська, 265-267 (Першотравневий район) – 4 установки та вул. Яна Налепки, 3 (Садгірський район) – 4 установки. Проведено три навчальні поїздки до м. Полоцьк, Республіка Білорусія, та міст Житомир та Кривий Ріг, Україна, з метою отримання досвіду у сфері впровадження інфраструктурних проектів, модернізації вуличного освітлення та застосування енергоефективних технологій у системі зовнішнього освітлення. Сформовано детальне технічне завдання щодо відбору проектанта на розробку проектно-кошторисної документації з капітального ремонту системи вуличного освітлення в м. Чернівці та 07.03.2019 р. було оприлюднене запрошення щодо надання цінових пропозицій з розробки проектно-кошторисної документації по капітальному ремонту системи вуличного освітлення в м. Чернівці. Розроблено та погоджено комунікаційний план Проекту.
Наявні карти та плани	-
Плани та концепція, які слід розробити	Розробка проектно-кошторисної та тендерної документації

Учасники / кого необхідно задіяти	Фінансове управління міської ради, відділ економічного розвитку громади при виконавчому комітеті міської ради відділ з питань державних закупівель міської ради
Етапи проекту та часові рамки реалізації (довго- чи короткострокові)	2018-2020
Потреба у фінансуванні, можливості фінансування та сприяння	Регіональна програма у Східному сусідстві в підтримці Флагманської ініціативи Східного партнерства щодо Сталого муніципального розвитку, що підтримується Європейською Комісією через Угоду мерів («Демонстраційні проекти 2» Угоди мерів Com-Der 2). Внесок Грантодавця: до 1 217 891 (один мільйон двісті сімнадцять тисяч вісімсот дев'яносто один) євро. Співфінансування з міського бюджету: до 324 133 (триста двадцять чотири тисячі сто тридцять три) євро.
Зв'язок з іншими проектами міста / регіон	Чернівці є одним із п'яти міст-менторів, які передаватимуть досвід першої фази проекту для 20 міст другої фази проекту GIZ «Енергоефективність у громадах II».

Проект модернізації інфраструктури централізованого теплопостачання

Загальний опис проекту	Проект спрямований на підвищення енергоефективності комунальної інфраструктури, скорочення споживання газу та електроенергії, покращення якості послуг опалення для населення міста, що призведе до зменшення викидів парникових газів та забезпечить сталий екологічний розвиток. Проект передбачає встановлення індивідуальних тепловпунктів, котлів на біопаливі, перекладення мереж ізольованими трубами, модернізацію котельень, встановлення контрольно-диспетчерської системи управління, що дозволить зменшити споживання газу, здешевити виробництво теплоносія та підвищити якість послуг з теплопостачання.
Виконавець / Відповідальність	МКП «Чернівцітеплокомуненерго»
Мета та необхідність заходу/ проекту	Метою Проекту є надання якісного та надійного теплопостачання мешканцям міста Чернівців, шляхом розвитку, реконструкції та модернізації інфраструктури централізованого теплопостачання, підвищення ефективної діяльності підприємства, зменшення використання паливно-енергетичних ресурсів та втрат в системі теплопостачання, а також скорочення викидів шкідливих речовин. Завдяки реалізації проекту буде досягнуто зменшення використання та залежності МКП «Чернівцітеплокомуненерго» від зовнішніх енергоресурсів (електроенергії, природного газу тощо); зменшення втрат теплової енергії в мережах системи теплопостачання;

	регулювання постачання теплової енергії споживачам відповідно до фактичних потреб тепла в будівлях; підвищення поінформованості споживачів та компаній з обслуговування будинків про енергоефективні заходи.
Структура завдань	Підвищення енергоефективності централізованого тепlopостачання міста Чернівців, шляхом реконструкції та модернізації котельного обладнання, заміни газових котлів, встановлення котлів на біопаливі, автоматизації технологічного циклу виробництва теплової енергії, встановлення індивідуальних теплових пунктів та заміни аварійних ділянок теплових мережі з використанням попередньо-теплоізованих труб.
Стан підготовки та актуальний стан	На разі, було оголошено тендери по трьом лотам: «Біопаливний котел потужністю 10 МВт на котельню «Руська»; «Реконструкція та модернізація великих котелень (встановлення нових пальників та системи контролю котелень)»; «Реконструкція та модернізація великих котелень (монтаж нових газових котлів, системи хімводопідготовки, насосів та приладів частотного регулювання)». Тендерна документація по лоту «Поставка та встановлення ІТП», направлена на погодження ЄБРР. По лотам «Реконструкція та/або заміна малих котелень»; «Реконструкція та заміна теплових мереж»; «SCADA, включаючи автоматизацію малих котелень (Система диспетчеризації та моніторингу)» тендерна документація готується та узгоджується з консультантами.
Наявні карти та плани	-
Плани та концепція, які слід розробити	Розробка проектно-кошторисної та тендерної документації
Учасники / кого необхідно задіяти	Департамент житлово-комунального господарства міської ради, фінансове управління міської ради, відділ економічного розвитку громади при виконавчому комітеті міської ради
Етапи проекту та часові рамки реалізації (довго- чи короткострокові)	2017 - 2020
Потреба у фінансуванні, можливості фінансування та сприяння	Кредит ЄБРР на суму до 7 млн. Євро. Кредит Фонду чистих технологій (ФЧТ) на суму 3 млн. євро. Грант від Східноєвропейського партнерства з енергоефективності та довкілля (E5P) на суму до 4 млн. Євро на встановлення ІТП. Співфінансування з міського бюджету – 2 млн. євро.

Зв'язок з іншими проектами міста / регіон	Чернівці є одним із п'яти міст-менторів, які передаватимуть досвід першої фази проекту для 20 міст другої фази проекту GIZ «Енергоефективність у громадах II».
---	--

Проект муніципального водного господарства м. Чернівці, стадія 1

Загальний опис проекту	Проект реконструкції муніципального водного господарства обласного центру та деяких прилеглих територій районів Чернівецької області, розроблено міською владою та водоканалом за допомогою досвідченого міжнародного консультанта (консорціум COWI та ін.), та за фінансової підтримки (гранту) спеціального фонду Уряду Німеччини через німецький державний банк розвитку KfW. Проект передбачає виконання низки заходів з оптимізації системи водопостачання в цілому та пріоритетних заходів реконструкції й модернізації на окремих її об'єктах, в тому числі проведення реконструкції водозаборів, насосних станцій, станції водоочистки та резервуарів чистої води, а також заміну аварійних ділянок магістрального водогону та водопровідних мереж міста.
Виконавець / Відповідальність	КП «Чернівціводоканал»
Мета та необхідність заходу/ проекту	Метою Проекту є підняття рівня надійності, ефективності і якості видобування, підготовки води питної якості та транспортування її споживачам шляхом реконструкції існуючої системи видобутку, подачі і розподілу води. Існуюча система водопостачання в м.Чернівцях досить тривалий час знаходиться в експлуатації та має, в переважній частині, електрообладнання, насосне обладнання, трубопроводи тощо, які морально та фізично застарілі і в значній мірі відпрацювали свій експлуатаційний термін. Реалізація Проекту сприятиме розвитку існуючих підземних водозаборів в комплексі з існуючими насосними станціями та значному розвитку інфраструктури м. Чернівців, що допоможе Україні відповідати стандартам ЄС у середньостроковій та довгостроковій перспективі.
Структура завдань	Основними завданнями Проекту є: а) проведення реконструкції морально застарілого та відносно зношеного насосно-силового обладнання, запірної арматури, трубопроводів; б) покращення продуктивності та ефективності роботи системи видобутку, подачі і розподілу води; в) підвищення ефективності використання електроенергії;

	г) підвищення спроможності КП «Чернівціводоканал» із надання послуг з водопостачання і водовідведення та покращення бюджетної спроможності підприємства.
Стан підготовки та актуальний стан	Скориговано техніко-економічне обґрунтування, отримано експертний звіт на ТЕО, Консультантом з підтримки проекту розроблено проектно-кошторисну документацію, яка опрацьовується фахівцями КП «Чернівціводоканал». Інституційним консультантом проекту було розроблено організаційну структуру КП «Чернівціводоканал», стратегію, бізнес-план та план тарифного регулювання, план удосконалення комерційної діяльності та бази даних споживачів, придбано пересувну лабораторію для пошуку скритих витоків води, проведено відповідне навчання персоналу підприємства.
Наявні карти та плани	
Плани та концепція, які слід розробити	Коригування техніко-економічного обґрунтування, розробка проектно-кошторисної та тендерної документації
Учасники / кого необхідно задіяти	Департамент житлово-комунального господарства, відділ економічного розвитку громади при виконавчому комітеті міської ради
Етапи проекту та часові рамки реалізації (довго- чи короткострокові)	2016 -2021
Потреба у фінансуванні, можливості фінансування та сприяння	Кредит Уряду ФРН через KfW під державні гарантії: до 17 млн. євро, Грант Інвестиційного фонду сусідства (NIF) ЄС у сумі до 3 млн. євро для підтримки проекту (розробка проектної та тендерної документації, проведення тендерів, нагляд за будівництвом, навчання тощо)
Зв'язок з іншими проектами міста/ регіон	Програма сприятиме охороні водних ресурсів (ціль розвитку тисячоліття - ЦРТ 7) і збереженню місцевої інфраструктури, та скороченню витрат на питне водопостачання і відведення стічних вод з метою покращення умов життя населення (у тому числі ЦРТ 1, ЦРТ 4). Відповідно до політики сусідства ЄС, проект, також, допомагає модернізувати муніципальну систему питного водопостачання та відведення стічних вод у Чернівцях згідно зі стандартами ЄС. Обмін досвідом з іншими підприємствами водопровідно-каналізаційного господарства України

5.2.2 Ціль «Місто науки та креативної економіки»

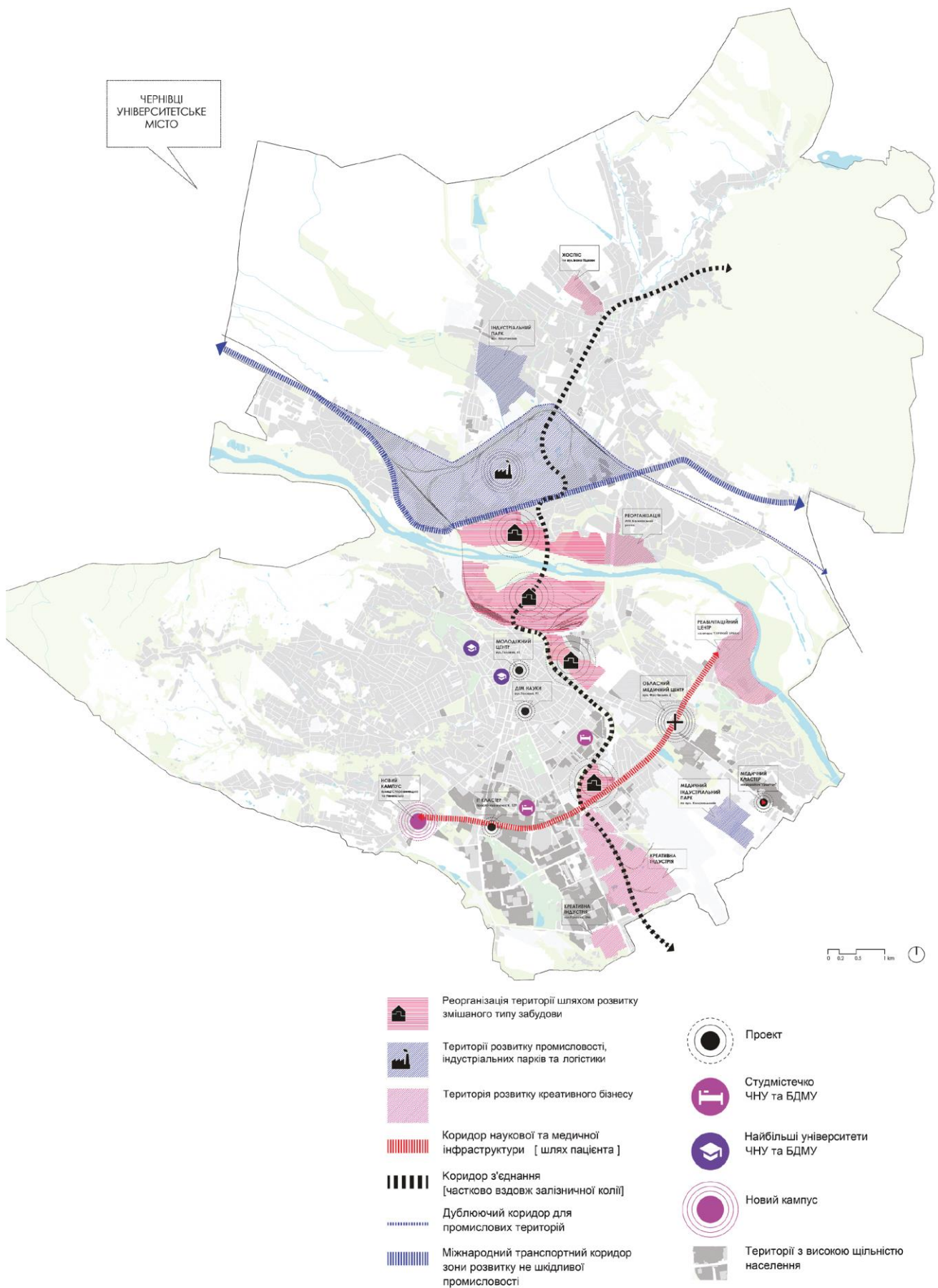
Чернівці – найбільший університетський центр в регіоні. Сприяння співпраці між економікою та науковими дослідженнями з метою посилення цієї сфери, а також значне підвищення привабливості Чернівців для залучення інвестицій та висококваліфікованих фахівців було визначено як окрему ціль. Співпраця між науковими центрами та економікою на наступні роки має бути визначена як спільна ціль міста та вищих навчальних закладів. Нашою метою є покращення надання послуг у цих галузях шляхом реалізації запропонованих проектів.

Оперативні цілі:

- Місто кваліфікованих та освічених кадрів.
- Чернівці – місто університетів.
- Інвестиційно привабливе місто.
- Місто стартапів та креативного підприємництва.
- Медичний кластер як модель інтеграції освіти, науки, медичної практики та технологій.

Загальні завдання:

- Створення умов для науково-дослідної роботи учнів у загальноосвітніх закладах міста.
- Поглиблення співпраці між наукою, економікою і органами влади.
- Залучення вищих навчальних закладів до технологічного вирішення проблем міста
- Створення якісних умов для стартапів (освіта, послуги, контакти, капітал, простір, ресурси - земельні ділянки та приміщення) для прискореного розвитку підприємництва у Чернівцях.
- Підтримка та розвиток локацій і приміщень для креативного підприємництва.
- Налагодження системи муніципального маркетингу.
- Проведення визначних бізнесових та наукових подій національного та міжнародного рівня.
- Забезпечення повторного використання закинутих промислових зон.

Ціль 2: Місто науки та креативної економіки

Проекти та заходи

Розробка програми профорієнтації для учнів міста

Загальний опис проекту	Розвиток ринку праці, зростання вимог до якості підготовки фахівця визначає необхідність якісного покращення усієї системи професійної підготовки кадрів. Одним із важливих напрямів реалізації такого завдання є розвиток і вдосконалення роботи з професійної орієнтації молоді у процесі набуття нею середньої освіти. Важливою умовою ефективності профорієнтаційної роботи є проведення означеної діяльності з дітьми дошкільного віку та учнівською молоддю. Система профорієнтаційних справ дозволить всебічно ознайомити учнів зі світом професій, усвідомити важливе значення кожної з них та необхідність правильного вибору.
Виконавець / Відповідальність	Управління освіти Чернівецької міської ради
Мета та необхідність заходу/ проекту	Метою програми муніципального стажування є формування позитивного ставлення молоді до робітничих професій через ознайомлення з їх особливостями, перспективами розвитку, можливостями кар'єрного росту. Також – це підготовка до свідомого вибору професії.
Структура завдань	-
Стан підготовки та актуальний стан	Розробка ідеї та програми
Наявні карти та плани	-
Плани та концепція, які слід розробити	Програма професійної орієнтації школярів в м.Чернівці
Учасники / кого необхідно задіяти	Вузи, заклади професійної освіти , постійна комісія з питань гуманітарної політики
Етапи проекту та часові рамки реалізації (довго- чи короткострокові)	3 2019 року
Потреба у фінансуванні, можливості фінансування та сприяння	250 тис. грн. з міського бюджету
Зв'язок з іншими проектами міста / регіон	Створення молодіжного центру Розвивати програму цільового маркетингу міста як університетського спільно з університетом Центр технологій для стартапів Дім науки

--	--

Муніципальне стажування студентів

Загальний опис проекту	Муніципальне стажування студентів дозволить сформувати нову можливість: 1) Пройти стажування в ЧМР 2) Втілити свої ідеї, проявити лідерські якості, перевірити стійкість в роботі з професіоналами 3) Активне включення в розвиток власного міста 4) Отримання рекомендацій та диплом по закінченню стажування 5) Приєднатися до команди Чернівецької міської ради
Виконавець / Відповідальність	Відділ з питань кадрової роботи Відділ у справах сім'ї та молоді Чернівецької міської ради
Мета та необхідність заходу/ проекту	Метою програми муніципального стажування є залучення молоді до навчання в органах місцевого самоврядування на благо громади міста Чернівців, самореалізації та для формування резерву молодих, кваліфікованих кадрів.
Структура завдань	-
Стан підготовки та актуальний стан	Розробка ідеї та програми
Наявні карти та плани	-
Плани та концепція, які слід розробити	Програма муніципального стажування в м.Чернівці
Учасники / кого необхідно задіяти	Вузи, студентські органи місцевого самоврядування , постійна комісія з питань гуманітарної політики
Етапи проекту та часові рамки реалізації (довго- чи короткострокові)	3 2019 року
Потреба у фінансуванні, можливості фінансування та сприяння	250 тис. грн. з міського бюджету
Зв'язок з іншими проектами міста / регіон	Створення молодіжного центру Розвивати програму цільового маркетингу міста як університетського спільно з університетом

Конкурс стартапів

Загальний опис проекту	Відбір стартапів для реалізації у м. Чернівців, які фінансуються за рахунок коштів міського бюджету і спрямовані на розв'язання актуальних проблем розвитку місцевого самоврядування, діяльності інститутів громадянського суспільства та поширення набутого досвіду у процесі їх реалізації. Основні завдання: - поглиблення співпраці органів місцевого самоврядування та молодих підприємців, представників студентської молоді; - створення фонду підтримки перспективних стартапів; - узагальнення та поширення досвіду роботи, спрямованої на розв'язання проблем місцевого самоврядування та громадянського суспільства; - відбір проектів стартапів з метою надання фінансової підтримки за рахунок коштів міського бюджету
Виконавець / Відповідальність	Департамент економіки Чернівецької міської ради
Мета та необхідність заходу/ проекту	Сприяння розвитку інноваційної підприємницької діяльності, надання фінансової підтримки суб'єктам господарювання міста в сфері креативної економіки для створення нових робочих місць.
Структура завдань	-
Стан підготовки та актуальний стан	Розробка ідеї та програми
Наявні карти та плани	-
Плани та концепція, які слід розробити	Програма розвитку стартапів в м.Чернівці
Учасники / кого необхідно задіяти	ІТ кластер, Кафедра ЧНУ, Постійна комісія з питань економіки, підприємництва, інвестицій та туризму, Інвестори та представники бізнесу міста
Етапи проекту та часові рамки реалізації (довго- чи короткострокові)	3 2019 року
Потреба у фінансуванні, можливості фінансування та сприяння	250 тис. грн. з міського бюджету
Зв'язок з іншими проектами міста / регіон	Створення венчурного фонду для розвитку стартапів Центр технологій для стартапів

Дім науки

Загальний опис проекту	Стрімкий розвиток ІТ-галузі, робототехніки, нанотехнологій виявляє потребу у досвідчених фахівцях, а, отже, виникає гостра освітня потреба у якісному навчанні сьогодишніх учнів природничим та технічним дисциплінам – математиці, фізиці, хімії, інженерії, програмуванню. Освіта має відповідати сучасним тенденціям розвитку суспільства і сприяти підвищенню конкурентоспроможності національної науки. Дім науки - сучасний мультидисциплінарний інноваційний простір для молоді. Середовище для здійснення прикладних наукових досліджень та поглиблення знань з основ наук. Необхідні матеріали: спеціалізоване обладнання для здійснення вимірювань та проведення експерименту, забезпечення оргтехнікою та меблями.
Виконавець / Відповідальність	Управління освіти Чернівецької міської ради
Мета та необхідність заходу/ проекту	Розвиток STEM-освіти в місті, основою якої є інтегрований підхід до навчання природничо-математичних дисциплін, проектна діяльність, демонстрація учням застосування науково-технічних знань у реальному житті, підготовка до сприйняття технологічних інновацій сучасного світу. Це навчання засновано на розвитку критичного мислення та комунікабельності учнів, впевненості у своїх силах, вмінні працювати в команді, формуванні інтересу до технічних дисциплін.
Структура завдань	-
Стан підготовки та актуальний стан	Розробка ідеї, вибір приміщення
Наявні карти та плани	-
Плани та концепція, які слід розробити	Концепція створення Дому науки
Учасники / кого необхідно задіяти	Постійна комісія з питань гуманітарної політики, вищі навчальні заклади, колективи закладів освіти міста, громадські організації
Етапи проекту та часові рамки реалізації (довго- чи короткострокові)	3 2019 року
Потреба у фінансуванні, можливості	Приміщення

фінансування та сприяння	Грантові та інвестиційні фінансові ресурси Кошти з міського бюджету
Зв'язок з іншими проектами міста / регіон	Центр технологій для стартапів Створення Фонду розвитку науки Муніципальне стажування студентів Створення міської програми екопросвіти Оновлення матеріально-технічного оснащення науково-дослідних лабораторій у ЗОШ міста Розробка програми профорієнтації для учнів міста

Молодіжний центр

Загальний опис проекту	Чернівці всі знають як студентське, молодіжне місто. Проте, тут досі немає Молодіжного центру. На даний момент в Західній Україні це єдиний обласний центр, де відсутній молодіжний центр. Молодь, а особливо студентство є своєрідним барометром соціально-економічного та політичного стану суспільства. Варто надати молоді більше простору для розвитку, можливість користуватися безкоштовно своєрідною площадкою для «старт апу». На базі молодіжного центру буде можливість проводити масштабну інформаційну кампанію щодо можливостей та перспектив у напрямку профорієнтації, різнопланових правових аспектів, пошуку роботи тощо. На їх базі було б зручно гуртувати молодіжні спільноти, проводити тренінгові заходи та ворк-шопи. Працювати із молодими інвалідами, впроваджувати інклюзію, толерантність до особливих людей. Молодіжний центр - це ключова установа для вирішення питань соціального становлення та всебічного розвитку молоді. Такий заклад є чудовим середовищем для забезпечення умов для творчого розвитку особистості, інтелектуального самовдосконалення та закріплення лідерських якостей. Створення центру сприяє соціалізації та самореалізації молоді, інтелектуальному розвитку, реалізації творчого потенціалу молоді. Цитуючи ідейників Молодіжних центрів України, можна відрезюмувати, що Молодіжний центр - це насамперед приміщення, вільний простір, де молодь може безкоштовно, цікаво й змістовно провести час. Скажімо, коворкінг, антикафе (ще купа модних слів), тільки виключно для молодих людей. Цей центр надасть можливість: -Планувати та реалізовувати заходи та ідеї для молоді; -Брати участь у тренінгах (які будуть проводитися у центрі); -Мати безкоштовний доступ до інтернету та офісної техніки; -Повноцінно розважатися (дивитися спортивні заходи,
------------------------	---

	переглядати улюблені фільми, грати в настільні ігри та просто навчатися). - Мати свій «workspace»
Виконавець / Відповідальність	Відділ у справах сім'ї та молоді Чернівецької міської ради (надалі – співпраця з ВНЗ, ЗОШ міста. Управління житлово-комунального господарства ЧМР – проведення ремонтних робіт)
Мета та необхідність заходу/ проекту	Метою діяльності Центру є сприяння соціалізації та самореалізації молоді, сприяння її самовизначенню, інтелектуальному, моральному, духовному розвитку, реалізації творчого потенціалу, сприяння працевлаштуванню та зайнятості у вільний час, підтримка молодіжного підприємництва, забезпечення правової просвіти у молодіжному середовищі, сприяння формування здорового способу життя. (типове положення про молодіжний центр затверджено Постановою КМУ від 20.12.2017 № 1014 <u>«Про затвердження типових положень про молодіжний центр та про експертну раду при молодіжному центрі»</u>). Мета створення Чернівецького молодіжного центру – налагодження молодіжної роботи, покращення соціальної активності молоді міста. Основні завдання: навчання, мається на увазі більше неформальна освіта, профорієнтація, менторство. Хочеться, щоб про столицю Буковини говорили не тільки як про еталон толерантності, а й зразок найкращої молодіжної роботи.
Структура завдань	1. Наявність приміщення та документів на нього. 2. Виготовлення проектно-кошторисної документації. 3. Затвердження положення, штатного розпису центру. 4. Підбір кадрів, навчання спеціалістів. 5. Ремонтні роботи. 6. Облаштування Центру. 7. Презентація Молодіжного центру Чернівців.
Стан підготовки та актуальний стан	27 березня 2018 року на засідання Виконавчого комітету буде винесено рішення щодо передачі частини приміщення за адресою Головна 41 на баланс відділу у справах сім'ї та молоді Чернівецької міської ради. На даний момент на балансі відділу є частина приміщення за адресою Головна 41.
Наявні карти та плани	Наявні
Плани та концепція, які слід розробити	
Учасники / кого необхідно задіяти	Молодь міста, гості міста (особливо студентська молодь), роботодавці, громадські молодіжні організації, ВНЗ, ЗОШ, гімназії, ліцеї, училища, постійна комісія з питань гуманітарної політики

Етапи проекту та часові рамки реалізації (довго- чи короткострокові)	3 2018 року
Потреба у фінансуванні, можливості фінансування та сприяння	Потреба в навчанні молоді та людей, які працюють з молоддю (неформальна освіта – тренінги з інтерактивними завданнями, основи проектного менеджменту і т. ін..)
Зв'язок з іншими проектами міста / регіон	Центр технологій для стартапів Створення Фонду розвитку науки Муніципальне стажування студентів Створення міської програми екопросвіти Оновлення матеріально-технічного оснащення науково-дослідних лабораторій у ЗОШ міста Розробка програми профорієнтації для учнів міста

Індустріальний парк з медичною спеціалізацією

Загальний опис проекту	В наш час залучення інвестицій є запорукою сталого економічного розвитку місцевого та національного масштабу. Створення індустріального парку - це інноваційний спосіб підвищення інвестиційної привабливості регіону, випуск нового конкурентоспроможного інвестиційного продукту та нові робочі місця. Враховуючи необхідність диверсифікації економіки міста, розробка концепції індустріального парку є необхідним та першочерговим завданням.
Виконавець / Відповідальність	Департамент економіки Чернівецької міської ради
Мета та необхідність заходу/ проекту	Мета проекту - розвиток інвестиційної привабливості міста та підвищення його конкурентоспроможності. Реалізація цього проекту дозволить створити нові робочі місця та збільшити надходжень у бюджет.
Структура завдань	-
Стан підготовки та актуальний стан	Розробка ідеї, вибір земельної ділянки
Наявні карти та плани	Наявні
Плани та концепція, які слід розробити	Концепція створення Індустріального парку
Учасники / кого необхідно задіяти	Постійна комісія з питань економіки, підприємництва, інвестицій та туризму, інвестори та виробники медичних виробів
Етапи проекту та часові рамки реалізації (довго- чи короткострокові)	3 2020 року

Потреба у фінансуванні, можливості фінансування та сприяння	Земельна ділянка Грантові та інвестиційні фінансові ресурси
Зв'язок з іншими проектами міста / регіон	Медичний кластер

Простір для медкластеру

Загальний опис проекту	Об'єднання на основі узгодження спільних інтересів локалізованих медичних організацій, їх постачальників та бізнес-оточення (науково-дослідницьких організацій, БДМУ, фінансових інститутів, органів влади, суспільних установ тощо), які діють на принципах партнерства і співконкуренції з метою реалізації спільних проектів, подолання ринкових бар'єрів та посилення конкурентних переваг на ринку медичних послуг
Виконавець / Відповідальність	Департамент економіки Чернівецької міської ради, Управління охорони здоров'я Чернівецької міської ради
Мета та необхідність заходу/ проекту	Розробка і впровадження на основі компетентного підходу конкурентоспроможних освітніх програм і технологій, що забезпечують високу ефективність навчального процесу і затребуваність фахівців. Залучення міжнародних інвестицій в розробку і виробництво медичних технологій та медичних виробів. Інтеграція діяльності кластера в практичну охорону здоров'я та формування на базі учасників кластера міжрегіонального багатопрофільного центру з надання якісної і доступної медичної допомоги населенню регіону. Розвиток біомедичної науки та інноваційних технологій за допомогою стимулювання проведення фундаментальних і прикладних досліджень, дослідно-конструкторських робіт, активністю публікацій, а також міжрегіонального та міжнародного співробітництва. Створення єдиного інформаційного простору кластера і сучасної, комфортної та безпечної інфраструктури для навчання, роботи і відпочинку студентів та співробітників. Розвиток медичного туризму в регіоні.
Структура завдань	-
Стан підготовки та актуальний стан	Розробка ідеї та концепції
Наявні карти та плани	Наявні
Плани та концепція, які слід розробити	Концепція створення медичного кластеру у м. Чернівці

Учасники / кого необхідно задіяти	Постійна комісія з питань економіки, підприємництва, інвестицій та туризму , БДМУ, приватні медичні заклади, комунальні міські і обласні медичні заклади, виробники медичних виробів, асоціації та громадські організації.
Етапи проекту та часові рамки реалізації (довго- чи короткострокові)	З 2019 року
Потреба у фінансуванні, можливості фінансування та сприяння	Приміщення Грантові та інвестиційні фінансові ресурси
Зв'язок з іншими проектами міста / регіон	Індустріальний парк з медичною спеціалізацією Створення Фонду розвитку науки

5.2.3 Ціль «Інноваційне місто культури і традицій»

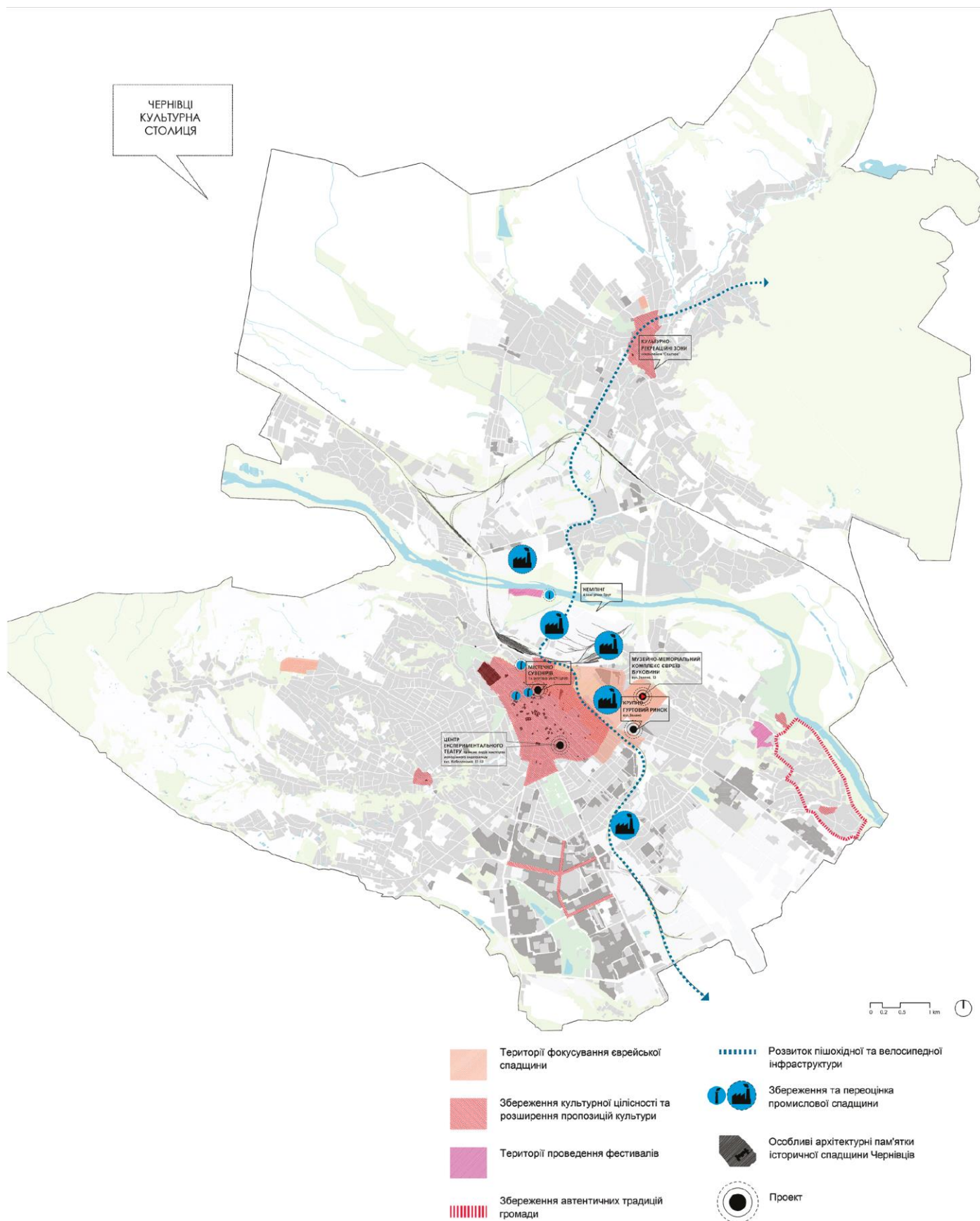
Інновації сформували Чернівці як культурний простір, тому саме інновації повинні в майбутньому посилити Чернівці. Інноваційне місто культури та традицій – це місто, яке не зупиняється на минулих досягненнях. Чернівці є не лише урбаністичним простором, вони мають зайняти привілейовану позицію на міжрегіональному та європейському рівнях. Традиції регіону також присутні та відчутні в місті як в регіональному центрі. Створення нових традицій і створення простору для вільного культурного розвитку можливе лише за умови, що місто та культурні діячі сприйматимуть цю ціль як спільну мету. Проте, вже недостатньо підтримувати лише класичну культурну політику та пропагувати традиційне мистецтво для того, щоб відповідати міжнародному культурному продукту. Чернівці можуть створити креативний сектор у сфері культури завдяки інноваціям, який буде відповідати за позиціонування Чернівців як привабливого осередку культури. Описані тут проекти повинні сприяти цьому процесу.

Оперативні цілі:

- Місто з якісною культурною пропозицією.
- Місто національних традицій та культур буковинських етносів.
- Чернівці – конкурентоспроможні на національній та світовій культурній карті.
- Місто має визнану та добре збережену історико-культурну спадщину.

Загальні завдання:

- Однакове включення усіх районів (мікрорайонів) та соціальних груп населення у культурне життя міста.
- Створення умов для розвитку молодіжних субкультур та культури «андеґраунду».
- Запровадження дієвої і прозорої системи фінансової підтримки культурних проектів та подій.
- Зробити місто місцем регулярного проведення фестивалів, зокрема і традиційних культур буковинських етносів.
- Перетворення міста на привабливий майданчик міжнародного культурного обміну
- Підвищення рівня культурного менеджменту і маркетингу.
- Створення інституційних, організаційних та фінансових умов та стимулів для активізації міських та краєзнавчих студій, наукових досліджень в сфері міської історії, підвищення інтересу мешканців до минулого.
- Утвердження сучасної (притаманної європейському суспільству) культури пам'яті.
- Створення майданчиків для діалогу поколінь.
- Модернізація музейної справи.
- Приведення в належний стан, реконструкція та використання об'єктів культурної спадщини.

Ціль 3: Інноваційне місто культури та традицій

Проекти та заходи

Створення муніципальної культурної / фестивальної агенції

Загальний опис проекту	Розвиток сучасного фестивального руху в країні є показником інтегрованості регіону до загальноєвропейських культурних проектів. Враховуючи ті факти, що у місті відсутня сформована чітка інфраструктура для проведення заходів, слабо розвинений фестивально-мистецький рух, недостатня кількість подій та цікавих атракцій, активний розвиток подієвого туризму, виникає необхідність створення муніципальної концертної (фестивальної) агенції (центру). Агенція, діяльність якої спрямовуватиметься на здійснення розвитку культурно-мистецького життя міста, гідну репрезентацію культури міста для інтеграції в європейський культурний простір. Така потреба виникає у зв'язку із тим, що працівники управління культури не завжди і не в повній мірі можуть приділити увагу всім аспектам підготовки великих подій та фестивалів, що впливає на якість заходів. Цим повинна займатись окрема структура або окремий штат при управлінні культурі, де працюватимуть фахівці, які мають відповідну освіту та практичні знання культурного менеджменту та маркетингу. Важлива робота в сфері маркетингу, комунікацій та корпоративної ідентичності. Необхідно приділяти увагу не тільки створенню культурних продуктів, а й якісному та ефективному просуванню на ринку культурних послуг, інформаційно-комунікативній роботі, що включає в себе роботу зі ЗМІ як простором для культурного діалогу. Необхідно застосовувати інструменти сучасного маркетингу: концепт, брендування, реклама, дизайн тощо. Установа матиме 3 основні напрямки роботи: 1. Напрямок організації заходів; 2. Напрямок корпоративної ідентичності; 3. Напрямок комунікацій. Проект передбачає створення нової установи, із 8-11 штатними одиницями, включаючи персонал: адміністративний (керівник та спеціалісти в галузі маркетингу та менеджменту), технічний (для технічного забезпечення проведення заходів як загальноміських, так персонал, котрий відповідатиме за локальні концерти (вуличні концерти, фестивалі, гастрольні заходи). Задля функціонування установи необхідне приміщення. Як варіант – реконструкція колишнього кінотеатру «Україна» для створення не тільки агенції (центру), а і муніципальної концертної зали, а у співпраці з іншим проектом щодо створення
------------------------	--

	центру для експериментальних постановок, інших видів мистецтва молодіжного андеґраунду Також необхідне відповідне технічне забезпечення для проведення заходів.
Виконавець / Відповідальність	Управління культури міської ради, відділ туризму міської ради, відділ інформації та зв'язків із громадськістю міської ради, урядові та громадські організації у сфері культури, в т. ч. міжнародні
Мета та необхідність заходу/ проекту	Основна мета створення та діяльності установи: - організація базового центру для розвитку та просування власного культурного продукту; - впорядкування концертно-естрадної діяльності в місті; - формування іміджу міста шляхом формування корпоративного бренду міста; - розробка фірмового стилю кожного заходу міста; - якісне інформування про події культурного спрямування різними каналами, наприклад, шляхом роботи окремого сайту; - самоорганізація культурного життя й підтримка творчих ініціатив громадян міста.
Структура завдань	Завдання: 1. Напрямок організації заходів: - організація та проведення загальноміських свят та заходів; - подальше вдосконалення формату проведення міських свят; - створення та просування власного культурного продукту; - створення умов щодо максимального самофінансування власного культурного продукту. 2. Напрямок корпоративної ідентичності: - розробка корпоративного бренду закладів культури Чернівців; - робота з корпоративною ідентичністю: приведення кожного закладу культури до єдиного корпоративного стилю (логотипи, дизайн поліграфії, афіші заходів та інші елементи фірмового стилю), пізнаваність кожного закладу культури та заходу завдяки унікальності фірмового стилю. 3. Напрямок комунікацій: - якісне висвітлювання усіх подій та заходів установ, підпорядкованих управлінню культури, анонсування та просування в інформаційному просторі, створення позитивного іміджу закладів культури міста шляхом поширення у традиційних ЗМІ та нових медіа інформації;

	- системне забезпечення стратегічних комунікацій та ефективне позиціонування Чернівців у внутрішньому і зовнішньому інформаційному просторі з метою формування спільної корпоративної ідентичності, позитивного іміджу, бренду й репутації Чернівців.
Стан підготовки та актуальний стан	Сьогодні в місті відсутня така установа, працівники управління культури не завжди і не в повній мірі можуть приділити увагу всім аспектам підготовки великих подій та фестивалів, що впливає на якість заходів. Цими завданнями повинна займатись окрема структура або окремий штат при управлінні культури.
Наявні карти та плани	-
Плани та концепція, які слід розробити	«Концепція муніципальної концертної (фестивальної) агенції (центру)».
Учасники / кого необхідно задіяти	Перед початком розробки концепції здійснити обмін досвідом із іншими містами: Вінниця, Рівне, Львів, можливо, міжнародний досвід. До співпраці варто задіяти установи культури Львова, управління культури та туризму Рівного, департамент культури Вінниці, інші та міжнародні організації. Для проведення якісного аналізу стану речей та формування концепції залучити професійних експертів в галузі культурного менеджменту та маркетингу. Для реалізації проекту задіяти: управління культури, відділ туризму, відділ інформації та зв'язків із громадськістю міської ради.
Етапи проекту та часові рамки реалізації (довго- чи короткострокові)	Створення умов для функціонування агенції (центру) як комунального підприємства 1. Обмін досвідом (Львів, Вінниця, Рівне, міжнародні поїздки) – 6 місяців. 2. Залучення кваліфікованих експертів у галузі культурного менеджменту та маркетингу, що мають практичний досвід роботи для здійснення якісного аналізу – 6 місяців. 3. Розробка концепції працівниками управління культури та залученими експертами – 6 місяців. 4. Практична реалізація проекту. Забезпечення будівлею (приміщенням), яке б відповідало вимогам сучасності, як варіант, реконструкція (реставрація) колишнього кінотеатру «Україна» для створення муніципальної концертної зали та функціонування агенції (центру) – 6-48 місяців. 5. Практична реалізація проекту: забезпечення установи необхідним обладнанням для організації культурно-мистецьких заходів. Придбання апаратури для проведення заходів (сцена, світлове та звукове обладнання тощо) – 3 місяці та вже безпосередньо в процесі роботи.

Потреба у фінансуванні, можливості фінансування та сприяння	1. Фінансова підтримка з міського бюджету комунального підприємства (заробітна плата працівникам, забезпечення приміщення, на придбання обладнання тощо); 2. Залучення коштів шляхом грантових проектів, спонсорських надходжень та інших джерел, передбачених чинним законодавством.
Зв'язок з іншими проектами міста / регіон	Створення центру для експериментальних театральних постановок, інших видів мистецтва молодіжного андеґраунду. При умові залучення колишнього кінотеатру «Україна» для створення муніципальної концертної зали та функціонування агенції (центру).

Меморіальний комплекс центр євреїв Буковини

Актуальність проекту	Серед багатьох культурних пластів, які сформувалися впродовж історичного розвитку міста Чернівців та Буковинського краю загалом, виразно виділяється єврейський. Майже 45-тисячна єврейська громада, яка існувала в місті до Другої світової війни, залишила по собі багату матеріальну і духовну спадщину. Остання користується великим пізнавальним попитом у світі. Натомість у самому місті на початку XXI століття над єврейською історією і культурною навісла реальна загроза забуття та витіснення із колективної пам'яті. Певним запобіжником у цій ситуації стало створення у 2008 р. у приміщенні колишнього Єврейського дому невеличкого приватного Музею історії та культури євреїв Буковини, який за останні 10 років відвідали понад 20 тис. осіб. Та навіть після цього чимало єврейських пам'яток історії та культури, розташованих на території міста, продовжують руйнуватися та занепадати. До їх числа належить також єврейське кладовище, розташоване на узвишші колишньої Винної гори і яке, за версією відомої американської мандрівниці та блогерки Лорен Рудс (Loren Rhoads), належить до списку 199 найцікавіших некрополів світу. Це саме стосується й розташованої при вході на кладовище будівлі колишнього Дому прощання.
Мета проекту	Створення на базі закинутого приміщення колишнього Дому прощання, яке знаходиться на вул. Зелений, 11, Меморіального музейного центру євреїв Буковини (далі – ММЦ).
Проблеми міста, на вирішення яких скерований проект	1. Збереження від остаточного руйнування нововиявленої пам'ятки історії. 2. Створення нового туристичного продукту. 3. Підвищення туристичної привабливості єврейського кладовища як пам'ятки історії. 4. Підвищення якості обслуговування відвідувачів кладовища.

	5. Утвердження у суспільстві міжетнічного порозуміння, толерантності, а також інклюзивної культури пам'яті. 6. Покращення міжнародного культурно-туристичного іміджу міста.
Виконавець / Відповідальність	ГО «Асоціація єврейських організацій та общин (БААД) України. Чернівецький музей історії та культури євреїв Буковини
Стан підготовки/реалізації проекту	У відповідності із Договором позижки нерухомого майна № 124/ДБО від 22.06.2016 р. Чернівецька міська рада передала будівлю колишнього Дому прощання, яка перебуває на балансі КП «Історико-культурний заповідник Кладовища по вулиці Зеленій», у довгострокове користування Асоціації єврейських організацій та общин (БААД) України з осідком у м. Києві для створення ММЦ. В червні 2017 р. Асоціація єврейських організацій та общин (БААД) України уклала тристоронню угоду на проведення першої черги ремонтно-відновлювальних робіт за проектом, підготовленим чернівецькою архітектурною фірмою «Арка-С». Згідно з цією угодою станом на 01. 06. 2018 р. були виконані наступні роботи: - утеплення та заміна старого металевого настилу куполу; - відновлення скляного оперення купольних вікон із художнім декором; - проведення теплоізоляції купольних вікон шляхом встановлення дублюючих склопакетів із зовнішнього боку; - повна заміна дерев'яного перекриття та металевого настилу даху бічних приміщень; - повне відновлення штукатурки зовнішніх стан; - заміна водостічних жолобів і труб на усій будівлі; - пофарбування фасаду; Всього на виконання першої черги ремонтно-відновлювальних робіт, завдяки яким вдалося зупинити процес подальшої руйнації будівлі під дією метеорологічних факторів, було витрачено 2,8 млн. грн. В березні 2018 р. було укладено угоду на виготовлення вікон і дверей, яке планується завершити до кінця 2019 р. Для підготовки концепції музею Асоціацією на початку 2018 р. було найнято групу фахівців на чолі із істориком і музеєзнавцем з Ізраїлю Борисом Хаймовичем. Планується що остаточна редакція концепції ММЦ буде підготовлена до 01.06.2019 р. Окрім цього була сформована група істориків та архівістів, які займаються збором та систематизацією матеріалів контенту. Чернівецьким музеєм історії та культури євреїв Буковини спільно з архітектурним бюро та фахівцями німецького

	товариства міжнародної співпраці (GIZ) було підготовлено першу редакцію архітектурно-технічного обґрунтування проекту реставрації та пристосування будівлі Дому прощання до музейних потреб. Планується, що до кінця 2019 р. це обґрунтування буде видане окремою брошурою для ознайомлення широкого загалу.
Наявні карти та плани	-
Етапи проекту та часові рамки реалізації (довго- чи короткострокові)	2019 р.: 1. Підготовка остаточної редакції концепції ММЦ. 2. Отримання дозволу Виконавчого комітету на реставрацію та пристосування існуючої будівлі шляхом влаштування прибудови. 3. Заключення інвестиційної угоди між Асоціацією та Чернівецькою міською радою. 4. Створення та погодження ескізного проекту прибудови. 5. Створення робочого проекту прибудови. 6. Проведення першого етапу реставраційних робіт у центральній залі історичної будівлі. 7. Прокладання каналізаційної мережі по вул. Зеленій. 8. Початок робіт із систематизації та відбору матеріалі для експозиції. 2020 р.: 1. Завершення реставраційних робіт у центральній залі історичної будівлі. 2. Встановлення нових вікон і дверей у історичній будівлі 3. Зведення прибудови. 4. Розробка експозиційного плану і дизайну інтер'єру технічних та допоміжних приміщень. 5. Ремонт та приведення у функціональний стан бічних приміщень історичної будівлі. 6. Закупівля та монтаж інженерно-технічного обладнання. 7. Підключення до інженерних мереж. 8. Облаштування прилеглої території. 9. Завершення систематизації та відбору матеріалів для експозиції. 2021 р.: 1. Закупка технічних пристроїв та обладнання для експозиції. 2. Монтаж експозиції.

	3. Підбір та навчання персоналу. 4. Запуск роботи музею в тестовому режимі. 5. Офіційне відкриття ММЦ.
Плани та концепції, які слід розробити	1. Концепція Меморіального музейного центру євреїв Буковини. 2. Ескізний проект облаштування прибудови. 3. Робочий проект облаштування прибудови. 4. Проект дизайну допоміжних і технічних приміщень. 5. Експозиційний план. 6. Проект оформлення прилеглої території.
Учасники з числа виконавчих органів міської ради, яких необхідно задіяти	1. Департамент містобудівного комплексу та земельних відносин; 2. КП «Історико-культурний заповідник Кладовища по вулиці Зеленій»; 3. Відділ охорони культурної спадщини; 4. Управління культури; 5. Управління освіти; 6. Департамент розвитку.
Потреба у фінансуванні, можливості фінансування та сприяння	Загальний бюджет проекту орієнтовно складає 40-45 млн. грн. Перший етап робіт був профінансований за рахунок коштів Федерального уряду Німеччини. Всього фонд фінансування створення ММЦ станом на цей час має підтверджених гарантій фінансування з боку приватних спонсорів, фондів та неурядових, в т. ч. закордонних, організацій на суму близько 9 млн. грн. Окремі етапи роботи зі створення ММЦ мають непоганий потенціал для фінансування за рахунок різноманітних грантів.
Зв'язок з іншими проектами міста / регіон	Створення ММЦ корелюється із цілями і завданнями Інтегрованої концепції розвитку м. Чернівці до 2030 р. і органічно доповнює роботу виконавчих органів міської ради з підготовки до надання комплексу кладовищ по вулиці Зеленій статусу національного заповідника.

Мистецький та культурний хаб Чернівців

Загальний опис проекту	Чернівцям потрібний культурний хаб, який пропонуватиме інновації у сфері культури. Культурній та креативній сфері Чернівців потрібен каталізатор та відповідна інфраструктура, якщо місто має на меті стати привабливим на регіональному та міжнародному рівнях. Зараз не існує багатофункціональних просторів для сучасного мистецтва. Немає доступного простору для таких форм мистецтва як експериментальна музика, перформанси та цифрове мистецтво. Водночас відсутня відповідна пропозиція для традиційних видів мистецтва (виставка історії міста, виставки сучасного мистецтва). Важко знайти приміщення для
------------------------	---

	проведення конференцій з відповідним обладнанням та оснащенням. Поєднуючи різноманітні творчі та культурні ініціативи в одному просторі, обладнані сучасними аудіовізуальними засобами, сучасною атмосферою та централізованим розташуванням, нові форми мистецтва та формати подій знову повертаються до центру культурного життя Чернівців.
Виконавець / Відповідальність	Управління культури, ДМБК
Мета та необхідність заходу/ проекту	Метою проекту є створення простору для інноваційних культурних ініціатив, мистецьких форм і подій. Це створення креативного хабу в історичній будівлі, яка потребує негайного ремонту. Заснування міської культурної та фестивальної агенції також надає можливість для сучасного культурного менеджменту. Проект повинен також забезпечити простором для громадської активності, а також надати простір для діяльності приватних ініціатив, товариств та інституцій.
Структура завдань	Перевірка потенційних локацій
Стан підготовки та актуальний стан	У міській раді була створена робоча група з розгляду пропозицій щодо використання кінотеатру.
Наявні карти та плани	-
Плани та концепція, які слід розробити	Концепція використання повинна бути розроблена управлінням культури ЧМР разом із незалежними культурними діячами. Зйомка ділянки землі та технічна документація повинні бути підготовлені до конкурсних торгів на основі концепції використання. Дизайнерські рішення визначаються за допомогою архітектурного конкурсу.
Учасники / кого необхідно задіяти	Вільні діячі культури, креативна сцена, спілка архітекторів.
Етапи проекту та часові рамки реалізації (довго- чи короткострокові)	2020 – 2024 рр.
Потреба у фінансуванні, можливості фінансування та сприяння	1 500.000 грн.
Зв'язок з іншими проектами міста / регіон	Культурна / фестивальна агенція

Реалізація демонстраційного проекту з реставрації однієї з історичних житлових будівель (вул. М. Коцюбинського, 1)

Виконавець / Відповідальність	Сертифікована підрядна організація / фізична особа-підприємець, департамент житлово-комунального господарства Чернівецької міської ради, відділ охорони культурної спадщини Чернівецької міської ради
Мета та необхідність заходу/ проекту	Однією з актуальних проблем міста Чернівців залишається незадовільний технічний стан будинків в межах Центрального історичного ареалу м.Чернівців. Будівля на вул. М. Коцюбинського,1 також перебуває в незадовільному технічному стані, тому виникла ідея, яка має на меті здійснення ремонтно-реставраційних робіт щойно виявленого об'єкта культурної спадщини. Об'єкт розташований навпроти пам'ятки всесвітньої спадщини ЮНЕСКО – Резиденції Митрополитів Буковини і Далмації, як складової забезпечення комфортного перебування мешканців міста та туристів на території проекту і формування суспільної думки щодо необхідності збереження об'єктів культурної спадщини
Структура завдань	Провести обстеження, розробити проектно-кошторисну документацію, здійснити відновлення тинькування, пофарбування, реставрацію і відновлення втрачених елементів декору, позолоти
Стан підготовки та актуальний стан	Проектна ідея
Наявні карти та плани	Карти наявні, плани – ЧМКБТІ та ПП «Регіон Центр»
Плани та концепція, які слід розробити	Потрібно провести ремонтно-реставраційні роботи. проведення обстеження, визначення витрат та складання дефектний акт; розробка кошторису; пошук джерел фінансування; проведення конкурсу на визначення підрядної організації/ФОП з виконання робіт; укладення договору; здійснення ремонтно-реставраційних робіт; здійснення моніторингу введення в експлуатацію.
Учасники / кого необхідно задіяти	Мешканці, департамент житлово-комунального господарства Чернівецької міської ради, ПП «Регіон Центр», ЧМКБТІ,

	Чернівецький обласний архів, відділ охорони культурної спадщини Чернівецької міської ради, депутати, підрядники, GIZ, зовнішні донори
Етапи проекту та часові рамки реалізації (довго- чи короткострокові)	Довготривалий проект
Потреба у фінансуванні, можливості фінансування та сприяння	Існує небезпека нестачі фінансування для реалізації проекту у повному обсязі. Альтернативою може стати пошук додаткових джерел фінансування, зокрема на шляхах співробітництва з мешканцями.
Зв'язок з іншими проектами міста / регіон	Комплексна Програма збереження історичної забудови міста на 2016-2020 роки, реалізацію якої продовжено рішенням Чернівецької міської ради VII скликання від 20.12.2018 № 1580 та затверджено II етап Програми; Інтегрована концепція розвитку середмістя Чернівців до 2030 року; - Програма розвитку туризму в місті Чернівцях на 2017 – 2020 роки; Програма «Комфортне місто»; Рішення 5 сесії VII скликання Чернівецької міської ради від 04.04.2016р. №152 «Про залучення власників та користувачів будинків в межах Центрального історичного ареалу м. Чернівців до збереження та утримання цих будинків».

Розробка та впровадження міської програми реставрації історичних будівель

Загальний опис проекту	Відповідно до проектно-регулятивного розподілу містобудівної документації «Коригування історико-архітектурного опорного плану і проекту зон охорони пам'яток та визначення меж і режимів використання історичних ареалів м. Чернівців», затвердженої рішенням Чернівецької міської ради від 28.02.2007 р. № 252 та наказом Міністерства культури і туризму України від 16.06.2007р. № 661/0/1607, Переліку пам'яток та об'єктів культурної спадщини м. Чернівців у межах комплексної охоронної зони центрального історичного ареалу міста Чернівців, а також у межах буферної зони об'єкта культурної спадщини, включеного до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО – Резиденції митрополитів Буковини і Далмації, яка стала найбільш важливою спорудою в Чернівцях середини та кінця XIX ст., розташовується більше як 700 пам'яток культурної спадщини. Крім того, на цій території розміщено чимало об'єктів забудови, які мають художню та історичну цінність і є характерними для цього населеного пункту. Вони належать до
------------------------	---

	характерних зразків своєї епохи і поряд з пам'ятками архітектури відіграють визначну роль у традиційному міському середовищі. Вони знаходяться у приватній власності та потребують довгострокової стратегії для фінансування, збереження та проведення професійних ремонтних робіт.
Виконавець / Відповідальність	Відділ охорони культурної спадщини Чернівецької міської ради.
Мета та необхідність заходу/ проекту	Технічний стан більшості об'єктів культурної спадщини є незадовільним (фасади, елементи ліпного декору та металевих кованих виробів, двері та брами) та потребує негайного проведення ремонтно-реставраційних робіт. Ремонтно-реставраційні роботи сприятимуть збереженню унікальної культурної спадщини. Відреставровані об'єкти сприятимуть підвищенню туристичної привабливості історичного середовища Чернівців. Мета проекту – збереження історико-культурної спадщини міста шляхом здійснення ремонтно-реставраційних робіт на об'єктах культурної спадщини (пам'ятки, цінна та фонові забудова), що розташовані в межах Центрального історичного ареалу м. Чернівців, а також буферної зони пам'ятки всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Наступна важлива складова – це покращення якості житла шляхом модернізації інженерних мереж та підвищення енергоефективності будівель. Досягнення цієї мети можливе лише в межах комплексних будівельних заходів із суворим дотриманням та збереженням оригінального фонду.
Структура завдань	Доопрацювання та продовження реалізації існуючої програми. Систематичне залучення грантових коштів. Продовження надання консультації власникам. Технічна консультація.
Стан підготовки та актуальний стан	Ідея концепції.
Наявні карти та плани	Концепційний карта: відновлення історичної частини міста.
Плани та концепція, які слід розробити	Визначення необхідності реставрації та систематичний нагляд за станом будівлі.
Учасники / кого необхідно задіяти	ОСББ, асоціації орендарів.
Етапи проекту та часові рамки реалізації (довго- чи короткострокові)	Проект передбачає розробку програми на 2020-2030 роки, яка має відображати основні підходи до реставрації історичних будівель Чернівців та забезпечити для цього відповідне фінансування.

Потреба у фінансуванні, можливості фінансування та сприяння	Необхідно визначати щорічно відповідно до потреб і можливостей. Можливий оборотний фонд.
Зв'язок з іншими проектами міста / регіон	Реалізація демонстраційного проекту з реставрації однієї з історичних житлових будівель. Створення міських реставраційних майстерень.

Створення міських реставраційних майстерень

Виконавець / Відповідальність	Реставраційні майстерні Департамент житлово-комунального господарства Чернівецької міської ради, департамент містобудівного комплексу та земельних відносин, відділ охорони культурної спадщини Чернівецької міської ради, компанії-управителі
Мета та необхідність заходу/ проекту	Протягом останніх десятиліть в місті Чернівцях не проводились роботи з фахової реставрації об'єктів культурної спадщини, які перебувають в незадовільному стані. На даний час в місті склалася критична ситуація з технічним станом об'єктів в межах історичних ареалів (фасади, декоративні елементи, балкони тощо), яка негативним чином впливає на стан цих об'єктів, їх користувачів, мешканців та гостей міста.
Структура завдань	Створити реставраційні майстерні, які будуть акумулювати проведення будь-яких ремонтно-реставраційних робіт на об'єктах культурної спадщини міста
Стан підготовки та актуальний стан	Ідея / Розпорядження Чернівецького міського голови від 17.12.2018р. №601-р «Про внесення змін до розпорядження міського голови від 15.11.2016р. №615-р «Про створення робочої групи з вивчення питання становлення реставраційної школи в місті Чернівцях та започаткування власних реставраційних майстерень»
Наявні карти та плани	Карти наявні, плани – ЧМКБТІ, ОБТІ, Чернівецький обласний архів, КЖРЕПи, управительські компанії
Плани та концепція, які слід розробити	Визначити юридичну особу, яка буде виконувати функції реставраційних майстерень. Визначити місце розташування майстерень. Забезпечення матеріальною базою. Забезпечення спеціалістами.

	Визначення об'єктів та робіт, які необхідно здійснити. Здійснення фахової реставрації об'єктів культурної спадщини.
Учасники / кого необхідно задіяти	Мешканці, юридичні особи, фізичні особи-підприємці, департамент житлово-комунального господарства Чернівецької міської ради, департамент містобудівного комплексу та земельних відносин Чернівецької міської ради, ЧКМБТІ, ОБТІ, Чернівецький обласний архів, управительські компанії, відділ охорони культурної спадщини Чернівецької міської ради, депутати, підрядники, GIZ, зовнішні донори
Етапи проекту та часові рамки реалізації (довго - чи короткострокові)	Довготривалий проект
Потреба у фінансуванні, можливості фінансування та сприяння	Існує небезпека нестачі фінансування для реалізації проекту у повному обсязі. Пошук додаткових джерел фінансування, співробітництво з мешканцями
Зв'язок з іншими проектами міста / регіон	Комплексна Програма збереження історичної забудови міста на 2016-2020 роки, реалізацію якої продовжено рішенням Чернівецької міської ради VII скликання від 20.12.2018 № 1580 та затверджено II етап Програми; Інтегрована концепція розвитку середмістя Чернівців до 2030 року; Програмі розвитку туризму в місті Чернівцях на 2017 – 2020 роки; Програма «Комфортне місто»; Рішення 5 сесії VII скликання Чернівецької міської ради від 04.04.2016р. №152 «Про залучення власників та користувачів будинків в межах Центрального історичного ареалу м. Чернівців до збереження та утримання цих будинків».

Концепція збереження, відновлення та розвитку центральної частини Садгори

Актуальність проекту	Садгора була в минулому самостійним місто, котре було приєднано до Чернівців лише в 1960-х роках. Відома як центр єврейського життя та культури до сьогодні вона має добре збережений центр, котрий вистояв у Другій світовій війні та радянській хвилі модернізації. Окрім того, з усіх районів Чернівців, Садгора має найгірше сполучення із центром міста. Ідентичність міста тут сильно виражена.
Мета	Концепція розвитку конкретних будівельних заходів для збереження та відновлення центру Садгори з відповідними можливостями фінансування.
Необхідність заходу/ проекту	Садгору просторово та історично можна вважати як самостійний район. Існують труднощі зі сполученням громадського

	транспорту до центру Чернівців, громадські простори недостатньо відновлені, а історичний ансамбль, котрий формується із торгових будинків 19 століття, перебуває у поганому стані. Важливо, щоб мешканці отримали відповідну пропозицію проведення вільного часу, а негативний ефект від користування приватним моторизованим транспортом у центральній частині району був зменшений. Із впровадженням концепції паркінгу необхідно підвищити привабливість перебування для мешканців та туристів, а також через відновлення громадських просторів та історичних структур будівель.
Виконавець / Відповідальність	Відділ охорони культурної спадщини, департамент містобудівного комплексу та земельних відносин
Стан підготовки та актуальний стан	Просторова концепція розвитку передбачає посилення ролі центрів районів міста. Центр району Садгори відноситься до історично важливих центрів Чернівців. Під час процесу розробки ІКРМ Чернівців 2030 в Садгорі було проведено воркшоп із залучення мешканців.
Наявні карти та плани	Концепція просторового розвитку міста, цільові карти
Етапи проекту та часові рамки реалізації (довго- чи короткострокові)	2020-2021 Розробка концепції щодо збереження та відновлення центральної частини Садгори, включно зі списком заходів, часовим планом впровадження та кошторисом. 2021-2030 Впровадження заходів.
Плани та концепція, які слід розробити	Розробка концепції щодо збереження та відновлення центральної частини Садгори. Розробка плану проектування вулиць та площ. Розробка концепції паркінгу для центру Садгори. Розробка плану організації ринку. Опрацювання списку пам'яток архітектури збережених будівель в центральній частині міста та проведення необхідних досліджень. Розробка планів оновлення історичних будівель. Розробка планів нового використання кінотеатру.
Учасники / кого необхідно задіяти	Мешканці, депутати ЧМР, будинок культури, дирекція ринку, єврейська громада, Чернівецький музей історії та культури євреїв Буковини.
Потреба у фінансуванні, можливості фінансування та сприяння	-
Зв'язок з іншими проектами міста / регіон	-

Центр науково-технічної творчості дітей та юнацтва «Рогізна»

Актуальність проекту	Процес подальшої урбанізації центральної частини Чернівців створює додаткові труднощі науково-технічної творчості дітей та юнацтва. Особливо це стосується таких видів діяльності як спостереження за небесними світилами, заняття авіамоделюванням тощо. Окрім того в наш час все більшої популярності набувають сучасні види науково-технічної творчості молоді на кшталт «фаб-лабів», які потребують особливих умов і інфраструктури. Сучасні діти та підлітки надають перевагу новим формам пізнавальної діяльності, які передбачають застосування сучасних цифрових та інших новітніх технологій і поєднують у собі ігри, розваги, практичні заняття, експерименти, дрібне виробництво тощо.
Мета проекту	Створення комунальної установи та спеціальної інфраструктури для занять науково-технічною творчістю в мікрорайоні Рогізна на території земельної ділянки, що примикає до перехрестя вул.Верховинської та Кам'яної.
Проблеми міста, на вирішення яких скерований проект	1. Підвищення інтересу дітей та юнацтва до науково-технічної творчості. 2. Створення умов для всебічного розвитку дітей та підлітків. 3. Створення сучасної інфраструктури для змістовного дозвілля дітей та підлітків, які проживають мікрорайоні «Рогізна» та інших частинах міста. 4. Створення додаткових імпульсів для розвитку території мікрорайону Рогізна.
Виконавець / Відповідальність	Управління освіти Чернівецької міської ради, ГО
Стан підготовки/реалізації проекту	Розпорядженням Чернівецької міського голови №93р від 28.02.2018 р. створено робочу групу для вивчення цього питання. В мікрорайоні Рогізна існує ініціативна група, яка зацікавлена в створенні центру. Ідея підтримується вчителями фізики (астрономії), які ведуть гурткову роботу з дітьми у цьому напрямку. В мікрорайоні наявна земельна ділянка придатних розмірів, яка з причин особливостей геології ґрунтів не підходить для житлового і промислового будівництва і на цей час стоїть пустою. В межах створення ІКРМ в грудні 2018 р. відбулася зустріч членів робочої групи «Культура, туризм, культурна спадщина, торгівля, а також фахівців місцевого офісу GLZ із ініціативною групою для обговорення суті ідеї.
Наявні карти та плани	-

Етапи проекту та часові рамки реалізації (довго- чи короткострокові)	2019 р. 1. Написання концепції ЦНТТ дітей та юнацтва «Рогізна». 2. Визначення статусу земельної ділянки та формування її містобудівних атрибутів. 3. Проведення громадських слухань із залученням вчителів, фахівців гурткової роботи, мешканців мікрорайону. 2020 р. 4. Презентація концепції ЦНТТ дітей та юнацтва «Рогізна». 5. Проведення заходів із фандрейзінгу. 6. Підготовка проектно-кошторисної документації. 7. Проведення конкурсу на визначення підрядника. 2021- 2022 рр. 8. Будівництво ЦНТТ дітей та юнацтва «Рогізна». 9. Закупівля та становлення обладнання, інвентаря. 10. Набір і навчання персоналу. 2023 р. 11. Введення в дію ЦНТТ дітей та юнацтва «Рогізна».
Плани та концепції, які слід розробити	-
Учасники з числа виконавчих органів міської ради, яких необхідно задіяти	1. Управління освіти. 2. Департамент містобудівного комплексу та земельних відносин. 3. Департамент розвитку.
Потреба у фінансуванні, можливості фінансування та сприяння	Загальний бюджет проекту орієнтовно складає 40-50 млн. грн. Фінансування проекту може здійснюватися як із міського бюджету, так і за обласного та державного бюджетів. Окремі етапи роботи зі створення ЦНТТ дітей та юнацтва «Рогізна» мають непоганий потенціал для фінансування за рахунок різноманітних грантів.
Зв'язок з іншими проектами міста / регіон	Створення ЦНТТ дітей та юнацтва «Рогізна» корелюється із цілями і завданнями Інтегрованої концепції розвитку Чернівців 2030. Близькість майбутнього ЦНТТ дітей та юнацтва «Рогізна» до адміністративної межі може зробити його привабливим для дітей із сусідніх сіл Кіцманського та Новоселицького районів.

Створення громадського простору та зони активного відпочинку у Садгорі на базі парку в районі ЗОШ № 37 та Обласного дитячого протитуберкульозного санаторію

Актуальність проекту	В центрі Садгори, який до 1965 р. мав статус окремого селища міського типу, було збережено територію із зеленими насадженнями, що має залишкові ознаки дендропарку. Ця зелена зона має площу близько 9,5 га й існує нині на місці, де приблизно із середини XIX ст. знаходився маєтковий парк власника Садгори барона Мустяци. Підтвердженням цьому є наявність цінних (рідкісних) порід дерев, які мають великий вік (платани, дуби звичайні, ялини тощо), а також залишки штучно спланованого ландшафту, складовою частиною якого є джерело мінеральної води та невеличке озерце. В середині XX ст. маєток був націоналізований державою, а відтак перетворений на лікувальний заклад, у відання якого відійшов й парк. Впродовж багатьох десятиліть парк не мав належного догляду, через що його цінність як дендропарку була втрачена. Відсутність огорожі по периметру парку та чітко означених меж на місцевості створили умови для самозахватів частин його території мешканцями, які проживають поруч, а також неконтрольованої рубки дерев, засмічення території тощо. Декілька років тому частина території зеленої зони була віддана під житлове будівництво, що мало своїм наслідком суцільне вирізування дерев на значній площі. Нині колишній парк виглядає гнітюче, хоча й знаходиться в самому центрі поселення, поруч із школою та будинком культури. З боку вул. І. Підкови, по якій відбувається жвавий рух автомобілів та пішоходів, територія колишнього парку закрита, і потрапити у неї можна лише через територію Обласного дитячого протитуберкульозного санаторію, на балансі якого він перебуває, та через подвір'я ЗОШ №37. У вечірні години парк не освітлюється і несе у собі криміногенну небезпеку.
Мета проекту	Перетворити існуючу занедбану зелену зону на місці колишнього маєткового парку барона Мустяци в центрі Садгори у доступний громадський простір, а також зону активного відпочинку для мешканців мікрорайону, гостей та туристів.
Завдання (проблеми), на вирішення яких скерований проект	1. Підвищення культурної та туристичної привабливості Садгори. 2. Відновлення дендрологічних та рекреаційних властивостей зеленої зони в центрі історичного поселення. 3. Створення доступності зеленої зони для мешканців. 4. Вирішення проблем статусу земельної ділянки та її меж. 5. Зниження ризиків криміногенної небезпеки в мікрорайоні. 6. Створення додаткових імпульсів для розвитку мікрорайону. 7. Створення сприятливих умов для активного відпочинку.
Виконавець / Відповідальність	Управління культури, ДЖКГ.

Стан підготовки/реалізації проекту	В рамках роботи над ІКРМ 2030 неодноразово була артикульована потреба створення культурних та туристично-рекреаційних зон у Садгори. Також до робочої групи з питань культури, туризму, культурної спадщини та торгівлі із відповідними пропозиціями звернулися громадські активісти із вказаного району. У 2020 році Садгора відзначатиме свій 250-літній ювілей, що є зручним приводом для анонсування проекту та згуртування активних мешканців мікрорайону довкола нього. В 2019 р. по лінії бюджету участі реалізується проект культурно-мистецького центру «Садгора, який розміщується поруч із парком, що має на меті придбання пересувної сцени. Також існує ініціатива щодо відновлення історичного фасаду будівлі культурно-мистецького центру, в якій колись знаходилася міська управа Садгори. Також по лінії бюджету участі підготовлено проект реконструкції площі і скверу, які прилягають до будівлі культурно-мистецького центру.
Наявні карти та плани	Існує карта природоохоронної зони колишнього парку.
Етапи проекту та часові рамки реалізації (довго- чи короткострокові)	Часові рамки реалізації проекту – 2019-2022 рр. 2019 р. 1. Визначення статусу території зеленої зони, а також статусу земельної ділянки на якій вона знаходиться. 3. Проведення громадських слухань з питання створення громадського простору на базі колишнього парку. 4. Проведення переговорів із Чернівецькою обласною радою та обласною державною адміністрацією щодо з цього питання. 2020 р. 5. Створення концепції громадського простору. 6. Проведення конкурсу та створення ескізного проекту. 7. Підготовка проектно-кошторисної документації. 8. Проведення конкурсу на визначення підрядника. 2021- 2022 рр. 9. Проведення будівельно-облаштувальних та ландшафтних робіт на території парку. 10. Закупівля та становлення обладнання, інвентаря. 11. Введення в дію, проведення церемонії відкриття.
Плани та концепції, які слід розробити	Концепція громадського простору. Детальний план території парку.
Учасники з числа виконавчих органів міської ради, яких необхідно задіяти	1. Департамент містобудівного комплексу та земельних відносин. 2. Департамент розвитку. 3. Відділ охорони культурної спадщини. 4. Департамент житлово-комунального господарства.

Потреба у фінансуванні, можливості фінансування та сприяння	Загальний бюджет проекту орієнтовно складає 10-15 млн. грн. Фінансування проекту може здійснюватися як із міського бюджету, так і за обласного та державного бюджетів. Окремі етапи роботи мають потенціал для фінансування за рахунок різноманітних грантів.
Зв'язок з іншими проектами міста / регіон	Створення громадського простору та зони активного відпочинку на базі колишнього парку в центрі Садгори повністю корелюється з цілями і завданнями Інтегрованої концепції розвитку Чернівців 2030. Проект буде слугувати доповненням до суміжних проектів, які мають на меті збереження історичного ареалу міської забудови XIX-го. – першої половини XX ст. в центральній частині історичного поселення Садгори.

5.2.4 Ціль «Місто туризму і торгівлі»

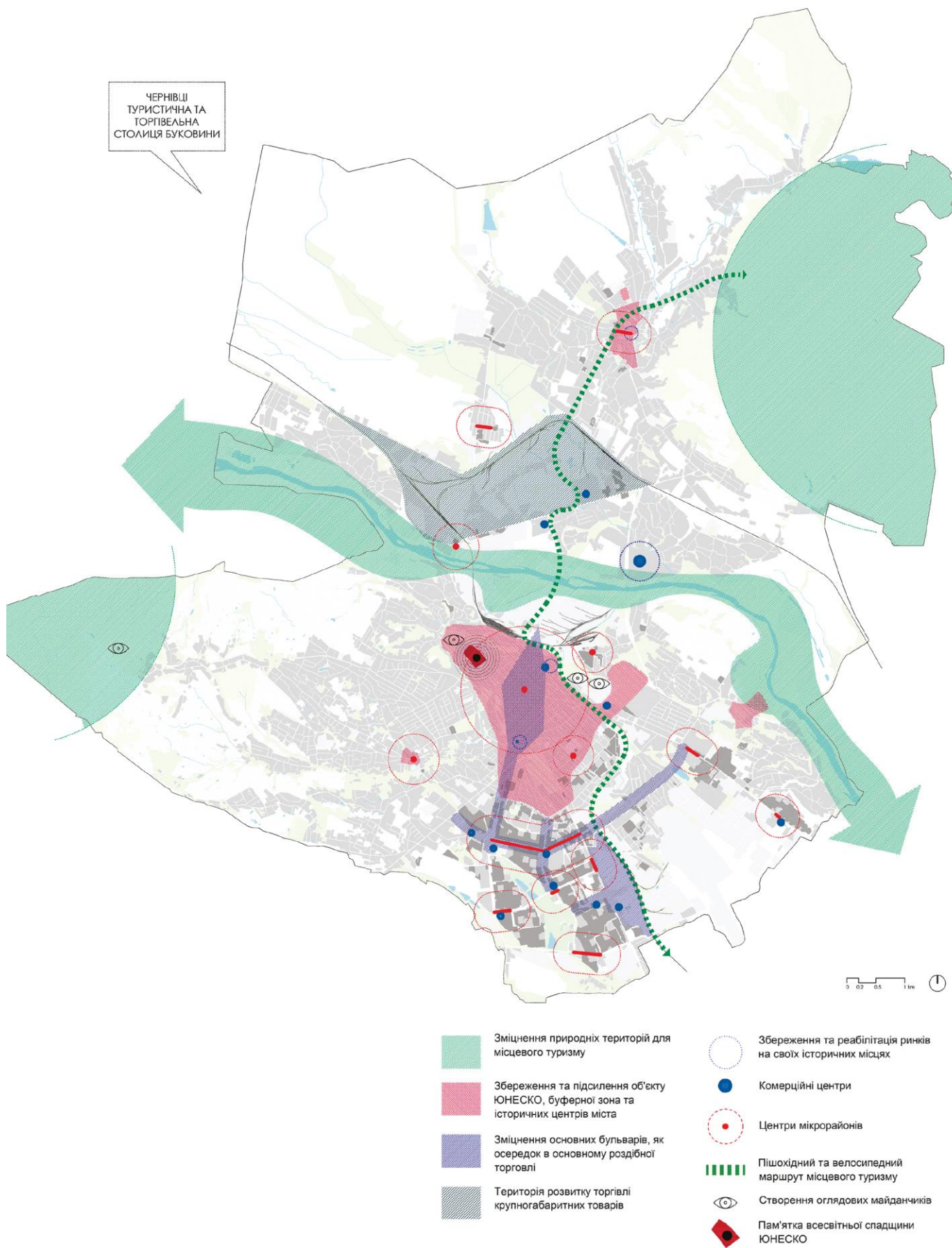
Чернівці користуються перевагою як для туристичної, так і для комерційної сфери. Навіть поруч із візитами в Чернівці великих груп туристів, сюди приїздили торговці та культурні мандрівники. Сьогодні сектор туризму – важливий фактор зростання роздрібної торгівлі. Доступ до західноєвропейського ринку відкриває нові можливості та перспективи. Чернівці мають пропонувати та зміцнювати профіль роздрібної та оптової торгівлі, та одночасно, розроблювати чітку концепцію туризму. Місто привабливе для відвідин на європейських просторах. Цю позицію посилює співпраця з регіоном та відкриває доступ відвідувачам міста до всього культурного ландшафту. Представлені проекти до цієї цілі повинні сприяти розвитку всієї сфери туризму, позиціонувати місто як регіональний центр та підготувати його до зростання та структурних змін у сфері роздрібної торгівлі.

Оперативні цілі:

- Місто із активним та збереженим історичним середмістям.
- Центри районів міста є сучасними і багатофункціональними.
- Чернівці – туристичний центр Буковини і ворота в Карпати, відкриті для українських та закордонних туристів.
- Місто з якісними та привабливими громадськими просторами.

Загальні завдання:

- Збільшити обсяг і підвищити якість реставраційних робіт в історичному середмісті.
- Створення функціонуючих центрів логістики.
- Промоція та створення умов для продажу регіональної продукції.
- Підготовка та впровадження сучасних правил дизайну міського середовища.
- Диверсифікація фінансових джерел для реставрації історичних та архітектурних пам'яток.
- Ревіталізація закинутих будівель.
- Зробити річку Прут привабливою для рекреації та туризму.
- Використання потенціалу зелених територій для розвитку туризму.
- Підвищення якості існуючого туристичного продукту.
- Посилення співпраці з надавачами туристичних послуг.
- Розширення та диверсифікація ринку готельних послуг, особливо в середмісті (більше пансіонів та готелів, покращення готелів та розширення пропозиції, наприклад створення конференц-залів, SPA-пропозиції, пропозиції культурних програм та програм пов'язаних із відпочинком на природі).
- Створення кращих інформаційних пропозицій для туристів.
- Покращення промоції міста на туристичному ринку України, близького та далекого зарубіжжя.
- Підвищення якості ринків у районах міста.
- Створення умов для розвитку міжрегіональної та транскордонної торгівлі.

Ціль 4: Місто туризму і торгівлі

Проекти та заходи

Розробка маркетингової стратегії у сфері туризму

Проект має на меті створення умов для розвитку туризму в місті шляхом підготовки плану дій щодо впровадження сучасних форм і методів, а також науково-обґрунтованих принципів та засад у систему управління туристичною галуззю й просування місцевого туристичного продукту на внутрішньо-українському та міжнародному ринках. Він відповідає стратегічній меті утвердження Чернівців до 2030 року як міста туризму і торгівлі й сприятиме вдосконаленню системи управління туристичною галуззю міста в цілому, покращенню туристичного іміджу Чернівців, підвищенню якості місцевого туристичного продукту. Проект узгоджується із основними положеннями Програми розвитку туризму у місті Чернівцях на 2017-2020 рр., цілями і завданнями Інтегрованої концепції розвитку середмістя Чернівців 2030.

До сприятливих факторів для реалізації проекту варто зарахувати: наявність науковців, а також інших фахівців з проблем організації туристичної справи; значний туристичний потенціал; зацікавленість громадських ініціатив і об'єднань; можливість запозичити і адаптувати іноземний досвід.

Серед факторів, які можуть суттєво ускладнити реалізацію проекту, варто виділити: бюрократизм та формальне ставлення органів місцевого самоврядування до будь-яких концепцій та планів; відсутність достовірних результатів досліджень стану туристичної галузі міста; недосконале вітчизняне законодавство у сфері організації туризму.

Створення у місті спеціальної зони для кемпінгових стоянок туристів в ділянці р. Прут

Проект має на меті розв'язання проблеми браку на території міста обладнаного відповідним чином майданчика для кемпінгування караванерів (власників автомобілів-вагончиків та автомобілів із вагончиками), а також прихильників наметового туризму. Він відповідає стратегічній меті утвердження Чернівців до 2030 р. як міста туризму і торгівлі і сприятиме перетворенню Чернівців на місто, дружнє до туристів (місто з розвинутою туристичною інфраструктурою). Проект узгоджується із цілями і завданнями Інтегрованої концепції розвитку середмістя Чернівців 2030, а також із основними положеннями Програми розвитку туризму у місті Чернівцях на 2017-2020 рр. До переліку факторів, які можуть вважатися сприятливими для реалізації проекту, варто зарахувати: безпосереднє включення цього завдання у перелік заходів Програми розвитку туризму у місті Чернівцях на 2017-2020 рр.; відсутність раніше затвердженого ПДП забудови в районі р. Прут; поступове зростання популярності такого виду туризму, наявність громадських ініціатив і підприємців, готових долучитися до реалізації проекту. Окрім того, ідея проекту цілком підтримується фахівцями з урбаністики, які вважають необхідним у середньо- та довгостроковій перспективі перетворити зону р. Прут у місце активного культурного життя, відпочинку і туризму, долучивши її до урбаністичних процесів у середмісті.

Факторами стримування для проекту можуть бути: відсутність у власності територіальної громади земельних ділянок необхідного розміру в районі р. Прут зі зручними під'їзними шляхами; нестача бюджетних ресурсів; наявність потужного будівельного лобі, яке розглядає територію міста виключно як зону власних комерційних інтересів; низький рівень

якості туристичного менеджменту у місті та недостатнє включення місцевої туристичної інфраструктури в туристичну інфраструктуру карпатського регіону.

Створення оглядових майданчиків у районі парку ім. Ю. Федьковича, вул. Декабристів та Винної гори

Загальний опис проекту	В центрі міста не вистачає оглядових майданчиків, з яких відкривався б панорама на історичний ансамбль та ландшафт міста. Гостям, а також мешканцям міста важко сприймати та уявити значущість особливого характеру міста та його ландшафту. Більшої уваги та сприйняття потребує відношення центру міста та ландшафту із університетом як домінантною спорудою.
Мета та необхідність заходу/ проекту	Щоб створити додаткові пам'ятки та краще усвідомлювати ландшафт міста, необхідно використовувати потенціали. Вже сьогодні локації повинні бути облаштовані як безпечні та безбар'єрні оглядові майданчики.
Виконавець / Відповідальність	Департамент містобудівного комплексу та земельних відносин. Департамент розвитку.
Структура завдань	-
Стан підготовки та актуальний стан	Проектна ідея та визначення локацій.
Наявні карти та плани	Концепція розвитку історичної частини міста 2030. Карта до цілі: місто туризму та торгівлі.
Плани та концепція, які слід розробити	Необхідна навігаційна система для туристів. План території.
Учасники / кого необхідно задіяти	Туристичні асоціації, архітектори.
Етапи проекту та часові рамки реалізації (довго- чи короткострокові)	2020 розроблення проектно-кошторисної документації. 2021 будівельні роботи.
Потреба у фінансуванні, можливості фінансування та сприяння	Міський бюджет, грантові кошти. Близько 650 000 грн.
Зв'язок з іншими проектами міста / регіон	Концепція розвитку історичної частини міста

Започаткування періодичної виставки-ярмарки товарів місцевих виробників «Зроблено на Буковині», яка би мала регіональний та міжрегіональний статус

Проект спрямований на створення умов для перетворення Чернівців на регіональний та міжрегіональний торговельно-маркетинговий хаб. Він відповідає стратегічній меті

утвердження Чернівців до 2030 р. як міста туризму і торгівлі та сприятиме посиленню ролі міста у забезпеченні населення Чернівецької області, сусідніх областей України, а також прикордонних територій суміжних держав товарами народного споживання місцевого виробництва, просуванню продукції і торгівельних брендів місцевих виробників на регіональний та міжнародний ринки, розвитку економіки та зайнятості населення міста в цілому. Проект узгоджується із положеннями Концепції розвитку Чернівців як міжрегіонального центру торгівлі, цілями і завданнями Програми розвитку малого і середнього підприємництва в місті Чернівці на 2017-2018 роки.

Сприятливими факторами для реалізації проекту можуть бути: зручне географічне розташування міста щодо регіональних, міжрегіональних і міжнародних торговельних шляхів; структура місцевої економіки, в якій переважають дрібні та середні підприємства; домінування сектору торгівлі у економіці міста.

Факторами, які здатні стати на заваді успішній реалізації проекту, можуть бути: відсутність достовірних даних щодо існування в середовищі місцевих підприємців попиту на послуги ярмарково-виставкового центру; конкуренція з боку інших міст регіону; політична та соціально-економічна ситуація в країні, яка не сприяє притоку інвестицій в економіку, а також загальне зниження ділової активності в місті та області; наявність великого оптово-ринкового комплексу, який частково перебрав на себе функції ярмарково-виставкового центру і маркетингового хабу; низький рівень розвитку виставково-маркетингової культури.

Створення містечка майстрів, сувенірів та виробів мистецтва

Проект спрямований на подолання проблеми браку туристично-привабливих атракцій на території міста. Він відповідає стратегічній меті утвердження Чернівців до 2030 р. як міста культури і традицій, а також туризму і торгівлі. Проект сприятиме популяризації національних традицій та культур буковинських етносів, а також підвищенню інтересу до Чернівців у потенційних туристів. Він узгоджується із цілями і завданнями Інтегрованої концепції розвитку середмістя Чернівців 2030, а також із основними положеннями Програми розвитку туризму у Чернівцях на 2017-2020 рр., Програми розвитку культури міста Чернівців на 2018-2020 роки «Чернівці – місто культури».

До факторів, які можуть мати позитивний вплив на реалізацію проекту, можна зарахувати: непоганий ступінь збереження традиції народних ремесел і промислів; достатня кількість майстрів, які володіють відповідними техніками; стабільний попит на вироби народних майстрів; наявність досвіду проведення тимчасових ярмарків виробів народних майстрів та сувенірної продукції на території міста у попередні роки.

Факторами стримування успішної реалізації проекту можуть бути: масове завезення та реалізація на ринку кустарних підробок виробів народного мистецтва і сувенірів, виготовлених за кордоном; сезонна залежність попиту на продукцію такого виду; подальше зниження рівня купівельної спроможності населення. Окрім того, ідея має серйозні застереження містобудівного характеру, а також з погляду сучасної урбаністики. Суть останніх зводиться до недоцільності створення постійного містечка на одній із центральних площ міста, оскільки площі є громадськими просторами з поліфункціональним характером використання. Відведення такої території чи її частини для здійснення цього виду діяльності обмежить можливість використання її для інших потреб, а отже обмежить права мешканців на такий громадський простір. Висловлена авторами ідеї початкова пропозиція про доцільність створення такого містечка на площі Філармонії (біля колишнього готелю

«Брістоль») також не знаходить підтримки з боку управління культури, в планах якого перетворення її на площу класичної музики.

Розробка та впровадження концепції розвитку ринків міста Чернівців

Загальний опис проекту	Проект визначає напрямки розвитку ринків та мікроринків міста Чернівці з урахуванням їх актуального стану, зазначенням конкретних заходів із вдосконалення їх функціонування. До сприятливих факторів реалізації проекту можна віднести: наявність в місті розгалуженої мережі ринкового господарства як приватної так і комунальної власності, основні учасники якої здатні і бажають проводити заходи з реконструкції, будівництва; позиціонування Чернівців як міжрегіонального центру торгівлі; наявність в місті одного з найбільших ринків комунальної форми власності (КП МТК «Калинівський ринок»); чітко визначені Правилами торгівлі на ринках міста Чернівців вимоги щодо організації торгівлі на ринках. В той же час, суттєво ускладнити реалізацію заходів проекту можуть: дефіцит фінансових ресурсів суб'єктів господарювання в умовах економічної кризи; поширення торгівлі у невизначених для цього місцях, в тому числі на прилеглих до ринків і мікроринків територіях.
Виконавець / Відповідальність	Департамент розвитку Чернівецької міської ради, суб'єкти господарювання – утримувачі ринків і мікроринків, Чернівецьке міське управління ГУ Держпродспоживслужби в Чернівецькій області.
Мета та необхідність заходу/ проекту	Подальше цілеспрямоване вжиття організаційних і практичних заходів щодо покращання організації торгівлі на ринках, підвищення якості торговельного обслуговування населення, перетворення існуючих ринків у сучасні торговельно-сервісні комплекси.
Структура завдань	Результати проведеного аналізу дозволяють стверджувати, що тенденція зростання кількості ринків припинилася і основним пріоритетом в подальшому є: розробка і впровадження окремих планів розвитку, реконструкції і вдосконалення функціонування ринків і мікроринків міста Чернівців з організацією належного транспортного сполучення, зручних для підприємців і відвідувачів стоянок та паркувальних майданчиків; впровадження заходів щодо зміцнення матеріально-технічної бази ринків і мікроринків, їх модернізація; впровадження сучасних методів організації торгівлі; насичення торговельної мережі ринків якісними та безпечними товарами та послугами, в тому числі від місцевих виробників;

	створення передумов для трансформації окремих ринків і мікроринків у торговельні -, торговельно-сервісні комплекси.
Стан підготовки та актуальний стан	Станом на 01.01.2019 р. мережа ринкового господарства міста Чернівців складається з 22 ринків і мікроринків, з яких 12 продовольчих, 6 непродовольчих, 3 змішаних і 1 квітковий. За оперативними даними станом на 01.01.2019 р. на ринках і мікроринках міста облаштовано 15,7 тис. торговельних місць, з них 2,6 тис. – місця загального користування. Для реалізації продовольчої групи товарів використовуються 2,9 тис. торговельних місць (в т. ч. 1,5 тис. – для продажу сільгосппродукції). За оперативними даними впродовж 2018 року на ринках і мікроринках міста Чернівців середньоденно вільними залишались від 400 до 700 торговельних місць загального користування. З метою створення сприятливих умов для реалізації сільгосппродукції її безпосередніми виробниками відведено 595 місць, а малозахищеним верствам населення – 391 торгове місце. Торговельні місця на ринках і мікроринках міста Чернівці мають таку структуру: місця загального користування – 2632; павільйони – 2031; кіоски – 760; індивідуальні закриті прилавки – 2931; індивідуальні розкладні прилавки – 1090; індивідуальні контейнери – 6264. Для організації роботи ринків і мікроринків їх утримувачами станом на 01.01.2018 р. використовуються земельні ділянки на підставі 31 договору оренди, 30 актів постійного користування і 2 актів на право власності на землю, а мікроринок «Орхідея» - облаштовано у власному приміщенні. З метою зміцнення матеріально-технічної бази ринків і мікроринків, створення передумов для перетворення окремих з них у сучасні торговельно-сервісні комплекси залучаються кошти утримувачів ринків і користувачів торговельних місць. Так, впродовж 2018 року за оперативними даними в їх розвиток вкладено близько 14,5 млн. грн., з яких 11,4 млн. грн. – у реконструкцію і нове будівництво.
Наявні карти та плани	Концепція вдосконалення функціонування ринків з продажу продовольчих та непродовольчих товарів, схвалена ПКМУ від 13.12.2001 р. N 1662; Концепція розвитку Чернівців, як міжрегіонального центру торгівлі, схвалена рішенням виконавчого комітету Чернівецької міської ради від 26.02.2013 р. №81/3;

	Правила торгівлі на ринках міста Чернівців, затверджені рішенням Чернівецької міської ради від 16.06.2011 р. №209.
Плани та концепція, які слід розробити	Перспективні плани розвитку, реконструкції і вдосконалення функціонування окремих ринків і мікроринків міста Чернівці.
Учасники / кого необхідно задіяти	Суб'єкти господарювання – утримувачі ринків і мікроринків. Чернівецьке міське управління ГУ Держпродспоживслужби в Чернівецькій області.
Етапи проекту та часові рамки реалізації (довго- чи короткострокові)	Довгостроковий період
Потреба у фінансуванні, можливості фінансування та сприяння	Кошти суб'єктів господарювання – утримувачів (власників) ринків і мікроринків. Залучення коштів іноземних і вітчизняних інвесторів, в тому числі суб'єктів підприємницької діяльності - користувачів торговельних місць на ринках і мікроринках.
Зв'язок з іншими проектами міста / регіон	Концепція розвитку Чернівців, як міжрегіонального центру торгівлі, схвалена рішенням виконавчого комітету Чернівецької міської ради від 26.02.2013 р. №81/3. Інтегрована Концепція розвитку середмістя Чернівців до 2030 року, затверджена рішенням Чернівецької міської ради від 25.09.2015 р. №1727; Програма економічного і соціального розвитку міста Чернівців (щорічно затверджується рішенням міської ради).

Створення незалежної (стаціонарної або пересувної) лабораторії для контролю якості товарів

Проект має на меті створення умов для підвищення харчової безпеки мешканців міста. Він відповідає стратегічній меті утвердження Чернівців до 2030 року як комфортного для проживання міста і сприятиме підвищенню якості продуктів харчування, а також зменшенню на ринку харчових продуктів частки недобросовісних виробників. Також проект дасть змогу посилити рівень захисту прав споживачів. Проект узгоджується із положеннями Концепції розвитку Чернівців як міжрегіонального центру торгівлі.

Сприятливими для успішної реалізації проекту факторами є: відсутність конкуренції з боку незалежних організацій, які можуть об'єктивно і оперативно визначати якість продуктів харчування; наявність у місті фахівців, які можуть забезпечити функціонування такої лабораторії; громадська підтримка; висока ймовірність залучення фінансових ресурсів за допомогою краудфандінгу.

Факторами, які можуть ускладнити реалізацію ідеї, є: низький рівень культури споживання і правової свідомості мешканців; недосконалість чинного законодавства в сфері контролю за якістю продуктів харчування; відсутність достатніх бюджетних ресурсів.

5.2.5 Ціль «Комфортне для проживання місто»

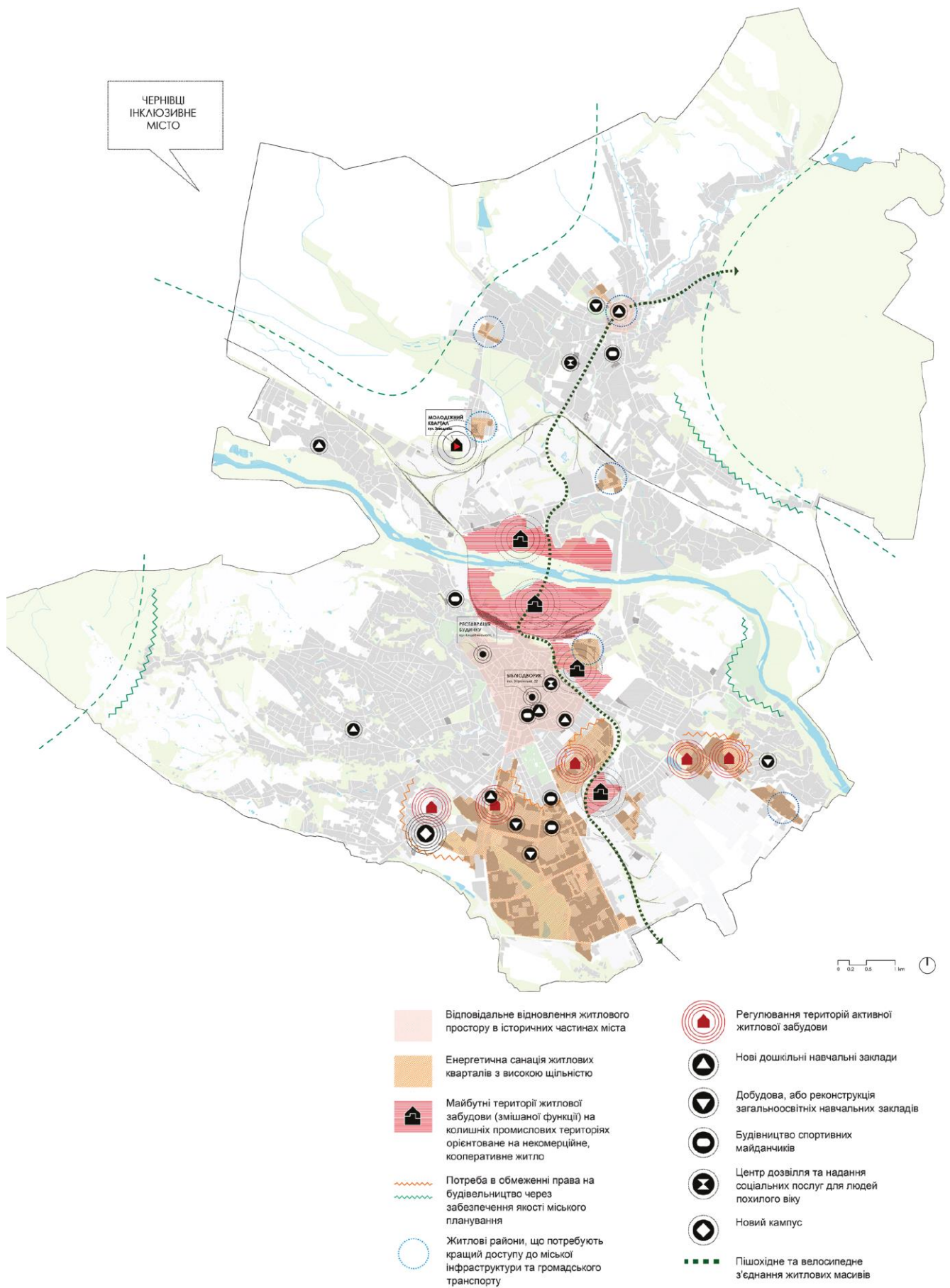
Житловий фонд та структура поселення Чернівців дуже гетерогенні. Місто розділене на райони змішаного використання: сильно урбанізовані окремі райони; із часткою місцевості сільського типу та приміськими поселеннями. Ця ситуація не повинна призвести до того, що у Чернівцях можуть з'явитися відмінності у якості життя та соціальна нерівність. Посилення соціальної єдності та захист інтересів усіх жителів необхідно поставити за пріоритетну мету. Під «комфортним для проживання містом» розуміємо, що Чернівці повинні бути наповненими життям, доступними, безпечними та мотивуючими для молодих сімей, фахівців, людей похилого віку, для людей з обмеженими можливостями, для роботодавців та підприємств, котрі мають нові орієнтири. Потрібно облаштувати місто таким чином, щоб заохочувалася креативність та створювався комфорт для всіх.

Оперативна ціль:

- Місто якісного і доступного житла.
- Якісна соціальна інфраструктура, доступна у всіх районах міста.
- Чисте і безпечне місто.

Загальні завдання:

- Підвищення енергоефективності та енергонезалежності міської забудови.
- Будівництво доступного житла.
- Збереження житлової функції історичного центру міста із якісними умовами для мешканців/власників.
- Реформування житлово-комунального господарства.
- Забезпечення цільового використання земель для гарантування соціальної інфраструктури.
- Створення можливостей для організації приватної медичної практики у новобудовах із залученням приватних інвестицій.
- Створення умов для переробки та сортування сміття.
- Запровадження об'єктивного обліку постійних та тимчасових мешканців міста.
- Реформування системи управління багатоквартирними будинками.
- Створення муніципальної поліції.
- Розвиток бібліотек міста як сучасних центрів комунікацій та медіа.

Ціль 5: Комфортне для проживання місто

Проекти та заходи

Створення міських правил благоустрою

Загальний опис проекту	Проект спрямований на створення міських правил благоустрою, які будуть забезпечувати не тільки технологічну складову будівництва, а й відповідати загальній Інтегрованій концепції розвитку Чернівців 2030. Правила будуть відображати особливості підходів та соціально-економічних умов міста, не суперечити загальнонаціональним підходам та діючому чинному законодавству. У правилах буде відображено такі напрямки: енергоефективність, безпека (зокрема збирання та переробка сміття), озеленення, громадські території (включно: території для виходу тварин), пропорційність та оптимальність інфраструктури (наприклад: соціальної).
Виконавець / Відповідальність	Департамент житлово-комунального господарства.
Мета та необхідність заходу/ проекту	Сприяти комфортності та безпеці в місті шляхом створення та дотримання єдиних міських правил благоустрою.
Структура завдань	Створення робочої групи з розробки міських правил благоустрою. Обговорення проекту міських правил благоустрою міста із залученням громади міста та експертів. Затвердження визначених правил благоустрою в місті.
Стан підготовки та актуальний стан	-
Наявні карти та плани	-
Плани та концепція, які слід розробити	Розробка міських правил благоустрою міста
Учасники / кого необхідно задіяти	Робоча група, яку очолить департамент ЖКГ, управління з благоустрою, департамент містобудування, представить правила на громадське обговорення та затвердить їх.
Етапи проекту та часові рамки реалізації (довго- чи короткострокові)	2020 - 2022
Потреба у фінансуванні, можливості фінансування та сприяння	200.000 грн

Зв'язок з іншими проектами міста / регіон	-
---	---

Облаштування та благоустрій внутрішніх дворів в історичній частині міста

Загальний опис проекту	Цей проект поширюється на територію центрального історичного ареалу, який включає межі комплексної охоронної зони та буферної зони пам'ятки всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Основний період розвитку центральної частини міста Чернівців - кінець XIX - початок XX ст. Це будівлі, які формують традиційний характер історичної забудови. Неповторність їх образів визначається не лише архітектурним оздобленням фасадів, а й камерністю внутрішніх двориків, які незважаючи на плин часу, зберегли свою індивідуальність та місцевий колорит. Проект охоплює значну територію центрального історичного ареалу, буферної зони пам'ятки ЮНЕСКО. Метою відновлення двориків та кінцевим результатом є збереження культурної спадщини міста, залучення до співпраці мешканців та бізнесу, як наслідок – комфортні умови проживання та відпочинку. Облаштування та благоустрій внутрішніх двориків у центральній частині міста Чернівців сприятиме покращенню технічного стану будівель, комфортному проживанню мешканців, відкриттю нових громадських просторів, підвищенню туристичної привабливості об'єкта всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.
Виконавець / Відповідальність	Відділ охорони культурної спадщини міської ради.
Мета та необхідність заходу/ проекту	Метою проекту є інвентаризація внутрішніх двориків, визначення їх технічного стану, врахування потреб та ідей мешканців, а також залучення їх до процесу облаштування громадського простору та внутрішніх двориків, озеленення, нове викладення бруківки, встановлення освітлення, елементів благоустрою.
Структура завдань	Основні поетапні завдання: Інвентаризація внутрішніх двориків та визначення їх технічного стану. Погодження проектів облаштування громадського простору та внутрішніх дворів. Залучення мешканців до процесу облаштування громадського простору та внутрішніх двориків.
Стан підготовки та актуальний стан	-
Наявні карти та плани	-

Плани та концепція, які слід розробити	Результатом втілення проекту є відновлення внутрішніх двориків центральної частини міста та залучення до цього процесу мешканців та представників бізнесу.
Учасники / кого необхідно задіяти	Мешканці будинків та структури бізнесу, ЧМР.
Етапи проекту та часові рамки реалізації (довго- чи короткострокові)	2019 - 2025
Потреба у фінансуванні, можливості фінансування та сприяння	Потреба у фінансуванні може визначатися за результатами інвентаризації внутрішніх двориків та їх технічного стану. Можливі джерела фінансування: кошти міського та державного бюджету, співфінансування мешканців та представників бізнесу, грантові кошти
Зв'язок з іншими проектами міста / регіон	Можливий зв'язок з Бюджетом ініціатив

Бібліодворик – територія добросусідства, престижу, комфорту, функціональності

Загальний опис проекту	У результаті реалізації проекту буде створено новий елемент міського середовища, який сприятиме урізноманітненню дозвілля чернівчан та гостей міста у теплий період. Це літературно-мистецькі, освітньо-прикладні заходи (презентації художніх, наукових праць, образотворчого мистецтва; тематичні музичні вечори на основі записів із фонотеки А. Добрянського; книжно-літературні заходи для дітей; мистецькі та освітні воркшопи для різних вікових категорій; робота клубу «Бібліотека і місто»; літній бібліокінотеатр (у контексті одного із напрямків роботи осередку літературної критики; фестивалі, кіно-, театральні покази, тренінги, лекції тощо); літня читальня; «Міський силует» (проект дизайнера одягу Світлани Крачило, мета якого – прищеплювати культуру смаку, розвивати навички мистецтва через зовнішність, презентувати свою індивідуальність). Це ділянка у центрі міста і водночас ізольована від міського шуму, затишна і зручна. У теплу пору року у відповідно облаштованому саду можна буде відпочивати, вчитися, займатися інтелектуальною працею, прогулюватися з дітьми. Це чудовий майданчик для різноматематичних майстер-класів, дитячого дозвілля. Територія може бути комфортною локацією для мистецьких фестивалів, багатьох інших заходів. Це улюблене місце мешканців, тому головна мотивація – зробити його максимально комфортним, чистим, безпечним, функціональним.
------------------------	--

	Проект сприятиме культурній актуальності архітектурної пам'ятки XIX ст. та її збереженню. Однією з умов проекту є збереження біорізноманітності саду, дерева якого є пам'ятками природи міста. Відновлення традиції культурного відпочинку у Чернівцях; розширення меж бібліопростору; етап на шляху створення комфортного міста; сприяння реалізації мистецьких, громадсько-культурних, наукових, освітніх проектів, створення платформи для духовно-інтелектуальної, соціальної комунікації, розвитку особистості.
Виконавець / Відповідальність	Управління культури міської ради на базі Муніципальної бібліотеки ім. А. Добрянського (м. Чернівці, вул. Українська, 18), а також відділ економічного розвитку при виконавчому комітеті.
Мета та необхідність заходу/ проекту	Обладнати територію під локацію для відпочинку і проведення культурно-мистецьких, науково-освітніх, суспільних заходів, майданчик для читання, інтелектуального розвитку, престижу, комфорту, цільової функціональності, для повноцінного дозвілля, праці користувачів бібліотеки; залучення до читання мешканців міста та відвідувачів.
Структура завдань	Планування зонування саду на функціональні ділянки: Літня читальня на 60-70 місць, а саме майданчики для читання (альтанки, лавиці різного типу), які можна використовувати для майстер-класів. Літній кінотеатр на 50 місць – мобільна конструкція з пересувним екраном для проведення фестивалів, конкурсів, кіно- та театральних показів, тематичних, творчих зустрічей, лекцій. Основна алея та доріжки для показів у межах проекту «Міський силует». Проведення (оновлення) інфраструктурних мереж, в тому числі освітлення (енергоефективні та екологічні технології - LED-технології та ліхтарі на сонячних батареях (газонні, підвісні, для доріжок). Забезпечення ландшафтного дизайну (мінімальний і чітко продуманий набір рослин: квітів, кущів, дерев, аксесуарів, тощо). Встановлення обладнання.
Стан підготовки та актуальний стан	-
Наявні карти та плани	-
Плани та концепція, які слід розробити	-

Учасники / кого необхідно задіяти	Громада міста, представники духовно-інтелектуальної еліти (митці, громадсько-культурні діячі, науковці, письменники, видавці, публіцисти, журналісти, студенти).
Етапи проекту та часові рамки реалізації (довго- чи короткострокові)	2020 - 2025
Потреба у фінансуванні, можливості фінансування та сприяння	1 800 000 грн. Можливі джерела фінансування – кошти міського та державного бюджету, грантові кошти.
Зв'язок з іншими проектами міста / регіон	-

Збільшення доступу до закладів освіти (в тому числі дошкільних) та їх оптимізація, реконструкція з добудовою та створення навчально-виховних комплексів, спортивних майданчиків

Загальний опис проекту	Чернівці мають потужні засоби для розвитку освітньої галузі. Загальна спрямованість модернізації освіти міста зводиться до необхідності приведення її у відповідність до європейських стандартів, потреб сучасного життя, цілеспрямовано орієнтувати на задоволення запитів жителів міста щодо якісної та доступної освіти. Проект сприятиме покращенню розвитку соціальної інфраструктури міста, показників охоплення дітей дошкільною, обов'язковою загальною середньою освітою; зміцненню навчально-матеріальної бази закладів освіти. Реалізація проекту передбачає: реконструкцію будівлі Чернівецької гімназії № 7 Чернівецької міської ради (Проспект Незалежності, 88); будівництво (добудова третього поверху) Чернівецького ліцею № 4 (вул. Небесної Сотні, 18-А); реконструкцію будівлі ЗОШ № 13 (вул. Немирівська, 3); проведено архітектурний конкурс реконструкцію з прибудовою на 4 класи у Чернівецькій ЗОШ № 38 (вул. Яна Налепки, 3) (ведеться будівництво); будівництво спортивного майданчика гімназія № 1 (проспект Незалежності, 76) (завершено будівництво у 2018 році), ЗОШ № 2 (вул. Головна, 68 (завершено будівництво у 2018 році), ЗОШ № 30 (вул. Щербанюка, 30) (виготовлено проектно-кошторисну документацію); реконструкція будівлі під дошкільний заклад освіти ; вул. Вірменській, 17 (ведеться будівництво); по вул. О. Ольжича, 12, , вул. Героїв Майдану, 152;
------------------------	--

	будівництво дошкільного закладу освіти на 160 місць по вул. Вільшини, 13 (завершено будівництво, здано в експлуатацію); вул. Вересневій, 10, вул. Глибоцькій, 7; будівництво спортивних майданчиків по вул. Бережанській та вул. Надрічній (ведеться будівництво); добудова навчальних приміщень ЗОШ №24 (вул. Фізкультурна, 5); реконструкція приміщень ЗДО № 40 для створення додаткових 80 місць (вул. Шкільна, 25); реконструкція приміщень СЗДО № 34 для додаткових 40 місць (вул. Південно-Кільцева, 9 Б) добудова корпусу СЗДО № 31 (вул. Руданського, 10) добудова корпусу та будівництво критого басейну ЗДО № 24 ЦРД "Джерело" (вул. Мусорського, 13) реконструкція приміщень ЗДО №10 (Бульвар Героїв Крут, 4 В) Реалізація проекту сприятиме створенню оптимальної мережі загальноосвітніх навчальних закладів з урахуванням прогнозованих демографічних змін та інших чинників.
Виконавець / Відповідальність	Управління освіти
Мета та необхідність заходу/ проекту	Метою проекту є реконструкція з добудовою дошкільних та загальноосвітніх закладів освіти задля їхнього збереження та удосконалення відповідно до потреб територіальної громади міста, забезпечення належного рівня поточного утримання та функціонування закладів освіти, підвищення доступності якісної освіти.
Структура завдань	-
Стан підготовки та актуальний стан	Проект на початковому стані реалізації
Наявні карти та плани	-
Плани та концепція, які слід розробити	-
Учасники / кого необхідно задіяти	-
Етапи проекту та часові рамки реалізації (довго- чи короткострокові)	2019 - 2025
Потреба у фінансуванні, можливості фінансування та сприяння	Відповідно до проектно-кошторисної документації
Зв'язок з іншими проектами міста / регіон	Бюджет ініціатив

Розширення доступу до соціальних послуг людей похилого віку та людей з інвалідністю в закладах міста

Загальний опис проекту	Проект передбачає облаштування центру дозвілля для людей похилого віку «Золота осінь» по вул. Садовського, 8. Актуальність проекту пов'язана із суттєвим збільшенням громадян поважного віку та людей з інвалідністю, які потребують обслуговування із соціальної адаптації та реабілітації. Проект передбачає здійснення капітального ремонту підвальних приміщень, проведення капітального ремонту опалювальної системи, влаштування вентиляційної системи, відновлення водопроводу та каналізації, ремонт зовнішньої частини фасаду. Це буде перший заклад у місті такого спрямування. На базі цього приміщення можна буде організовувати зустрічі, семінари, круглі столи, проводити тренінги для співробітників, зокрема, враховуючи обмеженість виробничих площ адміністративного приміщення центру «Турбота», у структурі якого буде центр дозвілля для людей похилого віку. На базі центру можна і працювати, і відпочивати. В одному із приміщень можна розмістити майстерню «На всі руки», де підопічні-волонтери, які будуть допомагати одні одним (ремонт взуття, ремонт одягу, приготування нескладних блюд, оформлення подарунків, косметичні підказки. Реалізація проекту дозволить активізувати комунікації, популяризувати інтелектуальний відпочинок, сприятиме соціалізації груп населення, які через життєві обставини, вік, стан здоров'я втратили зв'язок із соціумом.
Виконавець / Відповідальність	Департамент соціального захисту населення
Мета та необхідність заходу/ проекту	Розширення доступу до соціальних послуг для осіб літнього віку та осіб з інвалідністю з метою створення просторів комфортного проживання для всіх категорій мешканців міста
Етапи проекту та часові рамки реалізації (довго- чи короткострокові)	2020 - 2025
Потреба у фінансуванні, можливості фінансування та сприяння	2 800 000 грн
Зв'язок з іншими проектами міста / регіон	Бюджет ініціатив

Розробка і затвердження програми «Чисте місто»

Загальний опис проекту	Проект передбачає: Розробку нормативних документів, що регламентують питання практичного впровадження роздільного збирання відходів
------------------------	---

	(наприклад, Програма розвитку системи поводження з твердими побутовими відходами та Схема санітарного очищення міста). Впровадження вимог роздільних збору, вивозу і здачі на повторну переробку сміття як умови договору та забезпечення його дотримання. Підготовка матеріально-технічної бази для впровадження роздільного збирання й видалення відходів (закупівля євро контейнерів та відповідних смітєвозів).
Виконавець / Відповідальність	Департамент житлово-комунального господарства.
Мета та необхідність заходу/ проекту	Створення комфортних безпечних умов міста шляхом розробки та реалізації програми «Чисте місто».
Структура завдань	Впровадження роздільного збирання ТПВ в організаціях та установах. Реалізація пілотного проекту в окремому мікрорайоні. Організація комплексу з оброблення роздільно зібраних компонентів та залишку ТПВ. Впровадження роздільного збирання ТПВ у районах міста відповідно до плану-графіка.
Учасники / кого необхідно задіяти	Залучення зовнішніх експертів, підприємців та потенційних інвесторів.
Етапи проекту та часові рамки реалізації (довго- чи короткострокові)	2020-2027
Потреба у фінансуванні, можливості фінансування та сприяння	Відповідно до проектно-кошторисної документації
Зв'язок з іншими проектами міста / регіон	-

Організований розвиток великих житлових територій соціальної та громадської інфраструктури

Актуальність проекту	Вільні території житлових кварталів, котрі були зведені до 1989 року часто стають ціллю нових будівельних проектів. Таким чином, вони ущільнюють вже наявні забудови та займають частково важливі вільні простори житлових кварталів. З метою раціональної організації інвестицій у новобудови та збереження важливих територій соціальної та громадської інфраструктури, необхідною є концепція організації, формування та догляду за територіями громадської інфраструктури у великих житлових
----------------------	---

	районах міста із залученням мешканців. Це дозволить визначити чіткі правила користування територіями.
Мета	Створення із залученням мешканців концепції громадських територій для житлових районів, розбудованих між 1945 та 1991 рр.,.
Необхідність заходу/ проекту	Створення якісних умов проживання у житлових районах міста.
Виконавець / Відповідальність	Департамент містобудівного комплексу та земельних відносин. Трест зеленого господарства.
Стан підготовки та актуальний стан	Житлові райони представлені у карті «Комфортне для проживання місто» під заходом «Покращення житлового простору».
Наявні карти та плани	Карта «Комфортне для проживання місто»
Етапи проекту та часові рамки реалізації (довго- чи короткострокові)	2020-2022
Плани та концепція, які слід розробити	Концепції розвитку кварталів для великих житлових районів повинні розроблятися із залучення мешканців.
Учасники / кого необхідно задіяти	ОСББ, ДЖКГ, Спілка архітекторів, Трест зеленого господарства.
Потреба у фінансуванні, можливості фінансування та сприяння	500 000 грн
Зв'язок з іншими проектами міста / регіон	Енергоефективність у громадах II

5.2.6 «Місто здорових людей»

У Чернівцях можна дістатися до природніх / зелених просторів з усіх житлових районів пішки, максимум за 15 хвилин. Доведено, що для здоров'я мешканців зелені простори відіграють надзвичайно важливе значення, а великомасштабні зелені зони, як у Чернівцях, рідко зустрічаються. Для того, щоб повною мірою використати цей потенціал ми поставили перед собою мету збереження якості поверхневих вод, захист набережної як основи біотопу, очищення екологічно забрудненого ґрунту для майбутнього розвитку та підвищення якості повітря в місті. Нашою метою, як міста, є збереження природних просторів і їх доступність для всіх, сприяння профілактики у сфері охорони здоров'я та створити умови для збалансованого взаємозв'язку між містобудівним розвитком, навколишнім середовищем та якістю життя

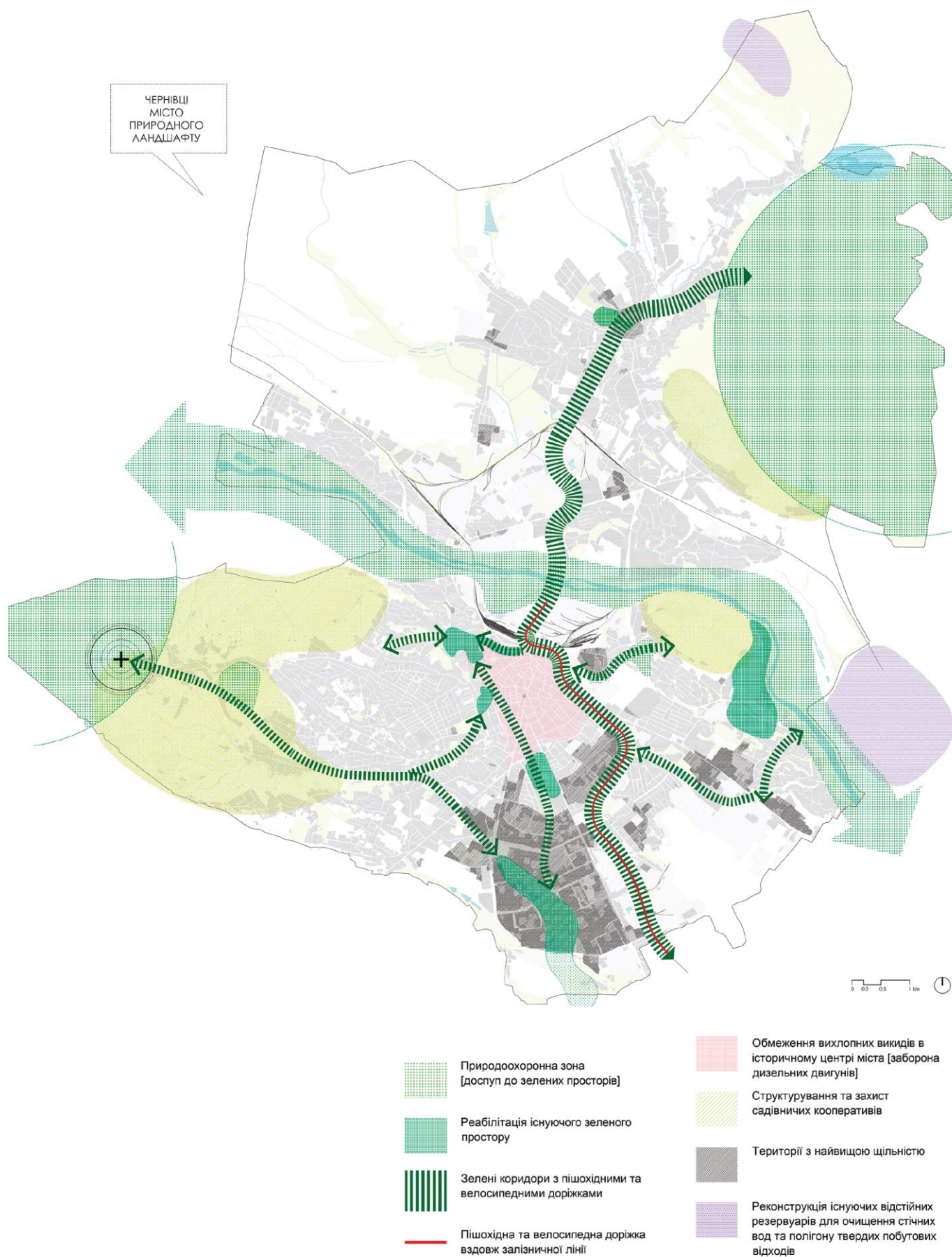
Мешканці Чернівців мають хороший доступ до природніх/зелених просторів в усіх житлових районах міста. Доведено, що для здоров'я мешканців зелені простори відіграють надзвичайно важливу роль. Повномасштабне використання цього потенціалу полягає у збереженні якості поверхневих вод, захисті набережної як основи біотопу, очищення екологічно забрудненого ґрунту для майбутнього розвитку та підвищення якості повітря в місті. Місто повинно зберегти природні простори і загальну доступність до них, сприяти профілактиці у сфері охорони здоров'я, створити умови для збалансованого взаємозв'язку між містобудівним розвитком, навколишнім середовищем та якістю життя.

Оперативні цілі:

- Місто чистого повітря та якісної питної води.
- Місто ініціатив для здорового способу життя.
- Місто із якісною та доступною медичною системою.
- Місто зелених просторів для активного відпочинку.

Загальні завдання:

- Покращення якісних характеристик повітря та води у місті.
- Запровадження сучасних підходів до озеленення міста.
- Залучення інвестицій для розвитку інфраструктури системи охорони здоров'я.
- Покращення матеріального оснащення комунальних медичних установ міста.
- Посилення профілактичних заходів щодо захворювань пацієнтів міста.
- Забезпечення сучасним та доступним устаткуванням спортивної інфраструктури міста.
- Освоєння річки Прут для активного відпочинку.
- Розчищення русел малих річок та благоустрій прибережних зон.

Ціль 6: Місто здорових людей

Проекти та заходи

Заходи і проекти, які підтримують сферу дій та ціль «Місто здорових людей», належать також до інших цілей. Вони спрямовані на розбудову та посилення сфери охорони здоров'я відображені в цілі «Місто науки та креативної економіки». Заходи і проекти, що стосуються покращеної технічної інфраструктури і, таким чином, посилюють забезпечення послугами в оздоровленні, наведені у сфері дій та цілі «Місто сучасної та якісної інфраструктури». Заходи і проекти щодо підвищення якості зелених просторів згадані у «Концепції розвитку парків, зелених просторів та ландшафту», а також у сфері дій та цілі «Комфортне для проживання місто». Окремо ряд заходів і проектів, представлені у розділі «Концепція сталого розвитку транспорту та мобільності в Чернівцях 2030», які підтримують здоровий спосіб життя, як наприклад, Концепція велошляхів, а також посилення переміщенням містом пішки, особливо у середмісті, чи підтримка громадського транспорту.

Програма використання соціальної реклами для інформування громади та профілактики негативних явищ у суспільстві

Загальний опис проекту	Соціальна реклама – це вид некомерційної реклами, метою якої є зміна моделей суспільної поведінки та привернення уваги населення до проблем суспільства, а в контексті життєдіяльності територіальної громади ще й до важливих подій та ініціатив органів місцевого самоврядування. Соціальна реклама спрямована на профілактику негативних явищ у суспільстві та формування сильної, здорової та дружньої громади та сприянні розвитку міської ідентичності: активній участі у загальноміських заходах та проектах, популяризацію здорового способу життя, уважного та дбайливого ставлення до оточуючих та до свого здоров'я, любов до свого міста тощо.
Виконавець / Відповідальність	МКП “Реклама”, Відділ інформації та зв'язків з громадськістю.
Мета та необхідність заходу/ проекту	Зміна ставлення всіх верств населення міста до існуючих суспільних проблем, а в довгостроковій перспективі – формування позитивно спрямованої поведінки мешканців, що ґрунтується на системі суспільно значущих цінностей. Програма визначить основні напрямки соціальної реклами у м. Чернівці під час реалізації цільових програм Чернівецької міської ради.
Структура завдань	Програма передбачає підтримку в реалізації проектів Інтегрованої концепції розвитку Чернівців 2030, цільових програм Чернівецької міської ради та створення соціальної реклами в наступних напрямках: енергоефективність та енергозбереження; соціальний захист та безпека населення;; охорона здоров'я та здоровий спосіб життя; профілактика негативних форм поведінки; охорона та збереження довкілля;

	профілактика правопорушень; розвиток самоорганізації населення; охорона материнства і дитинства; інші напрямки.
Стан підготовки та актуальний стан	Розробка ідеї та програми.
Наявні карти та плани	-
Плани та концепція, які слід розробити	Програма використання соціальної реклами для інформування громади в м. Чернівці на 2020-2023 роки.
Учасники / кого необхідно задіяти	Громадські організації, ВНЗ, заклади професійної освіти, постійна комісія з питань гуманітарної політики.
Етапи проекту та часові рамки реалізації (довго- чи короткострокові)	3 2020 року.
Потреба у фінансуванні, можливості фінансування та сприяння	250 тис. грн. з міського бюджету
Зв'язок з іншими проектами міста / регіон	Створення молодіжного центру. Розробка програми профорієнтації для учнів міста. Муніципальне стажування студентів.

Створення стратегічного плану оновлення та осучаснення медичного обладнання у комунальних медичних закладах міста

Загальний опис проекту	Попередній аналіз забезпеченості комунальними медичними установами міста медичним обладнанням показав, що воно в більшій мірі є морально та фізично застарілим. Однак, Чернівецька міська рада як засновник медичних закладів, володіє обмеженим фінансовим ресурсом. Це зумовлює необхідність створення детального плану на 10 років щодо оновлення та осучаснення медичного обладнання у комунальних медичних закладах міста.
Виконавець / Відповідальність	Управління охорони здоров'я Чернівецької міської ради
Мета та необхідність заходу/ проекту	Проект дасть змогу планово та публічно покращувати рівень матеріально-технічного стану медичних закладів міста та рівень якості надання медичної допомоги. А також інформувати благодійників та інвесторів про реальну картину оснащення медзакладів, що покращить ефективність вкладених фінансових ресурсів у цьому напрямку.
Структура завдань	-

Стан підготовки та актуальний стан	Розробка ідеї, вивчення досвіду інших міст.
Наявні карти та плани	-
Плани та концепція, які слід розробити	Цільова програма «Охорона здоров'я м. Чернівці за 2020-2025 роки».
Учасники / кого необхідно задіяти	Громадські організації, управлінські команди міських комунальних медичних закладів, постійна депутатська комісія з питань гуманітарної політики Чернівецької міської ради.
Етапи проекту та часові рамки реалізації (довго- чи короткострокові)	З 2020 до 2030 року
Потреба у фінансуванні, можливості фінансування та сприяння	Розрахунок при формуванні плану.
Зв'язок з іншими проектами міста / регіон	

Інвестиційний проект «Створення хоспісу»

Загальний опис проекту	Хоспісна (паліативна) допомога – це надання спеціалізованої допомоги невиліковно хворим в термінальній стадії. В Чернівцях близько 300-400 осіб щороку потребує паліативної допомоги. Це важкохворі пацієнти, які потребують не лише медичного догляду (знеболення, промивання ран, мінімальних оперативних втручань), а й соціальної, психологічної та духовної підтримки. В Чернівецькій області та в Чернівцях зокрема не функціонує жодного хоспісного закладу. В умовах реформи децентралізації та медичної реформи засновником хоспісного закладу може бути місцева громада. Однак, не слід відкидати й можливість створення хоспісу за допомогою державно-приватного партнерства, або під опікою благодійних фондів чи релігійних громад тощо. Важливим є вивчення можливості функціонування хоспісного закладу на базі вивільнених площ діючих комунальних міських лікувальних закладів.
Виконавець / Відповідальність	Управління охорони здоров'я Чернівецької міської ради
Мета та необхідність заходу/ проекту	Загальною метою створення хоспісу є надання якісної медико-психологічної і соціальної допомоги пацієнтам з важкими формами вроджених, спадкових та набутих захворювань, зокрема онкозахворювань.
Структура завдань	-
Стан підготовки та актуальний стан	Розробка ідеї, вивчення досвіду інших міст

Наявні карти та плани	Наявні
Плани та концепція, які слід розробити	-
Учасники / кого необхідно задіяти	Громадські організації, Буковинський державний медичний університет, Чернівецький обласний клінічний онкологічний диспансер, постійна депутатська комісія з питань гуманітарної політики Чернівецької міської ради.
Етапи проекту та часові рамки реалізації (довго- чи короткострокові)	3 2020 року.
Потреба у фінансуванні, можливості фінансування та сприяння	15 млн. грн. з міського бюджету.
Зв'язок з іншими проектами міста / регіон	-

Інвестиційний проект «Медико-реабілітаційний центр»

Загальний опис проекту	Україна має великий запит на процес перебудови існуючої системи реабілітаційної медицини для інтеграції у європейську систему реабілітації – з пострадянської санаторно-курортної моделі в європейську мультидисциплінарну модель. Окрім того, для Чернівців актуальною проблема є перепрофілювання окремих міських комунальних медичних установ та задоволення попиту населення на послуги медичної реабілітації. Медико-реабілітаційний центр – це заклад, що пропонує сучасні послуги реабілітації та відновного лікування, а також лікувальну діяльність в межах суміжних спеціалізацій міської багатoproфільної лікарні інтенсивного лікування та інсультного центру. Мета медико-реабілітаційного центру полягає у допомозі пацієнтам повернутися до повсякденної діяльності і знову стати працездатними за допомогою реабілітації.
Виконавець / Відповідальність	Управління охорони здоров'я Чернівецької міської ради,
Мета та необхідність заходу/ проекту	Метою цього проекту є створення умов для якісної допомоги людям з функціональними порушеннями відновити свою незалежність і гідність, надаючи комплексну міждисциплінарну реабілітацію після захворювань і травм, забезпечуючи при цьому клінічну основу для навчання і досліджень фахівців з реабілітації. Оскільки в Україні недостатньо сучасних реабілітаційних центрів, які функціонують за європейською мультидисциплінарною моделлю, то майбутній заклад має можливість стати центром передового досвіду і міжнародного

	досвіду в області реабілітаційної медицини в Україні, поєднуючи в собі професіоналізм, сучасні реабілітаційні технології та дослідницькі досягнення медичного університету, сприяючи довгостроковому і збалансованому розвитку сектора реабілітації в країні.
Структура завдань	-
Стан підготовки та актуальний стан	Розробка ідеї.
Наявні карти та плани	Наявні.
Плани та концепція, які слід розробити	-
Учасники / кого необхідно задіяти	Буковинський державний медичний університет, Громадські організації, постійна депутатська комісія з питань гуманітарної політики Чернівецької міської ради.
Етапи проекту та часові рамки реалізації (довго- чи короткострокові)	3 2020 року.
Потреба у фінансуванні, можливості фінансування та сприяння	Можливість залучення приватних інвестицій.
Зв'язок з іншими проектами міста / регіон	-

6. Концепція та стратегія

На основі аналізу, Візії з її принципами, цілями, оперативними цілями та загальними завданнями розроблено наступні концепції та стратегічні положення. Їх розділено на секторальні концепції та, відповідно до цілей, сфери дій, в межах яких запропоновано відповідні проекти та заходи. Всі пропозиції проектів та заходів розроблено під час засідань п'яти тематичних робочих груп, які працювали над ІКРМ, під час Проектної майстерні у липні 2017 року, Планувальної майстерні у вересні 2017 року, а також під час засідань секторальних фокус-груп та фахових майстерень.

Секторальні концепції

Для деяких важливих тем розроблено секторальні концепції, проте вони не описують всі важливі сфери розвитку міста, а лише окремі теми. Для всіх важливих тем, котрі впливають на розвиток міста, повинні бути розроблені просторові концепції, які будуть складовими Візії та відповідатимуть її принципам.

6.1 Концепція розвитку торгівлі

Концепція розвитку Чернівців як міжрегіонального центру торгівлі розроблена департаментом економіки та схвалена рішенням виконавчого комітету Чернівецької міської ради, а також схвалена з погляду перспективи інтегрованого розвитку міста. ІКРМ має конкретизувати та просторово локалізувати зміст концепції розвитку торгівлі.

Чернівці є та залишаються міжрегіональним центром торгівлі. Вона, як сфера економіки, особливо важлива для майбутнього розвитку міста, не лише для хорошого забезпечення населення та регіону, а як складова економічної спеціалізації для міжрегіональної торгівлі.

Забезпечення роздрібною торгівлю відіграє важливу роль для розвитку привабливого та життєздатного середмістя. Роздрібна торгівля в середмісті має розвиватися згідно з упорядкуванням вулиць та громадських просторів центру міста (див. ІКРМ, карта 5: Концепція розвитку та основні дії). При цьому необхідно зберігати поєднання роздрібною торгівлі (насамперед на перших поверхах будівель вздовж вулиць і площ), адміністрацій, офісів та житлових приміщень. Сприяння розвитку роздрібною торгівлі в центрі міста має відбуватися цілеспрямовано, шляхом подальшої розбудови пішохідної зони, наприклад, перетворення вулиці Івана Франка, яка сполучає Соборну та Центральну площі, у пішохідну. Земельну ділянку по вул. Івана Франка, 24, яка зараз майже не використовується, можна перепланувати для спорудження нового багатоповерхового торгового центру. Будівлю слідчого ізолятору на Соборній площі можливо перетворити на торговий центр. Ці два осередки роздрібною торгівлі, розміщені в центрі міста, в майбутньому мають бути конкурентоспроможними разом із великомасштабною роздрібною торгівлею, яка зараз зосереджена на периферії, або може виникнути за межами міста (див. Концепція розвитку та основні сфери дій для середмістя). Згідно з Візією, в поліцентричному місті центри мікрорайонів мають мати розвинену інфраструктуру. Визначною складовою при цьому є хороше забезпечення населення різних мікрорайонів міста товарами повсякденного вжитку та періодичного попиту роздрібною торгівлі. Під час опрацювання майбутніх угод щодо будівництва торгових центрів треба звертати увагу на те, щоб вони не послабили центри та відпочинкові зони мікрорайонів.

Необхідно покращити стан ринків шляхом організаційних та будівельних заходів. Для Чернівців варто розробити систему організації для ринків, яка б вміщувала як загальні, так і спеціальні правила. Великий «Калинівський ринок» потребує концепції розвитку. Вона повинна, на основі відсутності захисту від повеней, перевірити також всю локацію. Надалі треба покращити транспортну організацію, а також визначити чіткі правила благоустрою. «Центральний ринок», який розташований біля костелу Пречистого Серця Ісуса потрібно реорганізувати так, щоб торгівля і приналежні до нього будівлі, а також костел відповідали міському дизайну. На сьогодні цей стан незадовільний, що погано відображається на якості району та шкодить іміджу міста.

Пріоритетний проект ІКРМ має визначити чіткі норми щодо місця розташування та розміру торгівельної ділянки при розробленні Концепції роздрібної торгівлі. Це необхідно для того, щоб забезпечити в майбутньому контроль над роздрібною та ринковою торгівлею. (див. 7 Пріоритетні проекти та заходи).

Для середмістя потрібно створити спілку роздрібних торговців для того, щоб вони могли разом виступати за розвиток історичної частини міста та проводити спільні акції, як наприклад, організовувати різдвяні ярмарки, інформувати туристів та ін.

Див. Проекти та заходи «Місто туризму і торгівлі».

6.2 Підхід до розвитку співпраці з регіоном

На основі попередньої роботи над Інтегрованою концепцією розвитку Чернівців наявні перші напрацювання та пропозиції для покращення співпраці з регіоном. Сюди належить також взаємозв'язок природоохоронних територій та обслуговування містом та громадами важливих природних просторів, наприклад, ландшафт біля р. Прут. Надалі їхнім завданням будуть запити та заходи щодо постачання питної води, відведення стічних вод та вивіз сміття, а також подальше покращення інфраструктури. Тут також важливим є досвід програми U-LEAD з Європою для Чернівецької області.

Наступні заходи та пропозиції проектів в межах Інтегрованої концепції розвитку Чернівців 2030 є важливими для регіональної співпраці:

- Спільна маркетингова стратегія розвитку туризму.
- Розробка концепції роздрібної торгівлі для всього міста, інтеграція нових торгових центрів у міську структуру.
- Створення центру виготовленої на Буковині продукції та центру сприяння розвитку економіки.
- Створення центру сприяння розвитку економіки у співпраці із медичним кластером, покращення співпраці між університетом та економікою, сприяння розвитку стартапів.
- Розбудова мережі медичних центрів для реабілітації.
- Роздільний збір, вивіз і здача на повторну переробку сміття.
- Визначення причин забруднення води та розроблення стратегії для покращення її якості.
- Розробка концепції розвитку набережної р. Прут.
- Розробка концепції для розвитку сталої мобільності в місті.
- Розробка концепції розвитку велоінфраструктури.
- Налагоджена співпраця між громадами та містом щодо відвідування шкіл та медичних установ за межами громад.

- Співпраця у сфері розвитку та виявлення промислових та покинутих територій для роздрібної торгівлі, особливі об'єкти інфраструктури та дозвілля

U-LEAD працює з регіоном з 2016 року. Для кращої системи управління на регіональному рівні програма проводить реформу децентралізації та підтримує регіон у самостійному утворенні об'єднаних територіальних громад. Програма U-LEAD передбачає такі цілі:

- Посилення співпраці із місцевими підприємствами.
- Збільшення місцевих податків.
- Підвищення конкурентоспроможності регіону шляхом посилення та покращення співпраці в межах регіону.
- Розвиток співпраці у сфері сільського господарства.
- Покращення регіонального маркетингу.
- Покращення стратегічного та просторового планування.
- Розробка напрямків діяльності громад.
- Оптиміліше використання ресурсів громад.
- Проведення інвентаризації вільних земельних ділянок.
- Модернізація та підвищення ефективності місцевих ЦНАПів.

Чернівці та громади мають прагнути до налагодження тісної співпраці в наступних сферах:

- Нове визначення промислових, житлових та комерційних територій (можливі заходи: створення спільного фонду економічного розвитку).
- Туризм (можливі заходи: створення зацікавленої спілки, укладання договорів про співпрацю).
- Соціальні послуги: школи, лікарні, інші медичні заклади та ін. (можливі заходи: компенсація, укладання договорів).
- Вторинна переробка сміття та утилізація (можливі заходи: укладання договорів про співпрацю, заснування спільних підприємств).
- Розбудова магістралей близького та регіонального сполучення (можливі заходи: створення транспортного товариства).
- Розбудова доріг (можливі заходи: укладання договорів про співпрацю).
- Облаштування велошляхів (можливі заходи: заснування товариства, укладання договорів про співпрацю).
- Розвиток природних просторів та охорона природи (можливі заходи: заснування товариства, укладання договорів про співпрацю).
- Підвищення економічних показників (можливі заходи: створення спільного центру розвитку економіки).
- Пропозиції у сфері спорту та культури (узгодження між адміністраціями / створення спільних адміністративно-територіальних одиниць).

6.3 Спільна конференція за участі міста та області

Щоб розвивати та втілити перераховані заходи та проекти, необхідно організувати спільну конференцію між містом і областю, долучивши відповідальних осіб з політики, адміністрації, економіки та громадянського суспільства. Така конференція в майбутньому має проводитися щорічно, щоб забезпечити постійний діалог та міжрегіональну співпрацю.

У межах процесу залучення для обраних проектів та заходів варто заповнити «схему дій»

6.4 Концепція розвитку житлових районів

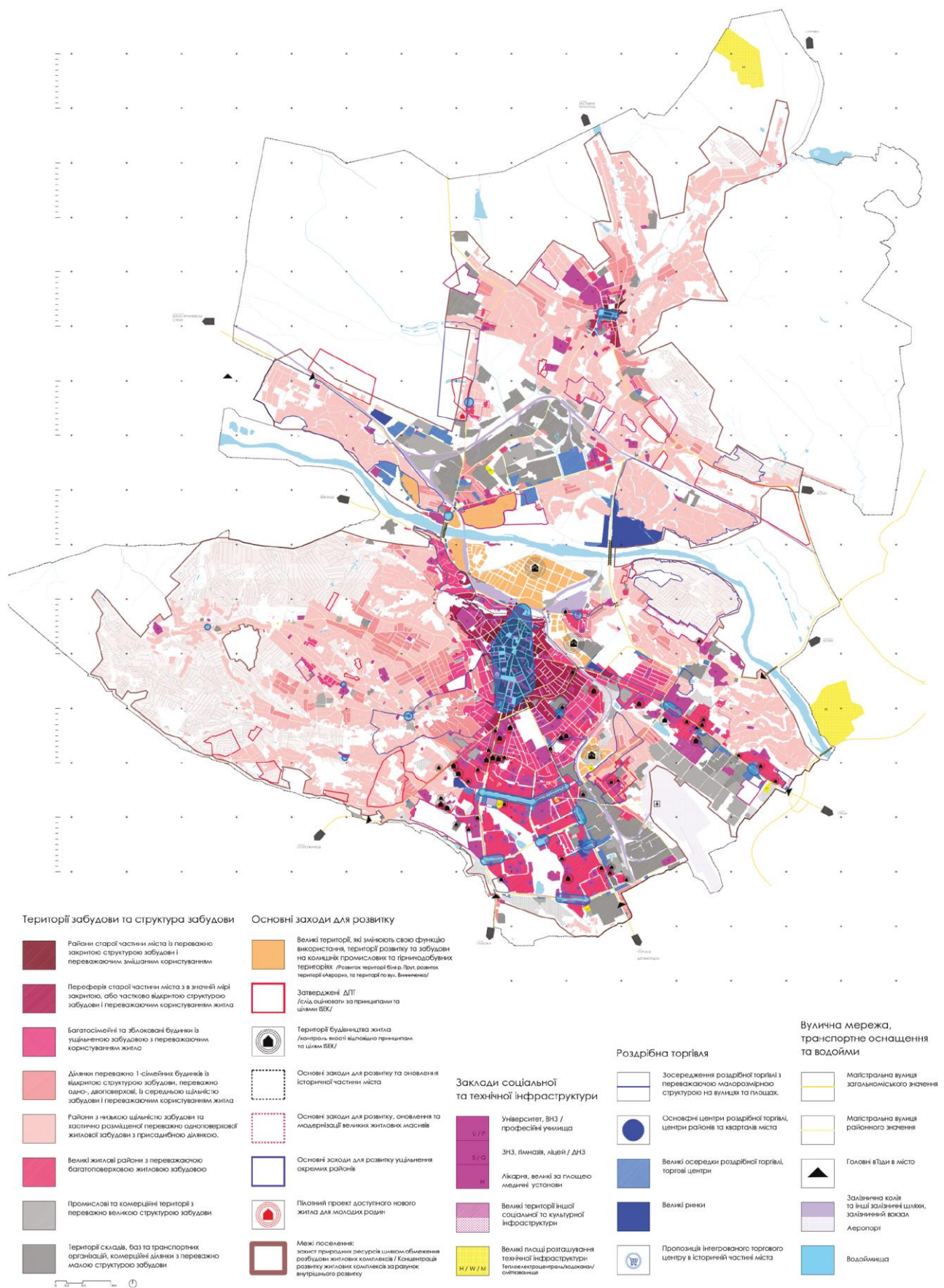
Окреслена концепція розвитку житлових районів заснована на принципах запланованого поліцентричного, компактного та змішаного використання міського розвитку для Чернівців.

План «Концепція розвитку житлових районів» презентує райони відповідно до структур забудови та типологій поселень. Для різних районів мають встановлюватися правила подальшого розвитку. План визначає також специфічні райони, що були ідентифіковані під час семінарів з архітекторами міста як зони ущільнення, а також окреслює найважливіші конверсійні зони для сталого внутрішнього розвитку (район між залізничним вокзалом та Прутом, Аврора, вул. В. Винниченка).

Також тут представлені нові проекти забудови території, що вже реалізуються. Позначені тут і території нових проектів, які ще не реалізуються (відповідні містобудівні концепції щодо цього наведені в додатку «Дослідження стану житлового будівництва, наявне планування_10/2017»). Їх треба переглянути і оцінити відповідно до принципів та цілей ІКРМ. Окрім наведених вище критеріїв, важливими також є принципи людського масштабу, екологічного міста та добросусідства.

Окрім згаданих конверсійних зон, наведено та наочно представлено як особливий центральний елемент розвитку також оновлення старого міста, реставрація та оцінка великих житлових масивів, доущільнення індивідуальної забудови. Для обмеження подальшого розростання міст за рахунок ландшафту та уможливлення ефективного завантаження інфраструктури, розростання поселень має обмежуватися; це підкреслюється зображеною обмежувальною лінією для поселень.

Специфічні місця розташування як фактори розвитку центрів (торгівля та забезпечення), досліджень, освіти та соціальної і технічної інфраструктури представлені окремо з огляду на їх особливе значення для розвитку міста. Для цих функцій необхідно визначити подальшу потребу в території та місцях розташування.

Концепція розвитку територій для забудови в Чернівцях

6.5 Концепція розвитку парків, зелених просторів та ландшафту

У межах Інтегрованої концепції розвитку Чернівців розроблено такі заходи та пропозиції проєктів для кращого розвитку парків, зелених просторів та ландшафту:

- Створення оглядових майданчиків в придатних для цього місцях у центральній частині міста та на периферії.
- Створення у місті спеціальної зони для кемпінгу туристів (можливо, в зоні р. Прут).
- Створення культурно-рекреаційних зон в мікрорайоні Садгора.
- Створення міської програми екопросвіти.
- Благоустрій внутрішніх дворів в історичній частині міста.
- Облаштування спортивних та дитячих майданчиків.
- Громадські простори: ремонт вулиць, тротуарів та площ зі створенням списку пріоритетності.
- Місто чистого повітря та якісної питної води.
- Дослідження можливостей забезпечення мешканців міста артезіанською питною водою.
- Розробка концепції розвитку та догляду за зеленими зонами міста.
- Забезпечення озеленення прибудинкової території при спорудженні нових житлових районів.
- Створення рекреаційно-відпочинкових зон на південному березі Пруту.
- «Парк над Прутом» – благоустрій лісової території в районі Гравітону.
- «Букові ліси» – формування громадського рекреаційного простору на Цецино.
- Створення екопарку на базі парку «Жовтневий».
- Відведення місць для виходу собак у всіх районах міста.

Краща охорона та модернізація зелених просторів – надзвичайно важливий елемент. Стан вулиць треба покращувати, а за відсутності зелених насаджень – озеленити. Нова організація автостоянок у визначених місцях повинна передбачити озеленення за прикладом багатьох інших країн, де згідно правил має бути одне дерево на кожні два місця для паркування автомобіля.

Захист, покращення та розбудова зелених та вільних просторів у Чернівцях повинні супроводжуватися більшою обізнаністю громадян про це важливе загальне надбання. Для цього треба організувати воркшопи для школярів, стимулювати та підтримувати ініціативи містян.

Щодо всього міста, необхідно створити якісну мережу зелених просторів, розбудувавши загальну систему на основі вже наявних, а також шляхом сполучення зелених просторів та озелених вулиць.

Під час покращення зелених просторів, їх утворення та доповнення варто враховувати інтереси та потреби всіх жителів. Важливим є безбар'єрне та зручне для людей похилого віку оформлення, з вуличними меблями та конструкціями, які б захищали від сонця, а також з дитячими та спортивними майданчиками для молоді тощо. Створення велошляхів треба узгоджувати із оформленням мережі зелених просторів.

Пріоритетами при покращенні та розбудові зелених та вільних просторів є:

- Визначення чіткої відповідальності. Тут необхідними є також зміни у структурі відповідальних в місцевому самоврядуванні.

- Створення привабливих шляхів.
- Зелені простори можна сполучити шляхом озеленення вулиць.
- Сполучення житлових районів зеленими шляхами повинно бути пріоритетом.
- Зона р. Прут є важливим потенціалом розвитку в майбутньому.
- Разом із розбудовою загальноміської мережі зелених та вільних просторів потрібно покращити та розвивати місця для рекреації в місті та за його межами.
- Цікаві шляхи та площі (особливо в середмісті) треба поєднати із загальноміськими зеленими та вільними площами, також тут передбачається сполучення між запланованими оглядовими майданчиками.
- Збільшення кількості та благоустрій зелених та прибудинкових територій у мікрорайонах міста.

Терміново потрібно покращити стан зелених просторів навколо багатоквартирних будинків у житлових районах. Варто звертати увагу на форму власності землі – приватна, державна чи комунальна, а також чітко визначити відповідальність за благоустрій території. Тоді була б можливість сталого надання у використання земельних ділянок сусідами, відвідувачами та жителями районів. Насамперед для облаштування територій житлових районів повинні активно залучатися мешканці, йдеться про відповідальність та самостійну організацію заходів щодо облаштування територій. Такі заходи необхідні через те, що окремі квартири є у приватному користуванні, і ні ОСББ, ні муніципалітет не мають достатніх ресурсів. Земельні ділянки, розташовані безпосередньо біля будинків, є у приватній власності жителів цих будинків, так само як і внутрішні двори багатоквартирних будинків повинні належати до сфери відповідальності відповідних ОСББ. Такі «приватні» земельні ділянки мають обслуговувати ОСББ або їх відповідальна особа, при цьому варто дотримуватися загальної концепції облаштування зелених та прибудинкових просторів.

Для того щоб забезпечити спільний та послідовний розвиток зелених та прибудинкових просторів в межах багатоквартирних районів, необхідно розробити спільну концепцію розвитку зелених та прибудинкових просторів. Ця концепція повинна вміщувати названі норми та визначити напрямок розвитку, в рамках якого можна інтегрувати індивідуальну концепцію розвитку зелених та вільних просторів в межах багатоквартирних районів, а також облаштувати громадські простори так, щоб їх благоустрій відбувався за низьких витрат із міського бюджету. Концепція розвитку зелених та вільних просторів має передбачити правила для автостоянок. Нові парки в районах міста можна створювати на базі наявних ландшафтних форм та поєднати їх із загальноміською мережею зелених та вільних просторів.

У межах благоустрою територій житлових районів садові ділянки можна перетворити на території індивідуального користування. Однак право власності залишає за собою ОСББ або муніципалітет, а безпека гарантується шляхом укладання з користувачами довгострокових договорів на оренду за низьку орендну плату.

Щоб сприяти та дати можливість мешканцям облаштувати та створити якісні зелені та вільні простори в межах житлових районів, місцеве самоврядування має розробити спеціальну програму. При цьому для ОСББ, мікрорайонів та ініціативних груп кварталів потрібно створити центр надання консультацій та підтримки.

Треба чітко визначити принцип дій таких «груп самодопомоги», а також умови для подання заяви та отримання фінансування. Така програма фінансування спрямована на сталу підтримку особистої ініціативи та отримання мешканцями багатоквартирних житлових районів земельних ділянок. Для територій, які будуть облаштовані згідно з такою програмою,

гарантуватиметься надійність довготривалого планування, щоб жителі були впевнені, що ініціативи для їхнього району мають сенс, а земельні ділянки в короткостроковій перспективі не будуть виділені для іншого користування. Така комплексна концепція ландшафту має стати основою та визначати вимоги для заходів щодо облаштування житлових районів за власною ініціативою. Згідно з такими вимогами треба чітко визначити планувальні рамки для освітлення, матеріалів для дорожнього покриття та автостоянок, облаштування місць для збору сміття та ін. Також необхідно розробити правила для погодження між мешканцями щодо реалізації заходів.

МІСЬКІ ПАРКИ ТА ЗЕЛЕНІ ПРОСТОРИ

- Міські парки, сквери
/захист, збереження та модернізація/
- Вільні простори кварталів міста та житлових масивів
/захист, збереження та модернізація/
- Великі природні елементи ландшафту і простори в рамках структури міста та поселення /захист та модернізація/
- Відкриті структури ландшафту із переважанням сільськогосподарським використанням /захист та модернізація/
- Ліс та заліснена територія /захист, збереження та модернізація/
- Кладовище [православні, єврейські, загальні] /захист, збереження та модернізація/

- Спортивна інфраструктура /захист, збереження та модернізація/
- Територія малих садів із приватними садибними ділянками та прилеглою забудовою із садибними або дачними буд. /захист, збереження та модернізація/
- Водоймище
- Об'єкти технічної інфраструктури /водостійники, звалище твердих відходів/
- Квартал переважно житлової та мішаної функції
- Промислова зона, складська та транспортна бази, торгівля

ОСОБЛИВІ ПРОСТОРИ ДЛЯ РОЗВИТКУ ЛАНДШАФТУ

- Розвиток ландшафтного середовища біля р. Прут
- Зелене регіональне сполучення в межах міста, захист /розширення та модернізація/
- Сполучення прилеглої ландшафтного середовища
- Основні заходи для розвитку існуючих парків
- Основні заходи для збереження та розвитку озеленення головних вулиць міста
- Зелений коридор з пішохідними та велосипедними доріжками

ОСОБЛИВОСТІ СТРУКТУРИ РОЗВИТКУ ЛАНДШАФТУ

- Топографічні особливості, найвищі точки
- Оглядні майданчики

Концепція розвитку парків, зелених просторів та ландшафту

7 Концепція сталого розвитку транспорту та мобільності Чернівців 2030

7.1 Формулювання завдання, виклики та керівні положення

Реалізація Концепції сталого розвитку транспорту та мобільності є складовою Інтегрованої концепції розвитку Чернівців 2030 (ІКРМ 2030).

Для розвитку Чернівців планування мобільності та транспорту займає особливе місце, оскільки:

- велика частина вулиць перебуває у незадовільному або поганому стані;
- досі немає об'їзних шляхів для середмістя, а весь трафік проходить головною вулицею міста;
- громадський транспорт потребує значної модернізації та організації;
- досі немає велошляхів та пропозиції нових транспортних засобів (каршерінг, оренда велосипедів та електричних мопедів, електротранспорт та ін.), а також не вистачає «гнучкого» сполучення між різними видами транспорту;
- регіональна, національна та міжнародна інфраструктура, яка дозволяє дістатися до Чернівців як для наземного, так і для повітряного видів транспорту (дороги, залізниця, аеропорт) – недостатньо розвинена.

Для дослідження такої проблеми у міста немає достатньо ресурсів. Необхідно цілеспрямовано використати наявні ресурси для важливих заходів та проектів. Слід залучати грантові кошти, а для цього потрібно представити зміст Концепції та сформульовані проекти та заходи.

Транспортна ситуація у Чернівцях вказує на значну потребу у покращенні. Це стосується не тільки розбудови транспортної інфраструктури, але необхідно зважати на те, що кількість приватних автомобілів та подолана відстань однією особою за день і надалі збільшуватиметься. До того ж зрозуміло, що просто «і так далі» планування буде недостатнім для подолання актуальних та майбутніх викликів.

За допомогою Концепції сталого розвитку мобільності та транспорту буде досягнуто таких принципів:

- рівність усіх учасників дорожнього руху та врахування їхніх інтересів;
- інтеграція транспортної інфраструктури у міську, а це означає, що профіль та спосіб організації дороги залежить від конкретної ситуації, безпосередньо на локації – Генію місця (лат. *genius loci*), а не навпаки. Міська структура не повинна змінюватися відповідно до вимог та бажань транспортних інженерів, а будинки не потрібно руйнувати для розширення дороги;
- особлива підтримка громадського транспорту та міських перевізників (менше приватних автомобілів), таким чином зміниться політика розвитку транспорту;
- поступове оновлення існуючої вулично-дорожньої мережі;
- цілеспрямоване продовження існуючої мережі доріг;
- облаштування мережі велошляхів на основі існуючих доріг, а також у межах зелених просторів;

- створення нових можливостей для міського життя шляхом зменшення доріг для автомобільного транспорту у середмісті;
- заохочення пішохідного та велосипедного рухів;
- доступність вулиць та площ для всіх.

Необхідно впроваджувати інтегрований та орієнтований на заходи принцип планування, який відповідав би вимогам міста та враховував:

- високу якість громадського транспорту;
- систему для іншого спільного транспорту (таксі, каршерінг, оренда автобусів);
- ефективну інтеграцію усіх транспортних засобів;
- благоустрій та облаштування доріг;
- покращення умов для пішоходів;
- політику землекористування (сприяння внутрішньому розвитку), з покращеною щільністю забудови та багатофункціональними сферами використання;
- зменшення кількості моторизованого приватного транспорту;
- розбудову потенціалу для планувальників та зацікавлених сторін, особливо, враховуючи взаємозв'язок між трафіком та структурою поселення;
- підвищення обізнаності громадськості для сприяння еко-мобільності;
- використання інструментів планування, які легко реалізувати.

Концепція сталого розвитку мобільності та транспорту Чернівців має показати, враховуючи існуючу ситуацію та потенціал міста, шляхи та можливості покращення і модернізації всього транспортного сектору. При цьому немає наміру зробити Чернівці «зразковим містом» з ідеологією екологічного транспорту, так само, як і не передбачається розбудовувати Чернівці, тільки як дружнього до автомобілів міста. Йдеться про забезпечення доступності та мобільності, розбудову згідно з високими стандартами та досягнення балансу між різними видами транспорту та їхніми інтересами. Транспортна політика та планування, складовими яких є створення здорових умов для життя, сприяння економіки та заходів на ринку праці, модернізація історичної частини та житлових районів міста, а також захист ландшафту і природних ресурсів, котрі повинні служити людям. Тому конфлікт інтересів у сфері транспортної політики та планування є звичним явищем, яке слід вирішити збалансованим, але послідовним та цілеспрямованим плануванням.

Концепція сталого розвитку мобільності та транспорту має враховувати інтереси мешканців. При цьому потрібно використовувати якомога менше додаткової території для розвитку транспортної інфраструктури, а транспорт не повинен завдавати шкоди довкіллю та уникати непотрібного додаткового дорожнього руху. Щоб пересування містом було зручним та швидким треба використовувати сучасні можливості, поєднувати різні транспортні засоби із врахуванням різних потреб. За необхідності створити мультимодальні пропозиції та нову структуру (каршерінг, карпулінг та ін.).

7.2 Загальні принципи планування розвитку сталої мобільності та транспорту

Планування сталої мобільності та транспорту повинно завжди ґрунтуватися на інтегрованому підході до умов, вимог та інтересів усіх груп населення. Сталий розвиток означає, що екологічні, економічні та соціальні аспекти розглядаються інтегровано, під час планування якого слід зважати на вимоги сталого розвитку міста та міських районів, які можна розвивати щільно, багатофункціонально та поліцентрично.

10 принципів сталої міської транспорту:

Планування міст високої щільності забудови та людського масштабу

- Інтеграція міського та транспортного розвитку.
- Пріоритетність громадського транспорту.

Проведення аналізу впливу транспорту для нових проектів забудов

- Пріоритет розвитку малого бізнесу у сфері роздрібної торгівлі та обслуговування.
- Розробка багатофункціональних міських кварталів.
- Створення міських площ.
- Уповільнення та зниження автомобільного трафіку
- Житлові квартали, вільні від руху автомобілів.

Розвиток міст, орієнтованих на громадський транспорт

- Розвиток центрів у районах міста.
- Створення торгових об'єктів на важливих вузлах пересадки.

- Розміщення офісних приміщень близько до станцій та зупинок громадського транспорту.
- Організація велопаркування на зупинках.
- Розміщення багатоквартирних будинків навколо зупинок громадського транспорту.

Оптимізація дорожньої мережі та її використання

- Забезпечення дотримання правил дорожнього руху.
- Зменшення швидкісного режиму в житлових районах до 30 км / год та нижче
- Надання інформації про дорожню обстановку (своєчасне прибуття, затори, місця для паркування).
- Вдосконалення перехресть, критичних для пішоходів, велосипедистів та громадського транспорту.
- Підвищення зв'язності та транспортного сполучення районів міста і зменшення кількості об'їздів.
- Забезпечення певної вартості землі поруч з громадським транспортом.

Вдосконалення громадського транспорту

- Забезпечення високої якості обслуговування громадським транспортом на основі показників ефективності.
- Проста та справедлива система оплати проїзду.
- Створення асоціації громадського транспорту для інтеграції розкладів руху, тарифів та квитків.
- Використання якісних служб таксі.
- Ефективні системи громадського транспорту, в яких широко представлено швидкісні автобусні перевезення та рейковий транспорт
- Зручні вузли пересадки.
- Сприяння інтеграції короткострокової оренди авто в систему громадського транспорту.

Контроль використання транспортних засобів

- Гнучкий графік роботи чи робота з дому.
- Стимулювання поїздок на роботу на велосипеді чи громадським транспортом.
- Робочі квитки.
- Оплата за кілометр / цінова політика («плати стільки, скільки їдиш»).
- Можливість користуватися службовим авто для особистих цілей за рахунок зменшення зарплати.
- Політика паркування транспорту компаній.
- Обмеження переміщень.
- Міські логістичні центри.
- Розміщення малоповерхової забудови на відстані, зручній для поїздок на велосипеді, та забезпечення велоінфраструктури.

Заохочення пішохідного та велосипедного руху

- Реалізація комплексних велосипедних та пішохідних міських програм.
- Створення повноцінної міської велосипедної мережі.
- Велосипедні магістральні шляхи.

- Обмеження зростання велосипедного простору для автомобілів.
- Прибрати перешкоди для пішоходів.
- Система міського велопрокату.
- Високі стандарти якості планування тротуарів, велосипедних доріжок та вулиць «для всіх».
- Пішохідні зони.
- Призначення у структурі транспортної адміністрації радників з питань велосипедного та пішохідного руху.
- Зелені хвилі для велосипедистів.
- Підвищення безпеки для пішоходів і велосипедистів на перехрестях.

Просування екологічних транспортних засобів

- Закупівля екологічно чистих транспортних засобів для потреб міста.
- Інфраструктура для чистих видів палива.
- Просування екологічно чистого палива.
- Відповідне оподаткування палива.
- Винагорода (за ефективність транспортного засобу).
- Зони доступу транспорту з низьким рівнем викидів.
- Перевірка та технічне обслуговування.
- Схеми утилізації / модифікації транспортних засобів.

Управління паркуванням

- Баланс пропозиції місць для паркування.
- Помітне маркування місць для паркування авто на вулиці.
- Політика у сфері паркування, наприклад максимальна кількість паркомісць.
- Інформація про місце для паркування.
- Забезпечення дотримання правил паркування.
- Обмеження тривалості паркування.
- Встановлення плати за паркування.

Стратегії комунікації

- Просування продукції місцевого виробництва (зменшує потребу у транспортуванні).
- Пропозиція відпочинку поруч з домом.
- Нагородження компаній, дружніх до велоруху.
- Компанії популяризації їзди на велосипеді.
- Забезпечення доступу до даних для розробників додатків для смартфонів.
- Маркетинг для поліпшення громадського транспорту.
- Програма спільних поїздок автомобілем.
- Зручні сайти операторів громадського транспорту.

Комплексний підхід до вирішення проблем

- Створення установ, які б відповідали за сталий розвиток міського транспорту.
- Інтегроване управління міського та транспортного планування.
- Співпраця громадського транспорту.

- Заохочення громадян до створення неурядових організацій.
- Спілки споживачів.
- Інтегрування транспорту в план протидії змінам клімату.
- Вимірювання викидів.
- Розвиток, запровадження та просування комплексних планів сталої міської мобільності.
- Моніторинг запровадження та втілення заходів.
- Початок процесу оцінки та обговорення для зацікавлених сторін.

Значення системи громадського та екологічного транспорту

Опираючись на міжнародний досвід, який показує, що потреби наших міст та міських агломерацій не можуть зосереджуватися на індивідуальних, моторизованих транспортних засобах (вантажівках, легкових автомобілях, мотоциклах, скутерах), а надмірна розбудова доріг змінює наші міста, зростання міста руйнує ландшафт і призводить до збільшення кількості приватного транспорту. Тому для сучасного планування мобільності та транспорту особливе значення мають покращення системи громадського та екологічного транспорту. Зображення нижче показує скільки простору потрібно для різного транспорту. Сюди слід ще додати простір для автостоянок.

Необхідний простір для різних транспортних засобів

Таким чином, стає зрозуміло, що тільки покращення системи громадського транспорту – хороше вирішення транспортної ситуації міст, яка також забезпечить необхідну щільність забудови для інтенсивного громадського життя. Проте планування транспорту та мобільності потрібно розвивати в поєднанні з різними видами транспорту, наприклад, перехоплюючи зупинки з можливістю зміни з автомобіля на громадський транспорт, або поєднати з їздою на велосипеді (велопаркування, оренда велосипедів), а також послідовне регулювання індивідуального транспорту є надзвичайно важливим.

Заміна приватного транспорту громадським – можлива, проте вимагає модернізації системи згідно з наступними критеріями:

- Надійність – користувачі можуть покладатися на розклад руху для планування своїх поїздок.
- Регулярність – хороша інтенсивність руху.
- Пунктуальність – вчасне прибуття та відправлення без затримок.
- Гнучкість – правильне облаштування відстані та пунктів пересадки.
- Комфорт – відповідний рівень комфорту поруч із приватними автомобілями.

Підвищення привабливості громадського простору

Паралельно до впровадження Концепції розвитку сталої мобільності та транспорту потрібно підвищити привабливість громадського простору. Це важливо для того, щоб середмістя та центри міських районів знову стали привабливим життєвим простором, а проживання та працевлаштування в середмісті та різних міських районах було комфортним та цікавим. Проте підвищити привабливість міста можна тільки шляхом впровадження Концепції сталої мобільності та транспорту; іншими словами, на тих ділянках, де буде зменшена кількість автомобілів – буде створено простір для міського життя.

Для досягнення мети необхідні:

- зручне сполучення доріг для пішоходів та велосипедистів;
- широкі тротуари;
- зручна мережа велошляхів;
- благоустрій площ та зелених просторів;
- зони з обмеженням для індивідуального моторизованого транспорту.

У результаті матимемо:

- збільшення безпеки для жителів;
- збільшення простору для пішоходів;
- збереження архітектурної спадщини;
- зміцнення естетичних цінностей міста.

7.3 Попередній збір даних та аналіз транспорту та мобільності

Транспортна інфраструктура, інтенсивність руху та очікуваний розвиток

Виклики, які постають перед містом з'являються через різноманітні процеси розвитку. Зміна структури економічного сектору у 1991 році призвела до зменшення кількості працівників на великих підприємствах, у зв'язку з чим значно змінився і транспортний рух. Нові вимоги до мобільності, нові типи житла, зростаючий розподіл структури економічного сектору та розселення, призвели до збільшення кількості індивідуального транспорту, незважаючи навіть на економічну кризу. Послідовної та довготривалої адаптації до нових умов не відбулося, а вся транспортна система розвивалася шляхом малих змін та без будь-якої загальної концепції мобільності. Для Чернівців важливу роль відіграє не лише зміна структури, яка відбулася в усьому українському суспільстві, а й наявність природного бар'єру. Топографія території визначає необхідні інфраструктурні заходи та показує значні виклики. Історично зумовлений розвиток міста приніс із собою рішення, які необхідно заново структурувати. Отже, слід обдумати розташування аеропорту і частково ділянки залізничної

колії, та заново включити у структуру міста. Можливо, найбільшим викликом є зміна руху у середмісті, в результаті чого регіональний рух, сполучення між міськими районами, а особливо між щільно заселеними районами панельної забудови в південній частині міста та великомасштабні промислові території на півночі Пруту отримають тільки вигоду. Для розвитку середмістя, де зараз проходить весь трафік між південною та північною, а також між східною і західною частинами міста, таке завдання є терміновим для проведення сталої ревалоризації. Невідкладно необхідно розробити Концепцію мобільності, з метою досягнення інклюзивної мережі доріг, екологічної мобільності, а також зменшення забруднення повітря та шумового навантаження.

Виклики та очікувані результати дослідження мобільності за допомогою мобільного додатку Modalyzer, 2017 р.

У 2017 році за дорученням GlZ «Центр інновацій у сфері мобільності та суспільних змін (InnoZ) ГмбХ», Берлін, розробив дослідження «Відслідковування мобільності у м. Чернівці, Україна» (див. короткий звіт у додатку). Автори дослідження зробили такі висновки.

Використання «великих масивів даних» для досліджень мобільності відкриває нові можливості в ухваленні рішень виконавчими органами та уможливорює більш інформовану консультативну підтримку. Багато процесів мобільності вперше аналізувалися в Чернівцях.

Зокрема, дослідження дозволило згенерувати великий масив даних щодо поведінки мобільності на основі відслідковування за допомогою GPS у Чернівцях, де до участі у проєкті зареєструвалася 281 особа. У просторовому сенсі вибірка охоплює все місто (див. Розділ 3.3). Вдалося записати більше 15 000 сегментів руху та 30 000 км.

У місті поширене користування приватними легковими автомобілями та громадським транспортом. Час пересадки на громадському транспорті досить короткий. Серед молоді значною популярністю користується велосипед. Було проведено аналіз впливу інфраструктури на швидкість пересування велосипедом та вибір маршруту (Розділ 4).

Окрім того, для більшості учасників найважливішим способом пересування є ходьба. Експерти називають її «сплячим гігантом».

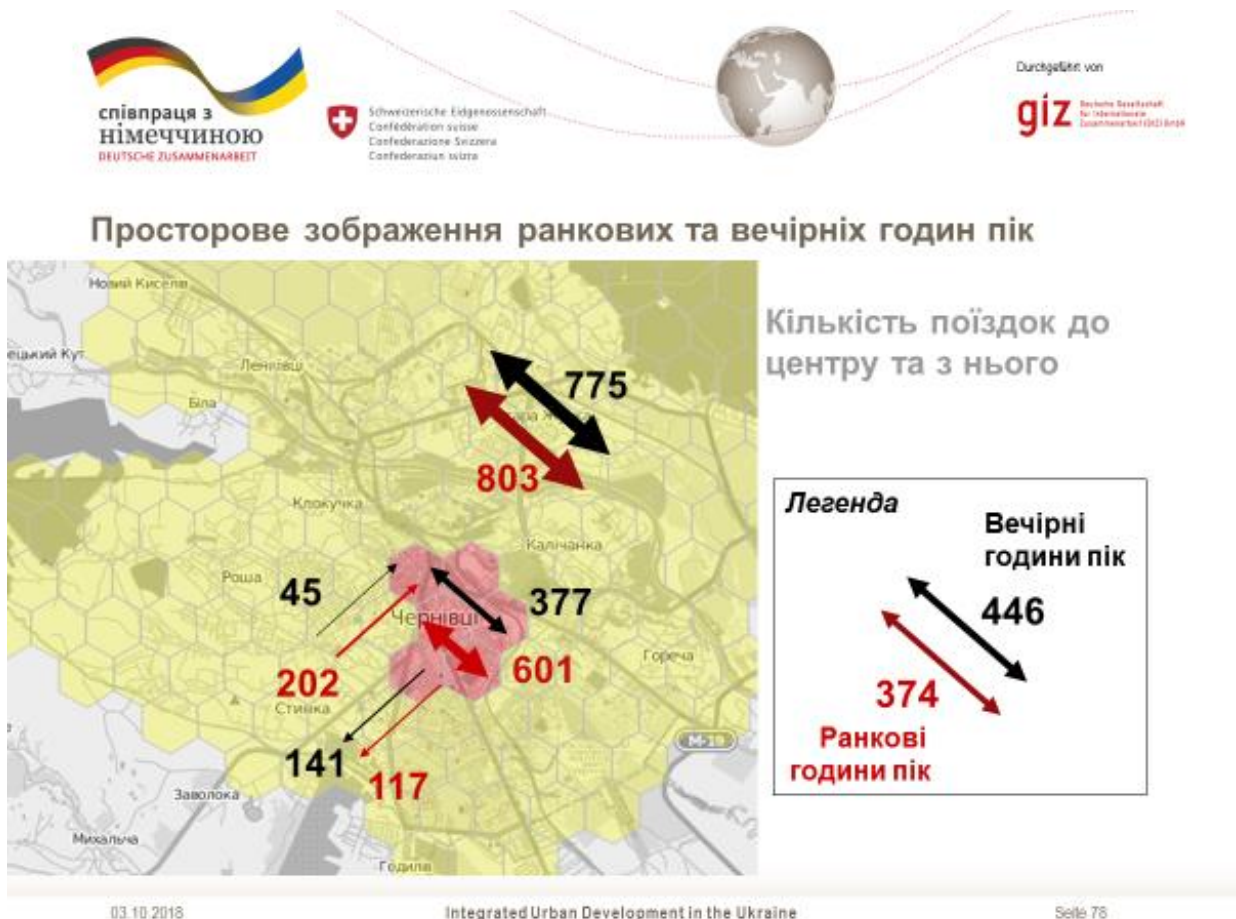
Під час дослідження було отримано також багато інших результатів, які описують мобільність у місті. Наприклад, однотипна поведінка щодо мобільності зустрічалася лише зрідка. Для години «пік» є характерним використання майже усіх видів транспорту.

За наявності результатів аналізу вибірка створює можливості для стимулювання напрацювання нових ідей, гіпотез, а також заходів планування.

У Розділі 5 подано кілька рекомендацій, зокрема приділити більшу увагу активним способам пересування у майбутньому. Наприклад, варто наголосити на важливій ролі ходьби, підкреслюючи її значення та особливу роль у забезпеченні доброго самопочуття людини, а також на розвитку громадського транспорту за рахунок активної розробки відповідної політики. Схема велосипедного способу пересування сприяла б майбутньому розвитку активної та сталої системи пересування містом (короткий звіт, InnoZ, с. 7).

Просторове зображення дослідження чітко показує, що для Чернівців характерний рух із та до середмістя, і майже немає руху між різними районами міста навколо центру. Важливо

відзначити, що більша частина трафіку в середмісті та за його межами є транзитною. Тобто це два види руху, які можна значно зменшити за допомогою відповідних заходів. Для транзитного трафіку потрібно облаштувати об'їзну дорогу, а для транспортного руху в центрі слід надати альтернативні пропозиції транспорту (громадський транспорт, велодоріжки тощо) та обмежити використання індивідуальних моторизованих видів транспорту.

«Просторове зображення ранкових та вечірніх годин пік», Підсумковий звіт дослідження мобільності у м. Чернівці, InnoZBerlin, 27.10.2017, с. 78

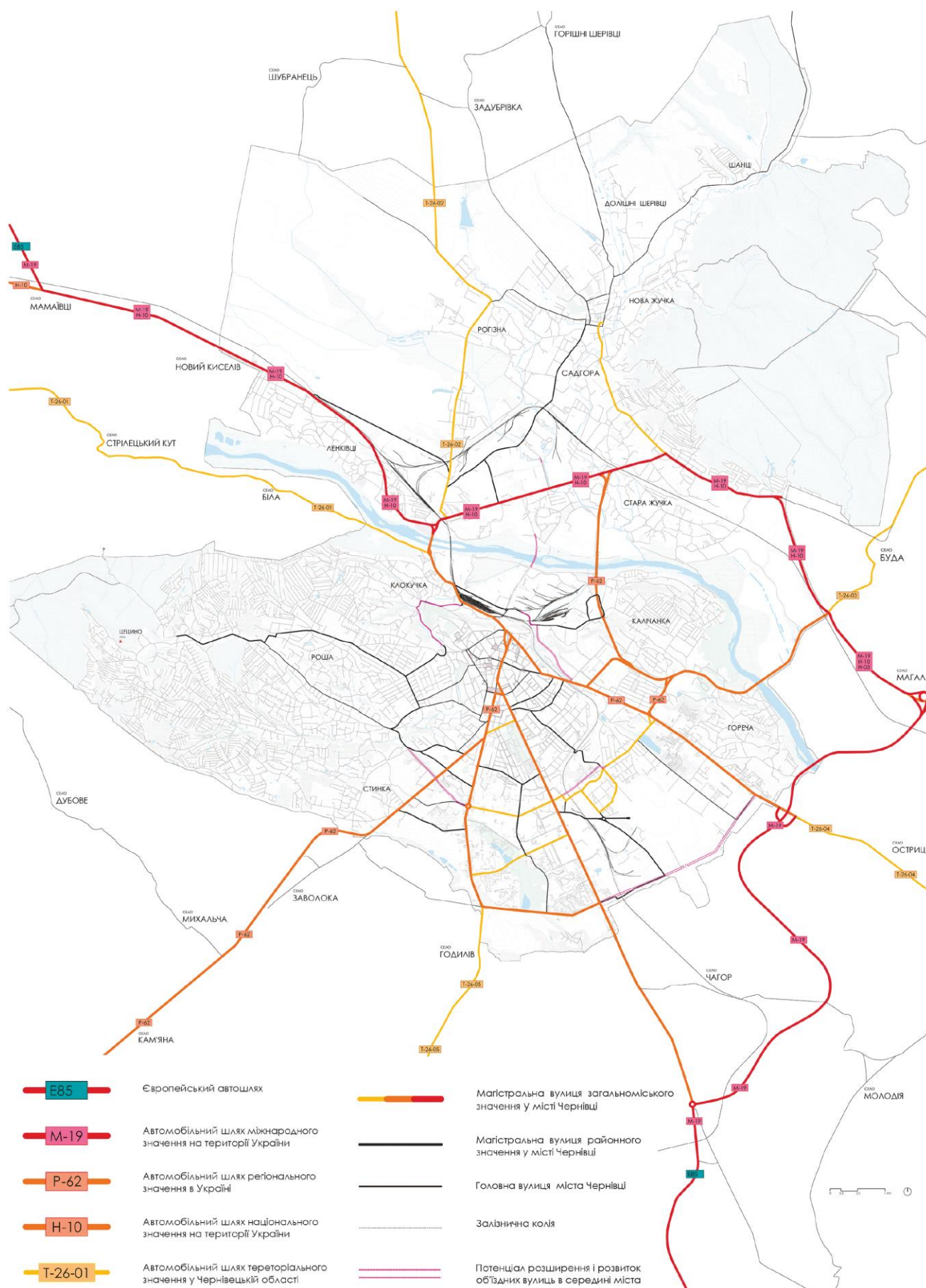
Детальний аналіз

Аналіз ієрархії та стану доріг у всьому місті

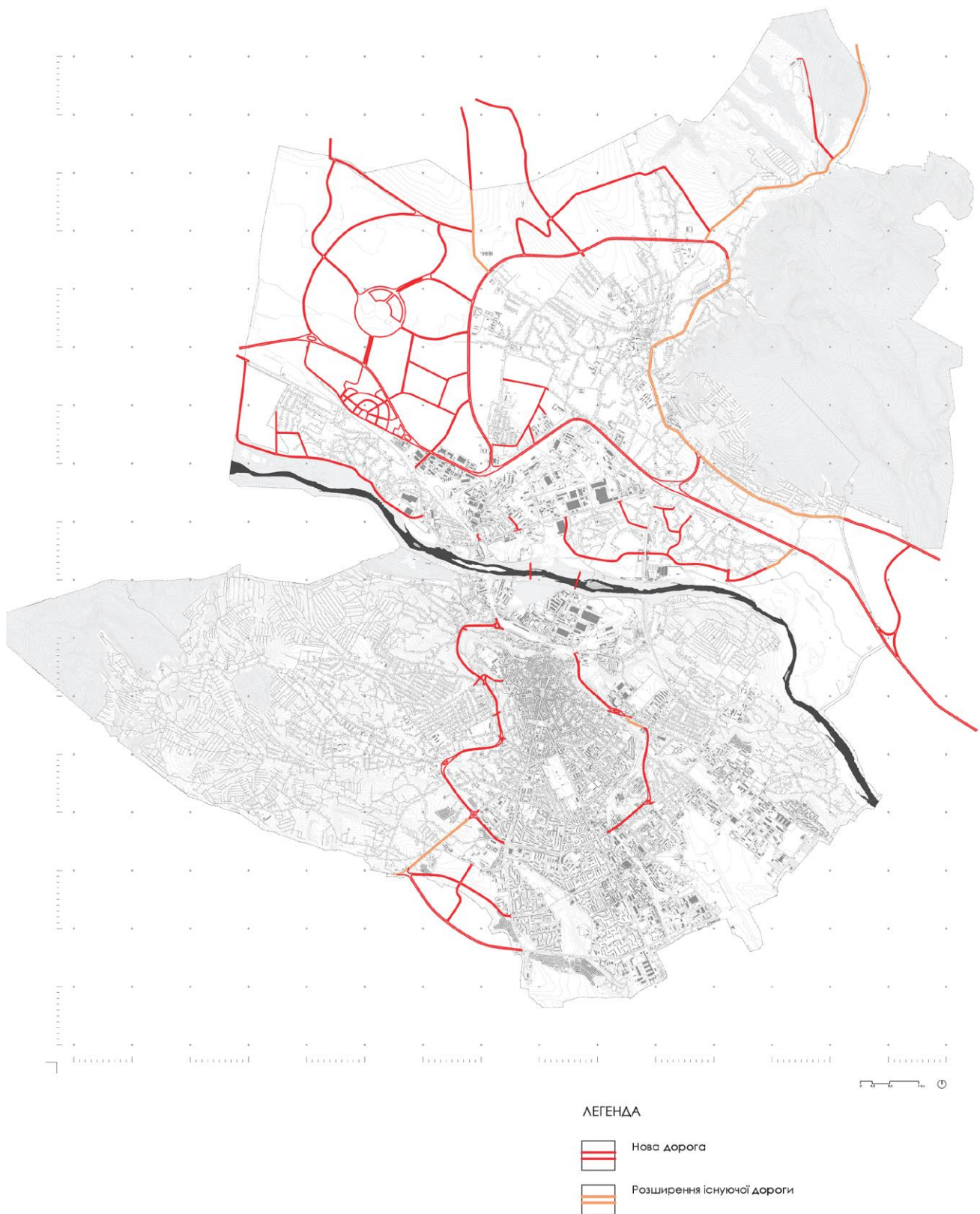
Карта «Ієрархія доріг у Чернівцях та потенціал розширення мережі» показує існуючу мережу доріг та потенціали для покрової та інтегрованої розбудови. Головні вулиці міста прокладено через середмістя. Лише автомобільний шлях міжнародного значення М-19 (Європейський маршрут Е 85) пропонує об'їзд із східної сторони середмістя та міських районів. Проте для транспортного зв'язку між південними та північними міськими районами таке сполучення некомфортне. Такий рух проходить через історичну частину міста або частково другорядними дорогами навколо середмістя, через що у деяких житлових районах виникає значне навантаження. Досі немає надійної та транзитної об'їзної дороги для

середмістя, яка могла б бути облаштована з урахування потенціалу під час розбудови мережі доріг.

Генеральний план Чернівців 2014 року показує детальні пропозиції розбудови нових доріг. Також пропонується об'їзна дорога, із великим захопленням межуючого житлового району та ландшафту. Детальні пропозиції щодо прокладання нових доріг, а також будівництво об'їзної дороги для середмістя як міської «швидкісної дороги» з економічної та екологічної точки зору наразі не є реалістичними, і, з огляду на стале планування мобільності та транспорту, не є змістовними.

Ієрархія доріг Чернівців та потенціал розширення мережі

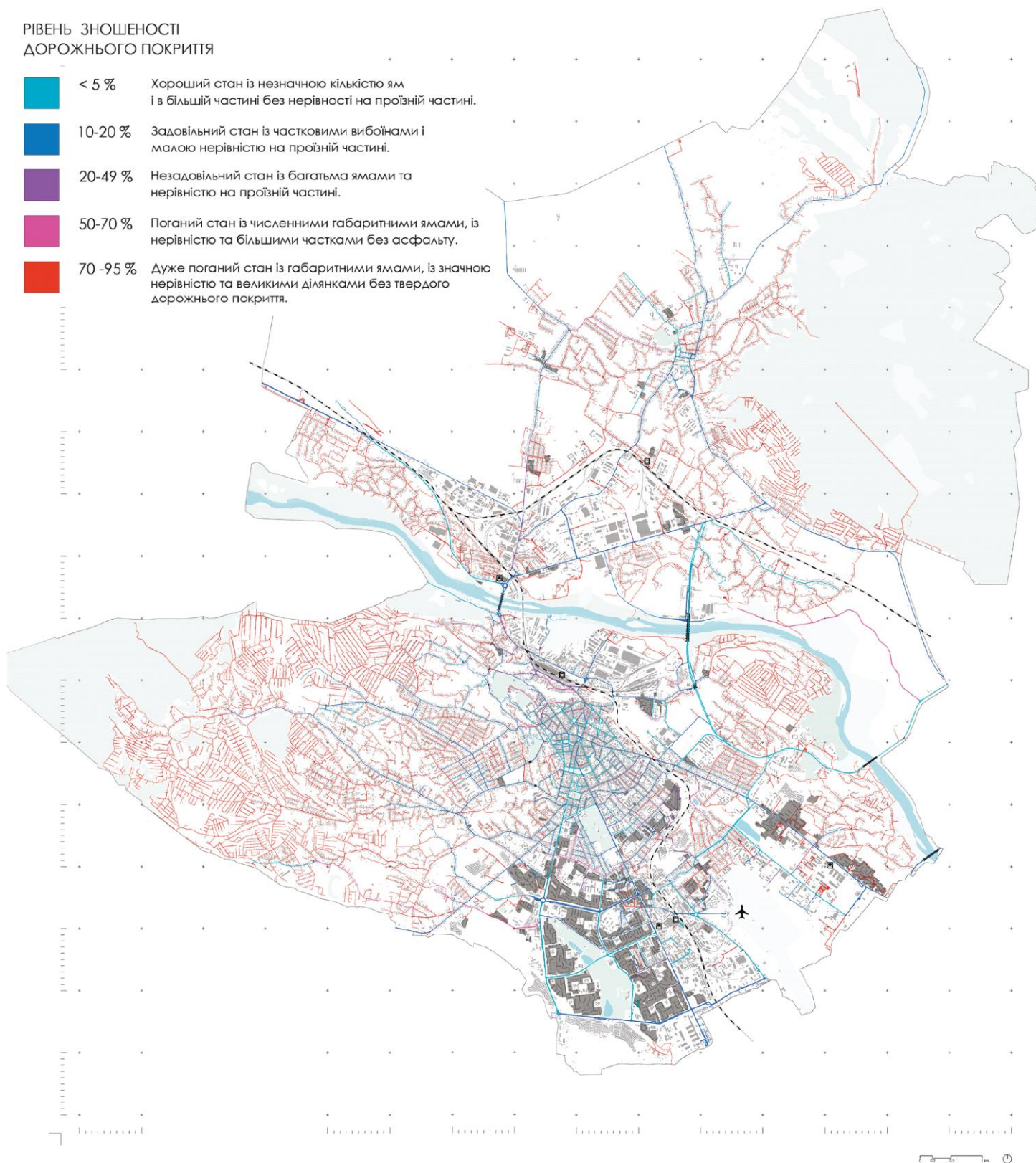

Пропозиції будівництва доріг згідно з Генеральним планом Чернівців 2014 року

Представлена карта «Стан основних доріг» ґрунтується на обізнаності місцевості, інформації наданої міською радою, цільовому дослідженні та ортофотознімках. Карта показує, що значна частина вулично-дорожньої мережі Чернівців знаходиться в помірному або поганому стані. Навіть для вулично-дорожньої мережі основних доріг є значна потреба у ремонті. Багато під'їзних вулиць окремих районів і досі залишаються без твердого покриття.

РІВЕНЬ ЗНОШЕНОСТІ
ДОРОЖНЬОГО ПОКРИТТЯ

	< 5 %	Хороший стан із незначною кількістю ям і в більшій частині без нерівності на проїзній частині.
	10-20 %	Задовільний стан із частковими вибоїнами і малою нерівністю на проїзній частині.
	20-49 %	Незадовільний стан із багатьма ямами та нерівністю на проїзній частині.
	50-70 %	Поганий стан із численними габаритними ямами, із нерівністю та більшими частками без асфальту.
	70 -95 %	Дуже поганий стан із габаритними ямами, із значною нерівністю та великими ділянками без твердого дорожнього покриття.

Стан головних доріг

Аналіз мережі громадського транспорту

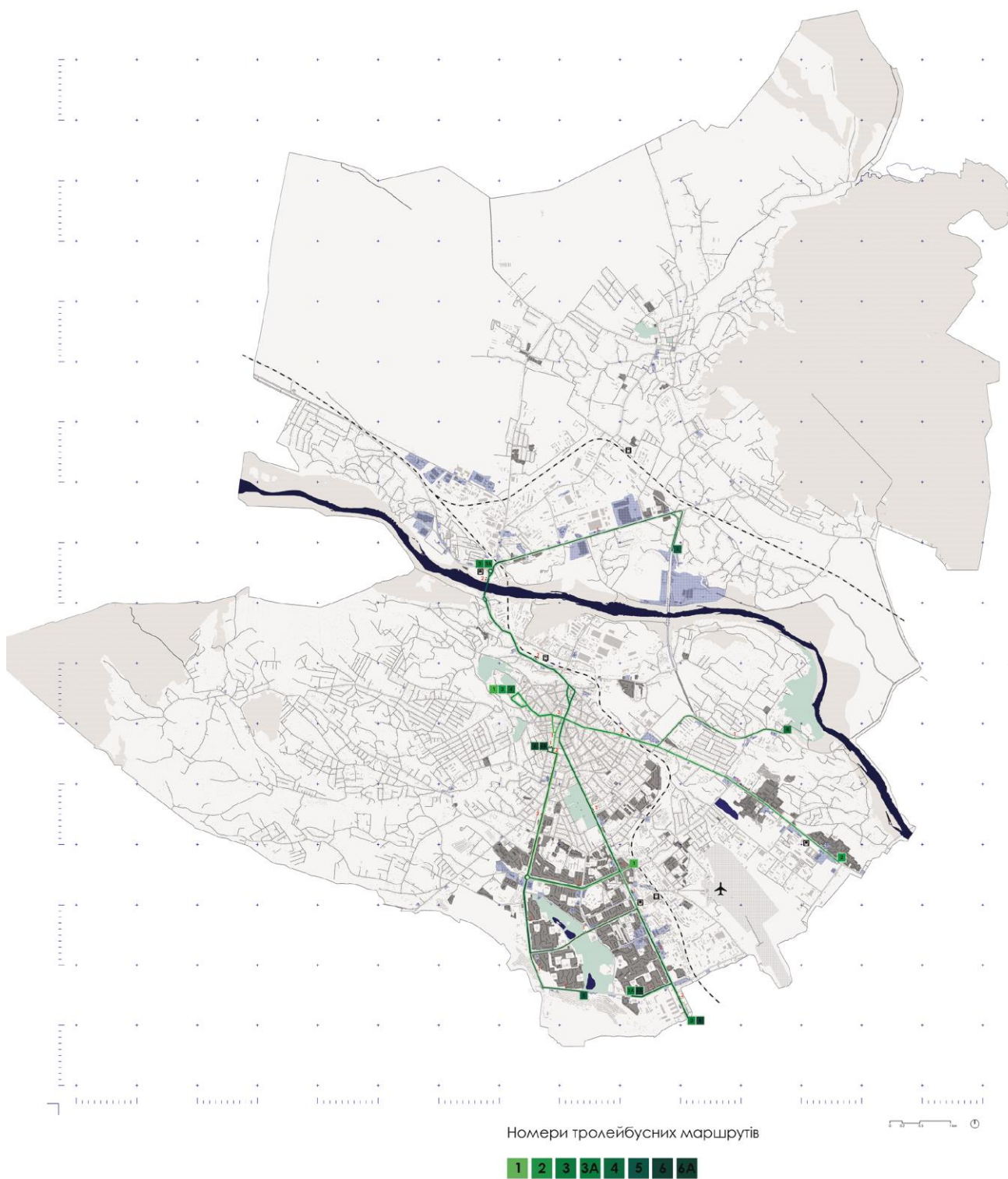
Сьогодні вісім маршрутних ліній тролейбусів з'єднують щільно заселені південні та південно-східні райони міста, залізничний вокзал та промислові зони на північному березі р. Пруту. Всі маршрути проходять через середмістя. Рухомий склад тролейбусів вже застарів, проте муніципалітет по чергово оновлює його.

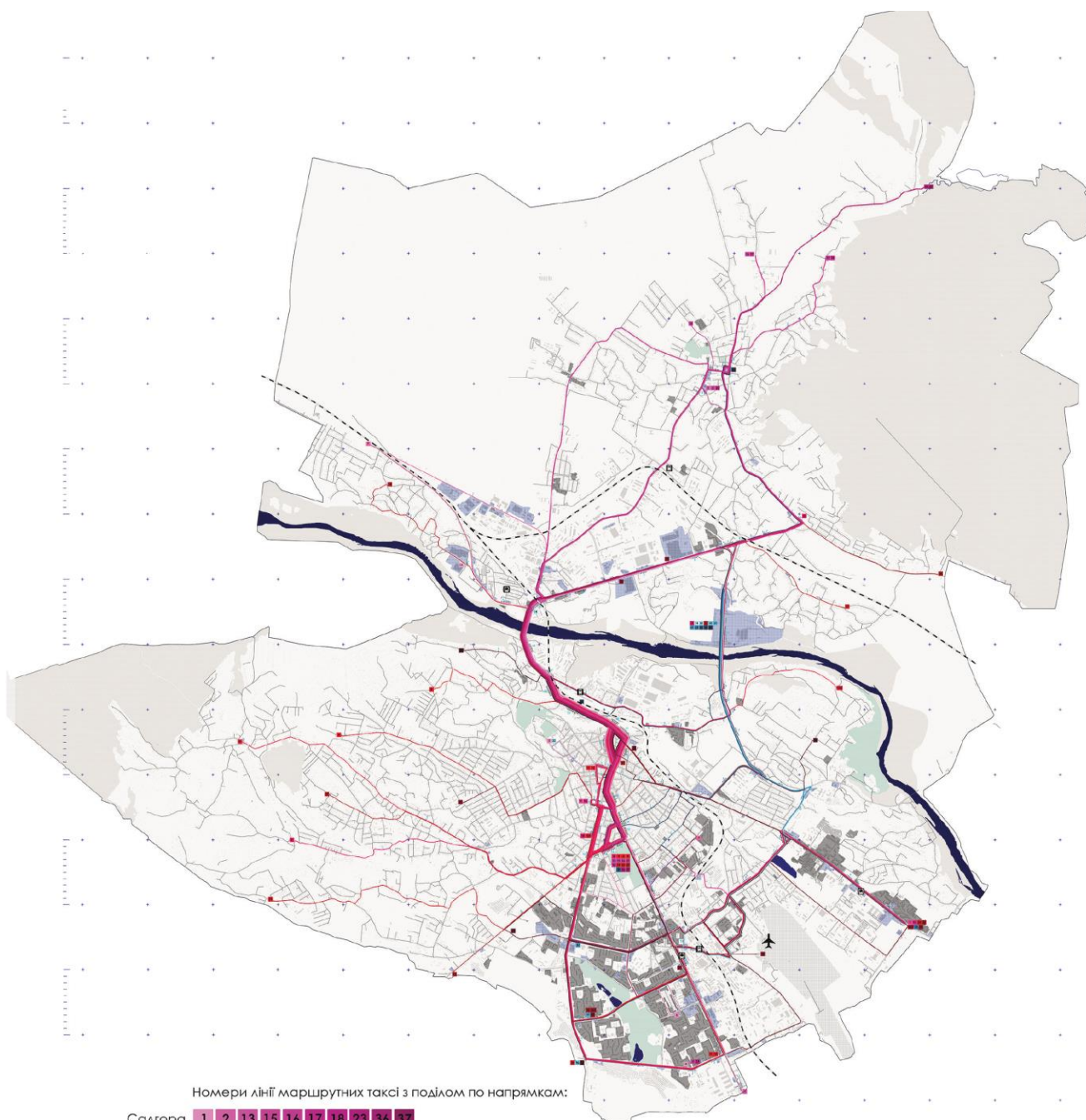
У 2018 році були закуплені нові тролейбуси, які можуть долати деяку відстань (близько 15 км) без електрики. Завдяки цьому маршрут одного з тролейбусів був продовжений аж до історичного центру Садгирського району.

Через поганий стан дороги та застарілий рухомий склад тролейбусів вони дуже повільно їздять, хоча є потенціал для сильнішого, а також більш екологічного громадського транспорту. Необхідно провести модернізацію та скоротити час поїздки.

Приватні маршрутки, із понад сорок маршрутних ліній, курсують переважно між районами міста та центром, частково вони також обслуговують щільно заселені райони міста та житлові райони. Загалом багато ліній маршруток зосереджуються і в центрі міста.

Мережа маршруток та тролейбусів не узгоджені між собою, тому часто конкурують, хоча в час пік обоє переповнені. Така ситуація чітко показує, що окрім модернізації рухомого складу автобусів та доріг, потрібно розробити концепцію маршрутів та загалом розбудувати систему громадського транспорту.

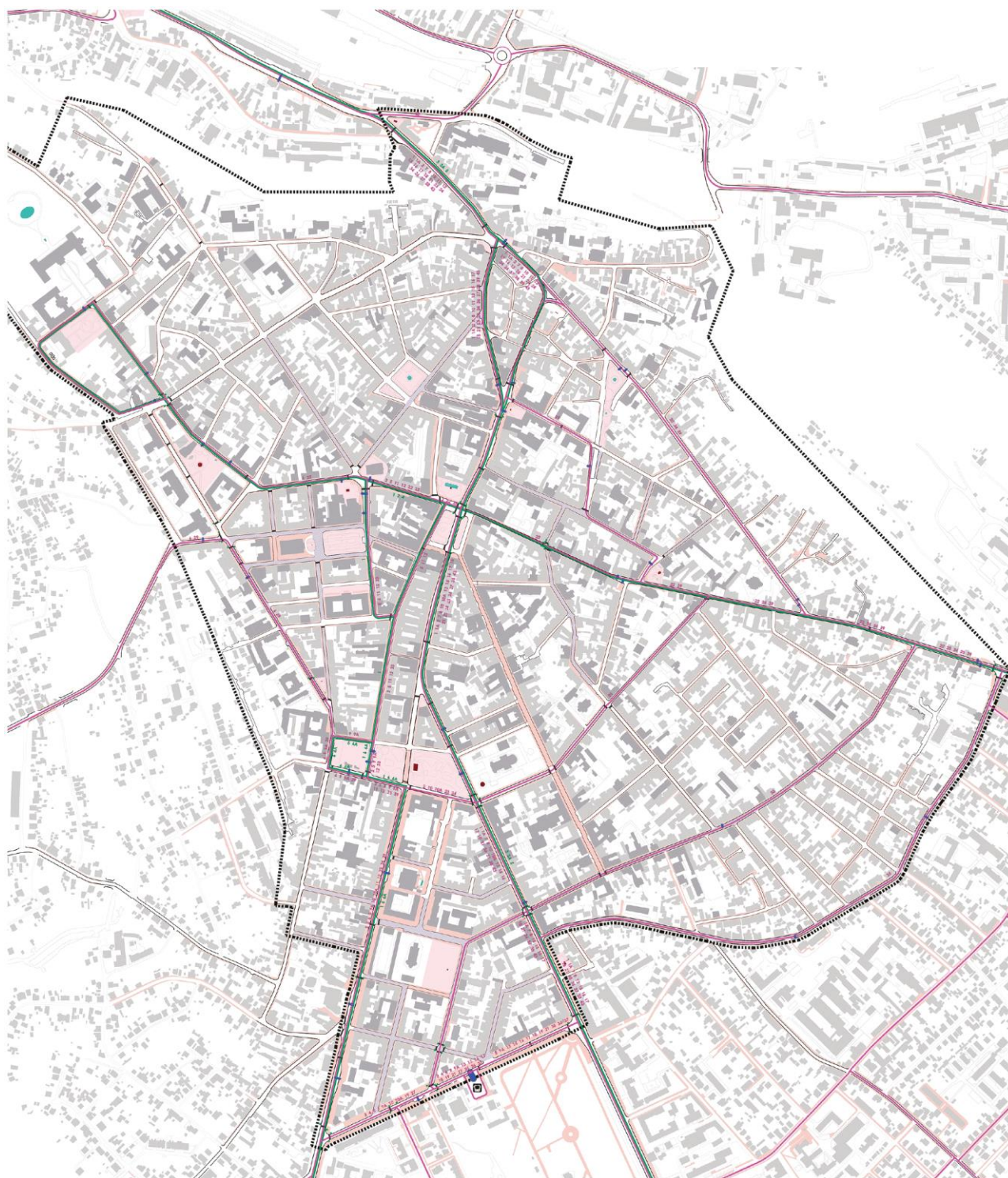

Номери ліній маршрутних таксі з поділом по напрямкам:

САДГОРА	1	2	13	15	16	17	18	23	36	37											
РОША	3	4	6	8	19	27															
ІНШІ РАЙОНИ	1A	5	7	9	9A	10	10A	11	12	20	21	24	25	26	26A	29	34	38	39	42	43
КАЛИНІВСЬКИЙ РИНОК	14	22	30	31	32	33	35	40	41												

Громадський транспорт – приватні автобуси в центрі міста

ЛЕГЕНДА

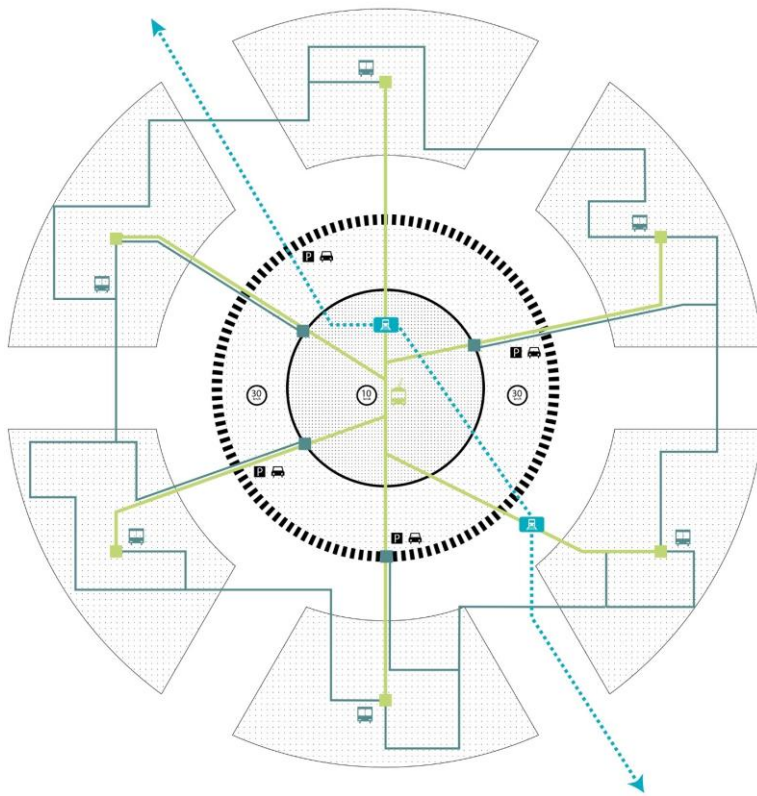
	Вулиці з одностороннім рухом		Лінія маршрутного таксі		В основному громадські будівлі різних функцій	ІЄРАРХІЯ ДОРІГ
	Важливий міський громадський простір		Зупинка		Забудова в основному житлової функції	
	Пішохідна зона		Пішохідний перехід		Фонтан/ колодязь/ басейн	
	Тролейбусна лінія		Світлофор		Монумент	
						— Магістральна вулиця загальноміського значення
						— Магістральна вулиця районного значення
						— Під'їзні дороги
						■■■■ Зона досліджень

7.4 Просторова концепція транспорту та мобільності

Цілеспрямовані заходи зі значним результатом

Метою просторової Концепції транспорту та мобільності є посилення існуючої транспортної інфраструктури. Завдяки кращій організації та розбудові мережі громадського транспорту, пропозиції альтернативних видів транспорту, а також продовженню та розбудові вулично-дорожньої мережі можна облаштувати майбутню транспортну інфраструктуру Чернівців. Масштабні заходи з благоустрою та санація існуючої вулично-дорожньої мережі, яка сьогодні є у поганому стані, мають стати частиною цієї модернізації. Такий процес повинен супроводжуватися чіткими просторовими обмеженнями для моторизованого індивідуального транспорту, який сьогодні займає велику територію. Це означає, що потрібно досягти балансу між різними видами транспорту та інтересами їх користувачів.

Концепція розвитку громадського транспорту

Система маршрутних ліній тролейбусів відповідає типології мережі у вигляді зірки, яка з'єднує передмістя разом із середмістям, а різні маршрути тролейбусів – перетинаються. Існуюча мережа маршруток не узгоджена із цією системою, тому вони часто конкурують. Така ситуація призвела до того, що головними вулицями міста паралельно їздять різні види громадського транспорту. Саме тому необхідно по-новому організувати лінії маршруток та тролейбусів із точним визначенням руху та облаштуванням зупинок для зручної зміни транспорту. Потрібно і надалі проводити оновлення рухомого складу тролейбусів.

Схема розвитку громадського транспорту

У майбутньому центр міста повинні обслуговувати тролейбуси та великі автобуси, а приватні маршрутки – райони міста розташовані за межами центру. Пересадкові зупинки між тролейбусами та маршрутками мають розташовуватися переважно на окраїні середмістя. Такі пересадкові вузли можна використовувати і для сучасних пропозицій, як наприклад, для орендованих велосипедів, орендованих мопедів (електричних), або для каршерінгу. У наступній схемі зображений підхід до нової організації маршруток, розбудови ліній тролейбусів та автобусів, а також облаштування зупинок. Отже, місто мало б точно спланувати та визначити нові лінії маршруток та розташування зупинок.

Розбудова вулично-дорожньої мережі в усьому місті

Сьогодні вулично-дорожня мережа всього міста характеризується значною потребою у ремонті та відсутності сполучення між районами міста за межами центру. Через відсутність об'їзду, значна частина трафіку проходить середмістям, навантажуючи таким чином дороги. Для вирішення такої проблеми потрібно розбудувати існуючу вулично-дорожню мережу в районах міста, а моторизований індивідуальний транспорт в середмісті зменшити до цільового типу маршруту.

Для об'їзду із східної сторони середмістя передбачені додаткові головні дороги на території Проспекту Незалежності та Аврори.

Додатково слід перевірити можливість об'їзду у напрямку захід-схід в південній частині території аеропорту. Проте, це не буде об'їзна дорога для середмістя. Таке додаткове сполучення покращить зв'язок між районами, розташованими на півдні та південному сході Чернівців, які стрімко зростають.

У майбутньому потрібно перевірити доцільність спорудження додаткового мосту через Прут між залізничним вокзалом та мікрорайоном «Стара Жучка», щоб краще сполучити райони розташовані на північній частині річки. Такий міст повинен бути облаштований для пішоходів, велосипедистів та громадського транспорту. Спорудження нового мосту має завдати мінімальної шкоди ландшафту набережної, а також, при можливості, бути доступним для міського моторизованого індивідуального транспорту. Для можливості об'їзду із західної сторони потрібно розбудувати та відремонтувати існуючу дорогу.

Концепція розвитку ієрархії доріг із розширенням мережі

Продовження проспекту Незалежності

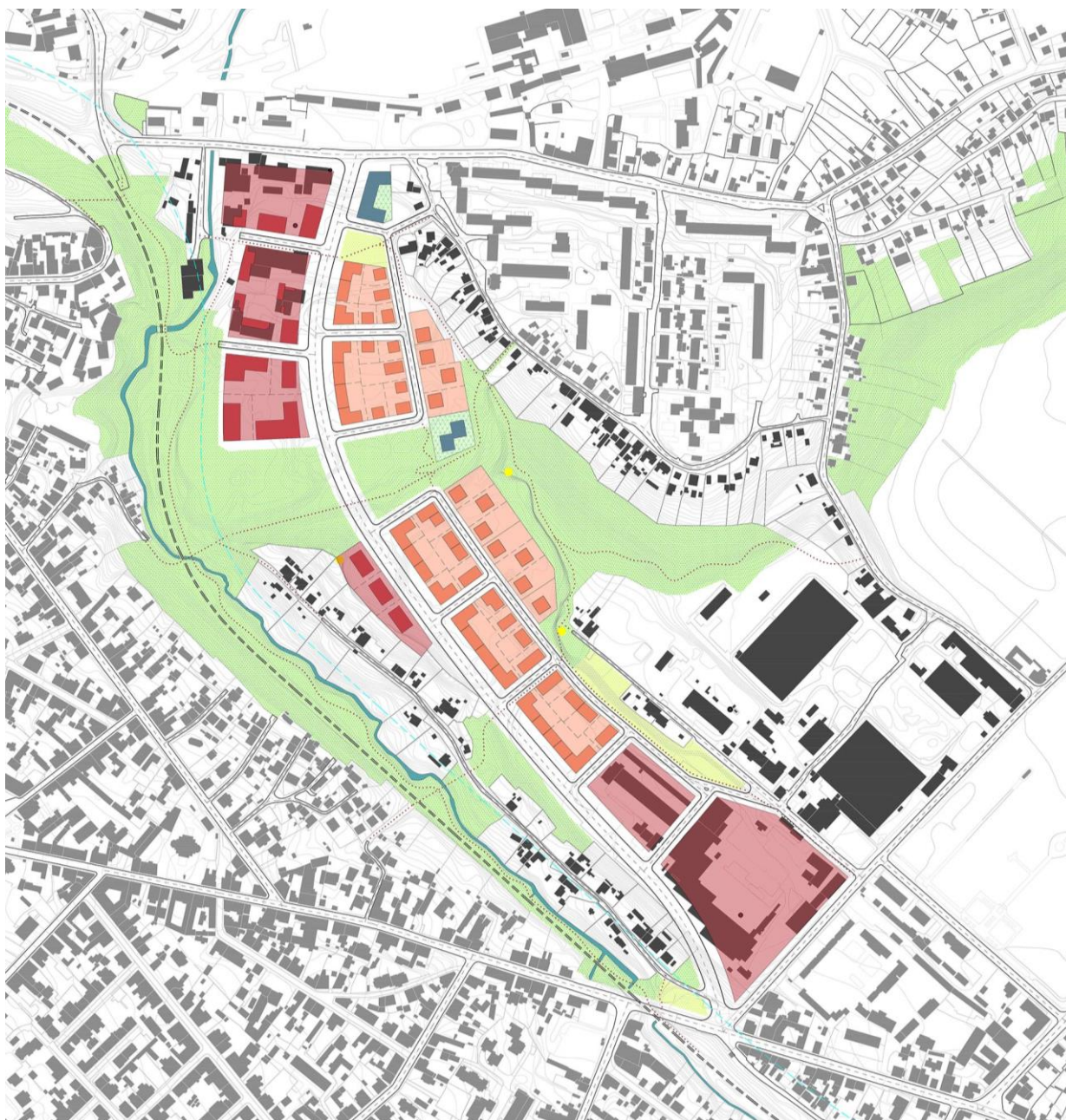
У районі проспекту Незалежності, у напрямку південний-схід від середмістя, сьогодні відсутня частина дороги, яка передбачена як об'їзна дорога Генеральним планом забудови Чернівців. Це відсутнє змикання пропускнуго шляху потрібно якомога швидше реалізувати. Важливою причиною для будівництва також є те, що транспортний рух у напрямку захід-схід проходить через житловий масив та створює значне навантаження на територію.

Незважаючи на те, що Генеральний план передбачає на цій ділянці швидкісну магістральну дорогу, таке планування передбачає інтегровану міську дорогу, яка забезпечить кращий доступ до великої колишньої промислової території на півночі від нової дороги і мінімізує втручання в існуючу забудову на південній частині.

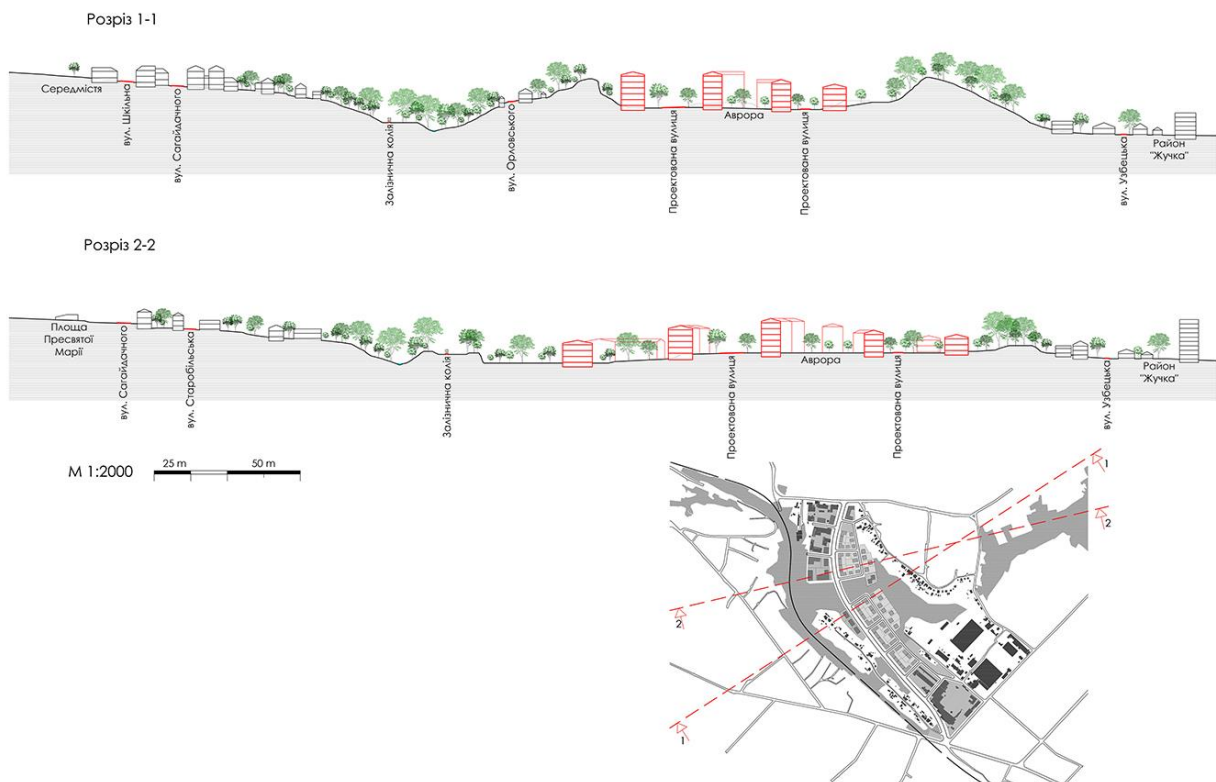

Інтеграція об'їзної дороги для середмістя у районі проспекту Незалежності

інтеграції та кращому сполученню із досі ізольованим мікрорайоном Калічанка (див. додаток: Попередня версія дослідження території Аврори 05.2018)

Концепційна карта: Інтеграція об'їзної дороги для середмістя на території Аврори

Розріз розвитку території Аврори із новою об'їзною дорогою для середмістя

7.5 Концепція велосипедних шляхів

Основою проекту Концепції є «Концепція розвитку велоінфраструктури в м. Чернівцях», розроблена ГО «Буковинська агенція регіонального розвитку» у 2015 р. та затверджена сесією міської ради від 29.10.2015, рішення N 1763, Концепція ІКРМ, опрацювання (нерепрезентативної) карти активності (джерело: www.strava.com) та веломаршрути Чернівецького велоportалу (джерело: <http://velo.cv.ua/all-routes>), а також проведені дослідження у м. Чернівцях.

У 80-х роках минулого століття у місті було більше велосипедистів ніж зараз, здебільшого це були жителі сусідніх сіл, які добиралися на роботу. Після розбудови ліній громадського транспорту кількість велосипедистів зменшилася. Для подальшого розвитку транспорту потрібно розвивати велоінфраструктуру, навіть якщо топографічне розташування міста не є настільки сприятливим, щоб в найближчому майбутньому Чернівці можна визнати містом велосипедистів. У 2015 році БАРР розробила першу Концепцію розвитку велоінфраструктури, зробивши маркування найважливіших локації міста та розробивши найвигідніше сполучення між ними. До сьогодні ситуація із велоінфраструктурою залишається складною, погане дорожнє покриття змушує велосипедистів їздити тротуаром, а також відсутнє маркування та позначення велошляхів.

Цілі Концепції велодоріжок такі:

- заохочення велоруку, погодження та впровадження чітких стандартів та положень;

- розбудова велоінфраструктури, (спочатку) та за умов незначних витрат інтегрувати в існуючу вулично-дорожню мережу;
- велоінфраструктура повинна бути добре організована із основними зупинками громадського та іншого транспорту, заохочуючи мультимодальне пересування.

Можливі заходи:

- регулюючі заходи для підвищення безпеки велосипедистів;
- чітка організація дорожнього руху та типу доріг для зменшення ДТП (Маркування дороги, наприклад, дорожні знаки для велосипедистів, загальні смуги руху, сигнальні пристрої, заміна дорожнього покриття);
- просторова система орієнтації для велосипедистів: дорожні вказівники та системи орієнтації на карті, маркування дороги;
- привілеї для велосипедистів: відведення полоси для велосипедистів у протилежному напрямку, велосмуги і т. ін.;
- розділення дороги для велосипедистів та пішоходів з метою уникнення ДТП;
- можливість паркування велосипедів у громадському просторі з можливістю пересісти на громадський транспорт та інші види сталого транспорту (мультимодальність). Збільшення безпеки для зберігання велосипедів: відповідна пропозиція велостоянок в громадському просторі та новобудовах;
- пропозиції орендування велосипедів.

Можливості облаштування велошляхів:

Роздільний рух по головних вулицях міста та головних вулицях районів:

Вело- та пішохідні смуги прилеглі до доріг, моторизований індивідуальний транспорт із швидкістю 30 – 50 км/год.

Типологія: роздільний тротуар для пішоходів / велодоріжки / автобусна смуга із дозволом для велосипедистів.

Змішаний тип руху по головних вулицях районів або по житлових вулицях:

Однакові права або привілеї на дорозі для пішоходів / велосипедистів, моторизованого індивідуального транспорту з максимальною швидкістю 30 км / год, з рівними правами або другорядним пріоритетом.

Типологія: швидкість 30 км / год / територія із зменшеною кількістю транспорту (вулиці біля житлових кварталів) / змішаний тип руху / велосмуги, де проїзд дозволяється тільки жителям відповідних районів / на дорогах з одностороннім рухом, велосипедистам дозволяється двосторонній рух.

Вело- та пішохідний рух,:

Пріоритетом є велорух, рівноправний або підпорядкований руху пішоходів.

Типологія: спільні вело-пішохідні доріжки / пішохідна доріжка із роздільною смугою для велосипедистів / окрема велосмуга.

Пішохідні зони:

Пріоритетом є пішохідний рух, велорух підпорядкований руху пішоходів, моторизований індивідуальний транспорт заборонений, дозволений тільки для комерційного трафіку, мешканців та громадського транспорту

Типологія: площі / парки / пішохідні зони

Ця Концепція велошляхів представляє такі категорії велодоріжок:

Міжрегіональне сполучення / велошлях швидкого сполучення / туристичні велошляхи: шлях дальнього сполучення, який поєднує природний простір із населеними пунктами; такі велошляхи повинні відокремлюватись від дороги і сприятимуть розвитку велотуризму: велодоріжка вздовж р. Пруту в напрямку захід-схід, а також сполучення міських районів, від району Садгори до районів у напрямку північ-південь.

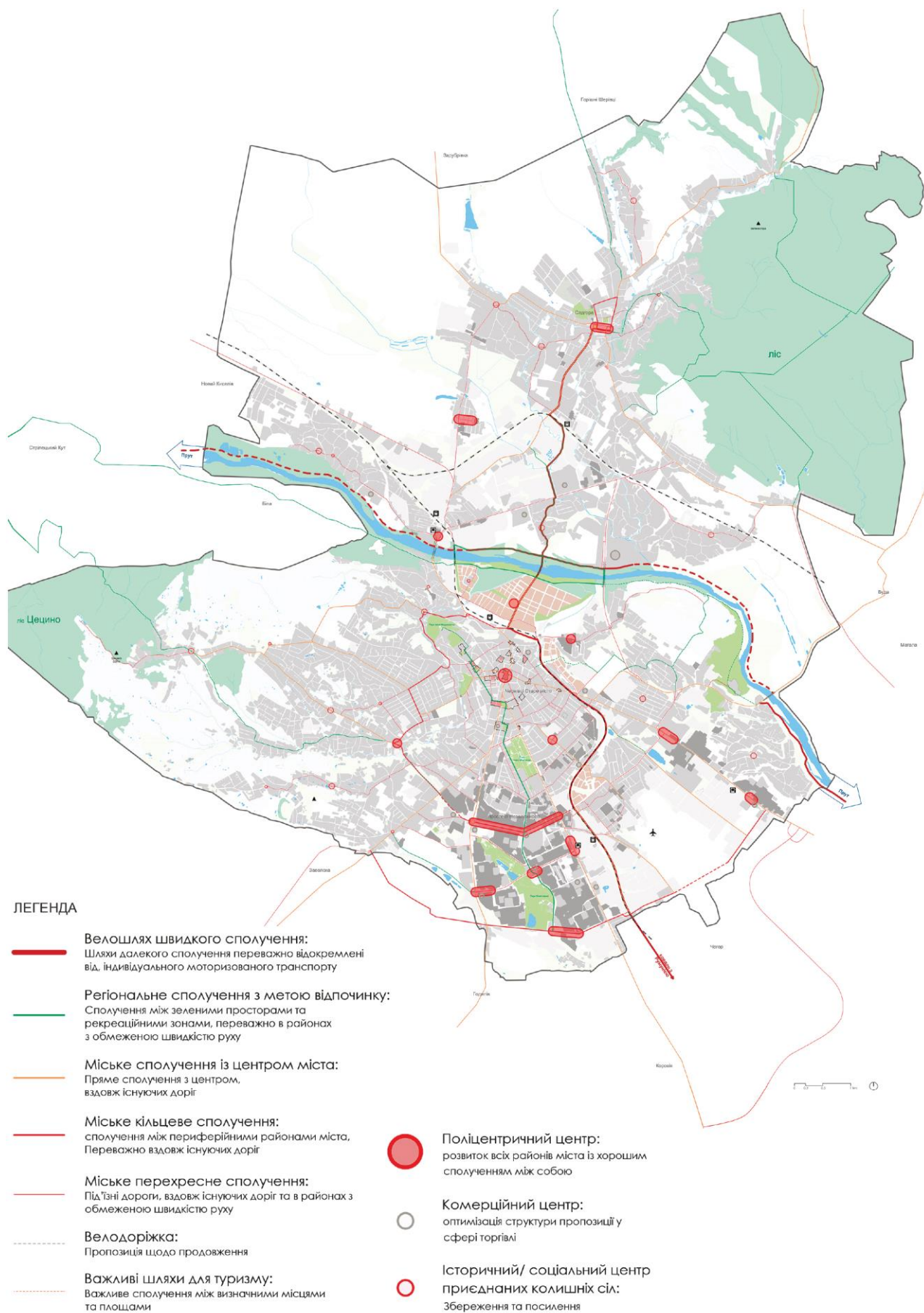
Регіональне сполучення із метою відпочинку: сполучення зелених просторів та міських рекреаційних зон (ліси, набережна Пруту); переважно вздовж вулиць у районах з обмеженою швидкістю руху, найкраще було б через парки та природні простори, окремо від моторизованого індивідуального транспорту.

Головне міське сполучення із центром міста: пряме сполучення із центром міста, велодоріжки прилеглі до існуючих доріг.

Міське кільцеве сполучення: сполучення між приміськими районами; покращення сполучення між центрами районів міста та важливими локаціями, переважно прилеглі до доріг.

Пріоритетом при впровадженні Концепції має бути виділення місця для велосипедних доріжок чи смуг на придатних для цього дорогах, де за незначних витрат (регулятивних заходів) та за можливості без будь-яких будівельних заходів можна облаштувати зручне сполучення для їзди на велосипеді. Це може бути позначення доріг як виключно велосмуг з відповідними обмеженнями для моторизованого транспорту (дозволеного лише мешканцям) та з маркуванням велодоріжок.

Швидка реалізація перших заходів повинна підвищити інтерес громадськості до велоруху.

7.6 Концепція мобільності для середмістя

Облаштувавши об'їзну дорогу для середмістя можна зменшити кількість індивідуального моторизованого транспорту в центрі міста, отже, з'являться нові можливості для покращення громадського простору.

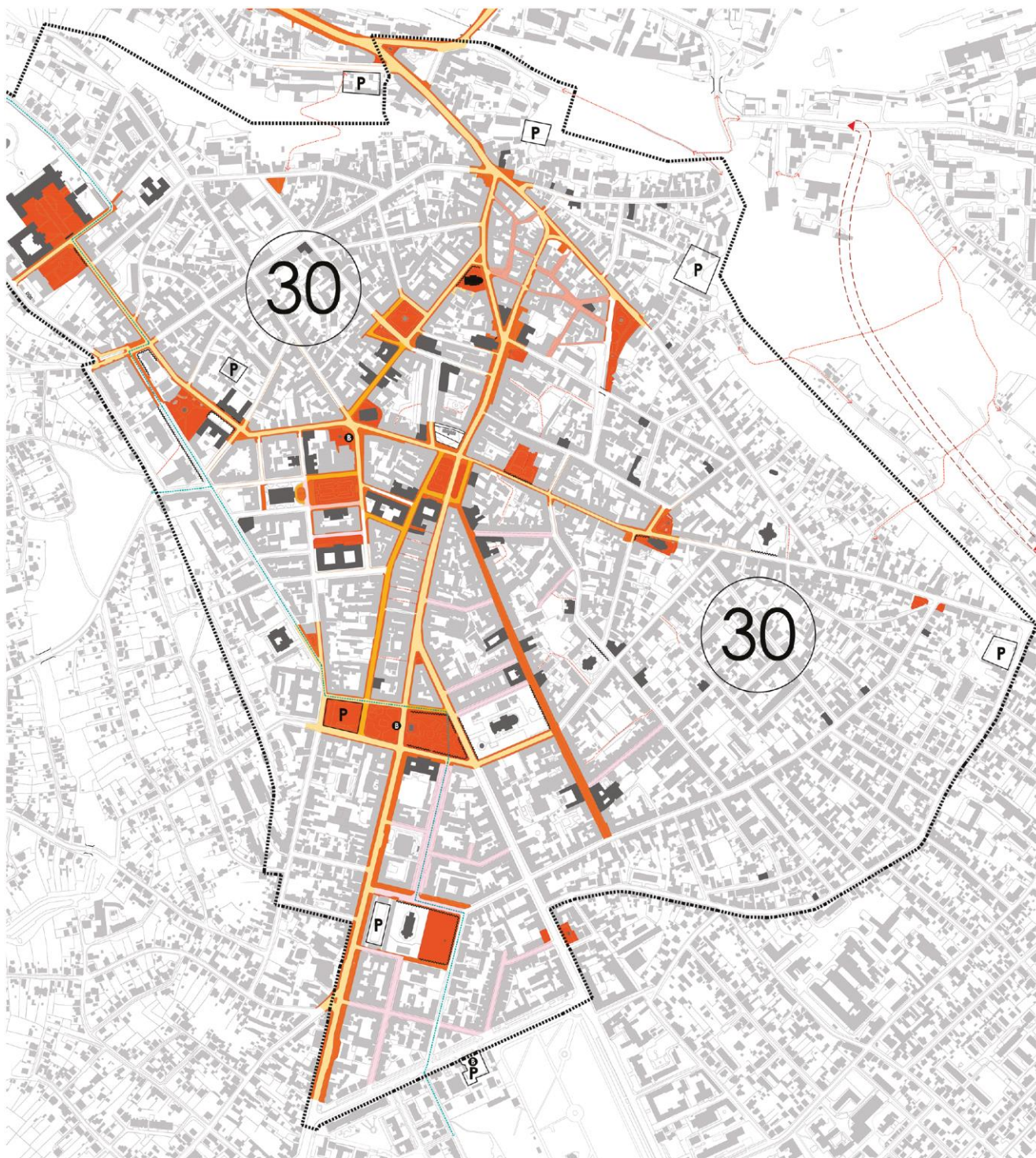
Потрібно розширити вузькі тротуари, покращити площі середмістя і облаштувати пішохідну зону між Соборною, Центральною, Театральною площами та площею Філармонії. На півночі середмістя, вибрані частини вулично-дорожньої мережі із історичними вузькими дорогами, потрібно відремонтувати їх, як дороги змішаного типу, для пішоходів, велосипедистів та автомобілів.

Слід створити чіткі правила паркування. Складовою управління автостоянками є облаштування наземних та підземних паркінгів на околиці середмістя та незначне зменшення кількості паркомісць уздовж доріг, яке у майбутньому повинне стати платним, виняток буде лише для мешканців середмістя та для тих, хто працює тут. В усьому середмісті необхідно зменшити швидкість до 30 км/год.

Перевага в середмісті має надаватися громадському транспорту. Разом із модернізацією та розбудовою маршрутів тролейбусів та новою організацією маршрутних перевезень буде покращено стале забезпечення громадським транспортом у середмісті. Разом із уже згаданим у Розділі 6.1 збільшенням частоти руху тролейбусів та автобусів потрібно розбудувати зупинки для громадського транспорту. Складовою розбудови є чіткі дорожні знаки та інформаційні дошки, криті зупинки, борт для зручної посадки та виходу пасажирів.

На основі Концепції велошляхів потрібно інтегрувати велодоріжки у структуру середмістя. На особливих локаціях, таких як Ратуша, початок пішохідної зони, на зупинках громадського транспорту, а також біля університету, слід облаштувати велостоянки.

У Концепції мобільності середмістя передбачене також облаштування зупинок для туристичних автобусів. Це мають бути короткочасні зупинки, після висадки пасажирів автобуси повинні паркуватися на окраїні, адже в середмісті не буде автостоянок для довготривалого перебування, щоб не завдавати шкоди вуличному простору.

ЛЕГЕНДА

	Оновлення, розширення та покращення якості пішохідних зон та громадських площ міста		Зона заспокоєння дорожнього руху		Важливі історичні будівлі, які потребують санації
	Влаштування нових пішохідних зон		Потенціал розширення і розвиток об'їзdnих вулиць		Відкриття огорож, які чинять перешкоду
	Оновлення проїзної частини дороги (пріоритет)		Створення нових сполучень пішохідних зон		Створення підземних та наземних багаторівневих паркінгів /воркшоп 22.09.17/
	Оновлення простору дороги, як багатofункціональної території для пішоходів та транспортних засобів		Важливі сполучення між міськими зеленими просторами		Основні зупинки громадського транспорту

Концепція розвитку середмістя

Проекти та заходи

Наведені нижче заходи та проекти є результатом роботи над попередньо представленою Концепцією транспорту та мобільності, а також результатом проведених засідань робочих груп та воркшопів із транспорту та мобільності. Під час майбутнього процесу залучення громадськості, зацікавлених сторін різних інституцій, зацікавлених груп та місцевого самоврядування, а також депутатів, всі заходи та проекти необхідно ще раз перевірити, визначити та затвердити відповідальних осіб, подальші завдання та кроки, фінансові рамки та можливості фінансування. Слід заповнити також «матрицю дій».

Розвиток громадського транспорту

1. Оновлення, модернізація та розбудова громадського транспорту є особливо важливою ціллю містобудівного розвитку. Для цього слід:

- оптимізувати мережу громадського транспорту;
- створити автоматизовану систему управління громадським транспортом;
- ввести електронний квиток для громадського транспорту.

2. Погодження та детальне розроблення запропонованої системи громадського транспорту (пріоритетний проект)

Модернізація та розбудова маршрутних ліній тролейбусів

- Перевірка маршрутів, розроблення та погодження продовження маршрутів, визначення пересадкових зупинок (створення більшої кількості маршрутів для великих автобусів).
- Оновлення рухомого складу тролейбусів.
- Підвищення частоти руху на існуючих маршрутах тролейбусів та інших великих автобусів.
- Уніфікація, оновлення та модернізація зупинок громадського транспорту

Нова організація системи маршруток

- Розроблення та визначення майбутніх ліній маршруток згідно з Концепцією розвитку громадського транспорту.
- Уніфікація, оновлення та модернізація зупинок для маршруток; узгодження із зупинками тролейбусів, та залучення зупинок для перехоплення до пересадки на тролейбус.
- Визначення стандартів для експлуатації маршруток.
- Розробка варіантів договорів із перевізниками.
- Створення прозорої системи процесу підписання угод з перевізниками.
- Відмова від перероблених під пасажирські перевезення транспортних засобів.
- Моніторинг та покращення нової системи.

3. Облаштування перехоплюючих паркінгів

Облаштування перехоплюючих паркінгів на в'їздах в місто, на перехресті із головними магістралями основних ліній автобусів, щоб можна було доїхати до центру міста та до віддалених частин міста. Потрібно знайти та виділити земельні ділянки.

Проекти та заходи для розбудови вулично-дорожньої мережі всього міста

Ремонт вулично-дорожньої мережі

Створення плану та графіку ремонту вулично-дорожньої мережі, де буде описано, які дороги та частини доріг будуть пріоритетними, коли та в якому обсязі буде відремонтовано інші вулиці. Згодом слід визначити виконавця, потребу та можливості фінансування.

Укладання договору про ремонт доріг

Потрібно розробити спільні стандарти для планування, укладання договору та виконання санації доріг у Чернівцях (детальна типологія доріг та проїзної частини, тротуарів, велодоріжок, автостоянок, безбар'єрних зупинок для громадського транспорту, озеленення, облаштування перехресть та поворотів тощо). Перелік обов'язкових вимог, які повинні враховуватись при розробці (замовленні) містобудівної документації для доріг та громадського простору (трудові відносини, надання послуг, документація).

Облаштування та розбудова об'їзної дороги для середмістя (пріоритетний проект)

Для облаштування та розбудови об'їзної дороги зі східного боку середмістя потрібно реалізувати два відрізки дороги (у районі проспекту Незалежності та території Аврори). У майбутньому необхідно розбудувати сполучення у напрямку захід-схід на північній стороні залізничного вокзалу, а також об'їзну дорогу із східної боку.

Для території проспекту Незалежності розроблено дослідження міського плану на основі якого буде розроблено техніко-економічне обґрунтування, визначено відповідальність, потребу та можливості фінансування.

Для території Аврори потрібно також розробити техніко-економічне обґрунтування.

Необхідно розробити детальне планування для розбудови дороги на півночі залізничного вокзалу та для східного об'їзду середмістя.

Інші проекти будівництва доріг

Іншим проектом розбудови та посилення існуючої вулично-дорожньої мережі є облаштування додаткового сполучення між залізничним вокзалом та Садгорою, а також додаткове сполучення у напрямку схід-захід на південній частині території аеропорту. Для обох заходів потрібно розробити техніко-економічне обґрунтування, у якому буде передбачено альтернативні варіанти планування.

Проекти та заходи для реалізації Концепції велошляхів

Потрібно детально розробити Концепцію велошляхів.

Згідно з Концепцією велошляхів насамперед мають бути реалізовані наступні пріоритетні проекти :

- Центральне сполучення між міськими зеленими просторами, від парку Жовтневого до парку імені Юрія Федьковича (Пріоритетний/ пілотний проект) (частково реалізується)
- Велошлях для сполучення найважливіших міських парків та скверів (пріоритетний проект)
- Велодоріжки для сполучення найважливіших парків: Парк Жовтневий – парк імені Тараса Шевченка – сквер біля ринку «Центрального» – сквер на площі Соборна – парк імені Шиллера – сквер біля пам'ятника Юрію. Федьковичу – Попівський сквер – Чернівецький дендрологічний парк – парк імені Юрія Федьковича. Для реалізації такого проекту необхідно: підвищити безпеку для руху велосипедистів: чіткі регулятивні заходи; підвищити безпеку для зберігання велосипедів: пропозиція безпечного велопаркування в громадському просторі та відповідна пропозиція безпечного паркування в новобудовах (генпроектувальник проектує велошляхи за дорученням міста).

- Створення системи велопрокату

Потрібно розробити систему велопрокату зі стоянками в середмісті, біля залізничного вокзалу та в міських районах. Слід знайти виконавця, який дасть чіткі вказівки місту щодо розташування, обслуговування та стандартів для велосипедів.

- Велодоріжка між р. Прут та проспектом Незалежності

Вздовж залізничної колії у напрямку південь-північ має бути облаштована велодоріжка в межах існуючого зеленого коридору.

Проектні пропозиції та заходи Концепції мобільності для середмістя

Модернізація громадських просторів у середмісті

Тротуари необхідно відремонтувати та частково розширити. Площі слід оновити та модернізувати. Вузькі та неправильної форми провулки середмістя потрібно оновити, та переоблаштувати неякісні території змішаного типу руху. Пішохідну зону слід розширити. В усіх сферах громадського простору треба послідовно реалізовувати принцип безбар'єрності. На основі Концепції розвитку середмістя потрібно розробити Концепцію дизайну та заходів для середмістя. Для окремих заходів варто створити список пріоритетних проектів.

Створення системи управління автостоянками

Слід зменшити кількість приватних автомобілів у середмісті, а також кількість автостоянок та зупинок. Розширивши тротуари, продовживши пішохідну зону та модернізувавши площі зникнуть деякі місця для паркування. Потрібно створити систему управління автостоянками, які все ж залишаться в середмісті, та створити Концепцію для реалізації таких заходів.

На околиці середмістя необхідно створити багаторівневі паркінги, які мають бути добре сполучені із маршрутними лініями громадського транспорту, або ж на невеликій відстані від центру, куди можна було б дійти пішки. Запропоновані місця потребують перевірки та підготовки техніко-економічного обґрунтування.

Облаштування зупинок для туристичних автобусів.

Розбудова інфраструктури для електромобілів

Для інтенсивнішого використання електромобілів потрібно створити систему заохочення, наприклад, облаштувати зарядні станції, а також автостоянки, які будуть призначені лише для електромобілів. План дій треба розробити з партнерами із автомобільної галузі.

Перспектива та подальші робочі кроки

Концепція розвитку мобільності та транспорту Чернівців 2030 є попередньою версією, яка розроблена на основі роботи та дискусій у межах Робочої групи IKPM «Мобільність і транспорт, технічна інфраструктура, адміністративні послуги, громадський простір», багатьох воркшопів із мобільності. Базою також є, розроблений у 2016 році SWOT-аналіз до теми транспорт, проведений у 2017 році детальний аналіз морфології транспортної інфраструктури, а також розроблене, за дорученням GIZ («Центром інновацій у сфері мобільності та суспільних змін (InnoZ) ГмбХ»), Берлін), дослідження – «Відслідковування мобільності у м. Чернівцях, Україна». Згодом команда IKPM розробила, у 2017 та 2018 рр., дослідження міського плану території проспекту Незалежності та Аврори, промислової території між залізничним вокзалом та Прутом, які передбачають інтеграцію об'їзної дороги для середмістя. Також існує Інтегрована концепція розвитку середмістя Чернівців, розроблена у співпраці міста з GIZ. Пропозиції, щодо розвитку транспорту в середмісті також увійшли в Концепцію мобільності для середмістя.

Під час планування розвитку транспорту та мобільності в Чернівцях все ще немає всіх даних щодо обсягу перевезень та вибору транспорту. Щоб отримати таку інформацію GIZ, у погодженні із міською радою, розробляє транспортну модель та сценарії розвитку. Для цього систематично опитуватимуть 1 000 домогосподарств щодо їхньої мобільності. На основі таких даних буде розроблено сценарії, які показуватимуть очікуваний обсяг перевезень у місті на найближчі роки.

В межах проекту «Інтегрований розвиток міст в Україні» буде розроблено транспортну модель та нарощено потенціал в Чернівцях. Фахівці консорціуму компаній Дорнієр Консалтинг Інтернешенал ГмбХ та А+С Консалт ГмбХ спільно з представниками виконавчих органів Чернівецької міської ради розроблять в першій половині 2019 року базові сценарії розвитку мобільності в Чернівцях.

8. Вибрані проекти та заходи ІКРМ

8.1 Розробка і впровадження муніципальної Концепції розвитку роздрібної торгівлі та інтеграції нових торгових центрів у міську структуру

Короткий опис проекту

Торгівля є і буде найважливішою сферою формування і стабілізації споживчого ринку, координуючою ланкою в системі міжгалузевих, регіональних та міжрегіональних зв'язків, дійовим механізмом задоволення соціальних потреб і недопущення соціальної напруженості в суспільстві.

Здавна Чернівці розвивалися як потужне торгове місто. Тенденції розвитку та основні показники ринку свідчать про те, що торгівля залишається однією з пріоритетних галузей економіки. Ця сфера діяльності стала найбільш привабливою для працевлаштування незайнятих трудовою діяльністю громадян.

Але сучасний світ постійно змінюється, і потрібно своєчасно реагувати на нові виклики і тренди глобального розвитку у всіх сферах діяльності, зокрема і торговельній галузі.

Необхідно відзначити, що встановлення довгострокових партнерських відносин між торговельними мережами та економічними суб'єктами регіону на основі концепції соціально-відповідального територіального маркетингу є нормою сучасної світової практики, яка подає яскраві приклади ефективної співпраці і забезпечує розвиток території. У іншому випадку, діяльність торговельних мереж, при відсутності засад співпраці із місцевими органами влади та громадою міста, спрямовує зусилля лише на досягнення фінансового результату, створюючи негативне іміджеве поле навколо торговельних мереж.

Головними чинниками успіху роздрібної торгівлі були, є і будуть діалог і спільна робота ритейлерів, регіональних постачальників, місцевої влади та соціально відповідальних ЗМІ на основі взаємної довіри задля створення умов, що забезпечать комфортне проживання громади та ефективне функціонування торговельних мереж.

З метою створення динамічно зростаючої та конкурентоспроможної галузі, яка стимулюватиме розвиток економіки міста та зайнятість населення необхідно розробити муніципальну концепцію розвитку роздрібної торгівлі та інтеграції нових торгових центрів у міську структуру. Концепція має визначати загальну стратегію та пріоритетні напрямки розвитку роздрібної торгівлі, реалізація яких сприятиме підвищенню ефективності діяльності торговельної сфери, інвестиційній привабливості для внутрішніх та іноземних інвесторів, бізнесу.

Виконавець / Відповідальність

Департамент розвитку міської ради.

Мета та необхідність заходу / проекту

Основною метою розробки Концепції є визначення економічних і організаційних передумов для розвитку сучасної інфраструктури торгівлі, забезпечення економічної стабільності роботи торговельних підприємств і розвитку конкуренції, створення сприятливих умов для залучення інвестицій та подальшого розвитку галузі, інтеграція нових торгових центрів у міську структуру, враховуючи сучасні тенденції та світовий досвід.

Концепція має врегулювати взаємовідносини між товаровиробниками та представниками сфери внутрішньої торгівлі, дати можливість планувати розміщення об'єктів торгівлі та здійснювати їх облік, сприяти розвитку малого та середнього бізнесу.

Сучасні тенденції розвитку торгівлі можна оцінити як позитивні, однак торговельна галузь розвивається переважно екстенсивно.

На сьогодні в Чернівцях розглядається декілька проектів будівництва нових торгових центрів із залученням іноземних інвестицій. Однак нестабільна економічна ситуація стримує їх подальшу реалізацію. У той же час, цей період є найбільш сприятливим для девелопменту нових торгових центрів, оскільки дозволяє зайняти вигідні конкурентні позиції на ринку, за умови наявності вдало розташованої ділянки та професійної концепції із затребуваними якісними складовими.

Як свідчить практика, найбільше користуються попитом торгові центри, у яких є дитячі розважальні комплекси, боулінг, кінотеатр, більярд та інше, що забезпечує високу відвідуваність і час перебування.

Важливою складовою Концепції має стати подальший розвиток та удосконалення діяльності МКП «Калинівський ринок», який є не тільки запорукою комплексного торговельного обслуговування населення регіону та працевлаштування майже 30 тисяч чернівчан, а й підґрунтям для його використання як одного з провідних об'єктів міста Чернівців, як центру міжрегіональної торгівлі.

Концепція має бути також спрямована на вирішення проблемних питань у галузі торговельної діяльності. Диспропорції, що склалися у цій сфері гальмують розвиток внутрішнього ринку і порушують права та інтереси покупців, виробників та продавців. Ліквідація єдиного системного контролю за додержанням правил і норм у торгівлі створила умови для збільшення зловживань щодо споживачів, і, як наслідок, значно погіршилась якість торговельного обслуговування, звужився асортимент товарів вітчизняного виробництва та супутніх послуг, посилились тенденції до необґрунтованого завищення цін, недобросовісної конкуренції.

Концепція має вийти на спільну позицію всіх груп інтересів – споживачів, виробників, і торговельних мереж про те, яким шляхом краще йти.

Структура завдань

Для досягнення мети проекту необхідно вирішити такі завдання:

- створення нової політики та іміджу торговельного бізнесу в м. Чернівцях;
- стимулювання розвитку торговельної інфраструктури відповідно до вимог міжнародних стандартів;
- розширення торгової мережі із забезпеченням територіальної доступності торговельних послуг для населення;
- поліпшення якості обслуговування населення, впровадження сучасних методів торгівлі, розширення додаткових послуг за рахунок впровадження прогресивних форм і методів обслуговування;
- стимулювання попиту на товари, що виробляються місцевими товаровиробниками, сприяння їх виходу на споживчий ринок області шляхом проведення ярмаркових заходів, відкриття відділів у торговельній мережі тощо;

- удосконалення функціонування ринків з продажу продовольчих і непродовольчих товарів за рахунок проведення реконструкції, модернізації матеріально-технічної бази та сприяння залученню на ринки з продажу сільськогосподарської продукції товаровиробників з інших регіонів;
- забезпечення дотримання правил торговельного обслуговування на ринку споживчих товарів та захисту прав споживачів;
- координація роботи у сфері контролю якості та безпеки товарів, реалізації заходів, спрямованих на забезпечення насичення ринку безпечною продукцією;
- активізація співпраці виконавчих органів міської ради із суб'єктами торговельного бізнесу;
- підвищення рівня надання торговельних послуг та кваліфікації персоналу, яка працює в цій галузі;
- забезпечення ефективного функціонування торговельної мережі відповідно до нормативно-правової бази, розробка та прийняття регуляторних актів, спрямованих на вирішення проблем в сфері торгівлі у місті.

Стан підготовки та актуальний стан

У межах співпраці Чернівецької міської ради з німецькою урядовою компанією Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH розроблено і затверджено рішенням виконавчого комітету міської ради від 26.02.2013р. за № 81/3 Концепцію розвитку міста Чернівців як міжрегіонального центру торгівлі. Впровадження основних напрямів розвитку ринку торгівлі, визначених Концепцією, позитивно впливає на подальший розвиток підприємств торговельної галузі міста (див. Розділ 6.1.1 Концепція розвитку торгівлі).

Наявні карти та плани :

Наразі ведеться робота над створенням інтерактивної карти розташування закладів торгівлі та ресторанного господарства міста

Плани та концепція, які варто розробити:

- коригування Генерального плану міста;
- створення (оновлення) бази даних вільних земельних ділянок для інтеграції нових торгових центрів у міську структуру.

Учасники / кого необхідно задіяти

Департаменти економіки, департамент містобудівного комплексу та земельних відносин, фінансове управління міської ради, профільні вузи міста, підприємства торгівлі, громадські організації та ін.

Етапи проекту та часові межі реалізації (довго- чи короткострокові)

- Створення робочої групи з розробки Концепції розвитку роздрібної торгівлі та інтеграції нових торгових центрів у міську структуру.
- Проведення аналізу показників роботи галузі, наявного потенціалу, визначення основних проблем і тенденцій у сфері торгівлі.
- Визначення та формулювання пріоритетів, напрямків розвитку, цілей.
- Розробка та затвердження Концепції розвитку роздрібної торгівлі та інтеграції нових торгових центрів у міську структуру.

- Реалізація заходів визначених Концепцією розвитку роздрібної торгівлі та інтеграції нових торгових центрів у міську структуру.

Термін реалізації проекту – 12 місяців.

Потреба у фінансуванні, фінансування та сприяння

Орієнтовний кошторис проекту складає – 80 тис. грн:

- людські та технічні ресурси – 60 тис. грн;
- організація круглих столів, воркшопів із залученням профільних спеціалістів для збору інформації, аналізу, визначення пріоритетних напрямків розвитку тощо – 10 тис. грн;
- інші витрати, пов'язані з реалізацією проекту – 10 тис. грн.

Це можуть бути кошти місцевого бюджету або кошти міжнародних фінансових організацій.

Зв'язок з іншими проектами міста / регіон:

- Концепція розвитку міста Чернівців як міжрегіонального центру торгівлі.
- Програма економічного і соціального розвитку міста Чернівців на 2018 рік.
- Інтегрована концепція розвитку середмістя Чернівців.

8.2 Проект «Молодіжний квартал»

Чернівці - місто доступного та комфортного житла

У контексті досягнення основних цілей ІКРМ для Чернівців є важливим актуалізація та збереження концепції розвитку доступного та комфортного житла, де мешкають представники різних соціальних груп, насамперед економічно активної, фахово-інтелектуальної, креативної молоді, яка мотивована на потенційну діяльність щодо соціально-економічного, культурного розвитку міста Чернівці. Одним із провідних принципів даної Концепції є «людиноцентричність», який визначає основний підхід даного проекту, який має на меті інвестувати в людей можливості міської ради.

Розвиток міста є неможливим без професійного управління та кваліфікованого задоволення основних потреб його мешканців. Сучасні швидко наростаючі тенденції у сфері трудової міграції мешканців міста (в першу чергу молодих кваліфікованих кадрів) створили загрозливу ситуацію щодо наступності кадрового забезпечення спеціалістами різних закладів та установ міста.

За даними попереднього дослідження, Чернівці є привабливим для проживання містом. Враховуючи основні потреби молодих фахівців, місто все більше необхідними стають пропозиції доступного житла. Даний проект є конкретною пропозицією для розв'язання проблеми збереження стійкої мотивації кваліфікованих кадрів та їх сімей залишатися в місті Чернівці, творити на благо його економіки, оскільки конкуренція за молоді висококваліфіковані кадри в країні та світі стає дедалі відчутнішою. На ринку житла Чернівців є необхідність створити відповідну концепцію, яка забезпечуватиме можливість відповідного інвестиційного будівництва з гнучкою пропозицією для молодих сімей зазначеної цільової групи.

«Молодіжний квартал» - це проект, в основі якого закладено практичні підходи, умови та правила інвестиційного будівництва доступного житла для певної категорії мешканців міста Чернівців із відповідним рівнем доходів.

Приріст населення міста, як важливий економічний показник, наразі зберігається завдяки внутрішній міграції. Більше половини учасників цього процесу - студенти, а у майбутньому - молоді спеціалісти, які хочуть жити та працювати в Чернівцях. Водночас, стабільність їх намірів залежить від пропозицій та можливостей придбання доступного, комфортного житла. Внутрішньо-сімейні інвестиції, в тому числі за кошти зовнішніх трудових мігрантів з числа членів родин, забезпечують, наразі, економічну спроможність молодих сімей. Одночасно, пропозиції кваліфікованої добре оплачуваної роботи та доступного житла інших регіонів та країн стають дедалі привабливішими, що створює конкуренцію та ризик втрати наступного покоління спеціалістів.

Департамент містобудування Чернівецької міської ради у співпраці з іншими структурними підрозділами бере активну участь у розробці концепції доступного та комфортного житла на прикладі будівництва «Молодіжного кварталу». Даний проект шляхом створення та реалізацію програми «Молодіжний квартал» забезпечити дієву концепцію будівництва доступного та комфортного житла для молодих економічно активних сімей міста з різним рівнем доходів.

Основні поетапні завдання:

1. Створення робочої мультидисциплінарної групи з розробки та погодження концептуальної програми «Молодіжний квартал» (надалі Програма) із конкретною пропозицією цільової інвестиційного будівництва (2019 - 2020 рр.).
2. Затвердження Програми колегіальним органом місцевого самоврядування міста Чер-

нівців (2020 -2021 р.).

3. Внесення відповідних змін до Програми та затвердження Програми на постійну основу (2025 р.).

кварталу». Розробка проектно-кошторисної документації (2021-2022 р.).

4. Забудова «Молодіжного кварталу» (2022 - 2025 р.).

5. Моніторинг та оцінка дотримання норм будівництва відповідно до проектних пропозицій та інших чинних норм аж до/та здачі в експлуатацію (2023 - 2025 рр.).

6. Перегляд основних положень та внесення змін (за необхідності) до концепції будівництва доступного та комфортного житла для молодих сімей (2025 - 2026 рр.).

Зараз у Чернівцях є декілька окремих ініціатив щодо фінансування молодіжного кредитного будівництва, які передбачають виділення коштів, зокрема, і з міського бюджету. Однак його можливості не достатні для фінансування та передачі в постійне користування значної кількості житла, якого потребують молоді сім'ї. Вирішальним з боку Чернівецької міської ради є ініціатива та затвердження концептуальних підходів у відведенні окремих земельних ділянок на плані забудови міста Чернівців із особливою пропозицією для молодіжного будівництва, доступного та комфортного житла на прикладі «Молодіжного кварталу». Розміщення «Молодіжного кварталу» відбудеться у потенційних потенційному місці будівництва. Приклади візуалізації «Молодіжного кварталу» відображають сучасні класичні прогресивні світові підходи (дво-, три рівневі індивідуальні економні лоти розміром 90-100 м², а так само декілька багатоквартирних будинків) у будівництві доступного та комфортного житла з урахуванням потреб членів молодих сімей, сучасних енергоефективних технологій, екологічних та соціально необхідних та інфраструктурних складових житлового кварталу. Потенційні зацікавлені молоді сім'ї є безпосередніми учасниками-інвесторами капіталовкладень для проектування та будівництва, а в майбутньому - членами кооперативного житлового товариства, а також моніторингової групи на всіх етапах забудови. Вони можуть залучати в приватному порядку зацікавлені фінансові, інші структури з урахуванням їх досвіду на ринку будівництва житла та всіх можливих ризиків.

Концепція для для
пілотного проекту
території житлової
збудови для молодих
людей

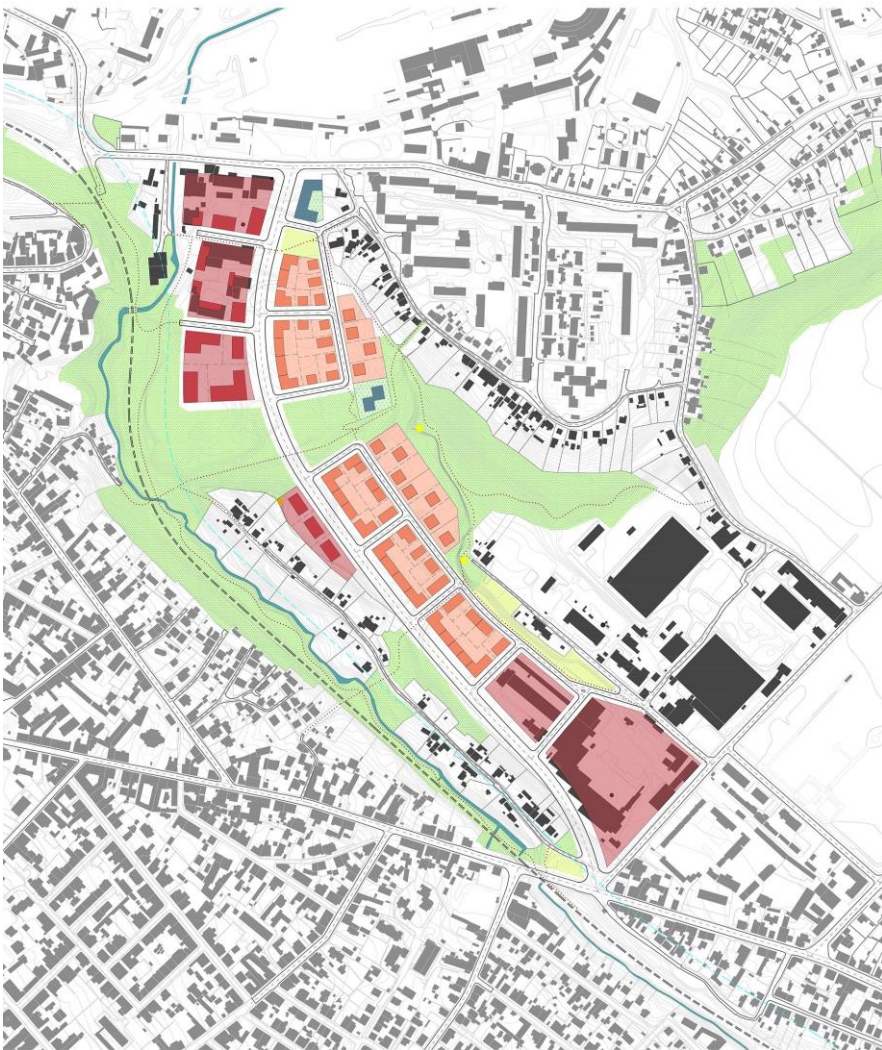

Концепція для пілотного проекту території житлової забудови для молодих людей, перспектива громадської площі для сусідів

Концепція для пілотного проекту території житлової забудови для молодих людей, перспектива громадської садової території

8.3 Містобудівна пропозиція розвитку території Автори

План містобудівної концепції території Автори

У районі Винної гори, розташованій на північному сході середмістя Чернівців, потрібно облаштувати об'їзну дорогу для середмістя на території старої промислової зони. Як наслідок, утвориться не тільки об'їзна дорога та розвантажиться центр міста, а також створяться нові умови для інфраструктури, покращення всієї території для містобудування. Запропонований містобудівний план показує основні складові розвитку містобудівного та ландшафтного планування.

Для облаштування об'їзної дороги також існує важливий проект у «Концепції сталого розвитку транспорту та мобільності Чернівців 2030». На основі рамкових умов та техніко-економічного обґрунтування потрібно провести детальне дослідження містобудівного розвитку та планування території.

		Територія забудови	Земельна ділянка		Площа забудови	
Переважно житло	Багатоквартирна житлова забудова /5 поверхів/	46.181 м ²	13.418 м ²	16.234 м ²	59.905 м ²	67329 м ²

	Садібна забудова 2 - 4 поверхи		2.816 м²		7.424 м²	
Змішане використання	2 - 4 поверхова забудова	64.977 м²	8.518 м²	28.629 м²	32.072 м²	52.183 м²
	Існуюча стара забудова		20.111 м²		20.111 м²	
Соціальна інфраструктура Школи / ДНЗ		4.173 м²		1.857 м²		6.250 м²

Таблиця: Огляд території та поверховості для проекту забудови в районі Аврори

8.4 Розвиток набережної р. Прут: 3 промислової зони постане місто

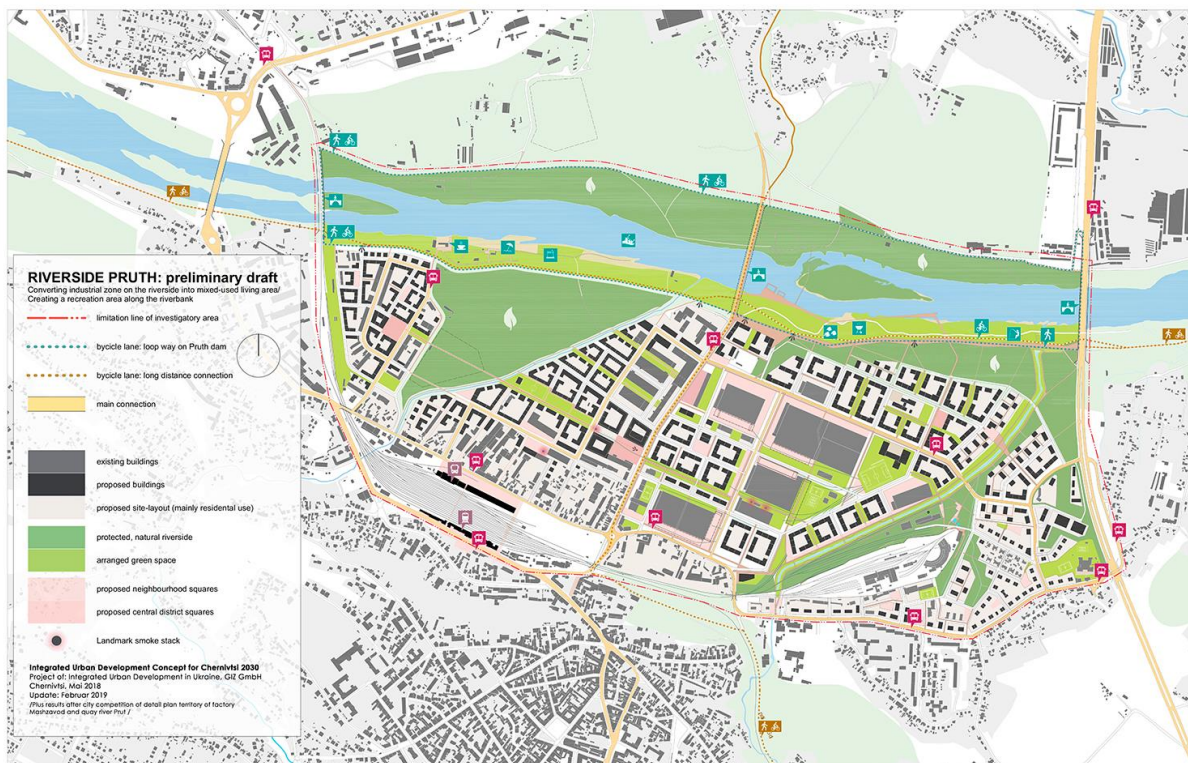
Під час обстеження всіх районів міста були виділені старі промислові території, які сьогодні через значне використання та при сприятливому розташуванні в межах міста, необхідно покращити та модернізувати.

Набережна р. Прут є однією з найбільших та найважливіших зон із високим потенціалом розвитку, яка з'єднує історичний центр міста з ландшафтом р. Прут. Необхідно посилити функцію цих територій як зеленої відпочинкової зони.

Для цього варто сформувати своєрідний багатофункціональний район, в якому можна проживати й працювати, а освоєння набережної р. Прут створить привабливе середовище для дозвілля та відпочинку.

Необхідно зберегти промислову забудову, особливо, якщо деякі приміщення можна використати для створення робочих місць, або ж вказати на їхню цінність для історії. Сьогодні такий розвиток не відповідає Генеральному плану міста, але зміни можна внести за наявності пропозицій багатофункціонального кварталу.

Уздовж південного берега р. Прут необхідно реалізувати такі заходи: а) розбудувати міський пляж; б) облаштувати кемпінгову стоянку, спортивні майданчики; в) прокласти велосипедну доріжку на дамбі.

Проектний ескіз розвитку території між залізничним вокзалом та р. Прут з доповненням переможців містобудівного конкурсу детального плану території обмеженої вулицями Білоруською, Прутською, Машинобудівників, Ізмайлівською та річкою Прут в м.Чернівці

9. Спеціальні проекти ІКРМ

Демонстраційний проект «Місто для людей: дружнє до пішоходів середмістя»

Такі важливі теми, як інтегрований розвиток, громадський транспорт, безбар'єрне середовище, привабливість для туристів та мешканців, сприятливий міський клімат, орієнтованість на пішоходів, залучення чернівчан до вирішення міських проблем – все це необхідно обговорити, опираючись на знання історичного простору середмістя.

Мета проекту – заново облаштувати ділянки дорожнього руху, які, на жаль, сьогодні ще не повністю орієнтовані на зручність для людей і неефективно використовуються, варто повернути місту громадський простір. Для цього необхідно по-новому облаштувати автостоянки, а за допомогою будівельно-ремонтних робіт підвищити безпеку для пішоходів. Завдяки злагодженій співпраці владних структур та громадських діячів потрібно піднятися на новий щабель якості у створенні громадського простору, посилити тривалість дії ефективних рішень, а також підвищити дієвість муніципалітету.

Нова ділянка простору біля департаменту містобудівного комплексу та земельних відносин, що поблизу університету, передбачає зупинку для громадського транспорту згідно з сучасними стандартами планування та створить зручність для пішоходів у контексті історичного середмістя та місцевої топографії.

49% фінансування реалізації демонстраційного проекту підтримується проектом «Інтегрований розвиток міст в Україні».

Демонстраційний проект

Історичну частину міста (разом із автостоянкою) як важливий для туристів шлях між університетом та Центральною площею буде перетворено на безбар'єрну зону для пішоходів із зупинкою для громадського транспорту.

Переосмислення громадського простору. Мешканці міста формують майбутнє

У співпраці з містом Маннгейм (Німеччина) Чернівці мають на меті реалізувати пілотний проект з метою залучення громадськості міста до модернізації та створення громадського простору в подібних, занедбаних районах. Для цього заплановано переоблаштувати передній двір муніципальної бібліотеки в просторово ізольованому мікрорайоні Калічанки.

Мета проекту – модернізувати центр мікрорайону Калічанки, облаштувавши територію та врахувавши при цьому культові й громадські споруди (церква, супермаркет, ресторан), що розміщені поруч, створити новий громадський простір для зустрічей, який зробить муніципальну бібліотеку більш привабливою для відвідувачів.

Окрім того, ця територія має стати черговим прикладом безперешкодного громадського простору. Модернізація зазначеної території охоплюватиме нову зупинку та пішохідний перехід, пристосований для інвалідних візків та оснащений тактильною плиткою для людей із вадами зору. Співфінансування проекту здійснюється через Сервісну службу «Міста в Єдиному Світі» (SKEW) Engagement Global з коштів Федерального міністерства економічної співпраці і розвитку (Німеччина).

Мікрорайон Калічанка: облаштування території біля муніципальної бібліотеки, безперешкодного пішохідного переходу (ескіз проекту конкурсної пропозиції авторського колективу у складі: Пікущенко О. Л., Семенцова Д. В. та Тимофтія В. П.)

Заходи з модернізації та підвищення кваліфікації місцевого самоврядування

Ефективне впровадження Інтегрованої концепції розвитку Чернівців 2030 та використання її як інструменту, котрий спрямований на довгострокове стратегічне планування, напряду залежить від фахових знань, компетенції та навичок працівників виконавчих органів Чернівецької міської ради. В умовах нових завдань, вони повинні впевнено та швидко реагувати на виклики, що виникають в межах їх професійної діяльності, як на мікро-, так і на макрорівні.

Розвиток співробітників – це складова частина функціонування менеджменту персоналу. Заходи розвитку персоналу – це комплекс різноманітних освітніх та додаткових заходів, які можуть бути зведені до комплексу розвитку здібностей. Ефективна робота над реалізацією IKPM включає систематичне підвищення кваліфікації працівників міської ради. Так, у процесі розробки IKPM в Чернівецькій міській раді з 2017 року проводиться визначення конкретних потреб у тренінгах: теми, тривалість, частота та вмотивованість. В межах проекту було проведено опитування за допомогою анкет в друкованому та електронному форматі, з одного боку з метою визначення думок та потреб співробітників, а з іншого – для визначення та посилення зацікавленості щодо підвищення кваліфікації у галузі «Soft Skills» (укр. «м'які навички»). Такі теми як клієнтоорієнтованість, управлінські навички, мотивація персоналу, проектний менеджмент та ін. ставлять за мету не тільки розвиток персоналу як професіоналів своєї галузі, але і посилення їх загальних компетенцій та навичок.

Водночас, для фахівців ЧМР було презентовано сучасні підходи до інтегрованого планування із залученням міжнародних експертів. Під час тренінгів та семінарів, фахових дискусій щодо енергоефективності у місті, сучасних управлінських моделей, геоінформаційних систем та містобудівних кадастрів, розвитку персоналу та багато інших. Щорічно представники від міської ради беруть участь у Школі урбаністичних студій CANactions, яка знайомить своїх учасників із сучасними методами та підходами до міського планування.

Важливо усвідомити, що принцип «Lifelong learning» (укр. безперервного навчання) для працівників виконавчих органів повинен стати пріоритетним, адже для сталого розвитку міста необхідні кваліфіковані кадри, котрі мають ґрунтовні знання в менеджменті IKPM як сучасного інструменту планування. Процес підвищення кваліфікації має бути безперервним та систематичним, а основні функції із його ініціювання, організації та подальшого провадження повинні бути покладеними на вище керівництво міста, а також відділ із питань кадрової роботи, який у майбутньому треба переформатувати на відділ управління персоналом із особливим фокусом на розвиток працівників в контексті безперервного підвищення кваліфікації.

Поруч із заходами щодо модернізації та підвищення кваліфікації місцевого самоврядування повинні відбутися інституційні зміни в організації структури міської ради. Це створить умови для використання IKPM як інструменту планування, котрий позитивно впливає на розвиток міста. Важливо чітко визначити обов'язки та відповідальність. Необхідно запобігти дублювань повноважень між різними підрозділами міської ради та/або іншими комунальними установами.

До реалізації багатьох проектів та заходів задіяні різні підрозділи міської ради. Необхідно формувати робочі групи чи команди з чітким визначенням обов'язки та відповідальності. Успішна впровадження IKPM вимагає також взаємозв'язку з іншими адміністративними заходами. Це стосується багатьох сфер, наприклад, застосування Бюджету участі.

Конкретні рекомендації щодо модернізації та розбудови структури управління представлені у наступних пропозиціях заходів та проектів:

Заходи:	Цілі:
Створення нового адміністративного розподілу районів (на основі існуючих історичних назв районів/мікрорайонів)	Сьогодні місто адміністративно поділене на три райони, хоча критерії такого поділу неправильні. Новий розподіл повинен враховувати історично утворені райони та нові житлові масиви з метою збереження ідентичності існуючих кварталів. Слід забезпечити якісний зв'язок між соціальними та міськими просторами, кращий статистичний облік та більш ефективне цілеспрямоване впровадження заходів.
Створення соціально-просторової структури (невеликі квартали) та адаптація збору статистичних даних	Просторовий збір статистичних даних створить підґрунтя для кращого прийняття рішень на рівні кварталів, впровадження цілеспрямованих заходів, де є потреба, а також допоможе краще визначити території та проаналізувати потреби при розробленні планів забудови та інвестиційних планів.
Створення структури для координації та моніторингу IKPM 2030	На основі робочої групи з координації та моніторингу IKPM повинна бути створена постійна структурна одиниця у складі міської ради, яка буде координувати та здійснювати моніторинг впровадження IKPM, а також супроводжуватиме процес її коригування та інтеграції нових проектів та стратегічних планів/концепцій.
Створення культурної та фестивальної агенції	Через важливість сектору культури для збереження ідентичності та привабливості міста в міській раді має бути сформована молода динамічна та професійна команда, яка буде відповідати за культурну програму міста. Роль та завдання мають бути чітко прописані, яка також буде піклуватися за реформу культури, встановлення нових партнерств та нових цільових груп (див також проект 6.3.1.2).
Створення структурної одиниці для залучення мешканців	Щоб відповідати зростаючій потребі у залученні мешканців слід створити структурну одиницю, яка б відповідала за процес залучення мешканців. Вона може бути підпорядкована відділу інформації та зв'язків з громадськістю комунікацій та побудована на досвіді бюджету участі.
Заснування щорічного форуму для кожної з шести цілей IKPM	Завданням форуму буде полягати у обговоренні спільно з громадянським суспільством, експертами та партнерськими установами (університети, фахові спілки, роботодавці) прогресу IKPM, пропозиції щодо корегування заходів, а також позиціонування IKPM як безперервного процесу залучення. Таким чином, місцеве самоврядування та місцева політика можуть розглядати інтереси найважливіших зацікавлених сторін та розвивати місто шляхом прозорості.

10. Моніторинг реалізації ІКРМ та розвитку міста

Здійснення регулярного моніторингу – важливе завдання для успішного впровадження ІКРМ виконавчими органами міської ради, а також сталої імплементації запланованих заходів і проектів.

Структурна одиниця відповідальна за інтегрований розвиток міста, яка, наприклад, може входити в структуру департаменту містобудівного комплексу та земельних відносин, або бути підпорядкованою департаменту містобудівного комплексу та земельних відносин та департаменту розвитку, повинна щорічно звітувати міському голові та депутатам міської ради про реалізацію проектів та заходів, а також про прогрес у досягненні цілей ІКРМ. Для порівняння різних звітів про реалізовані заходи і проекти, простежувати з їх допомогою щорічний прогрес необхідно застосовувати чіткі індикатори. Вони мають бути визначені на основі результатів створення системи моніторингу, котра буде розроблена компанією “Deloitte & Touche”, за дорученням GIZ в межах проекту «Інтегрований розвиток міст в Україні». Остаточні результати дослідження будуть надані в другому півріччі 2019 р.

До реалізації та подальшого розвитку ІКРМ потрібно постійно залучати громадянське суспільство. З цією метою рекомендовано проводити щорічні громадські форуми до різних цілей Інтегрованої концепції розвитку Чернівців 2030, під час яких буде подано звіт про актуальні заходи та проекти, а також вестися дискусія з громадськістю щодо майбутніх завдань, проектів та заходів.

З метою посилення моніторингу доречно подавати актуальну інформацію про розвиток міста через цифрові інформаційні системи. Наприклад, створити інформаційну систему на основі ГІС-системи, де можна побачити всі актуальні наміри та проекти з просторовим розташуванням. Часто такі ГІС-системи використовують у містах Європи з різним рівнем доступу: з публічним доступом для всіх, а також із доступом до тематично розділеної інформації, котра доступна тільки для певних осіб чи груп фахівців.

11. Додаткова діяльність проекту та заходи щодо залучення громадськості

Важливим аспектом розробки Інтегрованої концепції розвитку Чернівців 2030 було залучення мешканців до напрацювань та створення документу, який має враховувати інтереси якомога ширшого кола зацікавлених сторін, фахівців та громадськості.

З метою інформування мешканців міста про результати, які напрацьовувались фаховими робочими групами, було використано ряд інструментів: інформування мешканців під час проведення громадських форумів, через веб-сторінку «Чернівці 2030», проведення культурно-урбаністичного фестивалю «Майстерня міста», започаткованого проектом «Муніципальний розвиток та оновлення старої частини міста Львова» в 2012 році.

Відкриття у 2017 році Інформаційного центру інтегрованого розвитку міста, офісу GIZ (вул. Головна, 16) в Чернівцях дало поштовх до створення у місті формального простору, де центральною темою стало стратегічне планування розвитку міста. Тут представлена виставка основних напрацювань ІКРМ, де кожен охочий може ознайомитись із запропонованими рішеннями для сталого розвитку міста.

Залучення громади міста проходило не тільки в стінах Ратуші, натомість мешканці отримали змогу висловити свої побажання щодо розвитку міста в рамках фестивалю «Майстерня

міста», котрий починаючи з 2016 року щорічно проводиться на Театральній площі. Встановлення відкритого павільйону як символу відкритості до обговорення проблем та викликів у місті не тільки дало унікальну змогу зібрати найважливіші імпульси від мешканців, але також підтримати ініціативи громадських організацій та формувань в впровадженні окремих заходів та проектів.

Окремо необхідно виділити тісту співпрацю з Чернівецьким національним університетом імені Юрія Федьковича в галузі створення курсу із просторового планування, метою якого є навчання архітекторів нових засад інтегрованого планування.

Для майбутньої безперервної та інтенсивної роботи із громадськістю слід створити структурну одиницю відповідальну за залучення та інформування мешканців про розвиток міста. Ця одиниця повинна підтримувати всі департаменти та управління під час процесу залучення мешканців та використовувати зрозумілих за методикою та чітко структурованих принципів. Слід перейняти досвід міст-партнерів, а також проектних міст, щоб надалі застосовувати методи, які вже були випробувані в межах розробки IKPM.

12. Перспективи та наступні кроки

Попередня версія IKPM Чернівці 2030 базується на послідовній роботі місцевих експертів, робочих та фокус груп, організації численних воркшопів, інформаційних заходах та процесі залучення, а також роботі команди GIZ з інтегрованого міського планування в Чернівцях, яка тривала понад два роки.

Ця версія IKPM Чернівці 2030 та її секторальні, а також просторові концепції для окремих ділянок, була офіційно представлена під час процесу залучення мешканців з грудня 2018 р. до кінця лютого 2019 р. Складовими такого процесу були: ознайомлення мешканців під час різних інформаційних заходів, виставок, планувальна газета, а також розміщення всієї проектної документації на веб-сторінці проекту. Окрім вище зазначених заходів, відбулась презентація та дискусія попередньої версії концепції на сесії міської ради. Паралельно відбулося інтенсивне залучення та перевірка проектної документації міською радою.

В рамках процесу залучення були детальніше розписані та доповнені запропоновані заходи та проекти, було визначено відповідальність та можливості фінансування.

Всі імпульси, ідеї, думки та правки, які зроблено впродовж 3 місяців у межах процесу залучення, задокументовано та проаналізовано. В результаті залучення мешканці та фахівці не висловили жодних коментарів, котрі б категорично суперечили змісту Концепції. Більша частина зауважень стосувалась редакційних пропозицій щодо доповнення змісту. Були подані коментарі, які містили пропозиції щодо доповнення проектів та заходів, а також ідеї нових проектів та заходів. Всі пропозиції були розглянуті на засіданні Робочої групи з координації та моніторингу процесу інтегрованого планування та Міждисциплінарній робочій групі IKPM.

Після цього Концепцію було доопрацьовано та створено цю редакцію. Концепцію сталого розвитку транспорту та мобільності Чернівців 2030, яка раніше була представлена як окремий документ, було інтегровано в цей документ. Після затвердження, IKPM стане орієнтиром для стратегічного планування та прийняття важливих управлінських рішень.

Після затвердження IKPM Чернівців 2030 необхідно перевірити всю документацію, яка відноситься до міського розвитку щодо її змістовної відповідності IKPM. Перш за все, це

стосується оновлення Генерального плану міста в контексті результатів просторового розвитку ІКРМ.

Після найважливіших висловлювань щодо планування проектів та заходів, після затвердження ІКРМ необхідно ввести систему моніторингу. Моніторинг слід проводити щонайменше раз на рік, для того, щоб перевірити, чи цілі та зміст планування ще актуальні, або чи їх не потрібно змінити згідно з новими рамковими умовами та вимогами. В майбутньому потрібно перевіряти чи відбулися передбачені для проектів та заходів кроки з доопрацювання та реалізації та чи потрібні змістовні, часові та фінансові коригування.

Міський розвиток – це завжди довготривалий процес, і не можна очікувати, що в короткий термін за допомогою соціально-економічних або екологічних індикаторів відразу можна побачити успіх планування. Як правило, такі зміни помітні тільки за умов довготривалого спостереження. Однак, очікується, що численні малі та великомасштабні проекти та заходи передбачені даною ІКРМ дадуть поштовх до нової динаміки розвитку та позитивних змін в місті.

Реалізація цілей та проектів передбачених ІКРМ в межах інтегрованого розвитку проходить як колективний процес. Стратегічні рішення важливо приймати у співпраці та через залучення різних зацікавлених сторін (мешканців, соціальних груп, громадських організацій, компаній тощо). Ця складова є важливим компонентом процесу, в ході якого може з'явитись потреба в удосконаленні наявних або доповненні новими намірами та заходами.

13. Список зображень

Розділ 1:

Генеральний план Чернівців 2014

Нові райони згідно з Генеральним планом забудови Чернівців

Будівництво доріг згідно з Генеральним планом забудови Чернівців / 2014

Автори: авторський колектив (Чернівці), GIZ

Порядок виконання ІКРМ

Інтегроване планування міського розвитку як процес

Маркус Ютнер, insar Берлін 2016

Програма дій до 2030 року – 17 цілей сталого розвитку

BMUB (2017): Die 2030-Agenda für Nachhaltige Entwicklung, <http://www.bmub.bund.de/themen/strategien-bilanzen-gesetze/nachhaltige-entwicklung/2030-agenda/>, Доступ 26.04.2017.

Організація робочих груп

Графік розробки проекту (аналіз – концепція – реалізація)

Хронологія проведених важливих заходів

Розділ 2:

План Чернівців (1880 р.). Джерело: ArtariaandCo. Vienna (Hrsg.) (1880): Plan von Czernowitz – Ergänzt im Jahre 1880. Courtesy of the Austrian War Archive, Glh 133, http://www.lvivcenter.org/en/umd/map/?ci_mapid=49, доступ 01.02.2017.

План Чернівців (1888 р.). Джерело: West, Ludwig (Hrsg.) (1888): Plan von Czernowitz mit Angabe der neuen Straßenbenennung, der Orientierungsnummern und Höhenzahlen. <http://czernowitz.blogspot.de/2008/11/directory-for-czernowitz-and-its.html>, доступ 01.02.2017.

План Чернівців (1911 р.). Джерело: West, Ludwig (Hrsg.) (1911): Plan von Czernowitz mit der neuen Strassenbenennung und den Hausnummern und Höhenzahlen,

LeonKönig, Chernivtsi. Accessed in MapArchive of the Berlin State Library, Kart. X37349.

Розділ 3:

Використані графічні об'єкти в Розділі 3 – частина брошури «Чернівці сьогодні» 2017 р.

Розділ 4:

Структури забудови в старому місті

Забудова великими житловими комплексами

Околиця міста

Райони невеликих поселень

Райони дачних ділянок

Індустріально-виробничий район

14. Карти та плани ІКРМ Чернівців 2030

Всі аналітичні карти та плани були розроблені авторським колективом. Частина карт та планів було розроблено архітектурним бюро та авторською командою.

до Розділу 4. Аналіз морфології міста та поглиблені аналізи

4.1 Місто в цілому

Аналіз морфології міста, карта 1: Структура забудови

Аналіз морфології міста, карта 2: Структура ландшафту та вільного простору

Аналіз морфології міста, карта 3: Міська морфологія та структура забудови

Аналіз морфології міста, карта 4: Потенціали та сильні сторони міської та ландшафтної структури

Аналіз морфології міста, карта 5: Дефіцити та обмеження міської та ландшафтної структури

4.2 Середмістя

Аналіз морфології міста, карта 6: Історичні етапи розвитку середмістя Чернівців

Аналіз морфології міста, карта 7: Основні функції будівель у середмісті Чернівців

Аналіз морфології міста, карта 8: Функції першого (цокольного) поверху у середмісті Чернівців

Аналіз морфології міста, карта 9: Структура нерухомості та майнові відносини у серед-місті Чернівців

Аналіз морфології міста, карта 10: Матеріали та стан громадських просторів середмістя Чернівців: покриття

Аналіз морфології міста, карта 11: Матеріали та стан громадських просторів середмістя Чернівців: озеленення

5. Візія інтегрованого розвитку Чернівців до 2030 року

Карта 1: Візійна карта

Ціль 1: Місто з сучасною та якісною інфраструктурою

Ціль 2: Місто науки та креативної економіки

Ціль 3: Інноваційне місто культури та традицій

Ціль 5: Комфортне для проживання місто

Ціль 6: Місто здорових людей

6. Концепція та стратегія

Концепційний план 2: Концепція розвитку територій для забудови в Чернівцях

Концепційний план 3: Концепція розвитку парків, зелених просторів та ландшафту

Концепційний план 4: Концепція структури та основні дії

Середмістя

Концепційний план 5: Концепція розвитку та основні дії у середмісті Чернівців

7 Концепція сталого розвитку транспорту та мобільності в Чернівцях 2030

Аналітична карта: ієрархія вулиць

Аналітична карта: головні в'їзди в місто та найважливіші транспортні інфраструктурні об'єкти

Аналітична карта: стан основних вулиць

Аналітична карта: громадський транспорт – тролейбусні лінії

Аналітична карта: громадський транспорт – маршрутне таксі

Аналітична карта: вулично-дорожня мережа; реальна та пропонована Генеральним планом

Аналітична карта: організація транспортного руху

Аналітична карта: громадський транспорт

15. Джерела

1. BBSR im BBR (Hrsg.) (2010): Leipzig Charta zur nachhaltigen europäischen Stadt, in: Integrierte Stadtentwicklung – politische Forderung und Praxis, Heft 4.2010, S. 315-319.
2. BMUB (2017): Die 2030-Agenda für Nachhaltige Entwicklung, <http://www.bmub.bund.de/themen/strategien-bilanzen-gesetze/nachhaltigeentwicklung/2030-agenda/>, Zugriff am 26.04.2017.
3. Braun, Helmut (Hrsg.) (2013): Czernowitz – Die Geschichte einer untergegangenen Kulturmétropole. 3. Aktualisierte Auflage, Ch. Links Verlag, Berlin.
4. Концепція розвитку Чернівців як міжрегіонального центру торгівлі / Чернівецька міська рада. – Чернівці, 2013. - 12 с.
5. Чернівці: Історія і сучасність (Ювілейне видання до 600-річчя першої писемної згадки про місто). [Кол. монографія] В.М. Ботушанський, С.В. Біленкова, О.В. Добржанський та ін. За заг.ред. В.М. Ботушанського – Чернівці: Зелена Буковина, 2009 – 586 с.
6. Schlögel, Karl (1989): Czernowitz: Grenzüberschreitungen – Annäherung an eine fernnahe Stadt, in: Bauwelt 1989, Heft 46, S. 2158-2177.
7. Інтегрована концепція розвитку середмістя Чернівців / Чернівецька міська рада. – Чернівці: Чернівецька міська рада, Німецьке товариство міжнародного співробітництва (GIZ) ГмбХ, 2016. – 86 с.
8. Історико-містобудівні дослідження Чернівців / Вечерський В. В., Скібіцька Т. В., Сердюк О. М.; За ред. Вечерського В. В.; відп. за вип. Сердюк О. М. – К.: Фенікс, 2008. – 106 с.; 58 іл. – Бібліогр.: с. 96-101.

Додаткова документація

Вся додаткова документація опублікована на веб-сторінці www.chernivtsi2030.cv.ua

Концепцію розроблено в межах проекту «Інтегрований розвиток міст в Україні»
за фінансової підтримки Урядів Німеччини та Швейцарської Конфедерації